

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

Journal for Social Sciences Research

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563/ Vol.11 No.1 January - June 2020

ISSN 2228-8287

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

.....

ที่ปรึกษา

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
4. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต จันทรฉาย ข้าราชการบำนาญ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

1. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	ประธานกรรมการ
2. รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (ดูแลบัณฑิตศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	กรรมการ
3. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	กรรมการ
4. ผู้อำนวยการสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	กรรมการ
5. ศาสตราจารย์ ดร.จิระ หงส์ดามรงค์ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
6. ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
7. ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
8. ศาสตราจารย์ ดร.เสนาะ ดีเยาว์ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล / มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	กรรมการ
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณารักษ์ / มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	กรรมการ
12. รองศาสตราจารย์ ดร.แวตตา เตชาทวีวรรณ / มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กรรมการ
13. รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ / มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ นิเมสังคนันท์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
15. รองศาสตราจารย์ชัยเลิศ ปรีสุทธรกุล / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
16. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวภา บัวเวช / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภะ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐดาว พิศาลพงศ์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วิวัฒน์สุข / มหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา น้อยทิม / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
23. อาจารย์ ดร.นภาเดช บุญเชิดชู / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
24. อาจารย์ ดร.อัมรินทร์ อินทร์อยู่ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
25. รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (ดูแลบัณฑิตศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ช่วยเลขานุการ

1. นางริญญาภัทร์ พลิชกุลเวช / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. นางสาววรรณ ตันสกุล / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

ความเป็นมา

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดขึ้นตามมติของการประชุม การพัฒนางานบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2551 ซึ่งได้เห็นชอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตกมีภาระงานร่วมกัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัย ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี รับผิดชอบการจัดประชุมทางวิชาการ ต่อมา ที่ประชุมการพัฒนางานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 2/2551 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 ได้มีมติรับหลักการตามร่างโครงการจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก และให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งที่รับผิดชอบภาระงานตามมติ ที่ประชุม ครั้งที่ 1/2551 จัดทำร่างโครงการเพื่อเสนอต่อที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาค ตะวันตก ในวันเสาร์ที่ 6 ธันวาคม 2551 ซึ่งที่ประชุมอธิการบดีในครั้งนั้นมีมติเห็นชอบในหลักการตามเสนอ งานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จึงได้รับมอบหมายจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ ภายใต้ชื่อ “วารสารสังคมศาสตร์วิจัย” จนถึงปัจจุบัน

ผู้ดำเนินงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดพระธาตุ 4 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี) โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิจัยหรือผลงานทางวิชาการของนักศึกษา อาจารย์ และบุคคลทั่วไป ในสาขาที่เกี่ยวกับครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย กำหนดตีพิมพ์วารสารปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม วารสารสังคมศาสตร์วิจัยเน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย และบทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น

ผู้ประสงค์จะส่งบทความ ให้เตรียมบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน และให้กรอกรายละเอียดในหนังสือนำเสนอบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนเองและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใด ภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่วิจัยหรือผลงานทางวิชาการของนักศึกษา อาจารย์ และบุคคลทั่วไป

สาขาที่เปิดรับบทความ

ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ประเภทบทความ

เน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย

กำหนดตีพิมพ์วารสาร

กำหนดตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

เงื่อนไข

1. ผู้ประสงค์จะส่งบทความ ต้องเตรียมบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียนของวารสาร โดยบทความต้องเป็นศาสตร์ในสาขาที่วารสารกำหนด
2. บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน
3. ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น
4. ให้กรอกรายละเอียดในหนังสือส่งบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนจริงและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ
5. กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

สารบัญ / Content

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามแนวสะเต็มศึกษา	1
DEVELOPMENT OF SCIENCE LEARNING ACHIEVEMENT AND ABILITY TO SOLVING PROBLEMS OF GRADE 7 STUDENTS USING PROBLEM-BASED LEARNING WITH STEM EDUCATION	
กรรริสา จันทร์สุวรรณ / KORNRISA JANSUWAN จินตนา ศิริธัญญารัตน์ / CHINTANA SIRITHANYARAT จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย / JITTIRAT SAENGLOETUTHAI	
การคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามสิทธิกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน ในสถานประกอบการจังหวัดปัตตานี	17
LABOR PROTECTION OF FOREIGN WORKERS UNDER SOCIAL SECURITY FUND AND COMPENSATION FUND IN PATTANI PROVINCE	
กัญยปริน ทองสามสี / KANYAPRIN TONGSAMSI ณรรช หลักชัยกุล / NAT LUXCHAIGUL อิสระ ทองสามสี / ISARA TONGSAMSI	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยเดินทางท่องเที่ยว ต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย	36
MARKETING-MIXED FACTORS INFLUENCING OUTBOUND TRAVEL INSURANCE PURCHASING DECISION OF THAI TOURISTS	
คมลธิธิ์ เกียนวัฒนา / KOMSIT KIEANWATANA ชาลิสสา พงศ์ชัยไพบุลย์ / CHALISA PHONGCHAIPAIBOON ณัฐพัชร ธิติพิมลพรรณ / NATTAPACH THITIPIMOLPRA	
โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล	55
A CASUAL MODEL OF FACTOR INFLUENCING TO PRIVATE SCHOOL EFFECTIVENESS IN DIGITAL AGE	
จันทิมา รุ่งเรือง / JUNTIMA RUNGRUEANG	

ผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิต
ของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต

76

EFFECT OF GUIDANCE PROGRAM ON EMOTIONAL INTELLIGENCE
AND RESILIENCE OF EDUCATION UNDERGRADUATE STUDENTS

เจษฎา บุญมาโฮม / JESADA BOONMAHOME

นพวรรณ คึงชัยสกุล / NOPPAWAN KANEUNGCHAIKUL

อรพิน พัฒนผล / ORAPIN PATTANAPHON

การเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี
คอนสตรัคติวิสต์และกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ

91

THE COMPARISON OF ENGLISH LISTENING AND SPEAKING SKILLS OF
MATTHAYOMSUKSA 4 STUDENTS AT SAMUTSAKHON WITTAYALAI SCHOOL
BETWEEN USING CONSTRUCTIVIST THEORY AND USUAL INSTRUCTION

ธงชัย เชื้อนิล / THONGCHAI CHUANIN

ศุภานัน ลิทธิเลิศ / SUPANAN SITTILERD

กลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
STRATEGIES FOR PROMOTING ENVIRONMENTAL AWARENESS OF
UNDERGRADUATE STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY,
KAMPHAENG SAEN CAMPUS

110

นุสรา พูนผล / NUSSAPA POONPON

วราภรณ์ แยมทิม / VARAPORN YAMTIM

จุฑาทิพย์ ถาวรรัตน์ / CHUTATHIP THAWORNATANA

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์
ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING ABILITY OF YOUNG CONSUMERS USING
STORYLINE LEARNING MANAGEMENT OF GRADE 6 STUDENTS

132

พัชรินทร์ ศตพรไกรวัฒน์ / PHATCHARIN SATAPORNKRAIWAT

นันท์นภัส นิยมทรัพย์ / NANNABHAT NIYOMSAP

นภาพรณีย ยอดสิน / NAPAPORN YODSIN

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา
ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้
แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR

150

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND MATHEMATICAL PROBLEM-
SOLVING ABILITY OF GRADE 7 STUDENTS BY USING INDUCTIVE LEARNING
MANAGEMENT WITH THE STAR STRATEGY

ศิตาพร พิมพ์พันธุ์ / SITAPORN PHIMPHAN

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ / CHINTANA SIRITHANYARAT

นันท์นภัส นิยมทรัพย์ / NANNABHAT NIYOMSAP

ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากร
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

169

FACTORS AFFECTING WORK-LIFE BALANCE OF OFFICE OF THE PERMANENT
SECRETARY FOR INTERIOR'S STAFF

สุภา เข้มแข็งปรีชานันท์ / SUPA KHEMKHANGPREECHANON

ระวี สัจจโสภณ / RAVEE SAJJASOPORN

ศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ / SUPHARUK ATICOMSUVAN

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

191

EXERCISE OF POWER BY SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING COMPETENCY
OF 21st CENTURY TEACHERS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 10

เสริมศักดิ์ คงสมบัติ / SERMSAK KONGSOMBUT

อนงค์ สระบัว / ANONG SRABUA

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ
ใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา

DEVELOPMENT OF SCIENCE LEARNING ACHIEVEMENT AND ABILITY TO
SOLVING PROBLEMS OF GRADE 7 STUDENTS USING PROBLEM-BASED
LEARNING WITH STEM EDUCATION

กรรริสา จันทรสุวรรณ / KORNRISA JANSUWAN¹

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ / CHINTANA SIRITHANYARAT²

จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย / JITTIRAT SAENGLOETUTHAI³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 43 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้รวม 24 ชั่วโมง ค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67–1.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.25–0.80 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.29–0.41 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 และ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.45–0.75 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30–0.38 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียน

¹ นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ปัญหาเป็นฐาน, สะเต็มศึกษา, ความสามารถในการแก้ปัญหา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to compare: 1) the science learning achievement of grade 7 students before and after learning by using problem-based learning with STEM education, and after learning with the set criteria; and 2) the problem solving ability of grade 7 students before and after learning by using problem-based learning with STEM education. The research sample, derive by cluster random sampling, was 43 grade 7 students who was studying in the second semester of the academic year 2019 at Banharnjamsaiwittaya 1 School, Don Chedi District, Suphan Buri Province. The research instruments consisted of: 1) 5 lesson plans, for 24 hours learning, based on problem-based learning with STEM education for grade 7 students with validity between 0.67-1.00; 2) a science achievement test with validity of 1.00, difficulty index between 0.25–0.80, power of discrimination between 0.29–0.41, and reliability of 0.86; and 3) a test on problem solving ability with validity of 1.00, difficulty index between 0.45–0.75, power of discrimination between 0.30–0.38, and reliability of 0.90. Data were analyzed with mean, standard deviation, and t-test.

The findings of this research were as follows: 1) the students' science learning achievement after learning by using problem-based learning with STEM education was higher than that of before; and higher than the set criteria of 80% with statistical significance at .05 level; and 2) the students' problem solving ability after learning by using problem-based learning with STEM education was higher than that of before with statistical significance at .05 level.

Keywords: problem-based learning, STEM education, problem solving ability, learning achievement

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยมีการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตาม

ช่วงวัยเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1) พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว (วิจารณ์ พานิช, 2555: 18-19) การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 24 ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้จัดกิจกรรมที่ฝึกทักษะกระบวนการคิดและประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2562: 50) เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหานั้น การจัดการเรียนรู้ของนักเรียนควรเน้นให้การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดจากกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จึงส่งผลให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจเลือกอย่างชาญฉลาด และสามารถแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในทุกสถานการณ์ได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2558: 5) ในชีวิตประจำวันของคนต้องเผชิญกับปัญหาอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา จะสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เคร่งเครียด และหาทางออกหรือวิธีการที่เหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นความสามารถในการแก้ปัญหาก็มีความสำคัญต่อมนุษย์ หากบุคคลที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2561: 160)

สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล แก้ปัญหาในชีวิตจริงอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 30) จากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทย พบว่าผลการประเมินจาก PISA พ.ศ. 2558 ด้านวิทยาศาสตร์ ประเทศไทยมีคะแนนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับทุกปีที่ผ่านมา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 421 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 493 คะแนน) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 33-47) จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนต่ำกว่าระดับประเทศ 0.86 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2560: ออนไลน์) และจากผลการประเมินการสอบปลายภาคเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ปีการศึกษา 2559-2561 ที่ผ่านมามีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 (โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1, 2559; โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1, 2560; โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1, 2561) นั้นสะท้อนว่าประเทศไทยยังต้องยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอนแนวสะเต็มศึกษา โดยมูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Science Foundation: NSF) เป็นผู้ให้กำเนิดคำว่า “STEM” ซึ่งมาจาก วิชาวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) (ศุภวัทย์ ตันวรรณรักษ์, 2558: 12) มุ่งเน้นการแก้ปัญหามที่พบในชีวิตจริง เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ องค์ความรู้และทักษะกระบวนการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ผนวกกับการออกแบบเชิงวิศวกรรม นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในอนาคต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558: 4) นอกจากนี้แนวทางการจัดการศึกษาจากร่างยุทธศาสตร์ชาติในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์การปฏิรูปการเรียนรู้

แบบพหุคูณโดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อ การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการใช้ ฐานความรู้และระบบคิดในศาสตร์สำคัญ ประกอบด้วย Science, Technology, Engineering และ Mathematics (สำนักงานรัฐมนตรี, 2560: 90) สอดคล้องกับวชิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา (2559: 33) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ สะเต็มศึกษาได้รับความสนใจมากในปัจจุบัน เป็นการสอนที่ให้นักเรียนได้ลงมือกระทำอย่างกระตือรือร้นและ ได้ผลงานออกมา โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนได้เรียนรู้จากการวางแผนทำ กิจกรรม สืบค้น การคิดแก้ปัญหา

การจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็น กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวพัฒนาทักษะกระบวนการ แก้ปัญหาด้วยเหตุผล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 1) โดย วชิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา (2559: 38) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ ตามแนวสะเต็มศึกษารูปแบบหนึ่ง ซึ่งครุมีหน้าที่เลือกวิธีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับวัย เนื้อหา จุดประสงค์ในการเรียนรู้และผลที่ได้รับ สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555: 15) ครูต้องออกแบบ การเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง สำหรับขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วย กระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ Wood (2003: 9) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุและทำความเข้าใจกับคำที่ไม่คุ้นเคยในสถานการณ์ ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 3 ระดม สมองหาทางแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 ระบุวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6 ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเป็นรายบุคคล และขั้นที่ 7 นำสิ่งที่ได้ศึกษามาเสนอกลุ่ม การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา และการใช้ปัญหาเป็นฐานตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของ Wood (2003: 9) มาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจและกำหนดปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ขั้นที่ 2 ระดมสมองและอธิบายการแก้ปัญหา ที่เป็นไปได้ ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์การแก้ปัญหาและค้นคว้าเพิ่มเติม ขั้นที่ 4 ดำเนินการแก้ปัญหาและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยครอบคลุมขอบเขตพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัยของ Bloom 6 ระดับ ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินผล และการสร้างสรรค์ (Anderson & Krathwohl, 2001: 28) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้พฤติกรรมของ Bloom 4 ระดับ ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ และพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา โดยครอบคลุมขอบเขตการแก้ปัญหาของ Weir 4 ขั้นตอน (Weir, 1974: 16-18) ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 3 กำหนดวิธีการแก้ปัญหา และขั้นที่ 4 ตรวจสอบผลลัพธ์ ซึ่งจากการศึกษา งานวิจัยของอาทิตย์ยา พูนเรือง (2559: 30-66) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ งานวิจัยของบุญญพัฒน์ โคตรบุตร (2560: 41-62) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสะเต็มศึกษา

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษานำการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนและหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการลงมือปฏิบัติ มีการวางแผนทำกิจกรรม สืบค้น ออกแบบ ทำงานเป็นกลุ่ม และนำเสนอการแก้ปัญหา เชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจและกำหนดปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา หมายถึง ครูกำหนดสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับพลังงานความร้อนที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ และใช้ความรู้วิทยาศาสตร์ทำความเข้าใจปัญหา กำหนดปัญหาแบบวิศวกรรมศาสตร์โดยตั้งข้อคำถามเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ครูถามคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้

ขั้นที่ 2 ระดมสมองและอธิบายการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ หมายถึง นักเรียนร่วมกันคิด ระบุสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับพลังงานความร้อนที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่ครูกำหนดให้ ใช้กระบวนการวิศวกรรมศาสตร์ ความรู้วิทยาศาสตร์ และความรู้คณิตศาสตร์ในการวางแผน ออกแบบ อธิบายการแก้ปัญหา หากมีหลายวิธีให้เรียงลำดับความเป็นไปได้แล้วเลือกการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้มากที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์การแก้ปัญหาและค้นคว้าเพิ่มเติม หมายถึง นักเรียนร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์การแก้ปัญหา แล้วแบ่งหัวข้อให้สมาชิกแต่ละคนไปค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่อและแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่ครูเตรียมไว้ให้ โดยใช้เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถือในการสืบค้นข้อมูล

ขั้นที่ 4 ดำเนินการแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนนำความรู้วิทยาศาสตร์มาร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหาเกี่ยวกับพลังงานความร้อนที่ครูกำหนดให้ ใช้เทคโนโลยี ได้แก่ อุปกรณ์ต่าง ๆ

ในการทำกิจกรรม ใช้ความรู้คณิตศาสตร์ในการจัดบันทึกข้อมูล คำนวณ การหาปริมาณวัสดุที่ต้องการใช้ และใช้กระบวนการวิศวกรรมศาสตร์ในการประดิษฐ์หรือดำเนินการแก้ปัญหา และอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหา ครูและนักเรียนอภิปรายผลการเรียนรู้ร่วมกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนในด้านวิทยาศาสตร์ โดยในงานวิจัยนี้ครอบคลุมขอบเขตพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของ Bloom 4 ระดับ ได้แก่ 1) ความจำ 2) ความเข้าใจ 3) การนำไปใช้ และ 4) การวิเคราะห์ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง การที่นักเรียนสามารถกำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหา เห็นสาเหตุของปัญหา ค้นหาวิธีการแก้ปัญหา และตรวจสอบผลลัพธ์ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการ

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 11 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 472 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 43 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 2) ความสามารถในการแก้ปัญหา

แบบแผนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบก่อนการทดลอง (pre-experimental design) แบบการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) (จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย, 2557: 87-89) มีวิธีการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
	T ₁	X	T ₂
กำหนดให้	T ₁	หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน	
	X	หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา	
	T ₂	หมายถึง การทดสอบหลังเรียน	

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างรายวิชา และคำอธิบายรายวิชาวิทยาศาสตร์ 2 เรื่อง พลังงานความร้อน

1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา จำนวน 5 แผน ประกอบด้วย แผนที่ 1 เรื่องความร้อนกับการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของสสาร จำนวน 5 ชั่วโมง แผนที่ 2 เรื่องความร้อนกับการเปลี่ยนแปลงสถานะของสสาร จำนวน 5 ชั่วโมง แผนที่ 3 เรื่องความร้อนกับการขยายตัวหรือหดตัวของสสาร จำนวน 5 ชั่วโมง แผนที่ 4 เรื่องการถ่ายโอนพลังงานความร้อน จำนวน 5 ชั่วโมง และแผนที่ 5 เรื่องสมดุลความร้อน จำนวน 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 5 แผน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67–1.00

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มนาร่อง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 43 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 43 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างรายวิชา และคำอธิบายรายวิชาวิทยาศาสตร์ 2 เรื่อง พลังงานความร้อน และการหาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ

2.3 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด พบว่ามีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มนาร่อง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 43 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีค่าความยากระหว่าง 0.25–0.80

ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.29–0.41 คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 43 คน มีค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.86

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างรายวิชา และคำอธิบายรายวิชาวิทยาศาสตร์ 2 เรื่อง พลังงานความร้อน

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และเกณฑ์การประเมินรูบรีค แล้วนำแบบทดสอบและเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่าค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00

3.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มนำร่อง (try out) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 43 คน มีค่าความยากระหว่าง 0.45-0.75 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30–0.38

3.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่คัดเลือกแล้ว จำนวน 3 สถานการณ์ ไปใช้ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 43 คน นำข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 รวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ วิธีการดำเนินการทดลองมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 43 คน

2. จัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา จำนวน 5 แผน ให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

3. ทดสอบหลังเรียน (post-test) เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4. นำผลคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนไปเปรียบเทียบความแตกต่างโดยนำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ dependent sample t-test และหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ one sample t-test

2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ dependent sample t-test

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับก่อนเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับก่อนเรียน

(n = 43)

การทดสอบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิทยาศาสตร์	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{d}$	S.D. $\bar{d}$	t	Sig.
ก่อนเรียน	14.30	3.60	11.51	0.40	28.59*	.00
หลังเรียน	25.81	1.60				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา มีส่วนต่างคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนกับก่อนเรียนเท่ากับ 11.51 โดยมีคะแนน หลังเรียน ($\bar{x}$ = 25.81, S.D. = 1.60) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 14.30, S.D. = 3.60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

(n = 43)

การทดสอบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
หลังเรียน	30	24	25.81	1.60	28.59*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียน ($\bar{x} = 25.81$, S.D. = 1.60) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับก่อนเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับก่อนเรียน
(n = 43)

การทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{d}$	S.D. $\bar{d}$	t	Sig.
ก่อนเรียน	18.35	2.83	12.91	0.27	48.18*	.00
หลังเรียน	31.26	2.49				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียน ($\bar{x} = 31.26$, S.D. = 2.49) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 18.35$, S.D. = 2.83) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา มีส่วนต่างคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนกับก่อนเรียนเท่ากับ 11.51 โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา 4 ขั้นตอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการลงมือปฏิบัติ มีการวางแผนทำกิจกรรม สืบค้น ออกแบบ ทำงานเป็นกลุ่ม และนำเสนอการแก้ปัญหา เชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้มีกระบวนการเริ่มตั้งแต่ ขั้นที่ 1 เป็นขั้นตอนทำความเข้าใจและกำหนดปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา โดยนักเรียนได้ศึกษาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน และมีประเด็นปัญหานักเรียนคิดหาวิธีการแก้ปัญหา นักเรียนจึงมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่เรียนรู้ที่

จะค้นหาคำตอบ ได้ทบทวนความรู้เดิมเป็นการส่งเสริมความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน จากตัวอย่างสถานการณ์เกี่ยวกับพลังงานความร้อน ได้แก่ กระจกป้องกันความร้อน ร้อนช้าร้อนเร็ว หลอมละลาย เทอร์มอมิเตอร์อย่างง่าย และช่วยน้ำร้อนให้เย็นลง นักเรียนจะต้องระบุปัญหา ข้อจำกัด การคิด เพื่อแก้ปัญหาส่งผลให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลได้พัฒนาวิธีคิด

การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 เป็นการระดมสมองและอธิบายการแก้ปัญหา ที่เป็นไปได้ ขั้นตอนนี้นักเรียนร่วมกันวางแผนงานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม นักเรียนทำการ วาดภาพ ออกแบบ หรือร่างแบบตามจินตนาการหรือประสบการณ์เดิมของนักเรียน ซึ่งนักเรียนแต่ละคน ภายในกลุ่มมีการออกแบบแตกต่างกัน มีทั้งการออกแบบที่สามารถใช้งานได้จริง และแปลกไม่สามารถ นำมาใช้งานได้จริง นักเรียนร่วมกันระดมความคิดและช่วยกันตัดสินใจเลือกแบบร่างที่ออกแบบไว้ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการสร้าง ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างเสรี ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความจำ ความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายโอนความร้อน การนำความรู้ไปใช้ และการคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น

สำหรับกิจกรรม ขั้นที่ 3 เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์การแก้ปัญหาและค้นคว้าเพิ่มเติมจาก สถานการณ์ นักเรียนเลือกวัสดุที่มีอยู่อย่างจำกัดภายใต้เงื่อนไขที่ครูกำหนดไว้ ทำให้นักเรียนต้องค้นคว้า ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเองเพื่อหาข้อมูลวัสดุที่จะนำมาใช้ในการทำชิ้นงาน โดยนักเรียนแบ่งหัวข้อให้สมาชิก แต่ละคนในกลุ่มไปค้นคว้าข้อมูลจากโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ในห้องเรียน ขั้นตอนนี้ทำให้นักเรียนได้ ฝึกการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล นักเรียนต้องสืบค้น ทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองเพื่อ นำมาเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟังเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการทำ ช่วยทำให้นักเรียนสามารถ ค้นหาคำถามหรือสารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินสารสนเทศ ก่อนนำมาเล่าให้เพื่อนฟัง ทำให้นักเรียน จดจำความรู้ได้ดีขึ้น เข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายโอนความร้อน และสามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาได้

ส่วนกิจกรรมขั้นสุดท้ายในขั้นที่ 4 เป็นการดำเนินการแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เลือกแบบร่าง และเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการทำชิ้นงานแล้ว นักเรียนร่วมกัน ดำเนินการทำชิ้นงานตามแบบร่างที่ได้ เป็นการพัฒนาชิ้นงานด้วยกระบวนการวิศวกรรม เมื่อนักเรียนทุกกลุ่ม ทำชิ้นงานเรียบร้อยแล้ว จึงร่วมกันทดสอบชิ้นงานผลงานที่ทำ หลังจากนั้นนักเรียนบันทึกผลการทดสอบ แล้ว ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาชิ้นงาน เพื่อพัฒนาชิ้นงานให้ประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลตามต้องการ ขั้นตอนนี้ช่วยทำ ให้นักเรียนมีความรู้ความจำ ความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ และการเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาชิ้นงานให้ ดีขึ้นได้ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินชิ้นงานร่วมกันกับครู ได้อภิปรายผลการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเน้นนักเรียนให้ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ นักเรียนเป็นผู้เรียนเองโดยครูเป็นผู้สนับสนุนและชี้แนะให้นักเรียนเข้าสู่การเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และจดจำความรู้ได้ดีกว่าการที่ครูเป็นศูนย์กลางเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับ Weliner (2012 อ้างถึงใน วศิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2559: 17) กล่าวว่า การสอนที่เน้นนักเรียนเป็น ศูนย์กลาง โดยสอนให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาและประเมินผลจากสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์สร้างสมมติฐานคิด

และทำกิจกรรมที่ได้แย้งกับสมมติฐานเป็นแนวทางในการเรียนรู้โดยครูเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้มากที่สุด พบว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นถ้าได้รับวิธีการสอนและเนื้อหาที่ชัดเจน เมื่อครูใช้วัตกรรมการศึกษาที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และคิดมากขึ้น อย่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษานี้ช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญญพัฒน์ โคตรบุตร (2560: 41-62) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ พูนเรือง (2559: 30-66) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิรินทร์ธาร โคตรสิงห์ (2557: 40-52) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีพฤติกรรมทางการเรียนที่ดีขึ้น และมีเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marian (2011: 105-119) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามตามแนวโซเครตีสมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แต่ความสามารถในการแก้ปัญหของทั้งสองวิธีไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้มีกระบวนการเริ่มตั้งแต่ ขั้นที่ 1 เป็นขั้นตอนทำความเข้าใจและกำหนดปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา นักเรียนต้องใช้ความรู้ในการทำความเข้าใจปัญหา และระบุปัญหาที่สำคัญของสถานการณ์ที่กำหนดให้ เป็นการฝึกกระบวนการคิดแบบวิศวกรรมศาสตร์ จะเริ่มจากปัญหาที่ต้องแก้ไข คือ ตั้งคำถามเพื่อให้ปัญหาชัดเจนขึ้น หาทางออกในการแก้ปัญหาเพื่อประสบความสำเร็จ และระบุข้อจำกัด กิจกรรมในสถานการณ์นี้ได้แก่ ระวังดูดความร้อน ร้อนช้าร้อนเร็ว หลอมละลาย เทอร์มอมิเตอร์อย่างง่าย และช่วยน้ำร้อนให้เย็นลง นักเรียนได้ฝึกกำหนดปัญหา โดยนักเรียนต้องเชื่อมโยงข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการถ่ายโอนความร้อน และประสบการณ์เดิมของนักเรียนในการทำความเข้าใจและกำหนดปัญหา แล้วจดบันทึกไว้ ขั้นตอนนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่สำคัญของสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ถูกต้องฝึกการวิเคราะห์ปัญหา การคิดแก้ปัญหาแบบวิศวกรรมศาสตร์

การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 เป็นการระดมสมองและอธิบายการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้ร่วมกันคิด วางแผน พัฒนางานด้วยกระบวนการทางวิศวกรรมโดยการวาดภาพ ออกแบบหรือร่างแบบวิธีการแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นการฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาหาสาเหตุของปัญหา เสนอวิธีการแก้ปัญหของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม แล้วช่วยกันตัดสินใจโดยเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทศนา เขมมณี (2558: 138) ได้กล่าวว่า การฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและ

การแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาด่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนสามารถระบุสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการทำให้เกิดปัญหา และฝึกการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา

สำหรับกิจกรรม ขั้นที่ 3 เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์การแก้ปัญหาค้นคว้าเพิ่มเติมเป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนมีข้อมูลเพียงพอต่อการแก้ปัญห การตัดสินใจเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการแก้ปัญห ฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อดิจิทัล คอมพิวเตอร์ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การค้นหาข้อมูลหรือสารสนเทศ วิเคราะห์ ประเมินสารสนเทศก่อนนำมาใช้ในการแก้ปัญหาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมนี้จะทำให้นักเรียนสามารถระบุได้ว่านักเรียนควรนำความรู้เกี่ยวกับพลังงานความร้อนในเรื่องใดมาใช้ในการแก้ปัญห หรือบอกได้ว่าสถานการณ์นั้นเกี่ยวข้องกับพลังงานความร้อนในเรื่องใด จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) ความร้อนกับการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของสาร 2) ความร้อนกับการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร 3) ความร้อนกับการขยายตัวหรือหดตัวของสาร 4) การถ่ายโอนความร้อน และ 5) สมดุลความร้อน นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานความร้อน รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและรู้จักวิธีการแก้ปัญห และฝึกวิธีการกำหนดวิธีการแก้ปัญห

ส่วนกิจกรรมขั้นสุดท้ายในขั้นที่ 4 เป็นการดำเนินการแก้ปัญหและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาดด้วยตนเอง เรียนรู้จากข้อผิดพลาด เรียนรู้จากผล การแก้ปัญหของเพื่อนกลุ่มอื่น ช่วยกันเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการใช้ เป็นการส่งเสริมกระบวนการทางวิศวกรรมในการประดิษฐ์ชิ้นงานต่าง ๆ นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณทางคณิตศาสตร์ในการจดบันทึกข้อมูลและอ่านค่าเทอร์มอมิเตอร์ ซึ่งนักเรียนบางกลุ่มเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบผลลัพธ์ของการแก้ปัญห นักเรียนมีการทดสอบชิ้นงาน ปรับปรุงพัฒนาชิ้นงานให้ดีขึ้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม เมื่อสามารถแก้ปัญหได้สำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจปรับปรุงพัฒนาชิ้นงานให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณา บุตตเขียว (2560: 244-255) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกันเทคนิคแผนผังความคิด มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความอยากรู้อยากเห็น และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความซื่อสัตย์ ซื่อตรง อดทน และยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญมณี อุปฮาด (2561: 883-892) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีความเข้าใจในโมดิสรรอบตัวหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการแก้ปัญหทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Scott (2012: 30-39) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหได้ดีกว่านักเรียนระดับเดียวกันที่ไม่ได้ รับการสอนแบบสะเต็มศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ต้องใช้เวลาในขั้นตอนการแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ค่อนข้างมาก ครูควรยืดหยุ่นเรื่องระยะเวลาในการสร้างและทดสอบชิ้นงานให้เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ในการกำหนดสถานการณ์ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน เป็นปัญหาที่พบบ่อย และเหมาะสมกับพื้นฐานของนักเรียนพอที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหา โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษาแบบบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น

2.2 ควรกำหนดสถานการณ์ปัญหาที่ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสสร้างชิ้นงานที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนต้องการลงมือปฏิบัติสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้มากขึ้นและเกิดความภาคภูมิใจ

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา ที่มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์**

วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2557). **วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- ทีศนา แหมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญญพัฒน์ โคตรบุตร. (2560). **การบูรณาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ. (2561). **การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1. (2559). **แบบแสดงผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**. สุพรรณบุรี: โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1.
- _____. (2560). **แบบแสดงผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**. สุพรรณบุรี: โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1.
- _____. (2561). **แบบแสดงผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**. สุพรรณบุรี: โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1.
- วชิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2559). **เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ STEM Education (สะเต็มศึกษา)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิรินทร์ธาร โคตรสิงห์. (2557, มีนาคม). **การพัฒนารูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับพัฒนาทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 11 (2), 40-52.
- ศุภวัลย์ ต้นวรรณรักษ์. (2558). **การจัดการเรียนรู้ STEM ในระดับปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ส.พิจิตรการพิมพ์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2560). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ฉบับที่ 5 ค่าสถิติระดับโรงเรียนแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้**. ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2561, จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). **ความรู้เบื้องต้นสะเต็ม ช่วงชั้นที่ 1-ช่วงชั้นที่ 4**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริมวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักมาตรฐานและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **สภาวิชาการการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ.2559/2560**. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562**. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- _____. (2560). **ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579**. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2561, จาก <http://nesdb.go.th/ร่างยุทธศาสตร์ชาติ.pdf>
- สุพรรณษา บุตตเขียว. (2560, มิถุนายน). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด. **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 11 (2), 244-255
- อัญมณี อุปฮาด. (2561). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความเข้าใจโน้ตสารถอบตัวและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน **การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 3 “นวัตกรรมที่พลิกโฉมสังคมโลก”** (25 พฤษภาคม หน้า 883-892). อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- อาทิตยา พูนเรือง. (2559). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เรื่อง เอนไซม์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anderson, L. W. & Krathwohl, D. R. (2001). **A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives**. New York: Addison-Wesley.
- Marian, B. M. (2011). **The effects of small group cooperation methods and question strategies on problem solving skills, achievement, and attitude during problem-based learning**. Ohio: The Kent State University Press.
- Scott, C. (2012, October). An investigation of Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) focused high school in the U.S. **The Journal of STEM Education**, 13 (5), 30-39.
- Weir, J. J. (1974, April). Problem solving is everybody's problem. **The Science Teacher**, 41 (4), 16-18.
- Wood, D. (2003). **ABC of learning and teaching in medicine**. London: BMJ.

การคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามสิทธิกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน ในสถานประกอบการจังหวัดปัตตานี

LABOR PROTECTION OF FOREIGN WORKERS UNDER SOCIAL SECURITY FUND AND COMPENSATION FUND IN PATTANI PROVINCE

กัญยปรีณ ทองสามลี / KANYAPRIN TONGSAMSIL¹

ณรรช หลักชัยกุล / NAT LUXCHAIGUL¹

อิสระ ทองสามลี / ISARA TONGSAMSIL²

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคมและพระราชบัญญัติเงินทดแทนเพื่อให้การคุ้มครองแรงงานที่ทำงานในสถานประกอบการตามที่ได้บัญญัติไว้ ซึ่งความคุ้มครองนี้ได้ครอบคลุมถึงแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ และการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดปัตตานี และ 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้ และการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นแรงงานสัญชาติเมียนมา กัมพูชา และลาว จำนวน 210 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย รวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบ และแบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบค่าความตรงและความเชื่อมั่น จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน t-test และ One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า แรงงานต่างด้าวมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของทั้งสองกองทุนในระดับมาก และประเมินว่าตนเองได้รับการคุ้มครองจากทั้งสองกองทุนในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับตัวแปรตาม พบว่า อายุ สถานภาพสมรส และระยะเวลาปฏิบัติงานที่ต่างกันส่งผลให้แรงงานต่างด้าวได้รับการคุ้มครองแรงงานตามสิทธิของสองกองทุนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแรงงานต่างด้าวที่มีประเภทการจ้างงานแตกต่างกันมีความรู้ด้านประกันสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: แรงงานต่างด้าว, กองทุนประกันสังคม, กองทุนเงินทดแทน, จังหวัดปัตตานี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา 90000

ABSTRACT

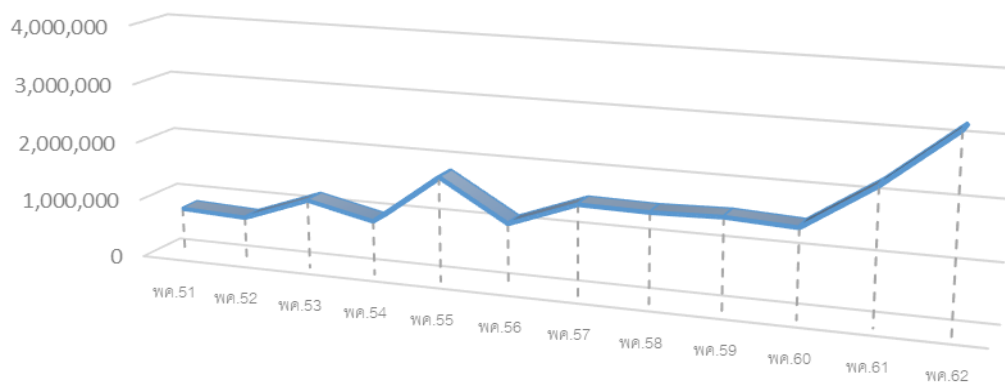
Thailand has launched the Social Security Act and the Compensation Act to protect workers working in specified workplaces. These laws also cover foreign workers working in Thailand. This research aimed to: 1) study the level of knowledge and foreign workers' protection of foreign workers in Pattani Province according to laws about social security fund and compensation fund; and 2) compare the level of knowledge and foreign workers' protection according to laws about social security fund and compensation fund as classified by personal characteristics. The sample was, selected by simple random sampling, 210 workers from Myanmar, Cambodia, and Laos. The data were collected by a test and a questionnaire which met the validity and reliability test. The data obtained in this study were analyzed with basic statistics, t-test and one way ANOVA. The results showed that the foreign workers obtained knowledge about the benefits of both funds at a high level. Additionally, they assessed themselves having the highest level of protection from both funds. When comparing the personal differences with the dependent variable, it found that the differences in age, marital status, and work tenure affected the workers to differently get protection from both funds with a statistical significance of .05. In addition, the workers with different types of employment had different knowledge on social security with a statistical significance of .01.

Keywords: foreign worker, social security fund, compensation fund, Pattani province

บทนำ

การเคลื่อนย้ายแรงงานมีความสำคัญอย่างมากต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสวัสดิการในประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง แรงงานต่างชาติมีส่วนช่วยเหลือกิจการที่แรงงานในประเทศให้ความสนใจน้อย และค่าแรงในประเทศตนเองสูงขึ้นจนแบกรับไม่ไหว อีกทั้งช่วยบรรเทาการขาดแคลนแรงงาน ซึ่งจากการศึกษาตลาดแรงงานของไทยพบว่าการย้ายถิ่นของแรงงานต่างชาติเข้ามามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยช่วยเพิ่มผลผลิตและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ อีกทั้งช่วยให้ประเทศไทยมีสถานะที่แข่งขันกับประเทศอื่นได้ในระยะสั้น นอกจากนี้ การที่แรงงานข้ามชาติทักษะต่ำที่ย้ายถิ่นเข้ามาจำนวนมาก ทำให้กำลังแรงงานในประเทศดั่งเช่นแรงงานในภาคการเกษตรสามารถไปทำงานที่ใช้ทักษะสูงขึ้นได้ เปิดโอกาสให้สตรีไทยสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้มากขึ้น ขณะเดียวกันประเทศผู้ส่งแรงงานก็ได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการส่งเงินกลับ ซึ่งสามารถนำเงินดังกล่าวไปพัฒนาหรือลงทุนต่อ รวมถึงการอพยพย้ายถิ่นยังก่อให้เกิดบรรยากาศของการส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศ (ธนาкарโลก, 2551: 11, 23-35, 45; ประชา วสุประสาท, 2553: 6-18; พฤกษ์ เถาฉวิล, 2553: 4-21)

Wickramasekera (2002 อ้างถึงใน พุกฤษ์ เถาถวิล, 2553: 6-7) นักวิชาการแห่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) ให้ความเห็นว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานมาทำงานในประเทศปลายทางเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศปลายทาง เพราะแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่มักได้รับค่าแรงต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะได้รับ ผลประโยชน์ย่อมตกแก่ประเทศปลายทางมากกว่า และโต้แย้งว่าแรงงานข้ามชาติไม่ได้มาแย่งงานคนในประเทศปลายทางแต่อย่างใด เพราะงานที่แรงงานข้ามชาติมาทำส่วนใหญ่คืองานที่คนในประเทศปลายทางไม่ต้องการจะทำ ที่เรียกกันว่า 3-D Job (dangerous, dirty, difficult) คืองานที่เสี่ยง สกปรก และยากลำบาก ดังนั้นตลาดงานจึงเป็นคนละตลาด ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศมีคนเข้าเมืองสุทธิ (net immigration) ซึ่งหมายถึงมีแรงงานจากต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยสูงกว่าคนไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศ จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 จำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยระหว่างปี 2551-2562

ที่มา (กรมการจัดหางาน, 2562)

งานวิจัยที่ศึกษาการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยดังเช่น ศิริพร สัจจามันท์ (2558: 145-150) พบว่า แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกกฎหมายยังได้รับการปฏิบัติไม่สอดคล้องตามกฎหมายในเรื่องสวัสดิการ การหยุด และการลา ส่วนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองยังไม่ได้รับการดูแลด้านสิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่าง ๆ ส่วนผลการศึกษาของวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และวสุพงศ์ คงพรปรารณา (2558: 1067-1069) พบว่า แรงงานต่างด้าวไม่ได้รับความเป็นธรรมตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานหลายประเด็น อาทิ ไม่ได้รับความยุติธรรมตามสัญญาจ้างงาน ได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ไม่เหมาะสมส่งผลต่อปัญหาสุขภาพ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงานและการได้รับสวัสดิการน้อยกว่าคนไทย ไม่สามารถตรวจสอบผลการประเมินการปฏิบัติงานได้ และนายจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎหมายที่ว่าด้วยการจ่ายค่าจ้าง การจ่ายค่าแรงกรณีทำงานนอกเวลางาน การจ่ายเงินชดเชยในวันหยุด และการหยุดงาน ขณะเดียวกันอมรรวรรณ ศรีชูเปี่ยม (2550: 91-137) พบว่านโยบายด้านสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานซึ่งถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายไม่ได้มีการปฏิบัติอย่างแท้จริง และเป็นนโยบายที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด ทำให้แรงงานต่างด้าวไม่ได้รับ

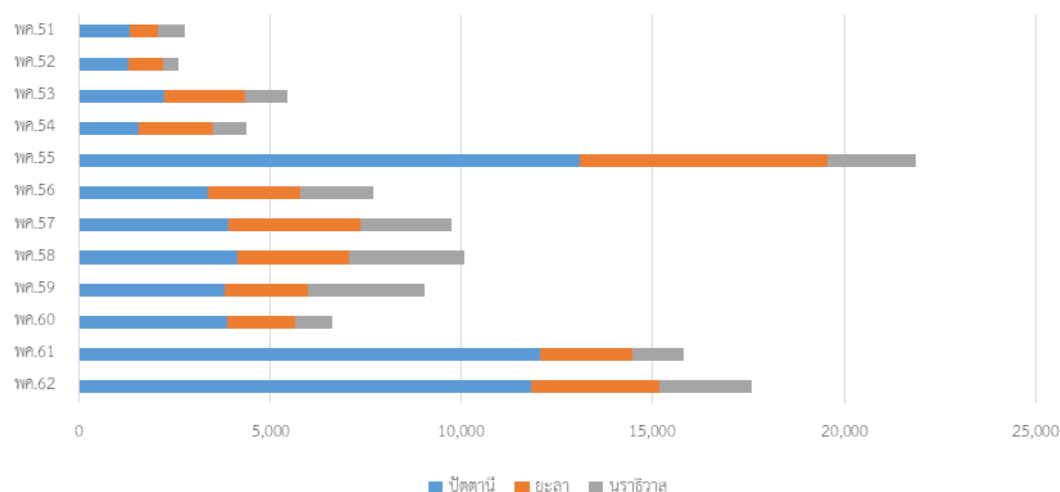
การคุ้มครองทั้งในเรื่องค่าจ้าง สภาพการจ้างและสวัสดิการแรงงานในด้านอื่น ๆ เมื่อเทียบกับแรงงานไทย ประเด็นเหล่านี้มักเกิดกับแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านสามสัญชาติ ได้แก่ เมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยในกิจการที่มีการใช้แรงงานอย่างเข้มข้น สาเหตุหนึ่งเกิดจากการที่แรงงานเหล่านี้ไม่มีโอกาสได้รับรู้หรือเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ที่ตนเองพึงมีพึงได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ขณะเดียวกันกลไกในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงของแรงงานมากนัก เนื่องจากยังมีปัญหาในเรื่องการสื่อสาร การทำความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับตัวแรงงานเอง อุปสรรคในเรื่องสถานะทางกฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ยังคำนึงถึงสิทธิต่าง ๆ ของแรงงานข้ามชาติค่อนข้างน้อย การไม่สามารถรวมกลุ่มเพื่อสร้างกลไกการเจรจาต่อรองแรงงานสัมพันธ์ รวมทั้งทัศนคติของสังคมไทยต่อตัวแรงงานต่างด้าว ปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิในด้านต่าง ๆ ของแรงงานต่างด้าวในสังคมไทยเสมอมา และก่อให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบแรงงานข้ามชาติอย่างน่าเป็นห่วง ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการบูรณาการการจ้างงานต่อไป

นอกจากนี้ข้อมูลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านชนชาติ ผู้ไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติและผู้พลัดถิ่น สภานายความ (2554: 77-80) ได้สะท้อนปัญหาแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยว่า นายจ้างมักเลือกปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าว โดยพบว่าแรงงานต่างด้าวมีสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และการถูกกลั่นแกล้งสิทธิในเงินทดแทน แม้ว่าในหลักการนั้นแรงงานทุกคนต้องได้รับสิทธิในการเข้าถึงหลักประกันความปลอดภัยในการทำงานโดยเท่าเทียมกัน เมื่อมีกรณีที่เกิดอันตรายขึ้นจากการที่ถูกจ้างปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้าง อันเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของนายจ้าง นายจ้างจึงมีหน้าที่ที่จะจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างหรือทายาทตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 แต่สำหรับกรณีลูกจ้างที่เป็นแรงงานข้ามชาติแล้ว ปัญหาและอุปสรรคในการได้รับเงินทดแทนหรือการเยียวยาจากนายจ้างยังคงพบเห็นอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งต้นตอของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวเกิดจากอคติที่แฝงตัวอยู่ในแนวปฏิบัติของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจรักษาการและปฏิบัติงานตามกฎหมาย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ กรณีที่สำนักงานกองทุนเงินทดแทนชี้แจงหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานว่า พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 จะให้ความคุ้มครองเฉพาะคนต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมายและได้รับใบอนุญาตทำงาน ส่วนแรงงานต่างด้าวที่ “เข้าเมืองผิดกฎหมาย และไม่ได้ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ ไม่มีเอกสารแสดงสถานะบุคคล (ไม่ได้รับความคุ้มครอง) ซึ่งตามกฎหมายแล้วจะไม่สามารถเข้าระบบประกันสังคมได้” รวมถึงกรณีสำนักงานประกันสังคมสอบสวนและออกคำสั่งให้นายจ้างของแรงงานต่างด้าวนั้น เป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างโดยตรงตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 แต่ความเป็นจริง นายจ้างก็ยังคงฝ่าฝืนและไม่รับผิดชอบจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างเช่นเดิม เนื่องจากพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 มีบทลงโทษที่เบา นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่สำคัญอื่น ๆ ในการเข้าถึงสิทธิกองทุนเงินทดแทน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสาร ปัญหาจากการไม่รู้กฎหมายของแรงงานข้ามชาติ และปัญหาจากการที่ไม่สามารถเข้าถึงมาตรการคุ้มครองทางกฎหมาย เป็นต้น เช่นเดียวกับประชา วสุประสาธ (2553: 4) ที่ระบุว่าแรงงานต่างด้าวไม่ได้รับการคุ้มครองจากกองทุนเงินทดแทนและกองทุนประกันสังคมของไทย นอกจากนี้

ข้อมูลของกระทรวงยุติธรรม (2556: 59) ยังพบว่าผู้ใช้แรงงานยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในการประกันสังคม แนวปฏิบัติและผลประโยชน์ที่จะได้รับทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ได้เต็มที่ และพระราชบัญญัติประกันสังคมยังไม่ครอบคลุมถึงการคุ้มครองการเกิดโรคจากการทำงานซึ่งเป็นความเสี่ยงที่สำคัญของผู้ใช้แรงงาน

ประเทศไทยมีการคุ้มครองแรงงานด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ในที่นี้ผู้วิจัยให้ความสนใจกับการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมายประกันสังคมและเงินทดแทน โดยกองทุนประกันสังคมจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตในกลุ่มของสมาชิก ร่วมกันรับผิดชอบเฉลี่ยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน เพื่อให้ได้รับการรักษาพยาบาลและมีรายได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกองทุนประกันสังคม 4 ฉบับ ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 2) พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 3) พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 4) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งกฎหมายกำหนดให้นายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ต้องขึ้นทะเบียนนายจ้างพร้อมกับขึ้นทะเบียนลูกจ้างภายใน 30 วัน (กัญยปริญ ทองสามสี, 2562: 120-135) ส่วนกองทุนเงินทดแทนเป็นกองทุนที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย สูญเสียอวัยวะ ทูพพลภาพ สูญหายหรือถึงแก่ความตาย ดังนั้น เมื่อลูกจ้างประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหายเนื่องจากการทำงาน นายจ้างมีหน้าที่แจ้งต่อสำนักงานประกันสังคมท้องที่ที่ลูกจ้างทำงานอยู่ หรือที่นายจ้างมีภูมิลำเนาอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยกองทุนเงินทดแทนจะจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างแทนนายจ้าง อันประกอบด้วย ค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทน ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพ รวมถึงให้การบำบัดรักษา และส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ลูกจ้างที่ประสบอันตรายจากการทำงานให้สามารถเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง โดยไม่เป็นภาระแก่สังคม (สำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน, 2560: 3)

จากปัญหาที่นำเสนอข้างต้น ผวนวกกับยังไม่มีมีการวิจัยในประเด็นการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามสิทธิประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนของแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการจังหวัดปัตตานีมามาก่อน ทั้งที่จังหวัดปัตตานีมีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานมากที่สุดถึง 11,821 คน ในปี 2562 เมื่อเปรียบเทียบกับในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานรวม 17,589 คน ดังรายละเอียดภาพที่ 2 ข้อค้นพบในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการให้บริการของสำนักงานประกันสังคมที่ดูแลสิทธิของแรงงานต่างด้าว รวมถึงให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การบริหารจัดการที่เหมาะสมต่อไป

ภาพที่ 2 จำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปี 2551-2562
ที่มา (กรมการจัดหางาน, 2562)

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาระดับความรู้ และการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดปัตตานี
2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้ และการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงสำรวจใช้ประชากรในการวิจัยแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่ทำงานในจังหวัดปัตตานีจำนวน 11,821 คน (กรมการจัดหางาน, 2562) คำนวณกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาด้วยโปรแกรม G*Power เวอร์ชัน 3.1.9.2 (Faul, Erdfelder, Lang & Buchner, 2007: 177-179) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 ความคลาดเคลื่อน .05 พบว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่ควรน้อยกว่า 177 คน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลได้ 210 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลต้องทำงานในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 2 ปี

การรับรองจริยธรรมการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมวิจัยจากคณะกรรมการวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เลขที่ psu.pn.2-018/61

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาจากทฤษฎี กฎหมาย แนวปฏิบัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมยึดตาม

พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทน ยึดตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ผู้วิจัยทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยการนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตัวแปร และข้อคำถาม เมื่อคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าวจำนวน 30 คน และนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ข้อคำถามมีค่าสูงกว่า 0.50 ทุกข้อ ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องสิทธิแรงงาน ด้านประกันสังคมและเงินทดแทน จำนวน 25 ข้อ ผู้วิจัยทดสอบหาค่าความยาก พบว่ามีค่าระหว่าง 0.2-0.8 ค่าอำนาจการจำแนก มีค่ามากกว่า 0.20 และค่าสหสัมพันธ์ (r) ซึ่งพบว่าผ่านการทดสอบตามเกณฑ์โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.20

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จจึงนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาบันทึกในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (data screening) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA คุณลักษณะของแรงงานต่างด้าวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี มากที่สุด รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี ส่วนใหญ่มีสัญชาติเมียนมา รองลงมาเป็นสัญชาติกัมพูชา แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส โดยทุกคนทำงานในแผนกผลิต มีสถานภาพเป็นลูกจ้างรายวันมากที่สุด ทั้งนี้ แรงงานส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 2-5 ปี อาศัยในบ้านพักที่นายจ้างจัดให้โดยไม่คิดค่าเช่า

ผลการวิจัย

ระดับความรู้และการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน

จากการสอบถามความรู้เรื่องสิทธิแรงงานตามสิทธิประกันสังคมพบว่าแรงงานต่างด้าวมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนมากที่สุด โดยตอบถูกร้อยละ 95.7 ส่วนประเด็นที่แรงงานมีความรู้ที่น้อยที่สุดคือ การใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลของผู้ประกันตนซึ่งแรงงานส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเบิกจ่ายกรณีเจ็บป่วยจากการทำงาน มีแรงงานตอบถูกในข้อนี้ร้อยละ 22.9 ขณะเดียวกันแรงงานมีความรู้ด้านสิทธิกองทุนเงินทดแทนมากที่สุดด้านการเข้าถึงการรักษาพยาบาลจากการเจ็บป่วยจากการทำงาน ตอบถูกร้อยละ 91.0 ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ที่น้อยที่สุดคือค่าทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ตอบถูกเพียงร้อยละ 27.6

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละความรู้สิทธิด้านประกันสังคมและสิทธิด้านเงินทดแทนของแรงงานต่างด้าว

(n = 210)

ความรู้เรื่องสิทธิแรงงาน	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สิทธิด้านประกันสังคม				
1. แรงงานต่างด้าวมีสิทธิขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนเช่นเดียวกับแรงงานชาวไทย	201	95.7	9	4.3
2. กรณีท่านเพิ่งเข้าทำงานในสถานประกอบการที่ประเทศไทยเป็นครั้งแรก ท่านต้องขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนภายใน 30 วัน	192	91.4	18	8.6
3. แรงงานต่างด้าวจะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนหรือไม่ขึ้นกับความสมัครใจ	69	32.9	141	67.1
4. กรณีท่านเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนตัว เช่น คำนำหน้าชื่อ (นางสาว, นาง) ท่านต้องแจ้งให้นายจ้างทราบเพื่อสิทธิประโยชน์ด้านประกันสังคม	173	82.4	37	17.6
5. นายจ้างต้องแจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนตัวของท่าน เช่น คำนำหน้าชื่อ (นางสาว, นาง) ให้สำนักงานประกันสังคมภายใน 15 วัน	113	53.8	97	46.2
6. ท่านใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ในกรณีเจ็บป่วยจากการทำงานเท่านั้น	48	22.9	162	77.1
7. ผู้ประกันตนที่เป็นผู้ชยาสามารถใช้สิทธิรับเงินค่าคลอดบุตรสำหรับภรรยาที่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายหรือยืนยันการเป็นสามีภรรยา	135	64.3	75	35.7
8. กรณีผู้ประกันตนทุพพลภาพมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้	143	68.1	67	31.9
9. ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์บุตรสำหรับบุตรที่อายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ทุกเดือน	103	49.0	107	51.0
10. กรณีผู้ประกันตนเสียชีวิต ทายาทจะได้รับค่าทำศพ	110	52.4	100	47.6
11. บำนาญชราภาพจะจ่ายแก่ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 180 เดือน ขึ้นไป	78	37.1	132	62.9
12. บำเหน็จชราภาพจะจ่ายแก่ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบน้อยกว่า 180 เดือน	80	38.1	130	61.9
13. กรณีผู้ประกันตนลาออกจากงาน มีสิทธิได้รับเงินทดแทนกรณีว่างงาน	90	42.9	120	57.1
สิทธิด้านเงินทดแทน				
14. นายจ้างต้องยื่นแบบขึ้นทะเบียนลูกจ้างของท่านภายใน 30 วัน	186	88.6	24	11.4
15. ท่านมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากกองทุนเงินทดแทนได้ ในกรณีเจ็บป่วยจากการทำงานเท่านั้น	191	91.0	19	9.0
16. ท่านต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทนร่วมกับนายจ้าง	74	35.2	136	64.8
17. ท่านมีสิทธิได้รับการคุ้มครองกรณีสูญหายทันที่ตั้งแต่การเข้าทำงานให้นายจ้างวันแรก	125	59.5	85	40.5
18. ท่านมีสิทธิได้รับการคุ้มครองกรณีประสบอันตรายทันที่ตั้งแต่การเข้าทำงานให้นายจ้างวันแรก	124	59.0	86	41.0
19. เมื่อท่านประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ท่านจะได้รับเงินทดแทน ประกอบด้วย ค่ารักษา พยาบาล ค่าทดแทนรายเดือน และค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน	117	55.7	93	44.3
20. หากแพทย์สั่งให้ท่านหยุดพักรักษาตัวเกิน 3 วัน กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ตัวท่านจะได้รับค่าทดแทนร้อยละ 60 ของค่าจ้างรายเดือน	58	27.6	152	72.4

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละความรู้สึกด้านประกันสังคมและสิทธิด้านเงินทดแทนของแรงงานต่างด้าว (ต่อ)

(n = 210)

ความรู้เรื่องสิทธิแรงงาน	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
21. กรณีท่านสูญเสียอวัยวะอันเนื่องมาจากการทำงาน ท่านจะได้รับค่าทดแทนร้อยละ 60 ของค่าจ้างรายเดือน เป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี	62	29.5	148	70.5
22. กรณีท่านทุพพลภาพอันเนื่องมาจากการทำงาน ท่านจะได้รับค่าทดแทนร้อยละ 60 ของค่าจ้างรายเดือน เป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี	147	70.0	63	30.0
23. กรณีท่านตายอันเนื่องมาจากการทำงาน ทายาทจะได้รับค่าทำศพเพียงอย่างเดียว	123	58.6	87	41.4
24. กรณีท่านสูญหายอันเนื่องมาจากการทำงาน ทายาทจะได้รับค่าทำศพเพียงอย่างเดียว	123	58.6	87	41.4
25. ท่านมีสิทธิยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยจากการทำงานภายใน 180 วัน	108	51.4	102	48.6
26. กรณีท่านประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องมาจากการทำงาน ท่านมีสิทธิเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่ขึ้นทะเบียนท่านนั้นจึงจะมีสิทธิเบิกค่าทดแทนได้	86	41.0	124	59.0

จากตารางที่ 1 สามารถคำนวณคะแนนเฉลี่ยได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงงานต่างด้าวสามสัญชาติมีความรู้สิทธิด้านประกันสังคมและสิทธิด้านเงินทดแทนในระดับมาก

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความรู้สิทธิด้านประกันสังคมและสิทธิด้านเงินทดแทนของแรงงานต่างด้าว

(n=210)

ความรู้เรื่องสิทธิแรงงาน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
สิทธิด้านประกันสังคม	7.31	2.92	มาก
สิทธิด้านเงินทดแทน	7.26	1.62	มาก

ผลการวิจัยด้านการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวพบว่า ผู้ที่เข้ามาทำงานในจังหวัดปัตตานีได้รับการคุ้มครองตามสิทธิประกันสังคมและเงินทดแทนระดับมากที่สุด (คะแนนเต็ม 4) ยกเว้นการได้รับเงินสงเคราะห์บุตรที่ได้รับการคุ้มครองระดับมาก รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว

(n=210)

การคุ้มครองแรงงานต่างด้าว	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้รับการขึ้นทะเบียนประกันสังคม	4.00	0.00	มากที่สุด
2. ถ้านายจ้างไม่ขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้แก่ท่าน ท่านเคยยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ให้จัดซื้อท่านขึ้นทะเบียนประกันสังคม	3.60	0.67	มากที่สุด
3. เมื่อท่านบาดเจ็บจากการทำงาน ท่านเคยได้รับการรักษาฟรีจากโรงพยาบาล	3.80	0.21	มากที่สุด
4. ในกรณีที่ท่านหยุดงานเกิน 3 วัน เพราะบาดเจ็บจากการทำงาน ท่านเคยขอเงินทดแทนจากการหยุดงานจากกองทุนเงินทดแทน	3.89	0.33	มากที่สุด
5. ในกรณีที่สูญเสียอวัยวะบางส่วนของการจ้างงานเนื่องจากการทำงาน ท่านเคยขอหรือเคยได้รับเงินทดแทนการสูญเสียอวัยวะจากกองทุนเงินทดแทน	3.91	0.25	มากที่สุด
6. ในระหว่างที่ท่านลาคลอดบุตร ท่านได้รับเงินค่าจ้างจากนายจ้าง	3.43	0.94	มากที่สุด
7. ท่าน/ภรรยาของท่านได้รับเงินค่าคลอดบุตรเหมาจ่าย จำนวน 13,000 บาท จากกองทุนประกันสังคม	3.53	0.76	มากที่สุด
8. ท่านได้รับเงินสงเคราะห์บุตร	3.08	1.44	มาก
9. เมื่อท่านป่วยเป็นไข้จนต้องเข้ารับรักษาที่สถานพยาบาล (ผู้ป่วยนอก) ท่านได้รับการรักษาฟรีจากสถานพยาบาลที่ท่านเลือกขึ้นทะเบียนใช้สิทธิประกันสังคม	3.81	0.42	มากที่สุด
10. ท่านได้รับเงินการขาดรายได้จากนายจ้างเมื่อแพทย์สั่งให้ท่านหยุดพักงานอันเนื่องจากการเจ็บป่วย	3.78	0.56	มากที่สุด
11. ท่านเคยได้รับการบริการทางทันตกรรม กรณีถอนฟัน อุดฟัน ชูดหินปูน และผ่าฟันคุดในอัตราปีละ 900 บาท ตามสิทธิประกันสังคม	3.93	0.21	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.71	0.35	มากที่สุด

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้ และการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน

ผลการศึกษาพบว่าแรงงานต่างด้าวที่มีประเภทการจ้างงานแตกต่างกันมีระดับความรู้สิทธิแรงงานด้านประกันสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแรงงานต่างด้าวที่มีช่วงอายุ สถานภาพสมรส และระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันได้รับการคุ้มครองตามสิทธิประกันสังคมและเงินทดแทนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะเดียวกันคุณลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีระดับความรู้สิทธิแรงงานด้านเงินทดแทนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรตามจำแนกตามเพศ

ตัวแปรตาม	เพศ	ชาย (n=157)		หญิง (n=53)		F	P-Value
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความรู้ด้านประกันสังคม		7.26	2.95	7.45	2.86	0.07	.68
ความรู้ด้านเงินทดแทน		7.27	1.70	7.21	1.36	3.13	.80
การคุ้มครองแรงงาน		3.69	0.36	3.75	0.30	3.19	.24

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรตามจำแนกตามช่วงอายุ

ตัวแปรตาม	อายุ	ต่ำกว่า 31 ปี ¹		31-40 ปี ²		41 ปี ขึ้นไป ³		F/ Welch	P-Value
		(n=114)		(n=73)		(n=23)			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความรู้ด้านประกันสังคม		7.09	3.02	7.58	2.93	7.57	2.39	0.72	.49
ความรู้ด้านเงินทดแทน		7.23	1.60	7.14	1.61	7.78	1.70	1.44	.24
การคุ้มครองแรงงาน		3.77 ^(1,2)	0.31	3.64	0.40	3.58 ^(1,3)	0.34	4.72	.01

หมายเหตุ ค่า F ใช้ในกรณีข้อมูลของแต่ละกลุ่มมีความแปรปรวนไม่แตกต่างกัน, ค่า Welch ใช้ในกรณีข้อมูลของแต่ละกลุ่มมีความแปรปรวนแตกต่างกัน (ทุกตาราง)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรตามจำแนกตามสัญชาติ

ตัวแปรตาม	สัญชาติ	เมียนมา ¹		ลาว ²		กัมพูชา ³		F	P-Value
		(n=139)		(n=5)		(n=66)			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความรู้ด้านประกันสังคม		7.00	2.93	7.00	3.81	7.97	2.77	2.49	.09
ความรู้ด้านเงินทดแทน		7.11	1.55	7.00	1.22	7.59	1.75	2.08	.13
การคุ้มครองแรงงาน		3.67	0.36	3.76	0.21	3.76	0.34	1.26	.29

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรตามจำแนกตามสถานภาพสมรส

ตัวแปร	อายุ	โสด ¹		สมรส ²		หม้าย/หย่า ³		F/ Welch	P-Value
		(n=91)		(n=116)		(n=3)			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความรู้ด้านประกันสังคม		7.27	3.36	7.28	2.50	9.67	4.04	0.46	.65
ความรู้ด้านเงินทดแทน		7.52	1.61	7.04	1.61	7.67	1.15	2.31	.10
การคุ้มครองแรงงาน		2.66 ^(1,2)	0.399	2.53	0.443	2.40	0.454	11.09	.01

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรตามจำแนกตามประเภทการจ้างงาน

ตัวแปรตาม	การจ้างงาน		รายเดือน		รายวัน		F	P-Value
			(n=26)		(n=184)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความรู้ด้านประกันสังคม	6.15	2.11	7.47	2.99	8.45	.01		
ความรู้ด้านเงินทดแทน	7.08	1.65	7.28	1.62	0.00	.55		
การคุ้มครองแรงงาน	3.82	0.41	3.69	0.34	0.52	.07		

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรตามจำแนกตามระยะเวลาการทำงาน

ตัวแปรตาม	อายุงาน 2-5 ปี ¹		6-10 ปี ²		10 ปีขึ้นไป ³		F/ Welch	P- Value
	(n=100)		(n=80)		(n=30)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความรู้ด้านประกันสังคม	7.12	3.02	7.56	2.99	7.27	2.41	0.511	.60
ความรู้ด้านเงินทดแทน	7.36	1.59	7.24	1.71	6.97	1.47	0.69	.50
การคุ้มครองแรงงาน	3.77 ^(1,3)	0.33	3.68	0.35	3.52	0.37	6.80	.00

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าแรงงานต่างด้าวสามสัญชาติมีความรู้สิทธิด้านประกันสังคมและสิทธิด้านเงินทดแทนในภาพรวมระดับมาก ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้เรื่องสิทธิแรงงานด้านประกันสังคมและเงินทดแทน ไม่พบว่ามีการศึกษาในแรงงานต่างด้าวโดยตรง แต่งานวิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับแรงงานที่เป็นคนไทย ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของสิริกาญจน์ ศิริโรจน์วาทกุล (2557: 55) ที่ศึกษาเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนที่ทำงานในสถานประกอบการนิคมอมตะนครจังหวัดชลบุรี เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่าผู้ประกันตนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ 7 กรณีในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.95 (จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) ส่วนงานวิจัยของศักระภีร์ วรวัฒน์ประิณญา (2554) ได้ทดสอบระดับความเข้าใจสิทธิของผู้ประกันตน พบว่า ผู้ประกันตนเข้าใจสิทธิพื้นฐาน และกรณีสงเคราะห์บุตรระดับมาก ส่วนอีก 6 กรณีของผู้ประกันตนอยู่ในระดับน้อย-ปานกลาง โดยผู้วิจัยไม่ได้วิเคราะห์ภาพรวม อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา ถาบุญเรือง และสุชาดา ภัยหลีกส์ (2558: 367) ที่พบว่าผู้ประกันตนที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหนองบัวลำภูมีระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกันสังคมพื้นฐานและความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมทั้ง 7 กรณีอยู่ในระดับต่ำ โดยจากคำถามทั้งหมด 39 ข้อ คะแนนเฉลี่ยความรู้เท่ากับ 13.99

การคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน พบว่าแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในจังหวัดปัตตานีได้รับการคุ้มครองตามสิทธิประกันสังคมและเงินทดแทนระดับ

มากที่สุด ยกเว้นการได้รับเงินสงเคราะห์บุตรที่ได้รับการคุ้มครองระดับมาก การที่ผลการวิจัยพบเช่นนี้ เนื่องด้วยมาตรการภาครัฐที่มุ่งปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและการประกอบอาชีพ) ค.ศ. 1958 (Convention No.111 Concerning Discrimination (Employment and Occupation), 1958) รัฐบาลไทยโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับที่ 111 เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2560 โดยจะมีผลบังคับใช้ไปอีก 12 เดือนถัดไป จากวันที่ให้สัตยาบัน การดำเนินการครั้งนี้เป็นการแสดงความมุ่งมั่นของประเทศโดยการให้พันธะสัญญาต่อประชาคมระหว่างประเทศที่จะดำเนินการเพื่อส่งเสริมโอกาสอันเท่าเทียมกันด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในมิติต่าง ๆ ของการจ้างงานให้หมดไป อันเป็นหนทางไปสู่การบรรลุวาระงานที่มีคุณค่าและวาระเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยอนุสัญญาฉบับที่ 111 กำหนดให้มีนโยบายและมาตรการระดับชาติเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติและส่งเสริมโอกาสความเสมอภาคในการจ้างงานและการประกอบอาชีพ โดยมุ่งเน้นการจัดการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สถานะทางสังคม สำหรับความหมายของการจ้างงานและการประกอบอาชีพตามอนุสัญญานี้จะครอบคลุมถึงการเข้าถึงการฝึกพัฒนาฝีมือแรงงาน การจ้างงานและการประกอบอาชีพบางประเภท รวมทั้งเงื่อนไขและสภาพการจ้าง (รัฐบาลไทย, 2560; กระทรวงการต่างประเทศ, 2560) และเป็นไปตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของ คนต่างด้าว พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยจะต้องขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายจึงสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ หากผู้ประกอบการนำแรงงานที่ผิดกฎหมายเข้ามาทำงานในสถานประกอบการ รัฐบาลมีการกำหนดถึงบทลงโทษ จับ ปรับหนักกับผู้เป็นนายจ้าง สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าวที่ทำผิดกฎหมาย เป็นเหตุที่ทำให้แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในสถานประกอบการไทย จะต้องดำเนินการยื่นขอใบอนุญาตทำงานภายใน 30 วัน ตามกฎกระทรวงแรงงานด้วยเหตุนี้ทำให้แรงงานต่างด้าวได้รับการดูแลตามสิทธิแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร สัจจามันท์ (2558: 140) ที่พบว่าแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกกฎหมายส่วนใหญ่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานของไทย และไทยได้ปฏิบัติสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องที่ไทยได้ให้สัตยาบันแล้ว

ส่วนผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการได้รับการคุ้มครองแรงงานนั้น ผลการวิจัยพบว่าแรงงานที่มีอายุแตกต่างกันได้รับการคุ้มครองแตกต่างกัน โดยแรงงานที่มีอายุน้อย (ต่ำกว่า 31 ปี) มีค่าเฉลี่ยการได้รับการคุ้มครองแรงงานสูงกว่าผู้มีอายุ 31-40 ปี และผู้มีอายุ 41 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากสำนักงานประกันสังคมมีการประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิภายใต้กองทุนเงินทดแทนและประกันสังคมหลากหลายช่องทาง ทั้งผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานประกันสังคม (สิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคม https://www.sso.go.th/wpr/main/custom/custom_detail_detail_1_160_0/ 85 สิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทน https://www.sso.go.th/wpr/main/privilege/กองทุนเงินทดแทน_category_list-text-photo_1_126_0/) หมายเลขโทรศัพท์สายด่วน 1506 เอกสารเผยแพร่ความรู้หลากหลายรูปแบบ หลากหลายภาษา รวมทั้งการเข้าไปให้ความรู้แก่แรงงานต่างด้าวถึงในสถานประกอบการ

ทำให้แรงงานที่เพิ่งเข้าทำงานรู้สึกว่าคุณเองได้รับการพิทักษ์สิทธิหรือได้รับการคุ้มครองมาก นอกจากนี้ หากพิจารณาจากผู้ให้บริการสิทธิประกันสังคม 7 กรณี จะพบว่าระหว่างปี 2553-2562 (กองทุนประกันสังคม, 2562) ผู้ประกันตนใช้สิทธิกรณีเจ็บป่วยมากที่สุด โดยในปี 2561 มีผู้ใช้สิทธิในกรณีนี้ถึง 43,503,139 คน (รวมแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว) เช่นเดียวกับงานวิจัยของสิริกาญจน์ ศิริโรจน์นวกุล (2557: 48-50) ที่พบว่าผู้ประกันตนเคยใช้สิทธิกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายอันมิใช่เนื่องจากการทำงานมากที่สุด ส่วนสถิติประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี 2559 (สำนักงานประกันสังคม, 2560) พบว่าแรงงานประสบอันตรายโดยหยุดงานไม่เกิน 3 วัน มากที่สุด สาเหตุที่ประสบอันตรายมากที่สุดคือ วัตถุหรือสิ่งของตก/บาด/ตีแทง อวัยวะที่ถูกจ้ำงได้รับอันตรายคือนิ้วมือ ผลของการประสบอันตรายทำให้เกิดบาดเจ็บเล็กน้อย กลุ่มอายุของลูกจ้างที่มีการประสบอันตรายสูงสุดคือ 25-29 ปี ส่วนมากอยู่ในกิจการประเภทก่อสร้าง ดังนั้นแรงงานต่างด้าวที่อายุน้อยที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง และยังใช้สิทธิไม่ครบทั้ง 7 กรณี จึงรู้สึกว่าคุณเองได้รับการคุ้มครองระดับมาก ส่วนแรงงานต่างด้าวที่มีอายุมากกว่าถึงแม้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้เท่าเทียมกับผู้ที่มีอายุน้อย หากแต่เมื่อไปใช้สิทธิเหล่านั้นแล้วก็พบอุปสรรคบางประการ เช่น แรงงานต่างด้าวชายจะใช้สิทธิคลอดบุตรให้แก่ภรรยาต้องมีทะเบียนสมรสหรือหนังสือรับรองว่าผู้ที่คลอดบุตรเป็นภรรยาที่อยู่ด้วยกันในปัจจุบัน และตนเองไม่จดทะเบียนสมรสกับผู้หญิงอื่น รวมถึงกรณีใช้สิทธิเบิกเงินสงเคราะห์บุตรจะต้องมีหลักฐานเป็นทะเบียนสมรสเท่านั้น หากไม่มีหลักฐานก็ไม่สามารถใช้สิทธิได้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ยังแตกต่างกับงานวิจัยของศักระกัร วรพัฒนะปริญญา (2554) ที่พบว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่า (41-65 ปี และ 21-40 ปี) เข้าใจสิทธิด้านประกันสังคมสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า (18-20 ปี) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แรงงานต่างด้าวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันได้รับการคุ้มครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีสถานภาพโสดจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่สมรสแล้ว ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้ที่มีสถานภาพโสดมียังไม่มีโอกาสใช้สิทธิของผู้ประกันตนครบทั้ง 7 กรณี โดยเฉพาะสิทธิกรณีคลอดบุตรและสงเคราะห์บุตร แรงงานต่างด้าวบางคนไม่สามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้ โดยเฉพาะเพศชาย เนื่องจากไม่มีหนังสือรับรองการสมรส กลุ่มที่สมรสแล้วจึงรู้สึกว่าคุณเองได้รับการคุ้มครองน้อยกว่า ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวแตกต่างกับผลการศึกษาของสมเกียรติ ชูศรีทอง (2552: 91-92) ในเรื่องการใช้สิทธิแรงงานของลูกจ้างในจังหวัดขอนแก่นที่พบว่า ลูกจ้างโสดและแต่งงานส่วนใหญ่เคยใช้สิทธิแรงงานในระดับมาก แต่ลูกจ้างที่เป็นหม้ายหรือหย่าเคยใช้สิทธิแรงงานในระดับปานกลางเท่านั้น อีกทั้งแตกต่างกับงานวิจัยของวนิดา สงค์จิตร (2549: 66-69) ในเรื่องการใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนกองทุนประกันสังคมของผู้ประกันตนที่ทำงานในโรงงานผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนบัตรรับรองสิทธิรักษาพยาบาลของผู้ประกันตนระหว่างกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน พบว่า ผู้ประกันตนที่มีสถานภาพสมรสส่วนใหญ่เคยใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนบัตรรับรองสิทธิรักษาพยาบาล การใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร การใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนสงเคราะห์บุตรในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกันตนที่มีสถานภาพโสด และหย่าหรือแยกกันอยู่ ที่เคยใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนบัตรรับรองสิทธิรักษาพยาบาลในระดับ

น้อยและปานกลาง และแตกต่างกับงานวิจัยของไชยปากรณ์ ศรีบุญเรือง, สุเมธ พรหมอินทร์ และเก็ดถาวา บุญปรากฏ (2561: 50-53) ที่พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพโสดมีความสัมพันธ์กับการรับบริการสวัสดิการประกันสังคมอยู่ในระดับน้อย ในเรื่องการรับบริการกรณีเจ็บป่วยปกติ การรับบริการกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน การรับบริการเงินสงเคราะห์ค่าคลอดบุตร การรับบริการเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการลาคลอด และการรับบริการเงินสงเคราะห์บุตร เนื่องจากผู้ที่มีสถานภาพโสดจะมีความต้องการรับบริการทางด้านนี้น้อย เพราะกลุ่มตัวอย่างยังไม่มีครอบครัวจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้นัก

แรงงานต่างด้าวที่เป็นลูกจ้างรายวันมีคะแนนความรู้ด้านสิทธิประกันสังคมสูงกว่าลูกจ้างรายเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาการใช้สิทธิประโยชน์ของลูกจ้างแต่ละประเภทพบว่า แรงงานที่เป็นลูกจ้างรายเดือนจะได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่าลูกจ้างรายวัน โดยเฉพาะสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ (กัญปริณทองสามสี, 2562: 150-174) โดยลูกจ้างรายเดือนมีสิทธิลาหยุดได้ตามที่กฎหมายกำหนด และการลาบางประเภทก็สามารถรับค่าตอบแทนได้ เช่น การลาคลอด การลาป่วย การลาทำหมัน เป็นต้น รวมถึงสิทธิในการรับค่าชดเชยเมื่อถูกเลิกจ้าง ขณะที่ลูกจ้างรายวันจะได้รับค่าตอบแทนเฉพาะวันที่ทำงานเท่านั้น และสวัสดิการอื่น ๆ น้อยกว่าลูกจ้างรายเดือน หากแต่ลูกจ้างรายวันได้รับสิทธิจากกองทุนเงินทดแทนและกองทุนประกันสังคมเท่าเทียมกับลูกจ้างรายเดือน ดังนั้น ลูกจ้างรายวันจึงต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับสิทธิของทั้งสองกองทุนเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองและคนในครอบครัวมากกว่าลูกจ้างรายเดือนที่ได้รับสวัสดิการอื่นร่วมด้วย แรงงานต่างด้าวที่เป็นลูกจ้างรายวันจึงมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิสองกองทุนมากกว่าลูกจ้างรายเดือน

แรงงานต่างด้าวที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกันได้รับการคุ้มครองตามสิทธิประกันสังคมและเงินทดแทนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีอายุน้อย (2-5 ปี) จะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานนาน (10 ปีขึ้นไป) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมเกียรติ ชูศรีทอง (2552: 93-94) ที่พบว่าลูกจ้างทั้งสองกลุ่มที่ทำงานในสถานประกอบการที่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 2 ปี และ 2-3 ปี ส่วนใหญ่เคยใช้สิทธิแรงงานในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับลูกจ้างที่ทำงานมากกว่า 3 ปี เคยใช้สิทธิแรงงานในระดับน้อยและปานกลาง หากแต่ผลการวิจัยนี้แตกต่างกับงานวิจัยของวนิดา สงค์จิตร (2549: 76-78) ในเรื่องการใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนกองทุนประกันสังคมของผู้ประกันตนที่ทำงานในโรงงานผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนบัตรรับรองสิทธิรักษาพยาบาลของผู้ประกันตนระหว่างกลุ่มระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตนต่างกัน พบว่า ผู้ประกันตนที่มีระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตน 11-15 ปี ส่วนใหญ่เคยใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนบัตรรับรองสิทธิรักษาพยาบาลในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกันตนที่มีระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตน 6-10 ปี และ 1-5 ปี ส่วนใหญ่เคยใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนบัตรรับรองสิทธิรักษาพยาบาลในระดับน้อยและปานกลาง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรมล ร่องศรีแย้ม (2552: 43) ในเรื่องการเข้าถึงสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมกรณีเจ็บป่วยของผู้ประกันตน สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 4 จากผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตนกับการเข้าถึงสิทธิประโยชน์พบว่า ผู้ประกันตนที่มีระยะเวลาการเป็น

ผู้ประกันตนต่างกัน ได้รับการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ไม่แตกต่างกันคือ ผู้ประกันตนที่มีระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตนต่ำกว่า 4 ปี ได้รับการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ไม่แตกต่างกับผู้ประกันตนที่มีอายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าแรงงานต่างด้าวในจังหวัดปัตตานีได้รับการคุ้มครองตามสิทธิประกันสังคมและเงินทดแทนในระดับมากที่สุด ซึ่งการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่รัฐบาลมุ่งให้แรงงานต่างด้าวได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับแรงงานไทย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติการเข้าถึงสิทธิทั้งสองกองทุนยังมีปัญหาหลายประการ เช่น การเบิกจ่ายตามสิทธิสงเคราะห์บุตร หรือการใช้สิทธิกรณีคลอดบุตรของคู่สมรสแรงงานชาย (ซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ที่มาทำงานในจังหวัดปัตตานี) ต้องใช้หลักฐานทางราชการ การจะให้เดินทางกลับประเทศเพื่อไปเอาหลักฐาน หรือการดำเนินการแปลเอกสารถือเป็นความยุ่งยากและทำให้เสียเวลาในทัศนะของแรงงาน ดังนั้น สำนักงานประกันสังคมควรประสานงานกับหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงการต่างประเทศ แจ้งให้แรงงานทราบถึงแนวปฏิบัติในการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายแรงงานขณะที่ทำงานในประเทศไทย และให้แรงงานเตรียมหลักฐานให้ครบถ้วนก่อนเดินทาง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างทั้งด้วยเงื่อนไขเวลา ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และการเข้าถึงตัวแรงงานต่างด้าว จึงมีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ทั้งนี้ หากมีการวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรนำประเภทกิจการมากำหนดกรอบประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วย จังหวัดปัตตานีมีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในกิจการหลากหลายประเภท และบางประเภทเป็นกิจการที่มีความเสี่ยงสูง ลูกจ้างประสบอันตรายบ่อยกว่ากิจการทั่วไป ดังนั้น หากมีการนำตัวแปรประเภทกิจการมาใช้ อาจจะได้ผลการวิจัยที่แตกต่างกัน

2. การศึกษารัศมีนี้มุ่งวิเคราะห์ภาพรวมของการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ แต่หากพิจารณาจำนวนแรงงานที่เข้ามาทำงานในจังหวัดปัตตานี พบว่า สัญชาติลาวมีน้อยมาก การเข้าถึงข้อมูลก็ทำได้ยาก เพราะบางครั้งนายจ้างนำแรงงานไปทำงานที่ต่างพื้นที่หรือต่างจังหวัด การวิจัยครั้งต่อไปควรเน้นศึกษาที่สัญชาติใดสัญชาติหนึ่งเป็นหลัก โดยเฉพาะแรงงานสัญชาติเมียนมาหรือกัมพูชาเพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปใช้กับกลุ่มคนได้เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น

3. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้และการได้รับการคุ้มครองตามสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนนั้น เป็นไปตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดเงื่อนไขในการรวบรวมข้อมูลว่าแรงงานต่างด้าวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องปฏิบัติงานในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 2 ปี ต่อมาสำนักงานประกันสังคมได้ออกพระราชบัญญัติเงินทดแทน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 มีผลบังคับใช้วันที่ 9 ธันวาคม 2561 เป็นต้นไป ซึ่งในช่วงปี 2562 สำนักงานประกันสังคมได้เผยแพร่ความรู้ สร้างความเข้าใจในแนวปฏิบัติแก่บุคลากรทุกภาคส่วนในสถานประกอบการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ปรับปรุงใหม่ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปต้องศึกษาให้ครอบคลุมสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

สรุป

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชาเข้ามาทำงานในจังหวัดปัตตานีปัตตานีมากที่สุด โดยแรงงานที่เข้ามาทำงานในสถานประกอบการจะได้รับการคุ้มครองด้วยกฎหมายประกันสังคมและกฎหมายเงินทดแทน ผลการศึกษาพบว่าแรงงานเหล่านี้มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนเองด้านการประกันสังคมและเงินทดแทนระดับมาก แต่ยังมีบางประเด็นที่แรงงานยังมีความรู้ไม่เพียงพอ เช่น การใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลของผู้ประกันตน ค่าทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน และกรณีสูญเสียอวัยวะจากการทำงาน ส่วนการได้รับการคุ้มครองตามหลักเกณฑ์ของสองกองทุนนั้น แรงงานต่างด้าวได้ประเมินว่าตนเองได้รับการคุ้มครองมากที่สุด อย่างไรก็ตาม แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสใช้สิทธิครบถ้วนตามหลักการที่กองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนได้ให้ความคุ้มครองไว้ เช่น กรณีว่างงาน กรณีทุพพลภาพ สำนักงานประกันสังคมจังหวัดปัตตานีและผู้ประกอบการจึงควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่แรงงานต่างด้าวให้มีความเข้าใจในสิทธิและแนวปฏิบัติให้ครบถ้วนทุกประเด็น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. (2562). สถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร. ค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2562, จาก https://www.doe.go.th/prd/alien/statistic/param/site/152/cat/82/sub/76/pull/sub_category/view/list-label
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2560). ไทยยื่นสัตยาบันสารอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ ค.ศ. 1958 (พ.ศ. 2501) อย่างเป็นทางการ. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2561, จาก <https://gnews2.apps.go.th/news?news=1797>
- กระทรวงยุติธรรม. (2556). แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- กองทุนประกันสังคม. (2562). จำนวนการใช้บริการของผู้ประกันตน ปี 2553-2562. ค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2562, จาก https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/fc67aaa6dbbf5e51f8ae5446978fef93.pdf
- กันยปริณ ทองสามสี. (2562). การจัดสวัสดิการและการประกันสังคม. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านชนชาติ ผู้ไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติและผู้พลัดถิ่น สภานายความ. (2554). นโยบายและมาตรการการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิริักษ์ไทย.

- ไชยปากรณ์ ศรีบุญเรือง, สุเมธ พรหมอินทร์ และเก็ดฉา บุญปรากฏ. (2561). **ความรู้ เจตคติ และ การรับบริการสวัสดิการประกันสังคมของบุคลากรโรงพยาบาลสงขลานครินทร์**. สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนาคารโลก. (2551). **พลังบวกจากแรงงานข้ามชาติ: แนวโน้มด้านการย้ายถิ่นและบทเรียนเชิงนโยบาย ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง**. กรุงเทพฯ: ธนาคารโลก.
- นิรมล ร่องศรีแย้ม. (2552). **การเข้าถึงสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมกรณีเจ็บป่วยของผู้ประกันตน สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 4**. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาดบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนาแรงงานและสวัสดิการ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประชา วสุประสาท. (2553). **วาระนโยบายแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย: เส้นทางสู่ความสามารถ ในการแข่งขันระยะยาว**. กรุงเทพฯ: องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.
- พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537**. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2561, จาก <http://www.sso.go.th/sites/default/files/userfiles/file/comfundlaw2537.pdf>
- พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537**. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2561, จาก <http://www.sso.go.th/sites/default/files/1.2web.htm>
- พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542**. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2561, จาก <http://www.sso.go.th/sites/default/files/1.3web.htm>
- พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558**. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2561, จาก [http://www.sso.go.th/wpr/uploads/uploadImages/file/PRB\(1\).pdf](http://www.sso.go.th/wpr/uploads/uploadImages/file/PRB(1).pdf)
- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533**. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2561, จาก http://www.sso.go.th/sites/default/files/1.1web_0.htm
- พฤษ์ เถาวิล. (2553). **นโยบายการจัดการแรงงานข้ามชาติของไทย: จากความเกลียดกลัวคนต่างชาติถึง (เหนือกว่า) สิทธิมนุษยชน**. วารสารสังคมกลุ่มน้ำโขง, 6 (3), 1-29.
- รัฐบาลไทย. (2560). **ไทยยื่นจดทะเบียนสัตยาบันสาร จ.111 ต่อ ILO พร้อมพิจารณาเพิ่มอีก 2 ฉบับ**. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2561, จาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/4532>
- รุ่งนภา ถาบุญเรือง และสุชาดา ภัยหลีกลี่. (2558). **ความรู้เรื่องสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมของ ผู้ประกันตนที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหนองบัวลำภู**. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3 (3), 367-376.
- วนิดา สงค์จิตร. (2549). **การใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนกองทุนประกันสังคมของผู้ประกันตนที่ทำงานใน โรงงานผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าในจังหวัดฉะเชิงเทรา**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิโรจน์ เกษภูาลักษณ์ และวสุพงศ์ คงพรปรารถนา. (2558). การเรียกร้องสิทธิของแรงงานต่างด้าวเพื่อต่อรองกับนายจ้าง ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 8 (2), 1064-1074.
- ศักระกักร วรวัฒน์ประิณญา. (2554). การรับรู้สิทธิและความเข้าใจพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 กรณีศึกษา: นิคมอุตสาหกรรมสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**, 5 (10), 2-12. ค้นเมื่อ 22 มกราคม 2563, จาก <http://www.thonburi-u.ac.th/Journal/Document/5-10/10-1-Sakrapee.pdf>
- ศิริพร สัจจามันท์. (2558). การคุ้มครองแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี. **วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช**, 28 (2), 139-154.
- สมเกียรติ ชูศรีทอง. (2552). การใช้สิทธิแรงงานของลูกจ้างในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. (2560). **รายงานประจำปี 2559 กองทุนเงินทดแทน**. นนทบุรี: สำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน.
- สำนักงานประกันสังคม. (2560). **สถิติการประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี 2559**. ค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2562, จาก https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/d3789f5205a06fa221f1feaf85bf76b7.pdf
- สิริกาญจน์ ศิริโรจน์นวกุล. (2557). **ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนที่ทำงานในสถานประกอบการนิคมอมตะนครจังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมรรวรรณ ศรีชูเปี่ยม. (2550). **รัฐไทยกับการนํานโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีแรงงานประมง จังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G. & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. **Behavior Research Methods**, 39, 175-191.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยเดินทาง ท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

MARKETING-MIXED FACTORS INFLUENCING OUTBOUND TRAVEL INSURANCE PURCHASING DECISION OF THAI TOURISTS

คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา / KOMSIT KIEANWATANA ¹

ชาลิสา พงศ์ชัยไพบูลย์ / CHALISA PHONGCHAIPAIBOON ²

ณัฐพัชร์ จิตพิมลพรรณ / NATTAPACH THITIPIMOLPRA ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมีประสบการณ์การซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ จำนวน 385 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การใช้ค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความแตกต่างนั้นเป็นรายคู่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง จากด้านการรับรู้ปัญหา
2. เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าไม่แตกต่างกัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.673

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจซื้อ, ประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง, นักท่องเที่ยวชาวไทย

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ที่ปรึกษา

²นิสิต คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ABSTRACT

The purpose of this research was to study marketing-mixed factors influencing outbound travel insurance purchasing decision of Thai tourists. The sample was 385 Thai tourists who have purchased outbound travel insurance. A questionnaire was used to collect data. Statistics used for data analysis were

Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance at the significantly different level of .05, and Pearson's product-moment correlation.

The results were as followed:

1. The majority of the respondents decided to buy travel insurance because of problem recognition.

2. When comparing the decision to buy travel insurance of the respondents, there were significant difference at .05 level among those classified by gender, age, marital status, and occupation. However, there was no difference among respondents different in education level and average monthly income.

3. The marketing-mixed factors correlated with the purchasing decision for travel insurance of respondents at a moderate level with the statistical significance at .05 level. The correlation coefficient (r) was 0.673.

Keywords: marketing-mixed factor, purchasing decision, travel insurance, Thai tourist

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ปรารถนาเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน และมีการพัฒนามายาวนานจนกลายเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับโลก และเติบโตมาตลอดในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ในปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญต่อทุกประเทศ โดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) เปิดเผยว่า จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มขึ้นเป็น 1.4 พันล้านคน ในปี 2561 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 จากปี 2560 (ศิริลักษณ์ หาพันธ์นา, 2562) ด้วยสาเหตุจากปัจจัยแรงขับเคลื่อนจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีความสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่งที่ครอบคลุมมากขึ้น รวมถึงในประเทศไทย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้หลักของประเทศไทย มีความสำคัญต่อความก้าวหน้าทางเสถียรภาพของเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้จากเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นประกอบ

ไปด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร และธุรกิจจัดนำเที่ยว โดยในอนาคตตลาดการท่องเที่ยวมีแนวโน้มจะขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศมีจำนวนที่มากขึ้น ก่อให้เกิดรายได้เข้ามาในประเทศเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับโครงการศึกษาแนวโน้มและทิศทางการท่องเที่ยวไทย (กองวิจัยการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2558) ที่ระบุว่า ในปี 2563 หากประเทศไทยมีอัตราการเติบโตเท่าการคาดการณ์การเติบโตของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่ร้อยละ 6.5 ประเทศไทยจะมีจำนวนนักท่องเที่ยว 41.5 ล้านคน แต่หากประเทศไทยยังคงเติบโตสูงเหมือนในอดีตที่ผ่านมาในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 15 และปรับปรุงความสามารถในการรองรับในด้านต่าง ๆ ได้ ในปี 2563 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยว 71 ล้านคน เท่ากับจำนวนประชากรไทยในปี 2563

การคมนาคมขนส่งเป็นธุรกิจที่มีผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยการคมนาคมและการขนส่งที่ครอบคลุม ทั้งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวไปได้อย่างกว้างขวาง และยังเป็นธุรกิจหนึ่งซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยเฉพาะการขนส่งทางอากาศที่มีความสะดวกและรวดเร็วมากที่สุด เป็นเหตุผลที่นักท่องเที่ยวนิยมเลือกใช้บริการขนส่งทางอากาศในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นหลัก ในปัจจุบันการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของคนไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี 2562 คนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศมีจำนวนที่เติบโตขึ้นถึงร้อยละ 5.4-7.4 ถือได้ว่า เป็นอัตราการเติบโตสูงสุดในระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2562) นอกจากนี้ผลการสำรวจแผนการเดินทางท่องเที่ยวระดับโลกของวีซ่า (Visa Global Travel Intentions Study) ได้ศึกษาแนวโน้มและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักเดินทางจำนวน 1.75 หมื่นราย จาก 27 ประเทศทั่วโลก พบว่า ค่าเฉลี่ยของจำนวนแผนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของคนไทยจะเพิ่มเป็น 3.9 ครั้ง ภายในปี 2562 นี้ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของแผนการเดินทางท่องเที่ยวของชาติในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอยู่ที่ 2.8 ครั้งต่อปี และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกอยู่ที่ 2.7 ครั้งต่อปี (มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล, 2561) โดยผู้คนจะเน้นไปเที่ยวระยะสั้นมากกว่าระยะยาว ปัจจุบันจำนวนวันเฉลี่ยต่อการท่องเที่ยวหนึ่งครั้งทั่วโลกอยู่ที่ 8 คืนต่อครั้ง (ORC International, 2018)

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่าคนไทยมีการท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจก่อนการเดินทางและความพึงพอใจระหว่างการเดินทางของนักท่องเที่ยวเพราะจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยว คือ การได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ และการเดินทางในแต่ละครั้งของนักท่องเที่ยวมักมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้นเสมอ ทั้งสัณหาะสุมหายระหว่างการเดินทาง เที่ยวบินถูกยกเลิก ความล่าช้าของเที่ยวบิน การเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุฉุกเฉิน กล่าวได้ว่าเมื่อมีการเดินทางย่อมมีความเสี่ยง แต่ในแง่ของข้อมูลเชิงสถิติ การเดินทางโดยเครื่องบินโดยสารถือเป็นการเดินทางที่มีความปลอดภัยสูงสุด สถิติอัตราการเสียชีวิตอยู่ที่ 1 ใน 205,552 คน (Munro, 2018) ซึ่งน้อยกว่าอัตราการเสียชีวิตในรูปแบบอื่น ๆ แต่อุบัติเหตุที่เกิดจากการเดินทางโดยเครื่องบินโดยสารมักเป็นอุบัติเหตุที่มีความร้ายแรง และก่อให้เกิดการสูญเสีย สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากนักบินไม่สามารถควบคุม

ให้เครื่องบินอยู่ในเส้นทางการบินได้ หรือเกิดจากปัญหาสภาพแวดล้อมทางอากาศ ภัยธรรมชาติต่าง ๆ เมื่อเกิดอุบัติเหตุประเภทนี้มักไม่มีผู้รอดชีวิต นอกจากอันตรายที่อาจเกิดระหว่างการเดินทางแล้วนักท่องเที่ยวยังคำนึงถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ณ จุดหมายปลายทางของการเดินทางมักเกิดอันตรายที่ไม่คาดฝัน อาทิ อันตรายจากโรคระบาด โรคติดต่อ โรคประจำตัวของนักท่องเที่ยว อันตรายจากสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อนักท่องเที่ยว เช่น ปีนเขา ล่องแก่ง อันตรายจากธรรมชาติ อันตรายจากสัตว์ร้าย หรืออันตรายจากคน เช่น มิจฉาชีพที่แฝงตัวเข้ามา รวมถึงอันตรายจากการกระทำผิดกฎหมายท้องถิ่น โดยไม่รู้ตัว

การทำประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางเป็นทางเลือกหนึ่งของนักท่องเที่ยว ที่ช่วยบริหารความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันซึ่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้เดินทางหรือนักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุ หรือเกิดการบาดเจ็บต้องได้รับการรักษาพยาบาล สูญเสียอวัยวะต่าง ๆ หรือเสียชีวิต นอกจากการคุ้มครองค่าใช้จ่ายจากอุบัติเหตุ ยังคุ้มครองความเสียหายในด้านอื่น ๆ เช่น การยกเลิกเที่ยวบิน ความล่าช้าของสายการบิน ความเสียหายของกระเป๋าเดินทาง และสูญเสียทรัพย์สินส่วนตัว ทั้งนี้อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจะต้องเกิดขึ้นภายในระยะเวลาการเดินทางที่กำหนดไว้ หรือตลอดระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ ดังนั้นบริษัทประกันภัยต่าง ๆ จึงออกแบบประกันภัยรูปแบบหนึ่งขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เดินทางหรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการความคุ้มครองความเสี่ยงในการเดินทางตามจำนวนวันที่เดินทางด้วยการทำประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง โดยส่วนมากจะออกแบบมาใช้สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการทำประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง เนื่องจากมองว่าสิ้นเปลือง อุบัติเหตุเป็นเรื่องไกลตัว มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย และคิดว่าการทำประกันเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักเก็บเงินในการทำประกันไปใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวมากกว่า

จากความสำคัญของการทำประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ และต้องการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางที่บริษัทประกันภัยต่าง ๆ นำมาเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง วางแผนและกำหนดกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด อีกทั้งช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของการทำประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์กับการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยช่วงอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ที่เคยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ และเคยซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง

2. ด้านระยะเวลา ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณอยู่ในระหว่างวันที่ 12 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

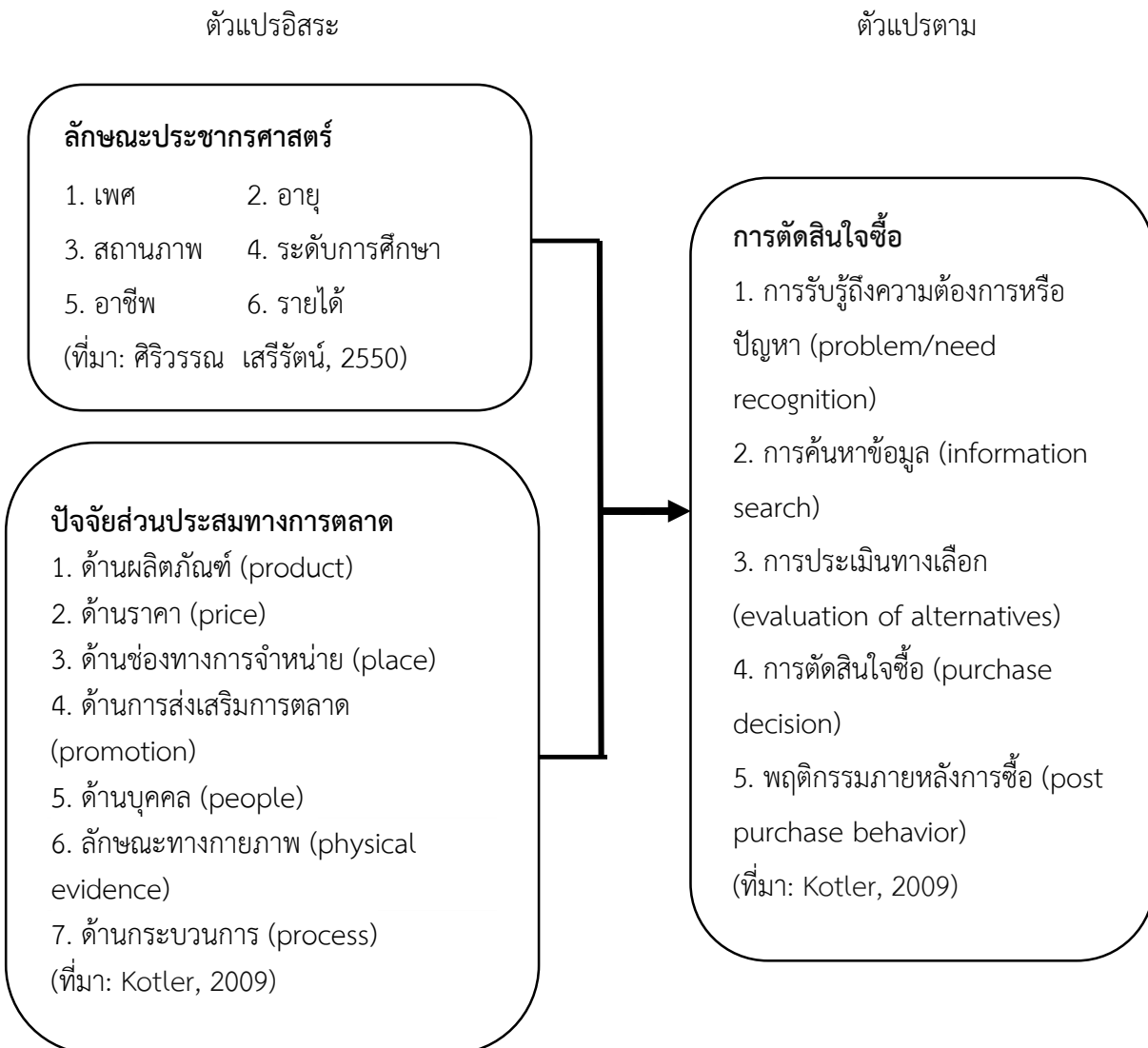
3. ด้านพื้นที่ ผู้ศึกษาวิจัยได้รับการอนุญาตจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิให้เป็นสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เน้นการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเน้นศึกษา 2 ทฤษฎี ดังนี้

4.1 แนวคิดส่วนประสมการตลาด 7P's ของ Kotler (2009) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการ

4.2 แนวคิดการวิเคราะห์การตัดสินใจซื้อของ Kotler (2009) ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกันจะมีการตัดสินใจซื้อประกันภัยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อประกันภัยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

วิธีดำเนินการ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยช่วงอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไปที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ และเคยซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้กำหนดตัวอย่างที่เป็นแบบสอบถามจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ช่วงอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไปที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ และเคยซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง ซึ่งคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Cochran (1953) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{Z^2}{4e^2}$$

โดย n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

Z คือ ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญ โดยระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้อยู่ที่ร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า $Z = 1.96$

e คือ ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่สามารถยอมรับได้คือ ร้อยละ 5 (e มีค่าเท่ากับ 0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร } n &= \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2} \\ n &= 384.16 \approx 385 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากการคำนวณ พบว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 385 คน ดังนั้น คณะผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามจำนวน 385 ชุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัย เอกสาร และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาแบบสอบถามให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของงานวิจัย โดยพิจารณา ความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญพิจารณาการตรวจสอบทั้งหมด 5 ท่าน และกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2534 อ้างถึงใน ยุทธ ไกยวรรณ, 2552)

2. คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ใช้ทดลองมาตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำ แบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการ หาค่าความน่าเชื่อถือโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Nunnally & Bernstein, 1994) เพราะถือว่าค่าที่ได้เพียงพอและเป็นที่ยอมรับทางสถิติ โดยคณะผู้วิจัยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาด้านส่วนประสมทาง การตลาดได้เท่ากับ 0.717 และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาด้านการตัดสินใจซื้อได้เท่ากับ 0.705 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ที่เพียงพอและเป็นที่ยอมรับทางสถิติ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ ผ่านกระบวนการปรับปรุงให้ ถูกต้องและเหมาะสมทั้งด้านภาษาและรูปแบบการจัดพิมพ์ จึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ทำแบบสอบถาม โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (multiple choice) มีคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถาม 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ปัญหา (problem recognition) การค้นหาข้อมูล (information search) การประเมินทางเลือก (evaluation of alternative) การตัดสินใจซื้อ (purchase decision) และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (post purchase behavior) โดยลักษณะของแบบสอบถามใช้ประเภทมาตรวัด Likert (Likert's scale) โดยการให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 รวมทั้งหมด 19 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดของบริษัทประกันที่เสนอแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (product) ด้านราคา (price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion) ด้านบุคลากร (people) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence) และด้านกระบวนการให้บริการ (process) โดยลักษณะของแบบสอบถามใช้ประเภทมาตรวัด Likert (Likert's scale) โดยการให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 รวมทั้งหมด 24 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยวางแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิและกำหนดวันเดินทางและทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ คณะผู้วิจัยทำการสุ่มเก็บแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) จำนวน 385 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเฉลี่ยเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ขั้นตอนการแจกแบบสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ขั้นแรกทีมงานจะสอบถามเบื้องต้นว่า “ท่านเคยซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศหรือไม่” และ “ท่านยินยอมตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจหรือไม่” พร้อมกับอธิบายคำชี้แจงการวิจัยเบื้องต้น หากผู้ตอบแบบสอบถามท่านเคยซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศและยินยอมตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ ทีมงานจึงแจกแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามได้ หลังจากนั้นทีมงานให้ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านและตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง หากมีข้อสงสัยทีมงานจะเป็นผู้ตอบข้อสงสัยนั้น ในขั้นตอนที่ 2 เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามเรียบร้อยแล้ว ทีมงานนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ลงรหัสข้อมูลและส่งผลมายังผู้วิจัยเพื่อนำไปวิเคราะห์ผล โดยมีระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic analysis) ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ด้านสังคมศาสตร์ (statistical package for social sciences) ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางและส่วนประสมทางการตลาดของบริษัทประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง คณะผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าคะแนนที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันดับภาคขึ้น โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าคะแนนที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันดับภาค (interval scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2559) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีผลต่อระดับการตัดสินใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีผลต่อระดับการตัดสินใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีผลต่อระดับการตัดสินใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีผลต่อระดับการตัดสินใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีผลต่อระดับการตัดสินใจน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ การจำแนกเพศ โดยคณะผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าที (t-test) และการจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ คณะผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความแตกต่างนั้นเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) โดยในการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับ .05

4. การหาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง คณะผู้วิจัยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson's product-moment correlation) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Hinkle, 1998) มีดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.91-1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.71-0.90 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31-0.70 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01-0.30 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 66.75 อยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.99 มีสถานภาพโสด จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 56.62 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 56.36 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 55,000 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78

ตอนที่ 2 การตัดสินใจซื้อประกันอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณารายด้านตามข้อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง พบว่า มีข้อแตกต่างกัน โดยการตัดสินใจซื้อของผู้ตอบแบบสอบถามรายด้าน ด้านการรับรู้ปัญหามากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ ด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.53) ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.65) ด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.57) และด้านการค้นหาข้อมูล ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลด้านการตัดสินใจซื้อประกันอุบัติเหตุการเดินทาง

การตัดสินใจซื้อประกันภัย อุบัติเหตุการเดินทาง	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการรับรู้ปัญหา	4.59	0.54	มากที่สุด
2. ด้านการค้นหาข้อมูล	4.00	0.77	มาก
3. ด้านการประเมินทางเลือก	4.42	0.53	มากที่สุด
4. ด้านการตัดสินใจซื้อ	4.17	0.57	มาก
5. ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ	4.32	0.65	มากที่สุด
รวม	4.30	0.48	มากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลด้านส่วนประสมทางการตลาดของบริษัทประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง

ส่วนประสมทางการตลาดของบริษัทประกันภัย อุบัติเหตุการเดินทาง	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.48	0.60	มากที่สุด
2. ด้านราคา	4.37	0.60	มากที่สุด
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.48	0.60	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.96	0.86	มาก
5. ด้านบุคลากร	4.01	0.89	มาก
6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ	4.49	0.56	มากที่สุด
7. ด้านกระบวนการให้บริการ	4.21	0.82	มากที่สุด
รวม	4.29	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าส่วนประสมทางการตลาดด้านส่วนประสมทางการตลาดของบริษัทประกันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.54) และเมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดของบริษัทประกันรายด้าน พบว่า มีข้อแตกต่างกัน โดยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.60) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.60) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.60) ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.82) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.89) และด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมมีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ปัญหา ด้านการประเมินทางเลือก และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน

1 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) พบว่ากลุ่มอายุต่าง ๆ มีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุ 20-29 ปี มีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุ 30-39 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุ 20-29 ปีมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุ 40-49 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุ 20-29 ปีมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุ 50-59 ปี

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ปัญหา และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) พบว่า กลุ่มสถานภาพต่าง ๆ มีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง ด้านการรับรู้ แตกต่างกัน คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพสมรส ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ แตกต่างกัน คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพสมรส ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) พบว่า กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง ด้านการตัดสินใจซื้อ แตกต่างกัน คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพนักเรียน/นิสิต นักศึกษามีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ แตกต่างกัน คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพนักเรียน/นิสิตนักศึกษามีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่มอาชีพ

การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง

ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในแต่ละด้านกับการตัดสินใจซื้อประกันอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางที่ 0.673 และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าสหสัมพันธ์มากที่สุด เท่ากับ 0.663 รองลงมา คือ ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.552 และด้านราคามีค่าสหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.535 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อประกัน อุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	การตัดสินใจซื้อ		ระดับความสัมพันธ์
	r	p	
1. ด้านผลิตภัณฑ์	0.663	0.00*	ปานกลาง
2. ด้านราคา	0.535	0.00*	ปานกลาง
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.454	0.00*	ปานกลาง
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.503	0.00*	ปานกลาง
5. ด้านบุคลากร	0.455	0.00*	ปานกลาง
6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ	0.552	0.00*	ปานกลาง
7. ด้านกระบวนการให้บริการ	0.507	0.00*	ปานกลาง
รวม	0.673	0.00*	ปานกลาง

*p < .05

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย สามารถสรุปประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลรายประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1. การตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางมีค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้ปัญหามากที่สุด กล่าวได้ว่าด้านการรับรู้ปัญหา ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการตัดสินใจซื้อ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางมากที่สุด เนื่องจากผู้ซื้อรู้สึกถึงปัญหา และต้องการที่จะแก้ไข โดยเริ่มมองหาตัวช่วยที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหานั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Kotler (2009) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจซื้อของมนุษย์เกิดจาก

ความต้องการในขั้นการรับรู้ปัญหาโดยมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลรับรู้ถึงความต้องการของตนซึ่งอาจเกิดขึ้นเองหรือเกิดจากสิ่งกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiang (2009) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสนใจของผู้อยู่อาศัยในฉางซาในการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง ได้กล่าวว่า เพราะปัจจัยความเสี่ยงในการดำรงชีวิตที่ไม่คาดคิดและไม่แน่นอน ประกันภัยจึงนำมาใช้เพื่อลดการสูญเสียที่เกิดจากอันตรายทางอุบัติเหตุ และความตั้งใจในการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางได้รับอิทธิพลจากความต้องการส่วนบุคคล จากการรับรู้ความเสี่ยงในการเดินทาง และจากการรับรู้การประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของชาวฉางซา จากข้อมูลข้างต้น การรับรู้ปัญหาของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เพราะมีความคิด ค่านิยม และประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกัน การรับรู้ปัญหาจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อในระดับมากที่สุด

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านต่าง ๆ พบว่า มีข้อแตกต่างกัน โดยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ เนื่องจากลักษณะทางกายภาพเป็นองค์ประกอบที่ลูกค้าสามารถมองเห็นและใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและตัดสินใจซื้อบริการได้ ซึ่งลักษณะทางกายภาพจะสะท้อนถึงรูปแบบและคุณภาพของบริษัท ถึงแม้บางครั้งสิ่งที่มีตัวตนบางอย่างอาจไม่มีส่วนช่วยให้การบริการมีประสิทธิภาพสูงขึ้นมากนัก แต่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าและเป็นการสะท้อนถึงรสนิยมของลูกค้าไปด้วย ซึ่งจะเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาตัดสินใจ สอดคล้องกับชุดิมา ศรีบุรี (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของบริษัท เอช ไอเอ็นเอ โอเวอร์ซี อินชัวร์รัน จำกัด (มหาชน) ผู้ให้บริการให้ความสำคัญกับด้านลักษณะทางกายภาพมากที่สุด รองลงมาคือด้านผลิตภัณฑ์ (กรมธรรม์) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

3. เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการตัดสินใจซื้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันทางความคิด และมีทัศนคติต่างกัน เพศหญิงมีการคำนึงถึงความปลอดภัยมากกว่าเพศชาย ส่งผลให้เพศหญิงมีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีรรต ขาวผ่อง (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อประชาชน ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางสำหรับบุคคล จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ พบว่า ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ มีความแตกต่างกัน อีกทั้งผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่ามีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมภายหลังการซื้อมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อย เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากกว่ามักมีประสบการณ์การเดินทางและอาจพบเจอเหตุการณ์ระหว่างการเดินทางที่คาดไม่ถึงได้มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย จึงมีโอกาสใช้บริการประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย โดยจากประสบการณ์การเดินทางที่มากกว่าทำให้ผู้ที่มีอายุมากกว่ามีความรอบคอบและคำนึงถึง

ความปลอดภัยมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sarman, Curtale & Hajibaba (2019) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวขับเคลื่อนในการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง พบว่า คุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับความรอบคอบ และความเสถียรภาพทางอารมณ์มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยว

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ด้านการรับรู้ปัญหา และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพโสด มีการรับรู้ปัญหา และมีความเสี่ยงของพฤติกรรมภายหลังการซื้อที่น้อยกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพสมรส เพราะส่วนใหญ่ผู้ที่มีสถานภาพสมรสในการเดินทางท่องเที่ยว จะเดินทางเป็นครอบครัว ทำให้มีการคำนึงถึงความปลอดภัยในการเดินทาง และรับรู้ถึงความเสี่ยงในการเดินทาง ทำให้มีการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง และส่งผลให้มีพฤติกรรมภายหลังการซื้อมากกว่า สอดคล้องกับวิจัยของเมธยา แสนใจยา และเขมมารี รัชชชุชีพ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศของคนไทย ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวไปกับครอบครัว

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกระดับการศึกษามีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการให้ข้อมูลของบริษัทประกันภัยมีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งการให้ข้อมูลในปัจจุบัน มีหลากหลายช่องทางและส่งข้อมูลได้ง่าย ทำให้สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มระดับการศึกษา ดังนั้นระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงมีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับกนกวรรณ เทอดเกียรติ (2557) พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตคุ้มครองสินเชื่อไม่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจุบันสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัยมีหลากหลายช่องทาง ทำให้ผู้บริโภคทุกระดับการศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางได้อย่างเท่าเทียม

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ มีความแตกต่างกัน โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพพนักงานเรียนหรือนิสิตนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยระดับการตัดสินใจซื้อและมีพฤติกรรมภายหลังการซื้อที่น้อยกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ เนื่องด้วยนักเรียน หรือนิสิตนักศึกษายังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางด้วยตนเอง โดยอำนาจการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับ Kotler (2009) กล่าวว่า พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อหรือตัดสินใจบริโภคของบุคคลย่อมแปรเปลี่ยนไปตามระยะเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ ขณะอยู่ในวัยทารกหรือวัยเด็ก พ่อแม่จะเป็นผู้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มาให้บริโภคเกือบทั้งหมด เมื่ออยู่ในวัยรุ่นบุคคลจะ

ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองในบางอย่าง โดยเฉพาะเมื่ออยู่ลับหลังพ่อแม่ เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีรายได้เป็นของตนเอง อำนาจในการตัดสินใจซื้อจะมีมากที่สุด และเมื่อเข้าสู่วัยชรา ความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ๆ เช่นญาติพี่น้อง บุตรหลาน จะหวนกลับมาอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออีกครั้ง

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนทุกระดับ มีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากทุกการเดินทางมีความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง และมนุษย์ทุกคนมีความต้องการความปลอดภัยตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1954 อ้างถึงใน ศุภลักษณ์ อัครางกูร, 2553) ซึ่งทุกคนที่มีรายได้แตกต่างกัน ย่อมมีความต้องการความปลอดภัยที่เหมือนกัน และเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในภายหลังที่อาจเกิดขึ้นได้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา ศรีบุรี (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางบริการของบริษัทเอช ไอเอ็นเอ โอเวอร์ซีอินชัวร์รัน จำกัด (มหาชน) ที่กล่าวไว้ว่า รายได้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้ที่ซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางแตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับศนิชา สัมพคุณ, ชัชวาล แสงทองล้วน และกาญจนา พันธุ์เยี่ยม (2561) กล่าวว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีกระบวนการ และการตัดสินใจซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการทำประกันชีวิต สำหรับผู้ที่มีฐานะดีอยู่แล้วถ้าต้องเสียชีวิตก่อน เวลาอันสมควรก็อาจจะไม่ทิ้งภาระไว้กับผู้ที่ยังหลังแต่สำหรับผู้ที่มีฐานะไม่มั่นคงการเสียชีวิตของผู้นำครอบครัวต้องเป็นปัญหาใหญ่กับผู้ใกล้ชิดจึงทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจในการซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิตไม่แตกต่างกัน

4. การหาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง จากผลทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson (Pearson's product-moment correlation) ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในแต่ละด้านกับการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีค่าสหสัมพันธ์มากที่สุด เท่ากับ 0.663 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของฉดยาพร เสมอใจ (2549) ได้กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าและบริการที่บริษัทนำเสนอให้กับลูกค้า โดยพิจารณาถึงความจำเป็นและเข้าใจความต้องการของลูกค้า เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุดโดยเฉพาะในตลาดที่มีการแข่งขันสูงที่ทำให้ต้องมุ่งเน้นที่ตลาดเฉพาะส่วน ซึ่งผลิตภัณฑ์ในธุรกิจบริการมีความแตกต่างจากสินค้าทั้งด้านรูปแบบและการดำเนินงาน ดังนั้นกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์สำหรับธุรกิจบริการจึงมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiang (2009) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสนใจของผู้อยู่อาศัยในฉางซาในการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทาง โดยกล่าวไว้ว่า ความตั้งใจในการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางได้รับอิทธิพลจากความต้องการส่วนบุคคลจากการรับรู้ความเสี่ยงในการเดินทาง และบริษัทประกันภัยมีการผลิตผลิตภัณฑ์ (กรรมธรรม์) ที่มีอยู่ให้เป็นรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบ และมีความน่าสนใจ เพื่อตอบสนองความต้องการเป็นรายบุคคลของลูกค้า ดังนั้น

จากทฤษฎีและวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นที่กล่าวมาทำให้ผลลัพท์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันอุบัติเหตุการเดินทางมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บริษัทประกันภัยควรนำเสนอข่าวต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางการป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในต่างประเทศบนสื่อออนไลน์ และโซเชียลมีเดีย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงความเสี่ยงในการเดินทางมากขึ้น
2. บริษัทประกันภัยควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรมธรรม์รายละเอียดของบริษัท ผ่านการโฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ตัวแทนประกันชีวิต และทางโซเชียลมีเดีย เช่น Google, Line และ Facebook มากขึ้น
3. บริษัทประกันภัยควรมีกระบวนการการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สะดวก ถูกต้องแม่นยำ สามารถติดต่อได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีสำนักงานเป็นหลักแหล่ง ติดต่อได้ง่าย เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับบริษัทมากขึ้น
4. บริษัทควรสร้างกรมธรรม์ที่มีเบี้ยประกันราคาถูก มีความเหมาะสม และมีความคุ้มครองที่หลากหลายตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว
5. บริษัทประกันภัยควรมีกระบวนการให้บริการที่สะดวกและรวดเร็วในการเรียกร้องสินไหมทดแทนให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงการช่วยเหลือที่รวดเร็วหากมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น จำนวนเบี้ยประกัน ปัญหาในการเรียกร้องค่าสินไหม ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. ผู้วิจัยควรเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อให้เห็นมุมมองที่หลากหลาย

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางด้านการรับรู้ปัญหามากที่สุด และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด
2. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพแตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางที่แตกต่างกัน แต่ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางที่ไม่แตกต่างกัน

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ เทอดเกียรติ. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตคุ้มครองสินเชื่อ**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กองวิจัยการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). การศึกษาแนวโน้มและทิศทางการท่องเที่ยวไทย ในปี 2563. **จุลสารวิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**, 1 (2), 14-17.
- ฉัตรยาพร เสมอใจ. (2549). **การจัดการและการตลาดบริการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชุตินา ศรีบุรี. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการประกันภัยการเดินทางของบริษัทเอช ไอเอ็นเอ โอเวอร์ซี อินซัวรันส์ จำกัด (มหาชน)**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและธนาคาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2559). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปวีรพรต ขาวผ่อง. (2558). **ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในการซื้อประกันภัยอุบัติเหตุการเดินทางสำหรับบุคคล**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล. (2561). **วิชาเผยคนไทยเที่ยวบ่อยที่สุดในโลก เน้นทริปสั้น เลือกเที่ยวญี่ปุ่นมากที่สุด**. ค้นเมื่อ 6 กันยายน 2562, จาก <https://thestandard.co/visa-global-travel-intentions-study/>
- เมธยา แสนใจยา และเขมมาрі รักษ์ชูชีพ. (2551). **รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศของคนไทย**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2552). **ออกแบบเครื่องมือวิจัย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ศนิชา สัมพคุณ, ชัชวาล แสงทองล้วน และกาญจนา พันธุ์เอี่ยม. (2561). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตผ่านตัวแทนและผ่านธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. **วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 1 (1), 1-12.
- ศิริลักษณ์ หาพันธ์นา. (2562). **เผยสถิติ นักท่องเที่ยวทั่วโลก เพิ่มขึ้นเป็น 1.4 พันล้านคน ในปี 2018**. ค้นเมื่อ 6 กันยายน 2562, จาก <https://bit.ly/2MpnqPX>
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

- ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (2553). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2562). **ตลาดไทยเที่ยวนอกปี 2562 คาดมีจำนวน 10.55-10.75 ล้านคน แต่ธุรกิจมี
โจทย์ท้าทายที่ต้องติดตาม**. ค้นเมื่อ 6 กันยายน 2562, จาก <https://bit.ly/2mDNgo6>
- Cochran, W. G. (1953). **Sampling techniques**. New York: John Wiley & Sons.
- Hinkle, D. E. (1998). **Applied statistics for the behavioral sciences**. Boston: Houghton Mifflin.
- Jiang, L. Q. (2009). **A study on the willingness of the residents in Changsha for purchasing travel insurances**. Retrieved 4 December 2019, from <https://bit.ly/2pBgKE9>
- Kotler, P. L. (2009). **Marketing management** (5th ed.). New Jersey: Pearson Prentice-Hall.
- Munro, K. (2018). **How safe is flying? Here's what the statistics say**. Retrieved 7 September 2019, from <https://bit.ly/2SHjzRe>
- Nunnally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994). **Psychometric theory** (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- ORC International. (2018). **Global travel intentions study highlights 2018**. Retrieved 6 September 2019, from <https://bit.ly/2CxKZ2j>
- Sarman, I. G., Curtale, R. C. D. & Hajibaba, H. M. (2019). Drivers of travel insurance purchase. **Journal of Travel Research**, 4 (58), 1-14.

โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

A CASUAL MODEL OF FACTOR INFLUENCING TO PRIVATE SCHOOL EFFECTIVENESS IN DIGITAL AGE

จันทิมา รุ่งเรือง / JUNTIMA RUNGRUEANG¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล 2) ศึกษาระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล และ 3) พัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือโรงเรียนเอกชน 359 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม ที่สร้างโดยผู้วิจัย มีค่าความตรงด้านเนื้อหา เท่ากับ 0.60–1.00 และมีความเที่ยงเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยพบว่า

1. กรอบแนวคิดโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ

2. ระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การสื่อสาร 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 3) การทำงานเป็นทีม 4) การสร้างแรงจูงใจ และ 5) ภาวะผู้นำดิจิทัล ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า อิทธิพลทางตรง เรียงลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสาร และ 3) ภาวะผู้นำดิจิทัล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมพบว่า 1) การทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านภาวะผู้นำและการสื่อสาร 2) ภาวะผู้นำดิจิทัลมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และการสื่อสาร 3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีม

¹ นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

และการสร้างแรงจูงใจ 4) การสร้างแรงจูงใจมีอิทธิทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีม และ 5) การสื่อสารมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับอิทธิพลรวม เรียงลำดับตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) ภาวะผู้นำดิจิทัล 3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 4) การสร้างแรงจูงใจ และ 5) การสื่อสาร ตามลำดับ

สำหรับผลการตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า โมเดลมีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล, ประสิทธิภาพ, โรงเรียนเอกชน, ยุคดิจิทัล

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the conceptual framework of causal model of factor influencing private school effectiveness in digital age; 2) study the level of factors influencing private school effectiveness in digital age; and 3) develop and validate the consistency of causal model of factor influencing private school effectiveness in digital age with the empirical data. The research sample was from 359 schools. The informants were directors, vice directors or assistants to the director, and heads of subject, derived by stratified random sampling. The research instruments were a document analysis form, a semi-structured interview, and a questionnaire constructed by the researcher with the validity between 0.60–1.00 and the reliability of 0.99. The statistics used in this research were mean, percentage, standard deviation, and path analysis.

The research results were as follows:

1. The conceptual framework of causal model of factors influencing private school effectiveness in digital age consisted of digital leadership, good governance administration, team working, communication, and incentive.

2. The factors influencing private school effectiveness, in the descending order, were 1. communication, 2. good governance administration, 3. team working, 4. incentive, and 5. Digital leadership. Overall and in specific aspects, these factors influenced private school effectiveness in digital age at a high level.

3. Regarding the development and validation of the causal model consistency with the empirical data, the factors with direct influence on private school effectiveness in digital age, in the descending order, were 1) team working, 2) communication, and 3) digital leadership. As for the indirect influential factors, 1) team working had influence on digital leadership and communication; 2) digital leadership had influence on good governance

administration and communication; 3) good governance administration had influence on team working and incentive; 4) incentive had influence on team working; and 5) communication had influence on good governance administration. When considering the total influence in the descending order, the aspects were 1) team working, 2) digital leadership, 3) good governance administration, 4) incentive, and 5) communication.

The validation of the causal model of factor influencing private school effectiveness in digital age by the experts showed that the developed model was appropriate, feasible, correct, and useful.

Keywords: influential factor, effectiveness, private school, digital age

บทนำ

สถานการณ์โลกหรือที่เรียกว่าโลกไร้พรมแดนในปัจจุบันที่พบว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก รวดเร็ว และตลอดเวลา ทั้งในด้านสังคมที่เป็นกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าจะเป็น ผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน ตั้งแต่เดือนธันวาคม ปีพุทธศักราช 2558 ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (the fourth industrial revolution) รวมทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดซึ่งหมายถึง การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things) เช่น คอมพิวเตอร์พกพา โทรศัพท์สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ กล่าวได้ว่าเป็นยุคที่โลกของเรา กำลังขับเคลื่อนเข้าสู่ยุคดิจิทัล (digital era) ซึ่งเป็นยุคที่พลโลกจะต้องก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่ทำให้เกิดการแข่งขันในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงตัวตนด้วยระบบชีวภาพ การขับเคลื่อนของยานยนต์ด้วยพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2560: ออนไลน์) กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้เกิดความกังวลใจว่า ประชากรของชาติ ทั้งผู้ใหญ่ที่เกิดก่อนยุคดิจิทัลจะมีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายได้หรือไม่ เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญของชาติที่เกิดในยุคดิจิทัล ซึ่งมีความรู้ความสามารถและ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี จะรู้จักการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างถูกต้องและชาญฉลาดเพียงใด นับว่าเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญในการให้คำแนะนำเพื่อให้เด็กและเยาวชน ของชาติใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย

ยุคดิจิทัลนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทสำคัญจึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา คือผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่จะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ “การพัฒนาคน” ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประกอบด้วย ภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และการสร้างแรงจูงใจ สอดคล้องกับอัจฉรา จัยเจริญ (2561:

ออนไลน์) กล่าวว่า ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง ผู้นำจำเป็นต้องมองเชิงรุก และใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้หลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพในโลกศตวรรษที่ 21 สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561: 107) ได้กล่าวว่า จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณลักษณะของความดีงาม และความจริงที่ต้องมีอยู่ในตัวตนของผู้บริหาร ในการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม หรือการกระทำที่เป็นจิตกุศล ประภรณ์ ลีสกุล (2561: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า ลำดับขั้นตอนที่ไม่มากจนเกินไปจะส่งผลให้ผู้นำและผู้ร่วมงานสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2559: 145) ได้กล่าวว่า ผู้นำที่ดีจะใช้เวลาที่น้อยนิดเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ให้ทุกคนเห็นพ้องเข้าใจง่าย

การจัดการศึกษาของประเทศไทยนั้น เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้บริการการศึกษา เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐ ดังที่สมจิตร อุทุม (2547: 3) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา จะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของภาครัฐบาลสูงขึ้นเนื่องจากการแข่งขันของภาครัฐ ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนได้ให้บริการด้านการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐมาโดยตลอด โดยเฉพาะในส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดได้ หรือจัดได้ไม่เพียงพออันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาของภาคเอกชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ จึงได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2515 เพื่อทำหน้าที่ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนภาคเอกชนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2539: 1) เป็นหน่วยงานเดียวของรัฐที่ดูแลการจัดการศึกษาเอกชนในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้รัฐสนับสนุนเอกชนในการจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเอกชน จุดเด่นของโรงเรียนเอกชน คือ สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ได้ทันที่ และถึงแม้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ จะไม่ได้เท่าเทียมรัฐบาลแต่ก็ได้ทำให้โรงเรียนเอกชนหยุดนิ่ง แต่กลับพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อยกระดับการศึกษาของไทยให้ดีขึ้น จากแนวคิดข้างต้นที่นักการศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และที่สำคัญที่สุด คือด้านการศึกษาที่จะต้องผลิตคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ โดยสามารถดำรงชีพอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ ดังนั้นการจะพัฒนาโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล สำหรับเป็นแนวทางให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียน และการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ตลอดจนการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลในด้านอื่น ๆ

วัตถุประสงค์

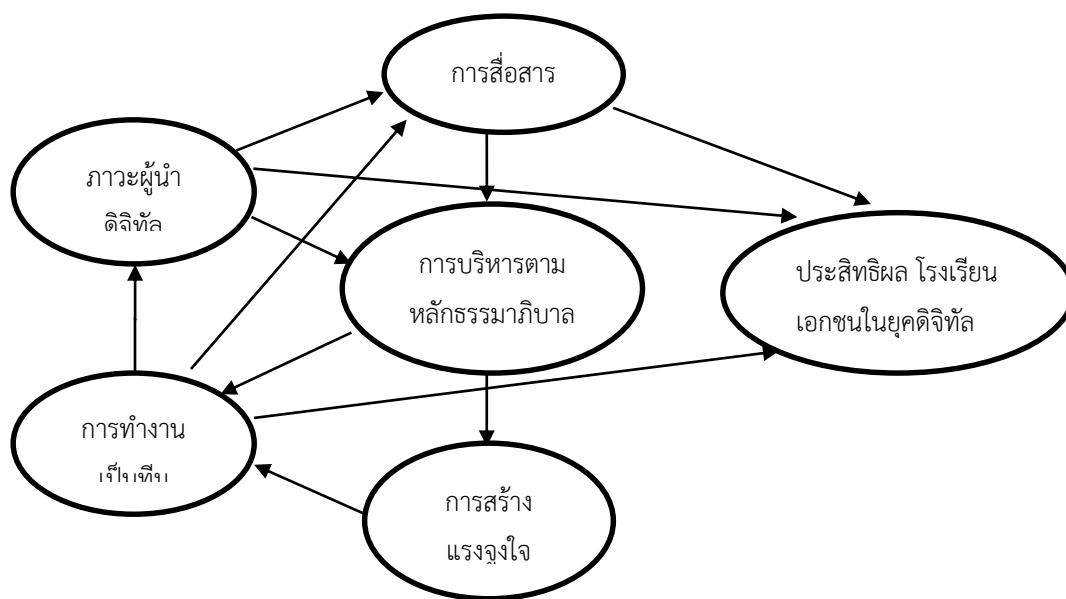
1. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

3. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แบบจำลองโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แบบจำลองโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ดังแสดงในภาพที่ 1 ได้มาจาก

1. การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ และการทำงานเป็นทีม โดยสังเคราะห์มาจากแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2558: 14) ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2559: 11-12) ชัยยนต์ เพาพาน (2559: 303) กนกวรรณ โพธิ์ทอง (2559: บทคัดย่อ) ปกรณ์ วงศ์รัตนพิบูลย์ (2559: ออนไลน์) ศศิรดา แพงไทย (2559: 9) พสุ เดชะรินทร์ (2560: ออนไลน์) ปณตนนท์ เถียรประภากุล (2561: 1994) ปกรณ์ ลีสกุล (2561: ออนไลน์) เกสรา ศักดิ์มณีวงศา (2561: ออนไลน์) สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561: 30-31, 103) อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ (2559: ออนไลน์) Aungus (2012) Lautzenheiser (2009) Weigel (2012) Gaze (2016) Krames (2010)

2. จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

2.1 แนวคิดการบริหารโรงเรียนเอกชน โรงเรียนเอกชนต้องบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง ต้องเร่งสร้างมาตรฐานให้แตกต่างจากโรงเรียนรัฐบาลทั้งในด้านการสร้างคุณภาพให้กับผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การเปลี่ยนแปลงและปรับสภาพต่าง ๆ ตามที่รัฐบาลกำหนดได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัว เนื่องจากไม่มีขั้นตอนในการอนุมัติหลายขั้นตอนเหมือนกับโรงเรียนของรัฐบาล ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการของโรงเรียน ที่มีระบบการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในรายวิชาที่ต้องรับผิดชอบ มีมาตรการในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนอย่างทั่วถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการสอบ O-NET หรือการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐที่มีแนวโน้มสูงขึ้นตลอดมา

2.2 ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ต้องรอบรู้และเชี่ยวชาญเทคโนโลยี สามารถนำพาและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษา พัฒนานตนเองให้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญเพื่อจะได้นำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีความเข้าใจและรอบรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นผู้สร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรทางการศึกษา ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ ให้กำลังใจกับบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถกำหนดทิศทางขององค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม มุ่งมั่น เป็นนักริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ บริหารงานอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และสร้างความเป็นผู้นำให้เกิดกับบุคคลอื่นได้

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำดิจิทัล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม คุณธรรมจริยธรรม และการสร้างแรงจูงใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยเป็นแนวทางของการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน ให้สามารถบริหารโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ มีมาตรฐาน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดในยุคดิจิทัล อันประกอบด้วย ภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง วางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ไวต่อการเปลี่ยนแปลง

ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจและเป็นผู้ดำเนินการพหุองค์การของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร

1.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารงานอย่างมีศีลธรรมของผู้บริหารที่ประพฤติตนเรียบร้อย อ่อนโยนมีกิริยามารยาทที่ดีงาม ใช้หลักนิติธรรม คือใช้อำนาจตามกฎหมายระเบียบบริหารงานด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ยอมรับฟังเหตุผล และข้อแตกต่างทางความคิดของบุคลากร กำหนดขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน บริหารงานด้วยความเป็นธรรม เสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติ มีความโปร่งใส คือ เปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้และสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย มีระบบการตรวจสอบการทำงานภายในหน่วยงาน มีการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร/เผยแพร่ข้อมูล บริหารงานอย่างคุ้มค่า โดย จัดลำดับความสำคัญของงาน บริหารจัดการผลงานอย่างคุ้มค่าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย งบประมาณ และเวลาที่ใช้ไป สามารถแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และยอมรับผลการดำเนินงาน ทั้งรับผิดชอบและรับชอบ แสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นได้ มีการใช้กระบวนการตัดสินใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการพัฒนาแผนงานหรืองานด้านต่าง ๆ และการแก้ปัญหา

1.3 การทำงานเป็นทีม หมายถึง ผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานที่ต้องชัดเจน ตั้งเป้าหมายความสำเร็จของงานก่อนการปฏิบัติงานร่วมกันประเมินผลความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติ ปฏิบัติงานด้วยความอดทน เสียสละ และเต็มใจ ผู้บริหารไว้วางใจบุคลากรในสถานศึกษาว่าสามารถทำงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย มีความจริงใจในการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ แบ่งปันทรัพยากรแก่กัน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนซึ่งกันและกัน รับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน เคารพในบทบาทหน้าที่ของผู้อื่นและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคลากรในสถานศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือกันในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว รวมทั้งมีการสื่อสารอย่างเปิดเผย มีอิสระ

1.4 การสื่อสาร หมายถึง การติดต่อสื่อสารโดยใช้ช่องทางที่หลากหลาย เป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ทักษะในการติดต่อสื่อสารที่ดี ชัดเจน เข้าใจง่าย ถูกต้องครบถ้วน สามารถซักถามตรวจสอบข้อสงสัยซึ่งกันและกันได้อย่างเปิดเผย จะทำให้งานประสบความสำเร็จ

1.5 การสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การพูดโน้มน้าวให้ผู้อื่นทำงานเป็นการสร้างแรงจูงใจ การสร้างแรงขับหรือแรงกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการหรือจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงาน ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูดโน้มน้าว หรือการให้คำชมเชยเมื่องานสำเร็จ แรงจูงใจเชิงบวกเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

1.6 ประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล หมายถึง คุณภาพของโรงเรียนที่เกิดจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ที่มีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ใช้อำนาจตามกฎระเบียบบริหารงานด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ยอมรับฟังเหตุผล และข้อแตกต่างทางความคิดของบุคลากร ใช้ระบบการทำงานเป็นทีม โดยตั้งเป้าหมายความสำเร็จของงานก่อนการปฏิบัติงานร่วมกัน ประเมินผลความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติ มีการสื่อสารโดยใช้ช่องทางที่หลากหลายทางเทคโนโลยี และสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ ผู้ปกครองและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการของสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น

2. โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนที่อยู่ในระบบหรือโรงเรียนนอกระบบ ที่มีใช้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (mixed method) ประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การสร้างโมเดลเชิงสาเหตุ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ได้ตัวแปรที่ได้จากการศึกษาประกอบด้วย ภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ และประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 3,588 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาเอกชนชั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง Yamane (1973 อ้างถึงใน มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 121) ในระดับความเชื่อมั่น 95% ได้โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 359 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,077 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรพื้นฐาน คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุการศึกษา ตำแหน่งการทำงานในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล พบว่ามีตัวแปร ดังนี้

- 2.1 ภาวะผู้นำดิจิทัล
- 2.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
- 2.3 การสื่อสาร
- 2.4 การสร้างแรงจูงใจ
- 2.5 การทำงานเป็นทีม
- 2.6 ประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตารางวิเคราะห์รายละเอียดของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลเพื่อวิเคราะห์ประเด็นหลักของเอกสาร และสังเคราะห์ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำมาแก้ไข ปรับปรุง

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถ และมีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยวิเคราะห์จากแบบวิเคราะห์เอกสาร จัดทำเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล นำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา และนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

3. แบบสอบถามโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) จำนวน 138 ข้อ สร้างและตรวจสอบคุณภาพด้วยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหา (content validity) เพื่อพิจารณาความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมและสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์ของการสอบถาม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) โดยผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

4. แบบตรวจสอบและยืนยันโมเดล ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบตรวจสอบและยืนยันโมเดล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) โดยประมวลผลการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลที่ได้จากแบบสอบถาม 138 ข้อ มาใช้ตรวจสอบและยืนยันโมเดลใน 4 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้

ความถูกต้องและการนำไปใช้ประโยชน์ และยืนยันโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ จากนั้นนำแบบตรวจสอบและยืนยันโมเดลไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณา ผลการตรวจสอบและยืนยันโมเดลพบว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้ถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไปตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับมา 291 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.06

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

2. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

3. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ และประสิทธิผลโรงเรียนเอกชน ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 102) คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล. โดยการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis)

5. ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม (overall fit assessment) โดยใช้สถิติประเมินความเหมาะสมกลมกลืนระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับข้อมูลเชิงทฤษฎี ซึ่งนักวิชาการได้นำเสนอค่าดัชนีการวัดความสอดคล้องของโมเดล (สุวิมล ติรกันนท์, 2555: 240-249) สรุปได้ดังนี้

5.1 ทดสอบด้วย ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ถ้าหากผลการทดสอบไม่มีนัยสำคัญแสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสม กล่าวคือความแปรปรวนร่วมในประชากรตามโมเดลกับความแปรปรวนร่วมจากกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน แสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.2 ค่า (χ^2) / df พิจารณาใช้ลดข้อจำกัดในการประเมินด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ที่มีแนวโน้มปฏิเสธสมมติฐานหลักเมื่อใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ โดยพิจารณาใช้ค่าสถิติอื่น ร่วมประกอบการประเมินเมื่อมีขนาดกลุ่มตัวอย่างขนาด แนะนำว่าเมื่อค่าไค-สแควร์ ปฏิเสธ H0 ควรพิจารณา ค่า (χ^2) / df ซึ่งยอมรับว่าโมเดล มีความสอดคล้องกับข้อมูลได้หากมีค่าน้อยกว่า 2.00

5.3 Normed Fit Index (NFI) เป็นดัชนีเชิงเปรียบเทียบมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 แปลความว่า 0 หมายถึง ไม่มีความเหมาะสม ส่วน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมสูง ซึ่งเป็นดัชนีเปรียบเทียบโมเดลที่นำเสนอ กับโมเดลหลังตามสมมติฐาน NFI ควรมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป จึงถือว่าโมเดลมีความเหมาะสม

5.4 Goodness of Fit Index (GFI) เป็นดัชนีที่นำค่าไค-สแควร์ มาแปลงค่าอีกครั้ง GFI เป็น อัตราส่วนผลต่างระหว่างความเหมาะสมก่อนและหลังปรับโมเดล เป็นค่าที่ไม่ขึ้นกับขนาดเหมือนค่าไค-สแควร์ ซึ่งค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ถ้ามีค่ามากกว่า .90 จึงยอมรับได้ว่าโมเดลมีความเหมาะสม

5.5 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) เป็นดัชนีปรับแก้ GFI โดยคำนึงถึงค่าองศาอิสระ จำนวนตัวแปร และขนาดตัวอย่าง มีเกณฑ์เช่นเดียวกับ GFI คือถ้ามีค่ามากกว่า .85 ถือว่าโมเดลมีความเหมาะสม

5.6 Root Mean Square Residual (RMR) เป็นดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนเฉลี่ยของกลุ่มข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่คลาดเคลื่อนไปจากโมเดลสมมติฐาน ซึ่งโมเดลที่มีความสอดคล้องควรมีค่าเฉลี่ย ความคลาดเคลื่อนเข้าใกล้ 0

5.7 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) เป็นดัชนีที่พิจารณาเศษเหลือ หรือความคลาดเคลื่อนต่อหน่วยองศาอิสระ ซึ่งเป็นผลต่างระหว่างความแปรปรวนร่วม ของกลุ่มตัวอย่างกับ ความแปรปรวนร่วมตามโมเดล ถ้าเศษเหลือต่ำแสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสม เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินเป็นดังนี้ ถ้า RMSEA มีค่าน้อยกว่า .05 ถือว่าโมเดลมีความเหมาะสมมาก ถ้ามากกว่า .05 แต่น้อยกว่า .08 ถือว่ามี ความเหมาะสม ถ้ามีค่าระหว่าง .08-1.00 ถือว่ามีความเหมาะสมพอใช้

5.8 ดัชนีความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์ IFI (incremental fit index) เป็นดัชนีที่บอกว่าโมเดล ที่นำมาตรวจสอบดีกว่าโมเดลที่ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือโมเดลอิสระ ค่าดัชนีควรมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ทั้งนี้ IFI ที่ดีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไป

5.9 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ใช้เปรียบเทียบ โมเดลเชิงสมมติฐานว่ามีความสอดคล้องสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ถ้ามีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.10 ดัชนีความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์ PNFI (parsimony normed fit index) เป็นดัชนีที่บอกว่า โมเดลที่นำมาตรวจสอบดีกว่าโมเดลที่ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือโมเดลอิสระ ค่าดัชนีควรมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ค่า PNFI ควรมีค่าต่ำหรือควรมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผลการวิจัย

1. กรอบแนวคิดโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล มีปัจจัยประกอบด้วย การสื่อสาร การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจ และ ภาวะผู้นำดิจิทัล

2. ระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ปรากฏดังตารางที่ 1

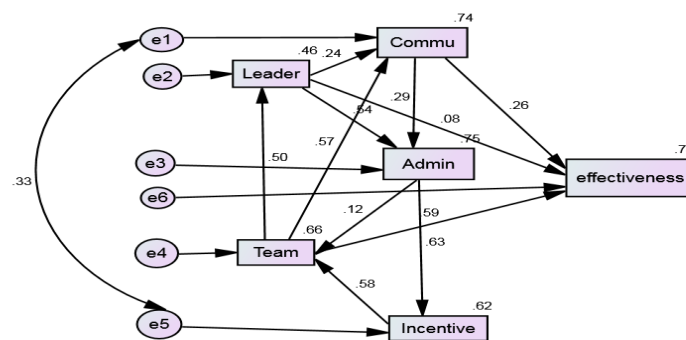
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

(n = 291)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1	ภาวะผู้นำดิจิทัล (Leader)	4.26	.64	มาก	5
2	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Admin)	4.46	.56	มาก	2
3	การทำงานเป็นทีม (Team)	4.44	.53	มาก	3
4	การสื่อสาร (Comm)	4.47	.59	มาก	1
5	การสร้างแรงจูงใจ (Incentive)	4.40	.70	มาก	4
รวม		4.40	.60	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ 1) การสื่อสาร 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 3) การทำงานเป็นทีม 4) การสร้างแรงจูงใจ และ 5) ภาวะผู้นำดิจิทัล

3. พิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

จากภาพที่ 2 พบว่า อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล พบว่า อิทธิพลทางตรง เรียงลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล จากมากไปน้อยคือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสาร และ 3) ภาวะผู้นำดิจิทัล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมพบว่า 1) การทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านภาวะผู้นำและการสื่อสาร 2) ภาวะผู้นำดิจิทัลมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและการสื่อสาร 3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีมและการสร้างแรงจูงใจ 4) การสร้างแรงจูงใจมี

อิทธิพลทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีม และ 5) การสื่อสารมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับอิทธิพลรวม เรียงลำดับตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล จากมากไปหาน้อย คือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) ภาวะผู้นำดิจิทัล 3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 4) การสร้างแรงจูงใจ และ 5) การสื่อสาร ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

(n = 291)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนยุคดิจิทัล	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม					อิทธิพลรวม
		ภาวะผู้นำดิจิทัล	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	การทำงานเป็นทีม	การสื่อสาร	การสร้างแรงจูงใจ	
ภาวะผู้นำดิจิทัล	.08	-	.54	-	.24	-	.86
การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	-	-	-	.12	-	.63	.75
การทำงานเป็นทีม	.59	.50	-	-	.54	-	1.63
การสื่อสาร	.26	-	.20	-	-	-	.46
การสร้างแรงจูงใจ	-	-	-	.58	-	-	.58

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล และสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ และการทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ซึ่งจากกรอบแนวคิดในการวิจัย เรียงลำดับตัวแปรจากค่ามากที่สุดถึงค่าน้อยที่สุดได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 3) การทำงานเป็นทีม 4) การสร้างแรงจูงใจ 5) ภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผล โดยแต่ละตัวแปร มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ระดับการสื่อสารเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันความสามารถในการติดต่อสื่อสารให้เป็นไปในทิศทางบวก เป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งในรูปแบบวิธีการ เนื้อหา ช่องทางการสื่อสาร ข่าวสาร สัญลักษณ์ที่ใช้ อีกทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารไม่ได้เกิดขึ้นตามรูปแบบที่กำหนดขึ้นเสมอไป ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสื่อสารอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ (2559: 8-9) ได้กล่าวว่า ผู้นำในศตวรรษที่ 21

จะต้องเป็นผู้นำที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับชัยยงค์ เพาพาน (2559: 304) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่การสื่อสารโดยการแบ่งปันข้อมูลผ่านหลายสื่อเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

1.2 ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากในสภาวะปัจจุบันสังคม ต้องการสภาพคุณงามความดีและความถูกต้องในการแสดงออกทั้งกาย วาจา และใจของแต่ละบุคคล ได้แก่ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การใช้หลักนิติธรรมในการบริหารงาน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับชมชอบหรือยอมรับจากสังคม สันติสุขของบุคคลและความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้ผู้ตามเกิดความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงและร่วมมือกันในการทำงาน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ เปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับชัยยงค์ เพาพาน (2559: 311) ได้กล่าวว่า คุณธรรมและจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการ คือ คุณธรรมที่อยู่ในตัวผู้บริหารและการนำหลักธรรมมาปฏิบัติสำหรับตนเอง คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานในหน้าที่การบริหาร และคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคม เช่นเดียวกับธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2559: 144) ได้กล่าวว่า ผู้นำจะต้องปฏิบัติงานโดยใช้คุณธรรมนำผลงาน และการทำงานอย่างมุ่งเป้าหมาย

1.3 ระดับการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานที่นำความคิด ความสามารถของคน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้ได้บังคับบัญชา มาพิจารณาในการปฏิบัติงาน ให้สิทธิในการตัดสินใจ รวมทั้งเน้นการปฏิบัติงานโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน รับฟังข้อคิดเห็นและการชี้แนะของสมาชิก มีการสื่อสารอย่างเปิดกว้าง มีอิสระให้ข้อมูลแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอและมีทักษะในการสื่อสาร มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล สนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างอิสระในการกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ร่วมกันกับผู้นำ สิ่งเหล่านี้จะทำให้สมาชิกให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับชัยยงค์ เพาพาน (2559: 305) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องแสวงหา แบ่งปันข้อมูลและความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจน มีการค้นหาความเข้าใจและปฏิบัติอย่างเข้าใจกับคนอื่น มีการติดต่อกับโลกภายนอกผ่านทางบล็อกและสื่อทางสังคม และต้องสร้างความร่วมมือกับผู้อื่น เช่นเดียวกับอนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ (2559: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการพัฒนาของสถานศึกษา รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับนักวิชาการจากสถานศึกษาใกล้เคียงเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.4 ระดับการสร้างแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการหรือจุดมุ่งหมายที่ต้องการ เพื่อเป้าหมายของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำต้องสร้างแรงจูงใจให้กับ

ผู้ร่วมงาน ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำพูดโน้มน้าวหรือการให้คำชมสอดคล้องกับชัยชนะต์ เพาพาน (2559: 305) กล่าวว่า ผู้บริหารควรสร้างความกระตือรือร้นและความคิดเชิงบวกต่อบุคลากรในการร่วมกันกำหนดทิศทางในอนาคต และทั้งหมดนี้ต้องเน้นให้เกิดขึ้นในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร เช่นเดียวกับธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2559: 145) กล่าวว่า ผู้นำที่ดีจะใช้เวลาที่โน้มน้าวใจเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ให้ทุกคนเห็นพ้องเข้าใจง่าย และอยากเข้าร่วมในวิสัยทัศน์

1.5 ระดับภาวะผู้นำดิจิทัล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี จะมีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยี และเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง มีแนวทางในการวางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบ ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ไวต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และเป็นผู้นำในการพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร เพื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำความรู้ทางเทคโนโลยีไปพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2555: 8-9) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของไทยจะต้องเข้าใจปัญหาของสังคมไทยเป็นอย่างดีและเชื่อมโยงการศึกษากับสังคมได้ เช่นเดียวกับชัยชนะต์ เพาพาน (2559: 303) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่นมีทักษะและบทบาทในการบริหาร การเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และนำไปสู่การปฏิบัติในอนาคต

2. ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถนำมาอภิปรายตามค่าอิทธิพลรวมที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล จากมากไปน้อย ดังนี้

2.1 การทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านภาวะผู้นำดิจิทัล และการสร้างแรงจูงใจ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการทำงานเป็นทีม เป็นหัวใจสำคัญของงาน เป็นการรวมตัวของบุคคลที่มีความสามารถที่ต่างกัน ผลลัพธ์ของการทำงานเป็นทีมมักจะประสบความสำเร็จ ทำให้องค์กรเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะหากในทีมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำงานร่วมกัน ตั้งแต่การวางแผนวัตถุประสงค์ของงาน การวางแผนงาน การเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน รวมไปถึงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทุกคนในทีมต้องให้ความไว้วางใจกัน ต้องสื่อสารกัน ที่สำคัญคือต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและส่งเสริมให้สมาชิกในทีมได้รับความรู้อย่างต่อเนื่อง จึงจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อ

โรงเรียนอย่างสูงสุด สอดคล้องกับมนัสวาสน์ โกวิทยา (2551: 91) พบว่าภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะและบทบาทดังต่อไปนี้ 1) มีการสื่อสารอย่างเปิดกว้าง 2) มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล 3) รับฟังข้อคิดเห็นและการชี้แนะของสมาชิก 4) ให้การยอมรับนับถือและเชื่อถือไว้วางใจสมาชิกทุกคน 5) สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิก 6) สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำงาน 7) พัฒนาศักยภาพของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ 8) มีทักษะในการแก้ปัญหา ชี้แนะแนวทางให้แก่สมาชิก 9) เอาใจใส่ความคิด ความรู้สึกและเข้าใจความรู้สึกของสมาชิก 10) มีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการทำงาน และ 11) มีทัศนคติที่ดีต่อสมาชิก การทำงานและปัญหาที่เผชิญ เช่นเดียวกับ Aungus (2012: online) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานกับคนในองค์กร และบุคคลภายนอกองค์กร เพื่อแบ่งปันข้อมูลผ่านทางสื่อ และต้องสร้างความร่วมมือกับผู้อื่น

2.2 ภาวะผู้นำดิจิทัล มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการสื่อสาร และการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เป็นปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลรวมรองเป็นอันดับสอง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้นำเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะผู้นำดิจิทัล เป็นบุคคลที่ต้องแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี คือ มีการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวางวางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ สนับสนุนนโยบายการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่ต่อการเปลี่ยนแปลง ต้องใช้แนวคิดแบบดิจิทัลในทุกส่วนของชีวิตประจำวัน สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการสื่อสารและการรับฟังอย่างมีประสิทธิภาพ มีพฤติกรรมเชิงรุก และกล้าเสี่ยง ให้กำลังใจกับทุกคน อันเป็นคุณลักษณะร่วมของผู้นำการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2558: 14) ที่กล่าวว่า การสร้างคนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องพัฒนารอบด้านเพื่อสร้าง 3L คือ Student Learning, Teacher Learning และ System Learning เช่นเดียวกับปรัชญนันท์ นิลสุข (2556: 19) กล่าวว่า การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจไอซีทีเพื่อการศึกษาที่กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของผู้นำในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

2.3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีม และการสร้างแรงจูงใจ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลรวมเป็นลำดับที่สาม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส หลักนิติธรรม และการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งสำคัญของการบริหาร การบริหารงานด้วยการยึดหลักประชาธิปไตย ให้ความสำคัญกับหลักการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จะช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ ทำให้ทั้งผู้บริหารและผู้ร่วมงาน ตั้งใจปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างทุ่มเท สอดคล้องกับปรัชญนันท์ นิลสุข (2556: 245-246) กล่าวว่า หลักการพื้นฐานทางด้านคุณธรรมไอซีที ที่เป็นที่ยอมรับทั่วไปในการบริหารจัดการองค์การที่เรียกว่าบรรษัทภิบาลหรือธรรมาภิบาล (good governance) ตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2546 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ว่าธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 6 ประการ

ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม 2) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่เป็นจริง 3) หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจ 4) หลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ 5) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และ 6) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

2.4 การสร้างแรงจูงใจ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลรวมเป็นลำดับที่สี่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็น การพูดชม ในขณะที่ยุติการกำลังปฏิบัติหน้าที่ หรือทำงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และให้รางวัลสำหรับผู้ที่ทำผลงานได้อย่างดีเยี่ยม เป็นวิธีการที่สามารถสร้างแรงจูงใจ ทำให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีความสุข และทำงานอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสมุทรา ชำนาญ (2555: 279) พบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความต้องการในการทำงานของมนุษย์มาจากปัจจัยที่ทำให้เกิดความพอใจในงาน เช่นเดียวกับงามตา ธาณิวรรณ (2553: บทคัดย่อ) พบว่าแรงจูงใจส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธรในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 การสื่อสาร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลรวมน้อยที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การสื่อสารเป็นวิธีการส่งข้อมูลให้กับบุคคลในองค์กรได้ทราบความเป็นไปขององค์กร รวมทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ผู้บริหารต้องการสื่อสารให้กับบุคลากรทราบการสื่อสารเป็นสิ่งที่สร้างความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างบุคคลในองค์กร โดยเฉพาะการสื่อสารทางบวก การสื่อสารมีด้วยกันหลายทางและหลายรูปแบบ ผู้บริหารจำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพให้กับงาน สอดคล้องกับโสภณ ม่วงทอง (2555: 24) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญในภาคตะวันออก เรียงลำดับตามค่าอิทธิพลจากมากไปน้อยมีทั้งหมด 6 ปัจจัย คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้นำกับบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ปัจจัยการสื่อสาร และปัจจัยความผูกพันของครู โดยร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียน เช่นเดียวกับทรงยศ แก้วมงคล (2556: 63-80) ที่งานวิจัยพบว่า ปัจจัยระดับผู้บริหาร พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำ การตัดสินใจ และการติดต่อสื่อสารมีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการรายโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ผลการศึกษาระดับปัจจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน ประเด็นที่มีค่าต่ำสุด คือ 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดห้องเรียนเสมือนจริง (virtual classroom) 2) ผู้บริหารจัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรให้บุคลากรได้ใช้ในการเรียนการสอน และ 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้สมาร์ทโฟน (smart phone) ในการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ผู้บริหารจึงควรทำสิ่งต่อไปนี้ 1) จัดทำห้องเรียนเสมือนจริง (virtual classroom) ให้ครูและนักเรียนได้ใช้ 2) จัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรให้ครู เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และ 3) สนับสนุนการจัดการเรียนโดยใช้สมาร์ทโฟน เช่นการใช้ Google Classroom

1.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัลพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงกับประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชน มี 3 ปัจจัย คือ 1) ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ สนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง คือพร้อมเสมอในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ในองค์กร และที่สำคัญคือ ทำอย่างไรให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในองค์กรอย่างหลากหลาย ดังนั้นนอกจากจะต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลดังกล่าวแล้ว หากต้องการบริหารโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นจะต้องนำทักษะด้านอื่น ๆ มาพัฒนาร่วมด้วยดังนี้ 1.1) เป็นผู้มีคุณธรรม 1.2) ใช้หลักนิติธรรมในการบริหารงาน 1.3) มีความโปร่งใส 1.4) บริหารงานอย่างคุ้มค่า 1.5) มีความรับผิดชอบ และ 1.6) ใช้หลักการมีส่วนร่วม 2) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้ 2.1) การใช้สื่อทางเทคโนโลยีอย่างหลากหลายในการสื่อสาร 2.2) การสื่อสารต้องเป็นการสื่อสารเชิงบวก และ 2.3) การสื่อสารต้องทำอย่างสม่ำเสมอ อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย ถูกต้องและครบถ้วน และ 3) การทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้เกิดระบบการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้ 3.1) สถานศึกษา ต้องมีเป้าหมายของการทำงาน 3.2) ต้องให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 3.3) ให้การยอมรับ และ 3.4) ให้เกียรติกันในการทำงาน มีความเคารพในบทบาทหน้าที่ของผู้อื่น นอกจากนี้การทำงานเป็นทีมจะประสบความสำเร็จ และทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อโรงเรียน ต้องประกอบไปด้วยภาวะผู้นำดิจิทัล และการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในด้านภาวะผู้นำดิจิทัล การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม โดยทำการศึกษาวิจัยในแต่ละกรณีอย่างละเอียด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับห้องเรียนเสมือนจริง (virtual classroom) ว่ามีลักษณะอย่างไร มีความคุ้มค่าเพียงใด และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการจัดการศึกษาได้มากน้อยเพียงใด เพื่อให้เหมาะกับการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล คือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ และทุกเวลา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนในยุคดิจิทัล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ โพธิ์ทอง. (2559). **ผลของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนโดยมีการรู้เทคโนโลยี และการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนของครูเป็นสื่อกลางต่อประสิทธิผลครูในโรงเรียนดี ศรีตำบล ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกสร ศักดิ์มณีวงศ์. (2561). **เตรียมความพร้อมให้กับองค์กรยุคดิจิทัล**. ค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/644094>
- งามตา ธาณิวรรณ. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559: 303). **ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติคุรุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21**. (28 กรกฎาคม หน้า 301-313). กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ทรงยศ แก้วมงคล. (2556). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, 27 (81), 63-80.
- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. (2559, พฤษภาคม-สิงหาคม). **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษา**. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**, 29 (2), 139-156.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุริยสาส์น.
- ปกรณ์ ลีสกุล. (2561). **ภาวะผู้นำโลกดิจิทัล**. ค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2561, จาก <https://nextempire.co/stories/the-next-leadership-in-digital-era/>
- ปกรณ์ วงศ์รัตนพิบูลย์. (2559). **ภาวะผู้นำ**. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2561, จาก http://www.entaining.net/article06_leadership.php
- ปณตนนท์ เกียรประภากุล. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0**. **Veridian E-Journal, ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ ศิลปะ**, 11 (2), 1994-2013.

- ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2556). การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียน.
- พสุ เดชะรินทร์. (2560). **ผู้นำในยุค 4.0**. ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.bangkbiznews.com/biog/detail/640476>
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2555). **ออกแบบผู้นำการศึกษาใหม่: ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาลัษฐกิจบัณฑิต.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2559). **การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มนัสวาน์ โกวิทยา. (2551). **การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้นำเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). **แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศศิธรดา แสงไทย. (2559, มกราคม-มิถุนายน). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**, 6 (1), 7-11.
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2560). **Digital transformation**. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2561, จาก <http://Illustration by medium.com>
- สมจิตร อุดม. (2547). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคใต้**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมุทร ชำนาญ. (2556). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎี และปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). ระยอง: พี.เอส. การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2539). **การศึกษาสถานภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนเอกชน**. กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผนสำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ติรกันนท์. (2555). **การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ ม่วงทอง. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญในภาคตะวันออก**. **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา**, 7 (1), 18-29.
- อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์. (2559). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- อัญญา จัยเจริญ. (2560). **ผู้นำยุคดิจิทัล**. ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.aclc-asia.com/simple-post/2017/10/23>

- Aungus, G. (2012). **21st century administrators: New roles, new responsibilities.** Retrieved 21 February 2018, from <http://www.geraldaungst.com/blog/2012/03/21st-century-administrators-new-roles-newresponsibilities/>
- Gaze, A. (2016). **Preparing school leaders: 21st century skills.** Retrieved 21 February 2018, from [http://www.principals.ca/documents/International Symposium White Paper-OPC](http://www.principals.ca/documents/International_Symposium_White_Paper-OPC)
- Krames, J. A. (2010). **Jack Welch and the 4E's of leadership: How to put GE's leadership formula to work in your organization.** New York: McGraw-Hill.
- Lautzenheiser, T. (2009). **The selection and development of effective leaders.** Retrieved 19 April 2018, from musicforall.org/programs/gn/downloads/.selection.pdf
- Weigel, R. A. (2012). **School leadership skill development.** Doctor of Education dissertation, Educational Leadership, Eastern Michigan University.

ผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิต ของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต

EFFECT OF GUIDANCE PROGRAM ON EMOTIONAL INTELLIGENCE AND RESILIENCE OF EDUCATION UNDERGRADUATE STUDENTS

เจษฎา บุญมาโฮม / JESADA BOONMAHOME¹

นพวรรณ คิ่งชัยสกุล / NOPPAWAN KANEUNGCHAIKUL²

อรพิน พัฒนผล / ORAPIN PATTANAPHON³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว และเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยโปรแกรมการแนะแนว แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ และแบบวัดความแข็งแกร่งในชีวิต สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า

นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวมีความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: โปรแกรมการแนะแนว, ความฉลาดทางอารมณ์, ความแข็งแกร่งในชีวิต

ABSTRACT

The purposes of this research were to: compare the emotional intelligence and resilience before and after participating in a guidance program; and compare the emotional intelligence and resilience of the experimental and control group. The research sample was 30 undergraduate students in education studying at Nakhon Pathom Rajabhat University,

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

derived by simple random sampling. The sample was divided into 2 groups: 15 participants in experimental and control groups. The research instruments included a guidance program, an emotional intelligence test, and a resilience test. The statistics used in the research were mean, standard deviation, and the t-test. The results of the study were as follows:

The students' emotional intelligence and resilience after participating in the guidance program was higher than that of before with statistical significance at .05. Additionally, the emotional intelligence and resilience of the experimental group was higher than that of the control group with statistical significance at .05.

Keywords: guidance program, emotional intelligence, resilience

บทนำ

ปัญหาการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับการเรียน การทำงาน เศรษฐกิจ การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรม เกิดขึ้นอย่างผกผันสัมพันธ์และเป็นวงกว้างในสังคม เพราะสภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านทำให้ชีวิตขาดดุลยภาพเป็นสาเหตุให้เกิดความเครียดเมื่อความเครียดมีระดับที่มากเกินไปย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของบุคคล องค์การอนามัยโลกคาดการณ์ว่าประชากรโลกสามในสี่ของประชากรทั้งหมดจะมีความเครียด ปัญหาด้านสุขภาพจิต และมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงขึ้น ปี 2562 ประเทศไทยมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงเป็นอันดับที่ 32 ของโลก ข้อมูลของกรมสุขภาพจิต พบว่าสาเหตุหลักของการเสียชีวิตของวัยรุ่นคือการฆ่าตัวตาย โดยปี 2561 กลุ่มเยาวชนอายุ 20-24 ปี มีอัตราการฆ่าตัวตายที่ 4.94 ต่อประชากรแสนคน ในปี 2562 เพิ่มขึ้นเป็น 5.33 ต่อประชากรแสนคน และข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการให้บริการสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ที่พบว่า กลุ่มเยาวชนโทรเข้ามาปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.6 และเป็นกลุ่มเยาวชนอายุ 20-25 ปี 14,173 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.1 โดย 5 อันดับปัญหาที่พบมากที่สุดในกลุ่มเยาวชน คือ ปัญหาความเครียดหรือวิตกกังวล ปัญหาทางจิตเวช ปัญหาความรัก ปัญหาซึมเศร้า และปัญหาครอบครัว ความเครียดและสุขภาพจิตจึงเป็นปัญหาสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนต่อการแก้ไขและป้องกัน (BLTBangkok, 2562: 1 และกรมสุขภาพจิต, 2563: 1)

ปัญหาความเครียดและสุขภาพจิตเป็นปัญหาที่ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญ แต่ประเด็นที่จุดประกายความสนใจเกิดขึ้นเมื่อ Gibb (1995: 24-31) เขียนบทความชื่อ “The EQ Factor” ลงในนิตยสารไทม์ เมื่อปี 1995 โดยนำเสนอว่าความสามารถทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้ แต่ต้องอาศัยความฉลาดทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิต ปัจจุบันทุกคนรู้จักและยอมรับว่าความฉลาดทางอารมณ์คือคุณลักษณะทางจิตวิทยาที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของทุกคน ประเด็นสำคัญคือบุคคลที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์จะทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และไม่มีความสุขในการดำเนินชีวิตในสังคม ตรงกันข้ามหากบุคคลมีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นบุคคลที่เข้าใจตนเอง รู้จักใช้ชีวิตอย่าง

เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทุกภาคส่วนจึงมุ่งเน้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (เจษฎา บุญมาโฮม, ขวัญเรือน อัครศักดิ์ และลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา, 2544: 2)

ปัจจุบันนอกจากการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แล้วยังมีคุณลักษณะทางจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น ความฉลาดทางสังคม ความฉลาดทางวัฒนธรรม การเผชิญปัญหา และการมองโลกในแง่ดีที่นักศึกษานิยมพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเยาวชนเพราะคุณลักษณะเหล่านี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจตั้งแต่ปี 2553 คือ ความแข็งแกร่งในชีวิต เพราะคุณลักษณะดังกล่าวเป็นความสามารถของบุคคลในการยืนหยัด อดทนอย่างมีสติ รู้เท่าทันตนเอง และปัญหาท่ามกลางเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความยุ่งยากใจหรือความเครียดในชีวิต และสามารถฟันฝ่าได้ในเวลารวดเร็วทำให้เข้าใจชีวิตมากขึ้น บุคคลที่มีความแข็งแกร่งในชีวิตจะดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคและจัดการความเครียดได้ ทั้งนี้มีผลการวิจัยพบว่า ความแข็งแกร่งในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรู้จักตนเอง การรู้จักตนเอง สัมพันธภาพ การจัดการอารมณ์ และการปรับตัว ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ (ลัดดา แสนสีหา และคณะ, 2561: 191-192)

การศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตประกอบด้วย การเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ จำเป็นต้องมีความเข้มงวด จริงจัง ต้องได้รับฝึกฝนจนเกิดความมั่นใจเพื่อสามารถให้การจัดการเรียนรู้และดูแลผู้เรียนได้จริง ใช้ความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดขณะปฏิบัติงานในหน้าที่ ปรับตัวเข้ากับวิทยาการและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน และพฤติกรรมของนักเรียน นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังนั้นหลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตจึงอาจเกิดความเครียด กังวล กัดดัน ขาดความเชื่อมั่น และรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่ควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตเพราะอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคเหมือนกับบุคคลทั่วไปและต้องเตรียมความพร้อมการประกอบวิชาชีพครูที่ต้องเกี่ยวข้องกับนักเรียนในบริบทการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและประกอบวิชาชีพครูในอนาคตด้วย

โปรแกรมการแนะแนวเป็นเครื่องมือพัฒนาบุคคลที่มีลักษณะการบูรณาการองค์ความรู้และประสบการณ์ผ่านกระบวนการจิตวิทยาและการแนะแนวกลุ่ม ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ในยุคปัจจุบัน เพราะโปรแกรมการแนะแนวหรือกิจกรรมแนะแนวกลุ่มนั้นมีหลายลักษณะ เช่น กิจกรรมกลุ่ม การปรึกษาเชิงจิตวิทยา กลุ่มพัฒนาตน แต่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การเสริมสร้างความรู้สึที่ดี ตระหนักรู้คุณค่าของตนเองและผู้อื่น พัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสร้างสรรค์ (สมรทองดี และปราณี รามสูต, 2555: 16) นั่นคือโปรแกรมการแนะแนวสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริกัญญา ตระกูลรัมย์ (2554: 25-30) ฐิราวัลย์ เสียงพานิช (2560: 64-71) และจิตตินันท์ บุญสุธิกุล (2561: 128) ที่พบว่าโปรแกรมการแนะแนวสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบย่อยของความฉลาดทางอารมณ์

และความแข็งแกร่งในชีวิต เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง แรงจูงใจ ความคิดเชิงบวก และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมด้วยโปรแกรมการแนะแนว เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและพัฒนาเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว
2. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมติฐานการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม
2. ความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษากลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

นิยามศัพท์เฉพาะ

โปรแกรมการแนะแนว หมายถึง ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเชิงบูรณาการองค์ความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยอาศัยหลักการและองค์ประกอบของการแนะแนวกลุ่มเพื่อให้ผู้รับการทดลองได้รับข้อสนเทศ เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ จากเทคนิคต่าง ๆ ของการแนะแนวกลุ่ม ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและสื่อการเรียนรู้ จำนวน 12 หน่วยกิจกรรม คือ 1) ปฐมนิเทศ 2) ธรรมชาติของมนุษย์ 3) สำรวจตัวตนของฉัน 4) แล้วเราคือใคร 5) อารมณ์กับการดำเนินชีวิต 6) การบริหารจัดการอารมณ์และความรู้สึก 7) มนุษย์ย่อมมีปัญหา 8) คุณค่าของชีวิต 9) เรื่องเล่าและกำลังใจ 10) เธอหมุนรอบฉันฉันหมุนรอบเธอ 11) ฉันมีความสุขเล็ก ๆ และ 12) ปัจฉินิเทศและสัญญาใจ

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การรู้จักเข้าใจความรู้สึก ความคิด อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเผชิญ จัดการ และใช้ประโยชน์จากอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง สามารถควบคุมตนเอง อดทน อดกลั้นรอคอยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ มีทักษะการปฏิบัติตนที่ดี สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น แสดงพฤติกรรมได้เหมาะสมถูกกาลเทศะอย่างไม่คับข้องใจ ทั้งสร้างเสริมกำลังใจและแรงจูงใจตนเองได้ ทำให้เกิดสิ่ง

ที่ดั่งใจตนเอง เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) การตระหนักรู้ตนเอง 2) การจัดการอารมณ์ตนเอง 3) การจูงใจตนเอง 4) การสร้างสัมพันธภาพ และ 5) การโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะดำเนินการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมไม่ได้แยก รายองค์ประกอบย่อยและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ได้มาจากการวัดโดยแบบความฉลาดทางอารมณ์ของ เจษฎา บุญมาโฮม, ขวัญเรือน อัครศักดิ์ และลัดดาวัลย์ พุทธรักษา (2544) ที่ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือแล้ว

ความแข็งแกร่งในชีวิต หมายถึง การที่บุคคลมีศักยภาพที่จะยืนหยัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้ง จะฟื้นตัวและนำตนเองให้พ้นจากผลกระทบจากสภาวะการณ์ไม่สุขสบายใจ ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตได้ อย่างรวดเร็วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ส่งผลให้บุคคลเติบโตและเข้าใจชีวิตมากขึ้น แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ฉันมี (I Have) เป็นแหล่งสนับสนุนภายนอกที่ทำให้เกิดความแข็งแกร่งในชีวิต 2) ฉัน เป็นคนที่ (I am) เป็นความเข้มแข็งภายในของบุคคล และ 3) ฉันสามารถที่จะ (I can) เป็นปัจจัยด้านทักษะ การจัดการกับปัญหาและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะดำเนินการพัฒนาความแข็งแกร่งใน ชีวิตในภาพรวมไม่ได้แยกรายองค์ประกอบย่อยและคะแนนความแข็งแกร่งในชีวิตได้มาจากการวัดโดยแบบ ความแข็งแกร่งในชีวิตของพัชรินทร์ นันทจันทร์ และคณะ (2553) ที่ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้ว

นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต หมายถึง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตทั้ง 2 อย่าง ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 ลงมา จำนวน 64 คน ซึ่งได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและการให้การศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

นักศึกษากลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มของนักศึกษา จำนวน 15 คน ที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ และความแข็งแกร่งในชีวิตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 ลงมา ที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำตามระเบียบวิธีการ วิจัยให้เรียนรู้ด้วยโปรแกรมการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการทดลองนอกเวลาเรียนลักษณะ การเสริมประสบการณ์เพื่อแก้ไขปัญหาตามข้อบ่งชี้ของการแนะแนวด้านการแก้ไขปัญหา

นักศึกษากลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มของนักศึกษา จำนวน 15 คน ที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ และความแข็งแกร่งในชีวิตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 ลงมา ที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำตามระเบียบวิธี การวิจัยให้เรียนรู้โดยไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของ นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีรายละเอียดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยดำเนินการวิจัยด้วยแบบแผนการวิจัยการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดำเนินการ วัดตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง (pretest-posttest control group design)

ประชากร

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 64 คน ที่ลงทะเบียนรายวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและการให้การศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยนักศึกษาต้องมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตทั้ง 2 อย่าง ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 ลงมา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ลงทะเบียนรายวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและการให้การศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 และต้องมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 ลงมา ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากและสอบถามความสมัครใจได้นักศึกษา จำนวน 30 คน หลังจากนั้นแบ่งเป็น 2 กลุ่มเท่ากันโดยการสุ่มแบบ Randomly Assigned เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน (ชาย 6 คน หญิง 9 คน) เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวตามวันเวลาที่กำหนด และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน (ชาย 8 หญิง 7 คน) ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว

และเพื่อให้แน่ใจว่านักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มมีคุณสมบัติและความเท่าเทียมเหมาะสมที่จะจัดกระทำเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนการทดลองด้วย t-test แบบ Independent นำเสนอได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองด้วยสถิติทดสอบที (independent t-test)

ตัวแปร	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{x}$	S	t
ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่มทดลอง	15	109.26	2.37	.14
	กลุ่มควบคุม	15	110.26	2.71	
ความแข็งแกร่งในชีวิต	กลุ่มทดลอง	15	95.26	3.59	.33
	กลุ่มควบคุม	15	94.73	3.17	

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น โปรแกรมการแนะแนว

ตัวแปรตาม 1) ความฉลาดทางอารมณ์ และ 2) ความแข็งแกร่งในชีวิต

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน 2562 โดยดำเนินการทดลองวันอังคารและพฤหัสบดี เวลา 16.00–17.00 น. รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. **โปรแกรมการแนะแนว** เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งชีวิตสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและสื่อการเรียนรู้ จำนวน 12 หน่วยกิจกรรม คือ 1) ปฐมนิเทศ 2) ธรรมชาติของมนุษย์ 3) สำรวจตัวตนของฉัน 4) แล้วเราคือใคร 5) อารมณ์กับการดำเนินชีวิต 6) การบริหารจัดการอารมณ์และความรู้สึก 7) มนุษย์ย่อมมีปัญหา 8) คุณค่าของชีวิต 9) เรื่องเล่าและกำลังใจ 10) เธอหมุนรอบฉันฉันหมุนรอบเธอ 11) ฉันมีความสุขเล็ก ๆ และ 12) ปัจฉินิเทศและสัญญาใจ ใช้จัดกิจกรรมหน่วยละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมประกอบด้วยความคิดรวบยอด เนื้อหา วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ขั้นตอนกิจกรรม (ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ ขั้นสรุป) สื่อประกอบกิจกรรม และการประเมินผล ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังกล่าวด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดกิจกรรมแนะแนวพิจารณาความตรงตามเนื้อหาและความสอดคล้องของกิจกรรมด้วยแบบประเมินโปรแกรมการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุง ผ่าน และดี โดยมีการให้คะแนน 0 1 2 และ 3 ตามลำดับ เป็นรายโปรแกรมย่อยทั้ง 12 กิจกรรม พบว่า ผลการประเมินอยู่ระหว่าง 2.20–2.60 จากนั้นปรับปรุงแล้วทดลองใช้ 1 วงรอบ

2. **แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์** เป็นแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและนิสิตนักศึกษา สร้างขึ้นโดยเจษฎา บุญมาโฮม, ขวัญเรือน อัครศักดิ์ และลัดดาวัลย์ พุทธรักษา (2544) เป็นแบบวัดที่ให้รายงานตนเองมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง และจริงมากโดยมีการให้คะแนน 1 2 3 และ 4 ตามลำดับ จำนวน 53 ข้อ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การตระหนักรู้ตนเอง (ข้อ 1-11) 2) การจัดการอารมณ์ตนเอง (ข้อ 12-22) 3) การจูงใจตนเอง (ข้อ 23-32) 4) การสร้างสัมพันธภาพ (ข้อ 33-43) และ 5) การโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (ข้อ 44-53) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างมีค่า น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .71-.84 มีค่าความเชื่อมั่น .93

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดฉบับดังกล่าวมาปรับข้อความให้เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .80–1.00 จากนั้นให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู จำนวน 120 คน ตอบแล้ววิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach เท่ากับ .89

3. แบบวัดความแข็งแกร่งในชีวิต สร้างขึ้นโดยพัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ (2553) เป็นแบบวัดที่ให้รายงานตนเอง มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย เฉย ๆ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีการให้คะแนน 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ จำนวน 28 ข้อ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ฉันมี (I Have) เป็นแหล่งสนับสนุนภายนอกที่ทำให้เกิดความแข็งแกร่งในชีวิต คือ ข้อที่ 1, 3, 5, 7, 11, 18, 23, 24 และ 28 2) ฉันเป็นคนที่ (I am) เป็นความเข้มแข็งภายในของบุคคล คือ ข้อที่ 2, 9, 12, 13, 16, 17, 19, 21, 25 และ 27 และ 3) ฉันสามารถที่จะ (I can) เป็นปัจจัยด้านทักษะการจัดการกับปัญหาและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ข้อที่ 4, 6, 8, 10, 14, 15, 20, 22 และ 26 ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .964-.967 และมีค่าความเชื่อมั่น .89

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดฉบับดังกล่าวมาปรับข้อความให้เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .80-1.00 จากนั้นให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู จำนวน 120 คน ตอบแล้ววิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ .83

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและการให้การศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 18 หมู่เรียน รวมทั้งสิ้น 466 คน วัดความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตด้วยแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตที่ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือแล้วพบว่า

1.1 ความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อเป็นข้อมูลการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการแนะแนว

1.2 มีนักศึกษาจำนวน 64 คน ที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตทั้ง 2 อย่าง ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 ลงมา

2. ดำเนินการจัดทำกระทู้กลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พร้อมตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนดำเนินการทดลองเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นการใช้สถิติด้วยสถิติทดสอบ Kolmogorov-Smirnov Test พบว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบโค้งปกติผู้วิจัยจึงใช้สถิติทดสอบที่วิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการให้นักศึกษากลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว ส่วนกลุ่มควบคุมให้เรียนรู้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตด้วยตนเอง จากนั้นดำเนินการทดสอบหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที โดยทดสอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้วย t-test แบบ Dependent และทดสอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ด้วย t-test แบบ Independent

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบที (dependent t-test)

การทดลอง	n	$\bar{x}$	S	$\bar{d}$	$S_{\bar{d}}$	t
ก่อนการทดลอง	15	109.26	2.37	62.07	1.72	35.97*
หลังการทดลอง	15	171.33	6.30			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว เท่ากับ 109.26 คะแนน และหลังการเข้าร่วม เท่ากับ 171.33 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบทีพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบที (dependent t-test)

การทดลอง	n	$\bar{x}$	S	$\bar{d}$	$S_{\bar{d}}$	t
ก่อนการทดลอง	15	95.26	3.59	20.73	1.76	11.77*
หลังการทดลอง	15	116.00	4.84			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความแข็งแกร่งในชีวิตก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว เท่ากับ 95.26 คะแนน และหลังการเข้าร่วม เท่ากับ 116.00 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติ

ทดสอบที่พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 3

2. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบที (Independent t-test)

ตัวแปร	กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{x}$	S	t
ความฉลาดทางอารมณ์	กลุ่มทดลอง	15	171.33	6.30	8.08*
	กลุ่มควบคุม	15	155.33	4.35	
ความแข็งแกร่งในชีวิต	กลุ่มทดลอง	15	116.00	4.84	5.65*
	กลุ่มควบคุม	15	107.06	3.75	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ เท่ากับ 171.33 คะแนน ส่วนความแข็งแกร่งในชีวิต เท่ากับ 116.00 คะแนน และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ เท่ากับ 155.33 คะแนน ส่วนความแข็งแกร่งในชีวิต เท่ากับ 107.06 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบทีพบว่า หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลโดยนำเสนอตามสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโปรแกรมการแนะแนวเป็นเครื่องมือที่มีลักษณะกระบวนการทางจิตวิทยาที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาการเรียนรู้และคุณลักษณะทางพฤติกรรมของบุคคลได้ เพราะโปรแกรมการแนะแนวเป็นการจัดมวลประสบการณ์ให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้บนฐานความคิด อารมณ์ และความรู้สึกเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ ดัง Ferbert, Griffith & Forrest (2005: 27-32) ได้เสนอว่า

การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นการบูรณาการมวลประสบการณ์ 2 ส่วนสำคัญ คือ จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษาร่วมกับการสอน ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวจึงมีประสิทธิภาพสามารถเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับนิรนาท แสนสา (2556 อ้างถึงใน เรียม ศรีทอง, 2559: 10) ได้กล่าวว่ากิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้เรียน 3 ประการ คือ 1) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าตนเอง รักและพึงพอใจในตนเอง รู้จักเป็นผู้ให้ผู้รับสามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม อาจก่อให้เกิดการถูกล่อลวง การใช้แรงงานข้ามชาติ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งการกระทำความรุนแรงต่าง ๆ ต่อบุคคล และ 3) ส่งเสริมการจัดการปัญหาของผู้เรียน ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการพัฒนาส่วนตัว และแนวคิดของเจษฎา บุญมาโฮม (2563: 136) ที่อธิบายว่ากิจกรรมแนะแนวสามารถเสริมสร้างความเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อมทำให้ปรับตัว วางแผนและจัดการชีวิต ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิต ดังนั้น โปรแกรมการแนะแนวจึงช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตได้

นอกจากนี้โปรแกรมการแนะแนวครั้งนี้พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการแนะแนว ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังกล่าวและทดลองใช้แล้วปรับปรุงแล้ว 1 วงรอบ จึงทำให้ความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษากลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม

ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับการวิจัยของศิริกัญญา ตระกูลรัมย์ (2554: 25-30) ที่ใช้โปรแกรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจภายในของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 43 คน เข้าร่วมโปรแกรม 10 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวนักศึกษามีแรงจูงใจภายในซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิราวัลย์ เสี่ยงพานิช (2560: 64-71) ที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 20 คน เข้าร่วมโปรแกรม 6 ครั้ง ครั้งละ 1.5 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวนักศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตตินันท์ บุญสถิตกุล (2561: 128) ที่ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวจิตตปัญญาศึกษาต่อความมุ่งมั่นในการเรียนของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 30 คน โดยเข้าร่วมโปรแกรม 14 ครั้ง ครั้งละ 1.5 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามแนวจิตตปัญญาซึ่งเป็นกิจกรรมแนะแนวประเภทหนึ่งสามารถพัฒนานิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้มีความมุ่งมั่นในการเรียนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของตัวแปรต้นด้วยการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองนักศึกษาในกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ นินทจันทร์ (2555: 74-91) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการสร้างความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 26 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 13 คน เข้าร่วมโปรแกรม 6 ครั้ง ครั้งละ 1.5 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิภาพร สร้อยแสง (2558: 39) ที่ใช้โปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาพัฒนาความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 9 คน และกลุ่มควบคุม 11 คน เข้าร่วมโปรแกรม 6 ครั้ง ครั้งละ 1.5 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชนกนาฏ ยิ่งอุปการและจิตตินันท์ บุญสุธิกรกุล (2561: 83-84) ที่ศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน เข้าร่วมโปรแกรม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความคิดเชิงบวกและความสามารถฟันฝ่าอุปสรรคซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยของความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อีกทั้งผลของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องแนวคิดของนพวรรณ คณิงชัยสกุล (2557: 45-46) ที่อธิบายว่ากิจกรรมแนะแนวมีคุณค่าสามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและผู้อื่น ยอมรับความหลากหลายของมนุษย์ สร้างแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต เพราะลักษณะของกิจกรรมแนะแนวนั้นการมีส่วนร่วมและการไตร่ตรองความคิดมากขึ้น เกิดความสนใจและกระตือรือร้นมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ชีวิตของตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลายแบบตามความถนัดและความสนใจทำให้ไม่เบื่อหน่ายจึงสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตได้ดีกว่าวิธีการอื่น ๆ ผู้วิจัยอภิปรายสนับสนุนผลการวิจัยได้ว่า โปรแกรมการแนะแนวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ลักษณะเนื้อหาและกิจกรรมของโปรแกรมการแนะแนวในครั้งนี้สอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการของผู้เรียนที่ต้องการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ทั้งมีความสุขในการเรียน แนวคิดนี้สอดคล้องกับการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ผู้วิจัยพบว่า ขณะเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวนักศึกษาอย่างตั้งใจ มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและเอื้อต่อการเรียนรู้ นักศึกษาช่วยกันคิดหาคำตอบเนื้อหาในบทเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ได้มีส่วนร่วมการปฏิบัติกิจกรรม ดังการเขียนรายงานการเรียนรู้ของนักศึกษาในกิจกรรมที่ 10 เรื่องเธอหมุนรอบฉันฉันหมุนรอบเธอ ที่นักศึกษารายงานเป็นกิจกรรมที่สนุกได้เรียนรู้ชีวิตจากสิ่งที่ตนเองชอบคือบทเพลง ทำให้เข้าใจชีวิตของตนเองว่าเราจะไม่เปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อผู้อื่นจนเสียความเป็นตัวตนไปและเราจะไม่เปลี่ยนแปลงผู้อื่นให้เป็นตามที่เราคิด เราจะอยู่กับผู้อื่นด้วยความเข้าใจยอมรับอย่างที่เราเป็นและเขาเป็น

อีกทั้งต่อไปจะเรียนรู้ชีวิตตนเองและผู้อื่นผ่านสิ่งที่อยู่รอบตัว เช่น บทเพลง ละคร ภาพยนตร์ จากที่กล่าวมา จึงเป็นเหตุให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาพบว่านักศึกษากลุ่มทดลองสามารถเรียนรู้กิจกรรมได้อย่างรวดเร็ว จึงควรนำเทคนิคที่มีความหลากหลาย ทั้งทางด้านความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดีขึ้น
2. ควรตรวจสอบประสิทธิภาพการเรียนรู้และประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษากลุ่มทดลอง เพราะเนื้อหาบางกิจกรรมอาจกระทบกับความคิดและความรู้สึก ทำให้เกิดเจตคติเชิงลบต่อการเข้าร่วมกิจกรรมได้
3. นักศึกษากลุ่มทดลองมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรเพิ่มช่วงเวลาการจัดกิจกรรมเรื่องที่ 6 การบริหารจัดการอารมณ์และความรู้สึก เพราะต้องการฝึกหัดให้มากกว่าขึ้น ดังนั้น การนำผลการวิจัยไปใช้จึงควรเพิ่มเติมเนื้อหา กิจกรรม และช่วงเวลาของการบริหารจัดการอารมณ์และความรู้สึกเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวเพื่อตรวจสอบความคงทน (retention) ว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตเปลี่ยนแปลงหรือไม่ภายหลังระยะเวลา 3 เดือนหรือ 6 เดือน
2. การวิจัยครั้งนี้พบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิต ดังนั้นจึงควรศึกษาปัจจัยหรือสาเหตุที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิต เพื่อใช้ข้อมูลปรับปรุงโปรแกรมการแนะแนวให้ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
3. ควรนำโปรแกรมการแนะแนวที่สร้างขึ้นในครั้งนี้นำไปเปลี่ยนรูปแบบเป็นสื่อออนไลน์แล้วศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการแนะแนว

สรุป

โปรแกรมการแนะแนวที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2563). กรมสุขภาพจิต เผยวัยรุ่นไทยปรึกษา “ปัญหาเครียด” มากสุด แนะเทคนิคจัดการความเครียด. ค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30188>

- จิตตินันท์ บุญสถิรกุล. (2561). ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวจิตตปัญญาศึกษาต่อความมุ่งมั่นในการเรียนของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**, 33 (1), 123-132.
- เจษฎา บุญมาโฮม, ขวัญเรือน อัครศักดิ์ และลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยพื้นฐานที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน นิสิต นักศึกษากรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจษฎา บุญมาโฮม. (2563). **หลักการแนะแนวและการพัฒนาผู้เรียน** (พิมพ์ครั้งที่ 10). นครปฐม: สไมล์พริ้นติ้งแอนด์กราฟิกดีไซน์.
- ชนกนาฏ ยิ่งอุปการ และจิตตินันท์ บุญสถิรกุล. (2561). ผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 ต่อการเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจรัสพิชากร จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารวิทยบริการ**, 29 (2), 76-85.
- จิราวัลย์ เสี่ยงพานิช. (2560). **รายงานการวิจัยเรื่อง ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเจ้าพระยาขึ้นปีที่ 1**. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
- นพวรรณ คณิงชัยสกุล. (2557). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาหลักการแนะแนว**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรินทร์ นินทจันทร์ และคณะ. (2553). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความแข็งแกร่งในชีวิต**. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาศักยภาพประชากรไทย คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัชรินทร์ นินทจันทร์. (2555). **รายงานการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในชีวิต**. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เรียม ศรีทอง. (2559). **การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ลัดดา แสนสีหา และคณะ. (2561). ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อความแข็งแกร่งในชีวิตของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. **วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ**, 36 (4), 186-194.
- วิภาพร สร้อยแสง. (2558). **ผลของโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ต่อความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริกัญญา ตระกูลรัมย์. (2554). **รายงานการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมแนะแนวกลุ่มที่มีต่อการเสริมสร้างแรงจูงใจภายในของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. มหาสารคาม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมร ทองดี และปราณี รามสูต. (2555). หน่วยที่ 9 แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

BLTBangkok. (2562). **เผยสถิติการฆ่าตัวตายในประเทศไทย ปี 2562 เฉลี่ย 14.4 คนต่อคนไทย 1 แสนคน มากสุดอันดับ 32 ของโลก**. ค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.bltbangkok.com/news/5198/>

Ferbert, S. E, Griffith, D. A. & Forrest, D. B. (2005). **Developmental classroom guidance activities**. South Carolina: Youth Light.

Gibb, N. (1995, October). The EQ factor. **Time**, 9 (2), 24-31.

การเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนตามแนว
ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ

THE COMPARISON OF ENGLISH LISTENING AND SPEAKING SKILLS OF
MATTHAYOMSUKSA 4 STUDENTS AT SAMUTSAKHON WITTAYALAI
SCHOOL BETWEEN USING CONSTRUCTIVIST THEORY AND
USUAL INSTRUCTION

ธงชัย เชื้อนิล / THONGCHAI CHUANIN ¹

ศุภนันท์ สิทธิเลิศ / SUPANAN SITTILERD ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติและเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ทั้งหมด 2 ห้องเรียน จำนวน 90 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแบบปกติ แบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษ แบบประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลวิจัยพบว่า 1) ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์สูงกว่าการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ, ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์, การเรียนการสอนแบบปกติ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการออกแบบการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ABSTRACT

The aim of this study was to compare English listening and speaking skills of Mathayomsuksa 4 students at Samutsakhon Wittayalai School between using constructivist theory and usual instruction; and to study the satisfaction of students taught by constructivist theory. The sample was 2 classes of Mathayomsuksa 4 students studying in the second semester of academic year 2018, totaling 90 students. They were selected by cluster random sampling. The research instruments were lesson plans based on constructivist theory and usual instruction, an achievement test of English listening, an assessment form of English speaking skill, and a satisfaction questionnaire about teaching by constructivist theory. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test. The results revealed that: 1) the English listening and speaking skills after teaching by constructivist theory was higher than usual instruction with statistical significance at .05 level. 2) The Matthayomsuksa 4 students at Samutsa Khonwittayalai School satisfied with teaching by constructivist theory at the highest level.

Keywords: English listening and speaking skills, constructivist theory, usual instruction

บทนำ

การศึกษาในยุค Thailand 4.0 เป็นการเตรียมความพร้อมของคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความรู้ มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ นั่นคือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นหลักในขณะเดียวกันประเทศไทยยุค 4.0 มุ่งพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้นและก้าวพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ต่ำหรือรายได้ปานกลาง โดยการผลิตนวัตกรรมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และสามารถติดต่อกับนานาชาติได้ ดังนั้นการศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กไทยได้ก้าวเข้าสู่ Thailand 4.0 อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีทักษะภาษาอังกฤษเป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารทั้งเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการค้าขายกับนานาชาติ ภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทย ประกอบกับการที่ประเทศไทยเข้าร่วมกับกลุ่มประชาคมอาเซียน ภาษาอังกฤษยิ่งทวีความสำคัญเพราะจะเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและการประกอบอาชีพระหว่างประเทศ นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาของประเทศกำลังก้าวหน้าไปสู่ความเป็นนานาชาติระดับสากล การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตจึงมีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ไปพร้อม ๆ กัน กระทรวงศึกษาธิการได้เร่งดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ คือ การขับเคลื่อนการศึกษา นโยบายประการหนึ่ง คือ การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อยกระดับภาษาอังกฤษให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้กำหนดให้เด็กไทยเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับปริญญาตรี โท และ

เอก ก็ตาม แต่ยังคงพบว่า มีคนไทยจำนวนมากที่พูดหรือสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้น้อยหรือไม่ได้เลย ทั้ง ๆ ที่ระบบการศึกษากำหนดให้เด็กเรียนภาษาอังกฤษเป็นเวลานานมากกว่า 15 ปี ก็ตาม (สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดเนื่องจากเป็นภาษากลาง ที่ใช้สื่อสารไปเกือบทั่วโลก ทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่จะเข้าถึงแหล่งวิทยาการต่าง ๆ และค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันมีคนทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสารถึงจำนวน 2,000 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรของโลก ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้ประชากรไทยได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่จะสื่อสารได้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ (สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

สภาพปัญหาอันเนื่องมาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ค่อนข้างต่ำจนเป็นที่กล่าวถึงด้วยความวิตกกังวลอย่างกว้างขวางทั้งในกลุ่มผู้บริหารการศึกษาระดับชาติ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เร่งรัดพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการศึกษา สู่องค์กรทางการศึกษาในท้องถิ่นและสถานศึกษา โดยองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการศึกษา คือ การที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางในการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กำหนดให้การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาต่อในระดับสูง การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 220) การจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงแตกต่างจากกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพราะเป็นการเรียนที่ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้เพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่เป็นการเรียนเพื่อนำภาษาอังกฤษไปใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจะได้ผลมากที่สุด ถ้าครูผู้สอนได้ใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษฟัง-พูด จึงเป็นเรื่องสำคัญของครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องตระหนักถึงเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายแปลกใหม่ ได้รับความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในสังคมปัจจุบัน

จากการศึกษารายงานผลการวิเคราะห์การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบัน สะท้อนผ่านผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ปรากฏผลเป็นภาพรวมทั้งประเทศว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาอังกฤษ เป็นรายวิชาที่สถานศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติทุกปีการศึกษา ถึงแม้จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปีก็ตาม แต่ก็ยังคงไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติ จากการจัดเก็บคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ ในปี พ.ศ. 2558-พ.ศ. 2560 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ พ.ศ. 2558 ร้อยละ 24.98 พ.ศ. 2559 ร้อยละ 27.76 และ

พ.ศ. 2558 ร้อยละ 28.31 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ. 2560 มีผลคะแนนเฉลี่ย ที่สูงกว่าระดับชาติทุก ๆ ปี จากการจัดเก็บข้อมูลได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-พ.ศ. 2560 คือ 26.59, 28.46 และ 31.21 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2560)

จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษฟัง-พูด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนสามารถทำข้อสอบในรายวิชาภาษาอังกฤษ ฟัง-พูด ได้ในระดับพอใช้ แต่เมื่อให้นักเรียนทดสอบแบบสัมภาษณ์กับครูพบว่านักเรียนไม่สามารถสื่อสารและปฏิบัติได้อย่างเข้าใจ และไม่กล้าที่จะสื่อสารกับครูต่างชาติ เนื่องจากนักเรียนมีความกังวลมาจากการออกเสียง และไวยากรณ์ จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถฟังและพูดได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสอบถามในการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ฟัง-พูด พบว่านักเรียนมีความเห็นว่าสิ่งที่ครูต้องปรับปรุงการเรียนการสอน คือ กิจกรรมในการเรียนการสอนไม่ควรเน้นการบรรยายมากเกินไป การจัดกิจกรรมยังไม่มีหลากหลาย ยังไม่มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความเบื่อหน่ายในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากจัดการเรียนการสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการบรรยาย ทำให้สามารถสรุปได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษ ฟัง-พูด ส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

ประเด็นปัญหาข้างต้นส่งผลให้ผู้วิจัยในฐานะครูวิชาภาษาอังกฤษฟัง-พูด พยายามศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้และใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนในแต่ละรูปแบบที่คาดหวังว่าสามารถพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษได้ และค้นพบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ของตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ เกิดจากความพยายามเชื่อมโยงข้อมูลใหม่เข้ากับความรู้เดิม ด้วยการอธิบายให้เหตุผล โดยการเปรียบเทียบหรือตรวจสอบความขัดแย้งของข้อมูลใหม่กับความเข้าใจที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีความซับซ้อน และมีความคงทนยิ่งขึ้น การที่ผู้เรียนพยายามประยุกต์ใช้โครงสร้างความรู้เดิมกับสถานการณ์ใหม่ร่วมกับการใช้ประสบการณ์การทำงานเป็นฐาน (Shepardson, 1997: 873) ซึ่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ (experiential learning) คือกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น โดยมีขั้นตอนการสอนตามแนวการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ 6 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์ (concrete experience) ขั้นที่ 2 ทบทวนความรู้เดิม (elicitation of the prior knowledge) ขั้นที่ 3 ปรับเปลี่ยนความคิด (turning restructuring of ideas) ขั้นที่ 4 การสรุปองค์ความรู้ (abstract conceptualization) ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้ความรู้ (active experimentation) และขั้นที่ 6 ขั้นทบทวน (review)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะฟัง-พูด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเพื่อพิสูจน์ว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สามารถพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ได้สูงกว่า

การจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะได้นำผลการวิจัยมาต่อยอด ตลอดจนเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์

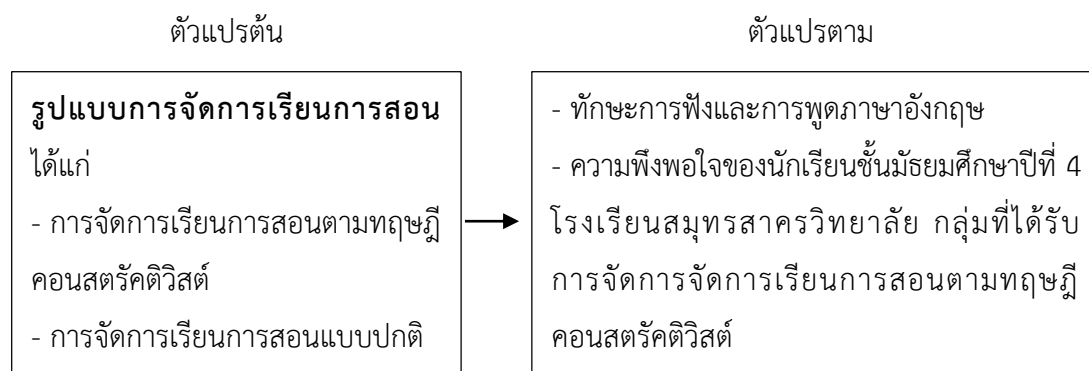
1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ
2. ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยให้นักเรียนได้รับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญา เชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับความรู้ใหม่ จนกระทั่งนักเรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่เกิดขึ้นมาได้ หรือเกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง โดยจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบทดลองโดยมีแบบแผนการทดลองแบบ Pretest-Posttest Control Group Design

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ทั้งหมด 11 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 45 คน จำนวน 495 คน โดยแต่ละห้องเรียนมีการจัดการเรียนการสอนแบบความสามารถทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) และใช้หน่วยการสุ่มเป็นห้องได้ห้อง ม.4/6 และ ม.4/7 จากนั้นทำการจับฉลากกำหนดห้องที่ใช้แผนการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และใช้การจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่า ห้อง ม.4/6 ใช้การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และห้อง ม.4/7 ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบปกติซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ทดสอบก่อน	การทดลอง	ทดสอบหลัง
E	-	X ₁	O ₁
C	-	X ₂	O ₂

E คือ กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
C คือ กลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ

- X_1 คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
- X_2 คือ การจัดการเรียนการสอนแบบปกติ
- O_1 คือ การสอบหลังการทดลองของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
- O_2 คือ การสอบหลังการทดลองของกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ได้แก่
 - 1.1 การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบปกติ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ
 - 2.2 ความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแบบปกติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ศึกษาหนังสือ เอกสารงานวิจัยต่างประเทศ และในประเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และแบบปกติ
 - 1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สารการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ รายวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
 - 1.3 วิเคราะห์เนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รายวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สารที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร และสารที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม สารที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น สารที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แล้วกำหนดหน่วยการจัดการเรียนรู้ และแบ่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนแต่ละคาบ

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์ (concrete experience)

ขั้นที่ 2 ทบทวนความรู้เดิม (elicitation of the prior knowledge)

ขั้นที่ 3 ปรับเปลี่ยนความคิด (turning restructuring of ideas)

ขั้นที่ 4 การสรุปองค์ความรู้ (abstract conceptualization)

ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้ความรู้ (active experimentation)

ขั้นที่ 6 ขั้นทบทวน (review)

แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาผู้เรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปความคิดรวบยอด

ผู้วิจัยจัดทำเป็นหน่วยการจัดการเรียนรู้เรื่อง Travel in Samut Sakhon และจำแนกเรื่องย่อยจำนวน 12 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3	เรื่อง How to be a Guide?	เวลา 3 คาบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-6	เรื่อง Giving Direction	เวลา 3 คาบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-8	เรื่อง Interesting Places	เวลา 2 คาบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9-10	เรื่อง Food	เวลา 2 คาบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11-12	เรื่อง Planning	เวลา 2 คาบ

1.5 จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแบบปกติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง ความชัดเจนของเนื้อหา ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เวลา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) จำนวน 3 คน

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และค่า IOC ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

1.8 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษ แบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้คะแนนข้อที่ตอบถูก 1 คะแนน และให้คะแนนข้อที่ตอบผิด 0 คะแนน ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบทักษะการฟังภาษาอังกฤษ การเขียนข้อสอบและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา และศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.1.2 สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 เรื่อง Travel in Samut Sakhon เพื่อวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่จะวัดผลตามกรอบ แนวคิด การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ Benjamin S. Bloom ซึ่งได้รับการปรับปรุงใหม่ โดย Anderson และ Krathwohl (พัชรินทร์ ชมพูวิเศษ, 2559: 123) โดยเรียงตามลำดับขั้นการเกิดพฤติกรรมเป็น 6 ระดับ คือ จำ (remembering) เข้าใจ (understanding) ประยุกต์ใช้ (applying) วิเคราะห์ (analysing) ประเมินค่า (evaluating) และคิดสร้างสรรค์ (creating) ซึ่งในวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการวัดพฤติกรรม ระดับที่ 2-4 คือ เข้าใจ ประยุกต์ใช้และคิดวิเคราะห์

2.1.3 นำแบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เสนอแนะ

2.1.4 นำแบบทดสอบวัดทักษะการฟัง ภาษาอังกฤษ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ จำนวน 3 คน

2.1.5 นำแบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผู้วิจัย จึงเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC เท่ากับ 1 จำนวน 30 ข้อ ที่มีการวัดเนื้อหาไม่ซ้ำกัน และไม่มีข้อเสนอให้ปรับแก้จาก ผู้เชี่ยวชาญ

2.1.6 นำแบบทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเนื้อหาแล้ว นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจ จำแนก (r) โดยใช้เทคนิค 27% ของ Chung Teh Fan ได้ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.33-0.80 และค่า อำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.87

2.1.7 นำแบบทดสอบทักษะการฟัง ภาษาอังกฤษ ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธี Kuder-Richardson ตามสูตร KR-20 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.90

2.1.8 นำแบบทดสอบวัดทักษะการฟัง ภาษาอังกฤษ ที่ผ่านการหาคุณภาพของแบบทดสอบ และปรับแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองการเป็นมัคคุเทศก์ ในจังหวัดสมุทรสาคร โดยการให้นักเรียนจัดทริปเพื่อนำเสนอผลงานตามคำสั่งโดยกำหนดสถานการณ์จำลอง ในการเป็นมัคคุเทศก์ จำนวน 1 สถานการณ์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินทักษะการพูด ภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองในการเป็นมัคคุเทศก์ในจังหวัดสมุทรสาคร การเขียนข้อสอบและ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา และศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สารระ การเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ รายวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของนักเรียน ขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2.2 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการจัดทริปสถานการณ์จำลองการเป็นมัคคุเทศก์ ในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นแบบประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษแบบแยกส่วน (analytic rubric scoring)

2.2.3 นำแบบประเมินทักษะการพูด ภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองจากการเป็น มัคคุเทศก์ ในจังหวัดสมุทรสาคร เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและ เหมาะสมแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ

2.2.4 นำแบบประเมินทักษะการพูด ภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองในการเป็น มัคคุเทศก์ ในจังหวัดสมุทรสาคร ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 3 คน

2.2.5 นำแบบประเมินทักษะการพูด ภาษาอังกฤษ โดยใช้สถานการณ์จำลองในการเป็น มัคคุเทศก์ ในจังหวัดสมุทรสาคร ที่ได้รับตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่า IOC 0.5 ขึ้นไป โดยมีคำถามที่ใช้วัดค่าดัชนีความสอดคล้อง จำนวน 8 ข้อ ซึ่งทุกข้อ ผู้เชี่ยวชาญให้ค่า เท่ากับ 1

2.2.6 นำแบบประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ไปปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร หรือตำราที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

2.3.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน ความพึงพอใจ

2.3.3 ศึกษาหลักการสร้างและการหาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจ

2.3.4 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนว ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของ Likert Scale ที่มี

5 ระดับ (Likert, 1967: 90-95) จำนวน 16 ข้อ โดยกำหนดค่าระดับความพึงพอใจแต่ละช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

สำหรับการให้ความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมาย โดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

1.00-1.50 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.51-2.50 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

2.51-3.50 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

3.51-4.50 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับมาก

4.51-5.00 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะความพึงพอใจตลอดจนภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมาย ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1 จำนวน 14 ข้อ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จำนวน 2 ข้อ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.3.6 นำแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอน

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นเตรียมผู้เรียนก่อนการทดลอง

แนะนำวิธีการเรียนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และวิธีการเรียนตามแบบปกติ วิธีการทำแบบทดสอบวัดทักษะการฟังและการประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษ การทำกิจกรรมระหว่างเรียน

2. ขั้นดำเนินการทดลอง

ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยมี 6 ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 4/6 และใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบปกติซึ่งมี 3 ขั้นตอนในการสอน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 4/7 จำนวน 12 แผน คาบละ 50 นาที

3. ขั้นตอนการหลังการสอน

3.1 ทดสอบวัดทักษะการฟังภาษาอังกฤษ

3.2 ประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยผู้สอนจำนวน 3 คน

3.3 ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

3.4 นำคะแนนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติเชิงพรรณนา

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แสดงระดับคะแนนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และตามแบบปกติ และแสดงระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงการกระจายตัวและความแตกต่างของคะแนนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของกลุ่มตัวอย่าง จากการทดสอบหลังเรียนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแบบปกติบอกการกระจายตัวและความแตกต่างของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษ หลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test independent sample)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบทักษะการฟัง ภาษาอังกฤษ หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแบบปกติ โดยใช้การทดสอบค่าที (independent-samples t-test) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทักษะการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนแบบปกติ

(n = 45)

ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ (หลังเรียน)	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
กลุ่มเรียนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์	23.36	3.91	4.94*	.000
กลุ่มเรียนตามแบบปกติ	19.62	3.24		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์สูงกว่าการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบทักษะการพูด ภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแบบปกติ โดยใช้การทดสอบ independent-samples t-test ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์กับการสอนแบบปกติ

(n = 45)

ผลสัมฤทธิ์ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ (หลังเรียน)	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
กลุ่มเรียนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์	16.67	1.79	8.26*	.000
กลุ่มเรียนตามแบบปกติ	12.96	2.43		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 3 พบว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์สูงกว่าการเรียนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

ผู้วิจัยได้นำคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จากแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยได้ทำการ ประเมินหลังการเรียนการสอนแล้วนำคะแนนความพึงพอใจมาคำนวณเพื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นรายด้านของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย

ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับค่าเฉลี่ย
1. ด้านเนื้อหา	4.30	0.57	มาก	4
2. ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน	4.62	0.37	มากที่สุด	2
3. ด้านพฤติกรรมนักเรียน	4.46	0.56	มาก	3
4. ด้านการวัดผลประเมินผล	4.74	0.39	มากที่สุด	1
รวม	4.52	0.26	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน มาก 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.39) ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.37) ด้านพฤติกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.56) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.57)

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สมควรที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีทักษะการฟังสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอน

ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีกระบวนการพัฒนานักเรียนให้สร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นให้สร้างความรู้ใหม่ที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลตามความรู้เดิมเป็นพื้นฐานผ่านการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติงานและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มีการสร้างปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมกันตรวจสอบความเข้าใจและความถูกต้อง สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ที่อธิบายว่านักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่และสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน และผู้สอนต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม องค์ความรู้จะเกิดขึ้นขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือเกิดจากการทำความเข้าใจกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของพรสวรรค์ สีป้อ (2555: 61) กล่าวว่า นักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น ครูคอยกระตุ้น จัดสถานการณ์ และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (เวชฤทธิ์ อังกะภักทรขจร, 2555: 66) ได้วิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิด Teach Less, Learn More (TLLM) สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของผู้เรียนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ 6 ขั้น ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 ทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 3 ปรับเปลี่ยนความคิด ขั้นที่ 4 การสรุปองค์ความรู้ ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นที่ 6 ขั้นทบทวนใหม่ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพนทิพย์ นัตทะยาย (2558: 27-39) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ประกอบสถานการณ์จำลอง มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับข้อเสนอในการฝึกทักษะการฟังของ Cabrera (2002: 123) ที่กล่าวว่า ให้ผู้เรียนฟังข้อความหรือเรื่องราวที่เตรียมไว้ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ฟังซ้ำ ซึ่งจะฟังซ้ำก็ครั้งขึ้นอยู่กับความยาวและความยากง่ายของเรื่องที่ฟัง สำหรับการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติมีทักษะการฟังน้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนมีกิจกรรมที่ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติน้อย ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ความรู้มากกว่าการให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนอยู่ในบรรยากาศเดิม ๆ ทำให้ขาดความกระตือรือร้น ขาดการฝึกปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบปกติควรปรับเปลี่ยน โดยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การฝึกฟังจากสื่อรายการโทรทัศน์ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ และกิจกรรมที่หลากหลาย

2. จากข้อค้นพบที่ว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีความเหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการพูด เนื่องจากมีขั้นตอนที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกพูดซ้ำ ๆ ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6

สอดคล้องกับงานวิจัยของพรศิริ อุปคำ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้วิธีสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนสาขาวิชาท่องเที่ยว ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังได้รับการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม และนักเรียนมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ฝนทิพย์ นัตหะยาย (2558: 13) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ประกอบสถานการณ์จำลอง มีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นเพราะหลักการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนรู้จากการสร้างงานและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ และได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น สอดคล้องกับสุจิตรา แสนคมคาย (2558: 1-10) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้บทสนทนาความมั่นใจในตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่อง Places ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีกระบวนการสอนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการที่เน้นให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีโอกาสศึกษาจากใบความรู้ ใบกิจกรรม มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายในแต่ละแผนการเรียนรู้ จนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง มีขั้นตอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของสังคมที่ใช้ภาษานั้น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและช่วยเสริมแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน สำหรับทักษะการพูดของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ น้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะมีกระบวนการฝึกฝนน้อยกว่า จึงไม่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนอ่อนพัฒนาทักษะการพูดได้ สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ (2559) ยังคงพบว่ามีเด็กจำนวนมากที่พูดภาษาอังกฤษได้น้อยหรือไม่ได้เลย ทั้ง ๆ ที่ระบบการศึกษากำหนดให้เด็กเรียนภาษาอังกฤษเป็นเวลานานมากกว่า 15 ปี เป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนฝึกให้นักเรียนได้พูดน้อยเกินไป และผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. จากข้อค้นพบที่ว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มีกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ โดยมีเนื้อหาตรงตามความสนใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาสามารถพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้จริง นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากการเรียนรู้ที่หลากหลาย สนุกสนาน และได้ลงมือปฏิบัติด้วยความเต็มใจ มีอิสระในการเรียนรู้ มีโอกาสแสดงภาวะผู้นำมีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผลตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของทิฏฐิภัทรา สุดแก้ว (2554: 124) เรื่อง ความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียน หรือได้เรียนตามความสนใจของตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถบ่งบอกได้ว่านักเรียนมีความสนใจและชื่นชอบการเรียน

การสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของถวัลย์รัชต์ ภูสวาสดี (2560: 12) ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติ ความนึกคิด ความชอบ ความเห็นด้วยต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทำให้อยากทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสามารถเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าเป็นทางบวกก็จะทำให้ทำกิจกรรมนั้นได้ดี ถ้าเป็นทางลบก็จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้ไม่ดีหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเลย แสดงให้เห็นว่าแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเองตามพื้นฐานความรู้เดิมของแต่ละบุคคล จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการสนใจ ใฝ่เรียนรู้ มีความพึงพอใจที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความพึงพอใจที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ผู้สอนมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้มีความสำคัญกับผู้เรียนและเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถพัฒนาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ไกยราช (2553: 25-26) พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ บนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง Present Simple Tense อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Poster and Lawler Model ซึ่งเป็นกลุ่มทฤษฎีกระบวนการเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจกับผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้เกิดการใช้ความพยายามในการทำกิจกรรม อันเกิดจากแรงกระตุ้น และได้รับผลของงานอันเป็นที่น่าพึงพอใจ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ การใช้เหตุผลทำความเข้าใจและการตัดสินใจ (Luthans, 1998: 169)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ครูควรทำการวิเคราะห์ลักษณะของกิจกรรมให้สอดคล้องกันทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองและครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดประเด็นศึกษา

1.2 การประเมินผลงาน ควรให้นักเรียนในห้องมีส่วนร่วมประเมินผลงานให้ข้อเสนอแนะทั้งข้อดีข้อควรปรับปรุง และการให้นักเรียนประเมินผลงานของตนเอง เพื่อเป็นการแสดงผลย้อนกลับในการแก้ไขงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแบบปกติ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแบบปกติ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ และเจตคติภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.3 ควรมีการวิจัยผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และแบบปกติ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สรุป

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สามารถพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ได้สูงกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ทั้ง 6 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์ (concrete experience) ขั้นที่ 2 ทบทวนความรู้เดิม (elicitation of the prior knowledge) ขั้นที่ 3 ปรับเปลี่ยนความคิด (turning restructuring of ideas) ขั้นที่ 4 การสรุปองค์ความรู้ (abstract conceptualization) ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้ความรู้ (active experimentation) และขั้นที่ 6 ขั้นทบทวน (review) ซึ่งทั้ง 6 ขั้นตอน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้นักเรียนได้นำความรู้เดิมมาผสมผสานกับความรู้ใหม่ จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูมีหน้าที่ในการชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้กับนักเรียนจากการลงมือปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ไกรราช. (2553). การสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง Present Simple Tense สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ถวัลย์รัชต์ ภูสวาสดี. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบซีปปา (CIPPA Model) วิชา
พื้นฐานการเขียนโปรแกรมควบคุมหุ่นยนต์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา, 1 (12), 6-12.
- ทิฏฐิภัทรา สุดแก้ว. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎี
คอนสตรัคติวิสต์ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนทิพย์ นัตถะยาย. (2558). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
ประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารบริหารการศึกษามหาบัณฑิต, 1 (15), 117-128.
- พรศิริ อุปคำ. (2558). การใช้วิธีสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูด
ภาษาอังกฤษของนักเรียนสาขาวิชาท่องเที่ยว ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วารสารมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา, 1 (3), 83-93.
- พรสวรรค์ สืบอ. (2555). สุตยอวิธีสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- พัชรินทร์ ชมพูวิเศษ. (2559). รูปแบบการประเมินสมรรถนะนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา.
วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1 (10), 69-75.

- เวชฤทธิ์ อังณะภัทรขจร. (2555). การประยุกต์ใช้แนวคิด Teach Less, Learn More (TLLM) สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 1 (23), 1-11.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2560). **สอบถามผลคะแนน O-NET**. ค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.newonetestresult.niet.or.th/Individual/WebNotice/FrEnquireStudentGraphScore.aspx>
- สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **ความเป็นมา**. ค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561, จาก <http://english.obec.go.th/english/2013/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวดำเนินงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **การประชุมชี้แจงนโยบายการปฏิรูปการศึกษาให้แก่ข้าราชการส่วนกลางกระทรวงศึกษาธิการ**. ค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561, จาก http://planning2.mju.ac.th/government/20111119104835_planning/Doc_25590823143636_159437.pdf.
- สุจิตรา แสนคมคาย. (2558). เปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้บทสนทนา ความมั่นใจในตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่อง Places ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสาร มทร.อีสาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน**, 1 (1), 1-10.
- Cabrera, M. P. (2002). **Teaching the four skills in the primary EFL classroom**. Retrieved 9 August 2018, from <http://iteslj.org/Techniques/Bazo-FourSkills.html>
- Likert, R. (1967). **The method of constructing and attitude scale reading in attitude theory and measurement**. New York: Wiley & Son.
- Luthans, F. (1998). **Organizational behavior** (8th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Shepardson, P. (1997). First graders' ways of seeing and talking about insect life cycles. **The Journal of Research in Science Teaching**, 1 (15), 873.

กลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

STRATEGIES FOR PROMOTING ENVIRONMENTAL AWARENESS OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY, KAMPHAENG SAEN CAMPUS

นุสสา พูนผล / NUSSAPA POONPON¹

วราภรณ์ แยมทิพย์ / VARAPORN YAMTIM²

จุฑาทิพย์ ถาวรรัตน์ / CHUTATHIP THAWORN RATANA³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิต จำนวน 388 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา SWOT Analysis และจัดทำรูปแบบตาราง TOWS Matrix

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Y) ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม (X_5) อยู่ในระดับสูง ประสพการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม (X_6) อยู่ในระดับมาก การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม (X_7) อยู่ในระดับมากที่สุด การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม (X_8) อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม ประสพการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันอธิบายความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Y) ได้ร้อยละ 48.10 และสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 66.700 + 1.446X_7 + .748X_6$ และสมการพยากรณ์ในรูปมาตรฐาน $Z_y = .564Z_{x_7} + .372Z_{x_6}$ 3) กลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้แก่ กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณค่าและประสพการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม กลยุทธ์ขยาย

¹ นิสิตปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ อาจารย์ประจำภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

พื้นที่การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงการติดตามประเมินผล กลยุทธ์พัฒนาความตระหนัkd้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต กลยุทธ์ปลูกจิตสำนึกเพื่อความตระหนัkd้านสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: กลยุทธ์, ความตระหนัkd้านสิ่งแวดล้อม

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the environmental awareness and factors affecting environmental awareness; 2) study the factors affecting environmental awareness of undergrad students; and 3) propose the strategies for promoting environmental awareness of undergraduate students at Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. The sample was 388 undergraduate students, derived by multi-stage sampling. The data were collected by a questionnaire. The statistics used for quantitative data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The qualitative data were analyzed by SWOT analysis and TOWS Matrix.

The results of the study were as follows: 1) overall the environmental awareness (Y) of students was at a high level. Specifically, the environmental knowledge (X₅) and the environmental experience (X₆) were at a high level. Environmental value (X₇) was at the highest level, while the environmental perception (X₈) was at a moderate level. 2) The two factors affecting environmental awareness of students were environmental experience and environmental values, which together predicted the environmental awareness at the percentage of 48.10. The prediction equation of raw scores was: $\hat{Y} = 66.700 + 1.446X_7 + .748X_6$, and the prediction equations of standard scores was: $Z_y = .564 Z_{X_7} + .372 Z_{X_6}$. 3) The strategies for promoting environmental awareness of undergraduate students at Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus were enhancing value and participatory environmental experiences, expanding environmental learning area and improving monitoring and evaluation, developing environmental awareness among students, and raising consciousness for environmental awareness.

Keywords: strategy, environmental awareness

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์วิกฤตปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลกทวีความรุนแรงมากขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลดลงอย่างต่อเนื่อง มลพิษและของเสียต่าง ๆ มีปริมาณสูงขึ้นทั่วโลกส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต

ของมนุษย์ (มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2556) ซึ่งในประเทศไทยมีสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นมากมาย เช่น คุณภาพดินและคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ทรัพยากรป่าไม้ลดน้อยลง ระบบนิเวศถูกทำลาย มีการใช้พลังงานประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนและเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ ตามมา จากสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) ไปจนถึงฉบับที่ 12 (2560-2564) ได้มีแนวทางการพัฒนาที่มีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อปลูกฝังความคิด สร้างความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งในองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมการนำหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้ามาในระบบการศึกษาของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

สิ่งแวดล้อมศึกษามีจุดมุ่งหมายว่าในสังคมต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในฐานะกำลังสำคัญของประเทศผู้สานต่อนโยบายในอนาคต ควบคู่กับการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาในบริบทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากกว่าการให้ความรู้และการสร้างความตระหนัก แต่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อเตรียมพร้อมก้าวสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามการมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหากมีแนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม (มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2556) ทั้งนี้ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม (environmental awareness) คือการรับรู้ถึงปัญหาและผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการมีจิตสำนึกและเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ้าหากบุคคลนั้นมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมก็จะมีแนวโน้มในการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมตลอดจนนักการศึกษาต่างให้ความสนใจกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้สึกที่เป็นคุณกับสิ่งแวดล้อม จึงดำเนินกิจกรรมเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนมีความตระหนักในทางบวกด้วยเทคนิคต่าง ๆ ทั้งด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษาผ่านกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา พยายามผลักดันให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2558)

สถานศึกษาหลายสถาบันมีการนำหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้การเรียนรู้หล่อหลอมให้เป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมเข้ามาปรับใช้ เพื่อส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่นิสิต นักศึกษา รวมทั้งมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งในกระบวนการจัดการศึกษาต่าง ๆ เช่น การดำเนินการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่และการใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ย่อมมีการใช้ทรัพยากรและพลังงาน การบริหารจัดการที่ลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมนับเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญ และสามารถพัฒนาตนไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมหรือมหาวิทยาลัยสีเขียว (ปิยะมาศ สามสุวรรณ์ และสมทิพย์ ดำเนินวิชย์, 2555) โดยในปีที่ผ่านมา ๆ มา

ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นอีกหนึ่งมหาวิทยาลัยที่ได้มีการเข้าร่วมและดำเนินการตามเกณฑ์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวอย่างต่อเนื่อง ภายในปี 2018 ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวโลก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นอันดับที่ 90 ของโลกและอันดับที่ 2 ของประเทศไทย (UI Green Metric, 2019) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีนโยบายมุ่งมั่นที่จะพัฒนาส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในด้านวิชาการ และการมีส่วนร่วมตลอดจนการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในมิติทรัพยากร มิติเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม มิติของเสียและมลพิษ และมิติมนุษย์และสังคม เพื่อเป็นแบบอย่างสถาบันการศึกษาชั้นนำที่มีความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการยอมรับในระดับอาเซียน และประชาคมโลก โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ทุกวิทยาเขตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เป็นวิทยาเขตที่มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์พลังงาน โดยการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรและนิสิต ร่วมแรงร่วมใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เคยใช้พลังงานสิ้นเปลือง ลด ละ เลิกการใช้อุปกรณ์ไม่ถูกวิธี (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2560) และยังส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมใช้พลังงานทดแทน โดยการเข้าร่วมโครงการจักรยานวิทยาเขตสีเขียวมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รณรงค์การใช้จักรยานอย่างต่อเนื่องแก่นิสิต บุคลากร และประชาชนทั่วไป มีการดำเนินงานภายใต้โครงการมหาวิทยาลัยสีเขียวเชิงนิเวศ รณรงค์ปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียว โครงการเกี่ยวกับการเพิ่มพูนการกักเก็บคาร์บอนหลายโครงการและยังเข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจสำหรับประเทศไทย (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก, 2561)

แม้ว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม มีการเข้าร่วมโครงการและดำเนินกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมให้กับนิสิตได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการรายงานผลการจัดการพลังงานของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนเกี่ยวกับการประเมินสถานภาพการจัดการพลังงานเบื้องต้น ปริมาณการใช้พลังงาน และระบุถึงการดำเนินงานตามแผนด้านพลังงาน เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานที่นิสิตเป็นผู้เข้าร่วม แต่ยังไม่มีการติดตามประเมินผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตถึงความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสำคัญในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อไปสู่การจัดทำกลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เพื่อให้ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ดำเนินการส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมต่อไปได้

วัตถุประสงค์

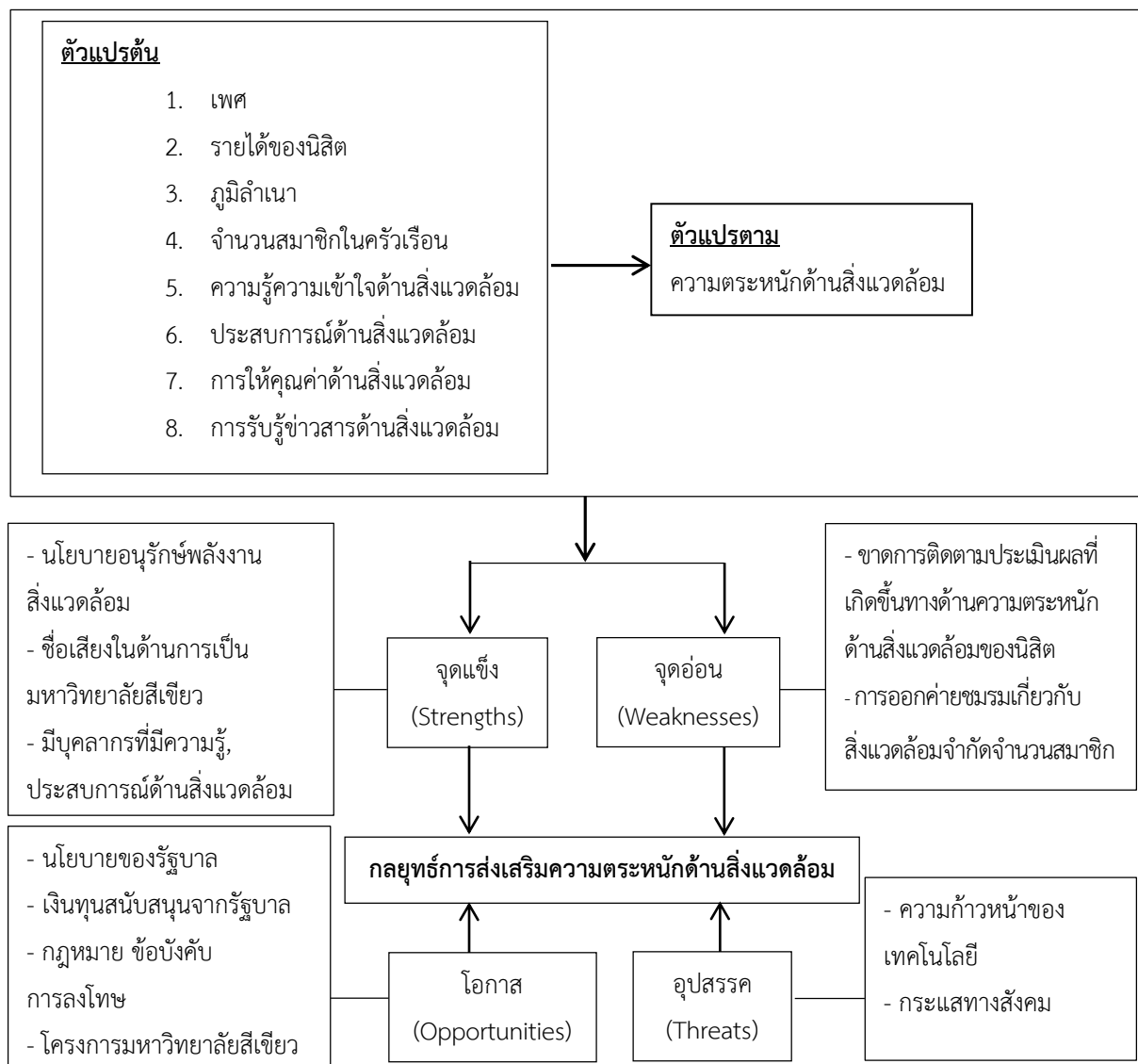
1. เพื่อศึกษาความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นฐานคิดและแนวทางในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการ

ประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่ลงทะเบียนเรียนปีการศึกษา 2562 ชั้นปีที่1-4 จำนวน 12,433 คน (กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำนวน 388 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) โดยสุ่มหลักสูตรในสายสังคมศาสตร์และสายวิทยาศาสตร์เป็นตัวแทนสายละ 1 กลุ่มหลักสูตร ได้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) โดยสุ่มสาขาวิชาในแต่ละหลักสูตรเป็นตัวแทนหลักสูตรตามสัดส่วน โดยหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตได้ 2 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษาและสาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ส่วนหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ได้ 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาวิศวกรรมเกษตร สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา-ชลประทาน สาขาวิชาวิศวกรรมอาหาร และสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม-โลจิสติกส์

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) โดยสุ่มนิสิตตามสัดส่วนแต่ละสาขาจำแนกตามชั้นปี แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละสาขาจำแนกตามชั้นปี

สาขาวิชา	ชั้นปี	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง
วิทยาศาสตร์ศึกษา	ปี 1	62	16
	ปี 2	61	16
	ปี 3	50	13
	ปี 4	42	11
	รวม	215	56
พลศึกษาและสุขศึกษา	ปี 1	98	26
	ปี 2	80	21
	ปี 3	74	20
	ปี 4	64	17
	รวม	316	84
วิศวกรรมเกษตร	ปี 1	69	18
	ปี 2	51	14
	ปี 3	66	18
	ปี 4	56	15
	รวม	242	65

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละสาขาจำแนกตามชั้นปี (ต่อ)

สาขาวิชา	ชั้นปี	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง
วิศวกรรมโยธา-ชลประทาน	ปี 1	97	26
	ปี 2	61	16
	ปี 3	55	15
	ปี 4	52	14
	รวม	265	71
วิศวกรรมอาหาร	ปี 1	60	16
	ปี 2	48	13
	ปี 3	48	13
	ปี 4	56	15
	รวม	212	57
วิศวกรรมอุตสาหกรรม-โลจิสติกส์	ปี 1	59	16
	ปี 2	49	13
	ปี 3	46	12
	ปี 4	52	14
	รวม	206	55
รวมทั้งหมด		1,456	388

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 388 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 52.10) มีอายุระหว่าง 18-21 ปี (ร้อยละ 76.80) และศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 มีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 31.20) รองลงมา ได้แก่ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 24.00 และ 22.70 ตามลำดับ) นิสิตส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในคณะวิศวกรรมศาสตร์กำแพงแสน (ร้อยละ 64.20) เมื่อพิจารณาตามสาขาวิชาพบว่ากลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในสาขาพลศึกษาและสุขศึกษามีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 21.60) รองลงมาได้แก่ สาขาวิศวกรรมโยธา-ชลประทาน และ สาขาวิศวกรรมเกษตร (ร้อยละ 18.30 และ 16.80 ตามลำดับ) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำกว่า 6 คน (ร้อยละ 78.10) มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 65.70) และมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในต่างจังหวัด (ร้อยละ 75.80)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนิสิต มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และให้เติมคำตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิด ถูก ผิด มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบผิดให้ 0 คะแนน และตอบถูกให้ 1 คะแนน จำนวน 20 ข้อ ใช้เกณฑ์แปลความหมายของ Bloom (1971) แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ สูง (16 -20 คะแนน) ปานกลาง (12-15 คะแนน) และต่ำ (น้อยกว่า 12 คะแนน)

ตอนที่ 3 ประสพการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 4 การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 5 การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 6 ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 15 ข้อ การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 15 ข้อ และทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 20 ข้อ

ในตอนที่ 3-6 ใช้เกณฑ์แปลความหมายของ Best (1997) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00) มาก (ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50) ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50) น้อย (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50) และน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50)

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับนิสิตระดับปริญญาตรีในสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการสุ่ม ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) โดยประสพการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมเท่ากับ 0.937 การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.968 การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.919 และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.963 ส่วนค่าความเชื่อมั่นความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม คำนวณด้วยสูตร KR-20 ได้เท่ากับ 0.723

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับนิสิต และดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา SWOT Analysis ประกอบไปด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และจัดทำรูปแบบตาราง TOWS Matrix

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมนิสิตมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาทั้ง 3 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทักษะด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.66) รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.76) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

พฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การปิดไฟทุกครั้งหลังใช้เสร็จ เพื่อไม่ให้สิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.68) รองลงมา ได้แก่ การไม่ทิ้งของเสียที่มีส่วนประกอบของสารเคมีลงพื้นดินโดยตรงแต่จะทิ้งในถังขยะอันตราย เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนอันตรายต่อทรัพยากรดินและสิ่งมีชีวิตในดิน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.71) และการไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลองแต่จะทิ้งขยะในถังขยะ เพื่อไม่ให้แม่น้ำเน่าเสียและไม่เป็นอันตรายต่อชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.63)

การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การรับรู้ค่าฝุ่นละอองในอากาศมีปริมาณสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในทุก ๆ ปี และพื้นที่ป่าไม้มีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ สัตว์ป่าลดน้อยลง สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.74 และ $\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.79 ตามลำดับ) รองลงมา ได้แก่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน ที่เป็นแหล่งผลิตพลังงานที่สำคัญของโลกกำลังเสื่อมโทรมหรือลดลง ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.65) และในหลายพื้นที่ยังมีปัญหาน้ำเน่าเสียหรือปนเปื้อนสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.78)

ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ความคิดที่จะเปลี่ยนมาบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ประหยัดไฟฟ้า เช่น ใช้หลอดไฟตะเกียบหรือ LED แทนการใช้หลอดไฟธรรมดา เป็นต้น เพื่อไม่ให้สิ้นเปลืองพลังงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.66) รองลงมา ได้แก่ ความคิดที่จะเปลี่ยนมาทิ้งขยะที่ถังขยะทุกครั้งแทนการทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง เพื่อไม่ให้เกิดน้ำเน่าเสีย ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.62) และความคิดที่จะเลือกใช้โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้วัสดุไม้แผ่น ซึ่งทำจากชิ้นส่วนหรือเศษไม้มาขึ้นรูปใหม่ เพื่อไม่ให้สิ้นเปลืองทรัพยากรป่าไม้ที่กำลังเสื่อมโทรม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.62) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามองค์ประกอบ

(n = 388)

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
พฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	4.17	0.76	มาก
การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม	3.80	0.79	มาก
ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม	4.33	0.66	มาก
ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม	4.10	0.74	มาก

ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต

ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ภาพรวมนิสิตมีความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง จำนวน 335 คน (ร้อยละ 86.34) รองลงมา ได้แก่ นิสิตมีความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 48 คน (ร้อยละ 12.37) และนิสิตมีความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 1.29) แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต

คะแนน	คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	แปลผล	จำนวน (388 คน)	ร้อยละ (100.00)
16 -20	ร้อยละ 80-100	สูง	335	86.34
12 - 15	ร้อยละ 60-79	ปานกลาง	48	12.37
0 -12	น้อยกว่าร้อยละ 60	ต่ำ	5	1.29
$\bar{X} = 17.21$, S.D. = 1.76				

ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ภาพรวมนิสิตมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.85) โดยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด ปิดไฟทุกครั้งหลังใช้ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.79) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เช่น ใช้น้ำอย่างประหยัด ปิดน้ำทุกครั้งหลังใช้เสร็จ ใช้น้ำเท่าที่จำเป็น เป็นต้น ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.75) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันการเกิดมลพิษทางอากาศ เช่น การหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดฝุ่นควัน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.75)

การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ภาพรวมนิสิตมีการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.63) โดยเรื่องที่นิสิตมีการให้คุณค่าเรื่องน้ำเป็นสิ่งจำเป็นต่อพืชและสัตว์ ช่วยในการเจริญเติบโต และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำหลายชนิดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.57) รองลงมา ได้แก่ น้ำเป็น

แหล่งกำเนิดพลังงาน โดยที่พลังงานน้ำจากเขื่อนสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อให้มนุษย์ได้มีไฟฟ้าไว้ใช้ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.61) และน้ำเป็นสิ่งจำเป็นต่อร่างกายของมนุษย์ ใช้ดื่มกิน ประกอบอาหาร ชำระร่างกาย เป็นต้น ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.63)

การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ภาพรวมนิสิตมีการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.07) โดยการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Line twitter Youtube เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.82) รองลงมา ได้แก่ การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากทางสื่อโทรทัศน์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.93) และการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยการฟังจากอาจารย์ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 1.03) แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต

(n = 388)

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม	3.63	0.85	มาก
การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม	4.56	0.63	มากที่สุด
การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม	3.46	1.07	ปานกลาง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์มี 8 ตัว ได้แก่ เพศ (X_1) จำนวนสมาชิกในครอบครัว (X_2) รายได้ต่อเดือน (X_3) ภูมิฐานะ (X_4) ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม (X_5) ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม (X_6) การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม (X_7) การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม (X_8) ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Y)

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต ได้แก่ การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .585$, $p = .000$) และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .404$, $p = .000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัว เข้าด้วยกัน ซึ่งตัวแปรอิสระทุกตัว มีค่าต่ำกว่า .90 นั้นหมายถึงไม่เกิด Multicollinearity แสดงว่าตัวแปรเป็นอิสระจากกัน แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y
X ₁	1								
X ₂	.165	1							
X ₃	.257	-.089	1						
X ₄	.120	.051	-.238	1					
X ₅	.155	.183**	-.121*	.182	1				
X ₆	.397	-.029	-.092	.310	-.183**	1			
X ₇	.259	.126*	-.043	.280	.367**	.057	1		
X ₈	.369	-.204**	.215**	.376	-.363**	.375**	-.159**	1	
Y	.047	.128*	-.085	.093	.114*	.404**	.585**	.097	1

หมายเหตุ **นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรที่มีผลต่อความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม (X₇) และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม (X₆) ซึ่งสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 66.700 + 1.446X_7 + .748X_6$$

เมื่อ Y = ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

X₇ = การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม

X₆ = ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม

การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม (X₇) อธิบายความแปรปรวนของความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ถึงร้อยละ 34.30 ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลร่วมกับการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมคือ ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม (X₆) สามารถอธิบายความแปรปรวนเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 13.80 ($r^2_{\text{change}} = .138$) เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้ง 2 ตัว พบว่า สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตระหนักรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้ร้อยละ 48.10 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .693 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

(n = 388)

ตัวแปร	R^2	R^2_{change}	b	β	t	p-value
การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม (X_7)	.343	.343	1.446	.564	15.340	.000
ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม(X_6)	.481	.138	.748	.372	10.125	.000

ค่าคงที่ 66.700; $SE_{est} = \pm 12.190$
 $R = .693$; $R^2 = .481$; $F = 201.25$; $p\text{-value} \leq .01$

กลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 วิทยาเขตกำแพงแสน

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎี หลักการ แนวคิดต่าง ๆ รวมถึงผลการวิจัย สามารถนำมา
 วิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และทำตารางรูปแบบตาราง TOWS
 Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์ ได้ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ SWOT Analysis

จากการนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา SWOT Analysis เพื่อกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน
 โอกาส อุปสรรค ซึ่งผู้วิจัยได้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลไว้ แสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แหล่งที่มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

SWOT	ผลการวิจัย	การวิเคราะห์เอกสาร
1. S (Strength) = จุดแข็ง	S1 นิสิตมีการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด	S3 หน่วยงานมีนโยบายอนุรักษ์พลังงานสิ่งแวดล้อม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2560)
	S2 นิสิตมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก	S4 มีชื่อเสียงในด้านการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2562)
		S5 มีบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2562)

ตารางที่ 7 แหล่งที่มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)

SWOT	ผลการวิจัย	การวิเคราะห์เอกสาร
2. W (Weaknesses) = จุดอ่อน		W1 หน่วยงานมีการติดตามผลของการดำเนินงานการอนุรักษ์พลังงาน เฉพาะด้านปริมาณการใช้พลังงาน และด้านการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์พลังงาน ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วและกำลังดำเนินการ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2560)
		W2 ชมรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีสัติมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีจำนวนน้อย และยังจำกัดจำนวนสมาชิกเมื่อมีการจัดออกค่ายทำกิจกรรม (ประภัสสร พงษ์ประวดี, 2562)
3. O (Opportunities)= โอกาส		O1 รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านการเสริมสร้างความรู้และความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)
		O2 รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนในการจัดทำโครงการและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)
		O3 มีการกำหนดกฎหมาย ข้อบังคับ และการลงโทษ เช่น การทิ้งขยะในแม่น้ำลำคลองหรือในพื้นที่สาธารณะ การลักลอบเผาขยะในพื้นที่ต่าง ๆ หากฝ่าฝืนจะได้รับโทษ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2562)

ตารางที่ 7 แหล่งที่มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)

SWOT	ผลการวิจัย	การวิเคราะห์เอกสาร
		O4 มีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียว เพื่อวัดความพยายามเกี่ยวกับความยั่งยืนของมหาวิทยาลัย ช่วยสร้างความตระหนักถึงสำคัญของความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (UI Green Metric, 2019)
4. T (Threats) = อุปสรรค		T1 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นฐานการผลิตมากขึ้นตามไปด้วย (มหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะวิทยาศาสตร์, 2559)
		T2 ค่านิยมในการบริโภค ได้แก่ การบริโภคเนื้อหรืออวัยวะของสัตว์ที่มีส่วนสำคัญในการรักษาสสมดุลของระบบนิเวศ เช่น ปลาฉลาม ปลาน้ำลึก เป็นต้น การใช้สิ่งของตามแฟชั่น เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋าหนังสัตว์ ซึ่งสิ่งของเหล่านี้ล้วนมีวัตถุดิบในการผลิตและขั้นตอนการผลิตจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น (กรณี ลินตพงษ์, 2556)

การใช้รูปแบบตาราง TOWS Matrix ในการกำหนดกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดกลยุทธ์โดยใช้รูปแบบตาราง TOWS Matrix แสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ข้อมูลการกำหนดกลยุทธ์โดย TOWS Matrix

โอกาส-อุปสรรค	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	S1 นิสิตมีการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด S2 นิสิตมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก S3 หน่วยงานมีนโยบายอนุรักษ์พลังงานสิ่งแวดล้อม S4 มีชื่อเสียงในด้านการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว S5 มีบุคลากรที่มีความรู้ประสบการณ์ และชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม	W1 หน่วยงานมีการติดตามผลของการดำเนินงานการอนุรักษ์พลังงานเฉพาะด้านปริมาณการใช้พลังงานและด้านการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์พลังงานที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วและกำลังดำเนินการ W2 ชมรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้สิตมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีจำนวนน้อย และยังจำกัดจำนวนสมาชิกเมื่อมีการจัดออกค่ายทำกิจกรรม
โอกาส (Opportunity) O1 รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านการเสริมสร้างความรู้และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม O2 รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนในการจัดทำโครงการและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด O3 มีการกำหนดกฎหมาย ข้อบังคับ และการลงโทษ เช่น การทิ้งขยะในแม่น้ำ ลำคลองหรือในพื้นที่สาธารณะ การลักลอบเผาขยะในพื้นที่ต่าง ๆ หากฝ่าฝืนจะได้รับโทษ O4 มีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวเพื่อวัดความพยายามเกี่ยวกับความยั่งยืนของมหาวิทยาลัย ช่วยสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณค่าและประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม (SO Strategy) 1. เสริมสร้างความรู้และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ (S5, O1,) 2. จัดกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของนิสิตให้มีความรู้ในเรื่องกฎหมาย ข้อบังคับ และการลงโทษทางด้านสิ่งแวดล้อม (S2,O3) 3. ส่งเสริมให้นิสิตมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พื้นที่สิ่งแวดล้อมเพื่อให้สิตได้เห็นคุณค่าและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามนโยบายของรัฐบาล (S1,S2,O1)	กลยุทธ์ขยายพื้นที่การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงการติดตามประเมินผล (WO Strategy) 1. จัดการดำเนินการติดตามและประเมินผลเชิงคุณภาพที่เกิดขึ้นกับนิสิตถึงความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมตามนโยบายและแนวทางการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาล ด้วยเงินสนับสนุนของรัฐบาล (W1,O1,O2) 2. นำหลักเกณฑ์การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวในด้านการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานและสถานที่มาใช้ในการจัดสรรพื้นที่ในการจัดตั้งชมรมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สิตทุกคนสามารถเข้าถึงในการอนุรักษ์พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (W2, O4)

ตารางที่ 8 ข้อมูลการกำหนดกลยุทธ์โดย TOWS Matrix (ต่อ)

โอกาส-อุปสรรค	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	S1 นิสิตมีการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด S2 นิสิตมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก S3 หน่วยงานมีนโยบายอนุรักษ์พลังงานสิ่งแวดล้อม S4 มีชื่อเสียงในด้านการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว S5 มีบุคลากรที่มีความรู้ประสบการณ์ และชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม	W1 หน่วยงานมีการติดตามผลของการดำเนินงานการอนุรักษ์พลังงานเฉพาะด้านปริมาณการใช้พลังงานและด้านการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์พลังงานที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วและกำลังดำเนินการ W2 ชมรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้สิตมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีจำนวนน้อย และยังไม่จำกัดจำนวนสมาชิกเมื่อมีการจัดออกค่ายทำกิจกรรม
อุปสรรค (Threat)	กลยุทธ์พัฒนาความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต (ST Strategy)	กลยุทธ์ปลูกจิตสำนึกเพื่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม (WT Strategy)
T1 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นฐานการผลิตมากขึ้นตามไปด้วย T2 ค่านิยมในการบริโภค ได้แก่ การบริโภคเนื้อหรืออวัยวะของสัตว์ที่มีส่วนสำคัญในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ เช่น ปลาฉลาม ปลาดาว เป็นต้น การใช้สิ่งของตามแฟชั่น เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋าหนังสัตว์ ซึ่งสิ่งของเหล่านี้ล้วนมีวัตถุดิบในการผลิตและขั้นตอนการผลิตจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น	1. ส่งเสริมให้นิสิตเห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม รู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (S1,S3,T1) - ผนวกพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตสู่การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2. มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมรณรงค์โดยใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ต่อต้านการบริโภคที่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้แก่ นิสิต บุคลากร และชุมชนโดยรอบ (S4,T1,T2)	1. ปลูกฝังให้นิสิตเห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับการใช้ชีวิตประจำวันของนิสิต รวมไปถึงเห็นโทษของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่รู้จักพอ (W1,T1,T2) 2. สนับสนุนให้นิสิตบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และปลูกฝังให้บริโภคอย่างเป็นประจำเพื่อให้เกิดการกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง (W1,T2)

อภิปรายผล

จากการศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า ภาพรวมนิสิตมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2558) ที่กล่าวถึง

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) ว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล ใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบควบคุมโดยระดับจิตสำนึก หากรู้ถึงสาเหตุและคืบคลานกับปัญหา ก็จะรู้ว่าควรทำอะไรเพื่อลดผลกระทบจากปัญหา รวมทั้งตระหนักรู้ว่าการกระทำใดจะสามารถนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงเกิดทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก ตลอดจนมีความมุ่งมั่นและความรู้สึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับการศึกษาของตรีชฎา เล่าแก้วหนู (2558) พบว่า ผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติเอราวัณมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และยังพบว่า การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน ทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางบวกจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า มี 2 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม จากผลการวิจัยพบว่า การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต ทั้งนี้เนื่องจาก นิสิตได้รับประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ช่วยในการดำเนินชีวิตและตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมนั้นมากเกินไปขาดการจัดการที่เหมาะสม จึงเกิดความรู้สึกห่วงใยและเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกำจร วงศ์ประเสริฐ (2553) พบว่า ประชาชนให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เนื่องจากประชาชนในชุมชนได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มากน้อยไม่เท่ากัน จึงมีความรู้สึกใส่ใจห่วงใยที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การให้คุณค่าจึงมีผลต่อความตระหนัก

2. ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม จากผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต ทั้งนี้อาจเกิดจากความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ปริมาณการรับรู้ที่ไม่เท่ากัน เพราะหากบุคคลใดมีการรับรู้บ่อยครั้งเท่าใดหรือนานเท่าใดก็ยิ่งทำให้มีโอกาสเกิดความตระหนักได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของชลิตา อินชัย (2555) พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวแตกต่างกันมีผลต่อความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรในเขตอนุรักษ์แตกต่างกัน เนื่องจากความตระหนักของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับความรู้ของแต่ละบุคคล ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้จึงมีผลต่อความตระหนัก ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักอีกประการหนึ่งคือ ระยะเวลาและความถี่ในการรับรู้ หรือประสบการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นจะได้รับการนำเสนอกลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน ได้กลยุทธ์ดังต่อไปนี้ 1) กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณค่าและประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม โดยการเสริมสร้างความรู้และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้วยการจัดกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมปลูกฝังให้นิสิตมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นิสิตได้เห็นคุณค่าและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามนโยบายของรัฐบาล 2) กลยุทธ์พัฒนาความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต ส่งเสริมให้นิสิตเห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ด้วยการให้

นิสิตเข้ามามีบทบาทในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และอาจร่วมกับทางมหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ต่อต้านการบริโภคที่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้แก่ นิสิตด้วยกันเอง บุคลากร และชุมชน โดยรอบ 3) กลยุทธ์ขยายพื้นที่การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงการติดตามประเมินผล โดยจัดการดำเนินการติดตามและประเมินผลเชิงคุณภาพที่เกิดขึ้นกับนิสิตถึงความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมตามนโยบายและแนวทางการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาล และนำหลักเกณฑ์การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวในด้าน การวางระบบโครงสร้างพื้นฐานและสถานที่ มาใช้ในการจัดสรรพื้นที่ในการจัดตั้งชมรมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ นิสิตทุกคนสามารถเข้าถึงการอนุรักษ์ พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) กลยุทธ์ปลูกจิตสำนึกเพื่อ ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม โดยการปลูกฝังให้นิสิตเห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับการใช้ ชีวิตประจำวันของนิสิต รวมไปถึงเห็นโทษของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่รู้จักพอ และ สนับสนุนให้นิสิตบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังให้บริโภคอย่างเป็นประจำเพื่อให้เกิด การกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าทั้ง 4 กลยุทธ์จะต้องใช้ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน เนื่องจากการมีส่วนร่วมนั้นจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และยังก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับบุคคลและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาสุลียา อัมมวงศ์ (2560) ที่ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชนโดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษา เยาวชน พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริม โดยการมีส่วนร่วม ได้แก่ กิจกรรมการอบรมเสริมสร้างความรู้และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่ เยาวชน กิจกรรมค่ายเยาวชนเดินป่าชุมชน กิจกรรมปลูกไม้เสริมป่าชุมชน กิจกรรมบวชต้นไม้ในป่าชุมชน หลังการทดลองใช้กิจกรรม เยาวชนมีความรู้และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนสูงกว่าก่อนการทดลอง ใช้กิจกรรมและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม กำหนดแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 ที่ระบุว่า ให้ความสำคัญกับ หลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มุ่งถึง ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อประเทศชาติทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สามารถนำเอากลยุทธ์การส่งเสริมความตระหนัก ด้านสิ่งแวดล้อมไปใช้ โดยการดำเนินการจัดกิจกรรมตามกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นจากผลการวิจัย มุ่งเน้นกิจกรรม ที่มีการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ด้วยการให้นิสิตได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการปฏิบัติ

กิจกรรม ทำให้นิสิตเห็นถึงประโยชน์หรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ข้อดีของการทำเพื่อสิ่งแวดล้อม จนเกิดเป็นจิตสำนึกที่ดีและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง

2. จากผลการวิจัยปัจจัยต่าง ๆ พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ดังนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ควรนำข้อมูลเหล่านี้มาประกอบการหาแนวทางหรือวิธีการสร้างการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่นิสิตเพิ่มขึ้น โดยผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Line Twitter YouTube เป็นต้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่านิสิตรับทราบข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากช่องทางสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากช่องทางอื่น ๆ

3. จากผลการวิจัยความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า นิสิตมีความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องพลังงานอยู่ในระดับปานกลาง และมีสัดส่วนที่มีค่าน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มีนโยบายและการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานต่าง ๆ มากมาย จึงควรมีการหาวิธีการส่งเสริมความรู้หรือมาตรการในการยกระดับความรู้เรื่องพลังงานให้กับนิสิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงเพียงอย่างเดียว จึงทำให้ตัวแปรที่เป็นปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามที่สำคัญตามทฤษฎีบางตัว เช่น ความรู้ ไม่ส่งผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

2. ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนกลยุทธ์ส่งเสริมความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมกันของทุกภาคส่วน เช่น หน่วยงานทางภาครัฐ องค์กรเอกชน มหาวิทยาลัย ชุมชน และโดยเฉพาะนิสิตผู้ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนา เพื่อให้นิสิตเกิดจิตสำนึกที่ดี อันจะนำไปสู่การกระทำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นรูปธรรม

สรุป

นิสิตมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทั้ง 3 องค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทักษะคิดด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม มี 2 ตัวแปร ได้แก่ การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า มีตัวแปรที่มีผล

ต่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม 2) ประสพการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันอธิบายความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ได้ร้อยละ 48.10 และสามารถนำผลจากศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ ได้ทั้งหมด 4 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณค่าและประสพการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม
2. กลยุทธ์ขยายพื้นที่การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงการติดตามประเมินผล
3. กลยุทธ์พัฒนาความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิต
4. กลยุทธ์ปลูกจิตสำนึกเพื่อความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2558). **คนตัดสินใจเพื่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร**. กรุงเทพฯ: ส.โพลูการพิมพ์.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2562). **กฎหมาย ข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อม**. ค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2563, จาก <https://www.deqp.go.th/new/>
- กำจร วงศ์ประเสริฐ. (2553). **ความตระหนักของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลิตา อินชัย. (2555). **ความตระหนักของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในบริเวณน้ำตกแม่สา อำเภอมะแมร์ จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ตรีชฎา เล่าแก้วหนู. (2558). **ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมของผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยะมาศ สามสุวรรณ์ และสมทิพย์ ด่านธีรวิชัย. (2555). **การมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในวิทยาลัยสงฆ์ล้านนา นครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี**. ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2. (4-5 กันยายน หน้า 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประภัสสร พงษ์ประวัติ, ประธานชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและพัฒนสิ่งแวดล้อม. (2563). **สัมภาษณ์**. 11 มีนาคม.
- ภรณ์ ลีนุตพงษ์. (2556). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ**. ค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2563, จาก http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1238&fbclid=IwAR14ZT5ylhvlKMj3415ZEuqrxSQOqlQQUSQ5MxjoaBjU3F1pNPUqnlzgwAw
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2556). **นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2562, จาก <http://kulc.lib.ku.ac.th/kugreencampus/index.php/th/policy>

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. (2560). รายงานการจัดการพลังงาน ประจำปี 2560. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2562, จาก <http://kps.ku.ac.th/kpsoffice/v2/images/power60.pdf>
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, กองบริการการศึกษา. (2562). จำนวนนิสิตปี 2562. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2562, จาก https://docs.google.com/spreadsheets/d/1uk5mqnfu_9M4cM9G3-UPmJyNuY0FJBv64mPzTDU4b_8/edit?usp=sharing
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. (2562). Kasetsart University UI GreenMetric 2019. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2563, จาก <http://kps.ku.ac.th/v8/images/pdf/EVKBLQ0UGKHS.pdf>
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะวิทยาศาสตร์. (2559). ผลกระทบจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2563, จาก <file:///C:/Users/xXXx/Downloads/erp25630311164347d805167f7c3a474a8b800cb967cc7cfe.pdf>
- มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2556). 20 ปี TEI กับทศวรรษข้างหน้า: ทิศทางการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสังคมสู่การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน. ค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2561, จาก http://www.tei.or.th/file/annual/AR2013-T_29.pdf
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560. นนทบุรี: สายเส้น ศรีเอช.
- สุลียา อัมมวงค์. (2560). การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน โดยมีส่วนร่วม ระหว่าง โรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษาเยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลัดัน แขวงบลัดไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก. (2561). มหาวิทยาลัยสีเขียวเชิงนิเวศ KU Eco Green Campus. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2562, จาก http://kps.ku.ac.th/v8/index.php/th/?option=com_attachments&task=download&id=124
- Best, J. W. (1977). **Research in education** (3rd ed.). New Jersey: Prentice-hall.
- Bloom, B. S. (1971). **Handbook on formative and summative evaluation of student learning**. New York: Graw-Hill Book.
- UI Green Metric. (2019). **UI green metric world university ranking 2018**. Retrieved 15 march 2020, from <http://greenmetric.ui.ac.id/overall-ranking-2018/>
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis** (3rd ed.). New York: Harper & Row.

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING ABILITY OF YOUNG CONSUMERS USING STORYLINE LEARNING MANAGEMENT OF GRADE 6 STUDENTS

พัชรินทร์ ศตพรไกรวัฒน์ / PHATCHARIN SATAPORNKRAIWAT ¹

นันทน์ภัส นิยมทรัพย์ / NANNABHAT NIYOMSAP ²

นภาพรณ โยดสิน / NAPAPORN YODSIN ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้บริโภควัยเยาว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ก่อนเรียนกับหลังเรียน และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพวิทยา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ 2) แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์มี คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, ผู้บริโภควัยเยาว์

ABSTRACT

The research aimed to: 1) compare the critical thinking ability for young consumers of grade 6 students before and after learning by using storyline learning management; and 2) study the satisfaction of grade 6 students towards storyline learning management. The sample, derived by cluster random sampling, was 30 grade 6 students of Thepwittaya School, Ban Pong District, Ratchaburi Province. The research instruments were 1) the storyline learning

¹ นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

management plans, 2) a critical thinking ability test, and 3) a satisfaction questionnaire on storyline learning management. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The results showed that: 1) the students' critical thinking ability after learning by using storyline learning management was higher than that of before with statistical significance at .05 level; and 2) the grade 6 students' satisfaction towards storyline learning management was at the highest level.

Keywords: storyline learning management, critical thinking, young consumer

บทนำ

จากผลของการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระยะที่ผ่านมา ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก ซึ่งเริ่มในปีพุทธศักราช 2504 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งสิ้นสุดในปีพุทธศักราช 2560 ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและบริการมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจนมีแนวโน้มที่จะเป็นศูนย์กลางในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมโลก นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชียช่วยเพิ่มกำลังซื้อในตลาดทำให้ตลาดมีการขยายตัวเป็นผลดีต่อการส่งออกของไทย แต่ในด้านลบของการพัฒนาพบว่าทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของไทยมีแนวโน้มเสื่อมโทรมรุนแรง ก่อให้เกิดการขาดแคลนน้ำ การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไม่คุ้มค่าและปริมาณของเสียที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560-2564 จึงกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญข้อหนึ่ง คือ การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

กระบวนการในการปรับสู่ระบบเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น คือการพัฒนาเยาวชนไทยตั้งแต่ระดับประถมศึกษาให้ตระหนักถึงผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติจากพฤติกรรมการบริโภคที่ขาดข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้า ขาดหลักการในการตัดสินใจเลือกซื้อและการคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาจากการตัดสินใจของผู้บริโภค ซึ่งนักเรียนเลือกซื้อสินค้าตามความพึงพอใจไม่คำนึงถึงผลดีผลเสียของการเลือกซื้อสินค้า ดังนั้น กระบวนการที่ช่วยพัฒนาเยาวชนไทยให้สามารถตัดสินใจแสดงพฤติกรรมการบริโภคอย่างมีเหตุผลเพื่อสร้างสังคมน่าอยู่ก็คือการพัฒนาเยาวชนไทยที่เป็นผู้บริโภครุ่นใหม่ ให้สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งทิสนา แคมมณี และคณะ (2544: 149-150) มีความเห็นว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีลักษณะเป็นกระบวนการคิดซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกระดับ ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

มีคุณลักษณะที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจที่จะค้นหาข้อเท็จจริงโดยอาศัยหลักการและเหตุผลสรุปข้อคิดจากหลักฐานต่าง ๆ โดยการใช้สติปัญญาของตนเอง รับฟังความคิดเห็นข้อวิพากษ์วิจารณ์สามารถเข้าถึงประเด็นปัญหาได้โดยไม่วิตกกังวล ไม่สับสนในรายละเอียดปลีกย่อย วัชรรา เล่าเรียนดี (2560: 94) กล่าวว่าเนื่องจากกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ความคิดที่ผ่านการพิจารณาถึงข้อมูลหลักฐานและเหตุผลมาอย่างรอบคอบแล้ว ซึ่งความคิดที่ได้นี้จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางในทุก ๆ สถานการณ์ เพราะการกระทำใด ๆ ก็ตามควรต้องผ่านการคิดที่รอบคอบก่อน การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งปวง ความคิดที่ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจนำไปใช้แก้ปัญหา นำไปปฏิบัติ หรือนำไปศึกษาวิจัยต่อ นอกจากนี้ ชนาธิป พรกุล (2557: 5) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถฝึกฝนได้ บุคคลที่ได้รับการฝึกบ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นักเรียนนักคิดอย่างมีวิจารณญาณคือผู้ที่คิดจนเป็นนิสัย มีการทบทวนสิ่งที่คิดและขณะที่คิดจะปรับปรุงคุณภาพการคิดอยู่เสมอ

การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์มีการจัดการเรียนรู้ตามเส้นทางเดินเรื่องของหัวเรื่องที่สร้างขึ้นโดยบูรณาการเนื้อหาต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องนั้น และมีการใช้คำถามหลักในแต่ละตอนของเส้นทางเดินเรื่องที่ประกอบด้วย ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิตและปัญหาที่ต้องแก้ไข เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะการคิด การสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปตัดสินใจแก้ปัญหาได้ ทิศนา แหมมณี (2558: 259) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การกำหนดเส้นทางเดินเรื่องให้เหมาะสม ขั้นที่ 2 การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นที่ 3 ขั้นประเมินจากการศึกษางานวิจัยพบว่า มีผู้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้สตอรี่ไลน์ไปใช้ในการพัฒนาการคิด โดยเฉพาะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อาทิ งานวิจัยของพิมพ์า เพียเทพ (2549) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธี สตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติดงดง สุราษฎร์ธานี ทวีวงศ์ (2554) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องระบบนิเวศที่เรียนโดยใช้วิธีสตอรี่ไลน์กับการเรียนตามคู่มือ และศิริเมศร์ ศิริศักดิ์ธนากุล (2556) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคที่ยั่งยืนของนักเรียนมัธยมศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้การเป็นผู้บริโภคที่ดีสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์อยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

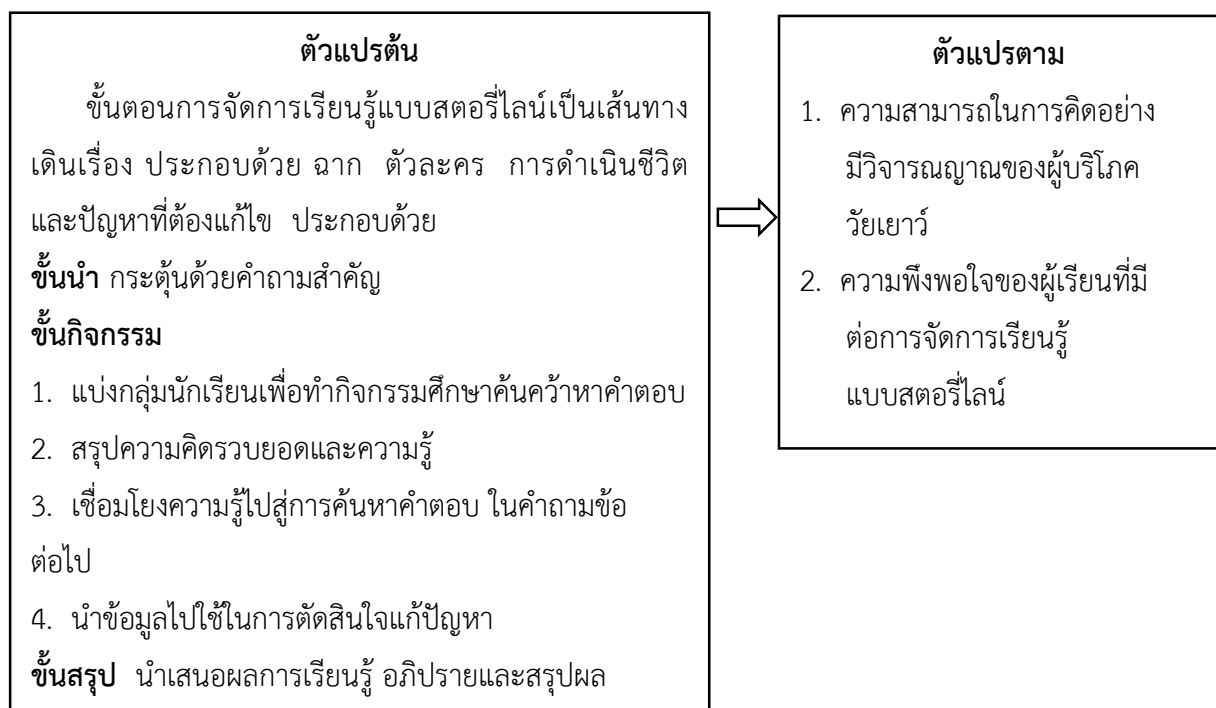
การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์เป็นรูปแบบการสอนที่ได้รับการคิดค้นจากการพัฒนาของ Steve Bell และ Sallie Harkness ซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย วลัย พานิช (2547: 42-43) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์มีขั้นตอนดังนี้ 1) เตรียมหัวข้อเรื่องที่จะสอน 2) เตรียมการผูกเรื่องหรือเขียนเส้นทางดำเนินเรื่อง โดยคำนึงถึงองค์ 4 องค์ คือ ฉาก ตัวละคร วิถีชีวิตและปัญหาที่ต้องแก้ไข 3) การตั้งคำถามหลักซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงการดำเนินเรื่องแต่ละองค์เป็นตัวกระตุ้นหรือเปิดประเด็นให้ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การสอน 4) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามหลักเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง 5) การจัดลักษณะชั้นเรียนเป็นการจัดผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น เป็นกลุ่มขนาดย่อย รายบุคคลหรือเป็นคู่ เป็นต้น 6) การประเมินผลจากคำถามในกิจกรรมหลักสะท้อนให้เห็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสามารถประเมินผลได้จากการสังเกตพฤติกรรม พัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนและผลงานที่ผู้เรียนได้ทำขึ้น และ 7) การกำหนดระยะเวลาในการสอน เนื่องจากหลักการสำคัญของสตอรี่ไลน์เน้นการบูรณาการการกำหนดเวลาควรมีความยืดหยุ่นในแต่ละหัวข้อ Creswell (1997 อ้างถึงใน สุคน สิ้นธพานนท์, 2554: 131) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ดังนี้ ขั้นที่ 1 เล่านิทานหรือเล่าเรื่อง ขั้นที่ 2 วางแผนโครงเรื่องให้น่าติดตาม ขั้นที่ 3 วางแผนเนื้อหาให้เป็นไปตามหลักสูตรมีการวางกรอบของเส้นทางเดินเรื่อง ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมค้นหาข้อมูลรายละเอียดด้วยตนเอง ขั้นที่ 4 ผู้เรียนเป็นเจ้าของเรื่องราวหรือหรือประสบการณ์ต่าง ๆ กล่าวคือ ผู้เรียนต้องนำความรู้หรือประสบการณ์เดิมของตนมาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อตอบคำถามหลักของผู้สอน ขั้นที่ 5 การดำเนินเรื่องซึ่งอาจเป็นนิทานหรือเล่าเรื่องต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ขั้นที่ 6 ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถเท่าเทียมกัน และทิสนา แชมมณี (2558: 259) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การกำหนดเส้นทางเดินเรื่องให้เหมาะสม ขั้นที่ 2 การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นที่ 3 การประเมินผล

จากแนวคิดของวลัย พานิช (2547: 42-43) Creswell (1997 อ้างถึงใน สุคน สิ้นธพานนท์, 2554: 131) และทิสนา แชมมณี (2558: 259) ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นเส้นทางเดินเรื่อง ประกอบด้วย ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และปัญหาที่ต้องแก้ไข ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มี 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นนำ กระตุ้นด้วยคำถามสำคัญ ขั้นการดำเนินกิจกรรม แบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อทำกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สรุป

ความคิดรวบยอดและความรู้ เชื่อมโยงนำไปสู่การค้นคว้าตอบคำถามในข้อต่อไป นำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา และขั้นสรุป นำเสนอผลการเรียนรู้ อภิปรายและสรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของ Dressel & Mayhew (1957: 179-181) ได้แก่ 1) นิยามปัญหาและตระหนักถึงปัญหา 2) การเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหา 3) การระบุข้อสันนิษฐานและพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อสันนิษฐานในการอ้างเหตุผล 4) การกำหนดและเลือกสมมติฐานที่เป็นไปได้มากที่สุด 5) การลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล และแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ (2547: 107) ได้แก่ 1) การสังเกต 2) อธิบาย 3) รับฟัง 4) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ 5) วิเคราะห์ 6) สรุป เพื่อมาพัฒนาความสามารถในการอย่างมีวิจารณญาณ จากแนวคิดข้างต้นนำมาสรุปขั้นตอนในการประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ดังนี้ 1) การเสนอปัญหา 2) การเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3) การตระหนักในข้อตกลงเบื้องต้น 4) การกำหนดและเลือกสมมติฐาน 5) การสรุปอย่างสมเหตุสมผล สำหรับการวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและการประเมินผล

จากการศึกษาและสังเคราะห์วรรณกรรมดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ตามเส้นทางเดินเรื่องของหัวเรื่องที่สร้างขึ้น โดยบูรณาการเนื้อหาต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องนั้น และมีการใช้คำถามหลักในแต่ละตอนของเส้นทางเดินเรื่องที่ประกอบด้วย ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิตและปัญหาที่ต้องแก้ไข เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะการคิด การสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปตัดสินใจแก้ปัญหาได้

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าและบริการของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) การเสนอปัญหา 2) การเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3) การตระหนักในข้อตกลงเบื้องต้น 4) การกำหนดและเลือกสมมติฐาน และ 5) การสรุปอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งวัดได้จากแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้บริโภควัยเยาว์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 ข้อ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก รวมจำนวน 15 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนในทางบวก ความชอบ ความสบายใจและความสุขใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ในด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้และด้านการวัดผลและการประเมินผล วัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการ

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพวิทย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและมีคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 62 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 1 โรงเรียนเทพวิทย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาจากการการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ pre-experimental design โดยมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 249) มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

กลุ่ม	ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

กำหนดให้

T ₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนเรียน
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์
T ₂	หมายถึง	การทดสอบหลังเรียน

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีการพัฒนาเครื่องมือ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 เรื่อง เรื่องละ 1 แผน รวม 3 แผน 2) แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยการศึกษาขอบข่ายเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 ศึกษาและเลือกเรื่องที่จะจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ โดยกำหนดเส้นทางเดินเรื่อง ที่ประกอบด้วย ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต เหตุการณ์ หรือปัญหาที่ต้องแก้ไข ในแต่ละองค์ประกอบกำหนดคำถามสำคัญ กิจกรรมเพื่อค้นหาคำตอบ สรุปความคิดรวบยอด ความรู้และกิจกรรมประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา โดยกำหนดเรื่องดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างของหน่วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

แผนที่	เรื่อง	เวลา(ชั่วโมง)
1	ผู้บริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	6
2	ผู้บริโภคกับการลดมลพิษสู่สังคมคาร์บอนต่ำ	6
3	ผู้บริโภคกับสุขภาวะอนามัยที่ดี	6

โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีเส้นทางเดินเรื่องสตอรี่ไลน์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เส้นทางเดินเรื่อง	ชั่วโมง	คำถามหลัก	เนื้อหา
ตัวละคร ชุมชนของฉัน	1	- สินค้าที่นักเรียนเห็นในชุมชนนั้นมาจากไหนบ้าง - ทำอย่างไรจึงได้สินค้าเหล่านี้มา - สินค้าเหล่านี้เกี่ยวข้องกับใครในชุมชนบ้าง	- ผู้ผลิต ผู้บริโภค
จาก เส้นทางขยะ	2	- สินค้าเหล่านี้ก่อให้เกิดขยะได้อย่างไร - ขยะเหล่านี้มาจากไหน	- ความหมายของขยะ
การดำเนินชีวิต ขยะในชีวิตประจำวัน	3	- ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนจน เข้านอนมีกิจกรรมใดบ้างที่ก่อให้เกิด ขยะ	- ประเภทของขยะ
ปัญหาที่ต้องแก้ไข บริโภคอย่างเป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม	4	- ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะมีอะไรบ้าง	- ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะ
	5	- นักเรียนมีวิธีการกำจัดขยะอย่างไร	- การแยกขยะ
	6	- นักเรียนจะมีวิธีการลดปริมาณขยะภายใน โรงเรียนได้อย่างไร - นักเรียนจะมีวิธีการอุปโภคบริโภคอย่างไร ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	- วิธีการบริโภคที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ผู้บริโภคกับการลดมลพิษสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

เส้นทางเดินเรื่อง	ชั่วโมง	คำถามหลัก	เนื้อหา
จาก สังคมคาร์บอนต่ำ	1	- มลพิษคืออะไร - สังคมคาร์บอนต่ำมีลักษณะอย่างไร	- ความหมายของสังคม คาร์บอนต่ำ
ตัวละคร ชุมชนคาร์บอนต่ำ	2	- มีสถานที่ใดเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ - ใครเป็นผู้ทำให้เกิดมลพิษ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้น	- แหล่งกำเนิด มลพิษในชีวิตประจำวัน
การดำเนินชีวิต มลพิษใน ชีวิตประจำวัน	3	- ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน มีกิจกรรมใดบ้างที่ก่อให้เกิด ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	- ปริมาณก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์
ปัญหาที่ต้องแก้ไข ผู้บริโภคกับการลด มลพิษสู่สังคมคาร์บอนต่ำ	4	- ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจาก ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มีอะไรบ้าง	- ปัญหามลพิษใน ชีวิตประจำวัน
	5	- นักเรียนมีวิธีการลดมลพิษก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งทำให้เกิดภาวะโลกร้อนได้อย่างไร	- วิธีการลดมลพิษ ในชีวิตประจำวัน
	6	- นักเรียนจะมีวิธีการรณรงค์ลดมลพิษ สู่สังคมคาร์บอนต่ำอย่างไร	- การรณรงค์การลดมลพิษ สู่สังคมคาร์บอนต่ำ

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ผู้บริโภคกับสุขภาวะอนามัยที่ดี

เส้นทางการเดินเรื่อง	ชั่วโมง	คำถามหลัก	เนื้อหา
จาก สุขภาวะอนามัยดี	1	- บุคคลที่มีสุขภาวะอนามัยดี หมายถึงอะไร	- ความหมายของ สุขภาวะอนามัยดี
ตัวละคร ผู้บริโภคสุขภาวะ อนามัยดี	2	- ผู้ที่มีสุขภาวะอนามัยดีมีลักษณะ อย่างไร	- ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาวะ อนามัยที่ดี
การดำเนินชีวิต สุขภาวะอนามัยดีใน ชีวิตประจำวัน	1	มีสุขภาวะอนามัยดีเสมอ	ภาวะอนามัยดี
ปัญหาที่ต้องแก้ไข ผู้บริโภคกับการมีสุข ภาวะอนามัยดี	4	- ปัญหาที่เกิดจากสุขภาวะอนามัย ดีเสมอมีอะไรบ้าง	- ปัญหาที่เกิดจาก สุขภาวะอนามัยดีบกพร่อง
	5	- นักเรียนจะมีวิธีการสร้างสุขภาวะ อนามัยดีได้อย่างไร	- สุขบัญญัติ 10 ประการ
	6	- นักเรียนจะมีวิธีการใดที่ทำให้ผู้บริโภค มีสุขภาวะอนามัยดี	- การล้างมือและแปรงฟัน อย่างถูกวิธี

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ จำนวน 3 แผน โดยมีองค์ประกอบของแผนดังนี้

1.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

1.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.3 สารสำคัญ

1.4.4 สารการเรียนรู้

1.4.5 กิจกรรมการเรียนรู้

1.4.6 สื่อการเรียนการสอน

1.4.7 การวัดและประเมินผล

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ (Index of Item–Objective Congruence: IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2546: 221) ซึ่งกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.50 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ทุกแผนอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

1.7 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้องที่ 2 โรงเรียนเทพวิทยา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 32 คน จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ แล้วนำข้อบกพร่องของแผนการสอนไปปรับปรุง

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล

2. แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สร้างเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน เป็นข้อคำถามในสถานการณ์ที่ต้องใช้การคิดแบบวิจารณญาณ จำนวน 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 ข้อ รวม 15 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ

2.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อให้ทราบเนื้อหามาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์ห้องค์ประกอบด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

2.2.1 การเสนอปัญหา หมายถึง ความสามารถในการกำหนดประเด็นปัญหา ข้อเสนอประเด็นหลักที่ควรพิจารณา จากสถานการณ์ที่กำหนดให้

2.2.2 การเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การหาหลักฐาน การพิจารณาความพอเพียงของแหล่งข้อมูล จัดระบบข้อมูล การจำแนกระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น ตัดสินว่าข้อความหรือสัญลักษณ์ที่กำหนดให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับบริบทหรือไม่

2.2.3 ตระหนักในข้อตกลงเบื้องต้น หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาแยกแยะข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนด ข้อความใดเป็นข้อตกลง ข้อความใดไม่ใช่ข้อตกลงเบื้องต้น

2.2.4 การกำหนดและเลือกสมมติฐาน หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เหตุผลในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 การสรุปอย่างสมเหตุสมผล หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาข้อความที่เป็นเหตุผลกัน โดยใช้หลักตรรกศาสตร์ในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและพิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของการคิดหาเหตุผลทั้งในด้านอุปนัยและนิรนัย

2.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 6 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 ข้อ สร้างเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก รวมเป็นจำนวน 30 ข้อ เพื่อคัดเลือกสถานการณ์ที่ใช้จริงจำนวน 3 สถานการณ์ รวมเป็นจำนวน 15 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ในด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.4 นำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณา ความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถกับองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับจุดประสงค์โดยใช้สูตร IOC เลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ตั้งแต่ 0.50-1.00 ได้ข้อทดสอบจำนวน 29 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ระหว่าง 0.67-1.00

2.7 นำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 32 คน

2.8 นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 214-215) คัดเลือกข้อความที่มีความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.40-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.31-0.77

2.9 นำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผ่านเกณฑ์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกจำนวน 15 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 198) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

2.10 จัดพิมพ์แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณฉบับจริง และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี เนื้อหาสาระ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ตามวิธีของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ เพื่อสอบถามความพึงพอใจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดประเมินผล โดยมีมาตรการวัดความพึงพอใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 121) และเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจซึ่งยึดแนวคิดของ Best (1986: 195) ดังนี้

ระดับ 5	ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับ 4	ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
ระดับ 3	ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2	ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
ระดับ 1	ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบสอบถามความพึงพอใจกับพฤติกรรมชี้วัดด้านความพึงพอใจ (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อกระทงในแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.67–1.00

3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Cronbach (1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพวิทยา จำนวน 30 คน ในภาคเรียนเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (pretest) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง
2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามแผนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 แผน ระหว่างวันที่ 29 มกราคม 2563 ถึงวันที่ 6 มีนาคม 2563 รวมเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง
3. ทดสอบหลังเรียน (post-test) และแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน (pretest)
4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนตรวจให้คะแนนและเก็บรวบรวมผล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนโดยใช้การทดสอบที (dependent sample t-test)
3. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลความหมายตามระดับเกณฑ์

ผลการวิจัย

แบ่งเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนกับหลังเรียน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนกับหลังเรียน

(n = 30)

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{d}$	S.D. $_{\bar{d}}$	t	Sig (2-tailed)
คะแนนก่อนเรียน	30	4.97	1.86	40.6	2.91	13.95	.00
คะแนนหลังเรียน	30	9.03	2.29				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนเท่ากับ 4.97 (S.D. = 1.86) หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.03 (S.D. = 2.29) ผลต่างระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนเท่ากับ 40.6 S.D. $_{\bar{d}}$ เท่ากับ 2.91 จากการทดสอบที่ พบว่าความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ดังเสนอในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์

(n = 30)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย	4.83	0.37	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความเหมาะสมกับนักเรียน	4.93	0.25	มากที่สุด
3. เนื้อหาส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.90	0.30	มากที่สุด
4. เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาที่สอน	4.80	0.48	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหา	4.86	0.27	มากที่สุด

ตารางที่ 6 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ (ต่อ)

(n = 30)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
5. ชื่นนำช่วยให้นักเรียนกระตุ้นประสบการณ์เดิมก่อนการเรียนรู้	4.87	0.34	มากที่สุด
6. ชื่นสอนช่วยให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.70	0.46	มากที่สุด
7. ชื่นสรุปช่วยให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญในบทเรียนนั้นได้	4.77	0.43	มากที่สุด
8. นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมในรูปแบบของเรื่องราว (story line)	4.90	0.30	มากที่สุด
9. แต่ละกิจกรรมสามารถทำให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มได้	4.83	0.37	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.81	0.20	มากที่สุด
ด้านสื่อ / อุปกรณ์การเรียนรู้			
10. สื่อ / อุปกรณ์ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.83	0.37	มากที่สุด
11. สื่อ / อุปกรณ์ มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้	4.83	0.37	มากที่สุด
12. สื่อ / อุปกรณ์การเรียนรู้มีจำนวนเพียงพอ	4.90	0.30	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านสื่อ / อุปกรณ์การเรียนรู้	4.85	0.24	มากที่สุด
ด้านการวัดและการประเมินผล			
13. แบบทดสอบมีความยากง่ายเหมาะสมกับความรู้	4.87	0.34	มากที่สุด
14. ครูแจ้งผลการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบและนำมาปรับปรุงตนเอง	4.83	0.37	มากที่สุด
15. นักเรียนมีความพึงพอใจผลงานที่ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	4.93	0.25	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านการวัดและการประเมินผล	4.87	0.22	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.84	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจด้านการวัดผลและการประเมินผล ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.22) ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.27) ด้านสื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.24) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.20) ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถคิดตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรอบคอบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภารัตน์ ทวีวงศ์ (2554) ศรีณย์พร ฉัตรรัตน (2548) และพิมพ์ เพียเทพ (2549) ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์นั้นจะต้องมีขั้นตอนในการเรียนรู้เป็นเส้นทางเดินเรื่อง ประกอบด้วย ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิตและปัญหาที่ต้องแก้ไข ที่ครูผู้สอนได้สร้างขึ้นจากการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลศึกษาและสุขศึกษาเข้ามาร่วมด้วย โดยการสอนแต่ละครั้งจะมีเส้นทางเดินเรื่องของการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์สอดคล้องกับขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครูผู้สอนจะถามคำถามหลักแก่ผู้เรียนก่อนเสมอ เป็นการเสนอปัญหาให้กับผู้เรียนแล้วจึงจะมอบหมายงานให้ ซึ่งงานที่มอบให้ผู้เรียนนั้นจะต้องมีการจับกลุ่มเพื่อเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา แล้วตระหนักถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการร่วมกิจกรรม โดยการพิจารณาและแยกแยะสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คุณครูได้มอบหมายให้ปฏิบัติกิจกรรม และนักเรียนสามารถใช้แนวทางความรู้ที่ได้สั่งสมมาตัดสินใจเลือกสิ่งที่ถูกต้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์กัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จนสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริเมศร์ ศิริศักดิ์ธนากุล (2556) พบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นสามารถทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการเลือกบริโภคที่ยั่งยืน

ในการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณในประเด็นที่ส่งเสริมการบริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่บรรยากาศ และคำนึงถึงสุขภาพของผู้บริโภคดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินเรื่องตามเส้นทางเดินเรื่องดังนี้ ตัวละคร ให้ผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ก่อให้เกิดขยะที่เป็นปัญหาของสิ่งแวดล้อม ฉาก ผู้เรียนศึกษาสาเหตุและที่มาของปัญหาขยะที่เกิดขึ้น แล้วนำมาทำแผนผังก้างปลาแสดงถึงสาเหตุและปัญหาของขยะที่เกิดขึ้น การดำเนินชีวิต ผู้เรียนสำรวจปริมาณขยะรอบตัว แล้วนำมาทำเป็นแผนภูมิแสดงประเภทของขยะซึ่งเป็นการบูรณาการเนื้อหาในรายวิชาคณิตศาสตร์ และปัญหาที่ต้องแก้ไข เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะ วิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง การผลิตกระดาษรีไซเคิลและวิธีการนำกลับมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับการรณรงค์และการลด ละ และเลิกการใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องผู้บริโภคกับการลดมลพิษสู่สังคมคาร์บอนต่ำมีการดำเนินตามเส้นทางเดินเรื่องดังนี้ ฉาก ผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับสภาพของสังคมคาร์บอนต่ำโดยการให้นักเรียนวาดภาพสังคมคาร์บอนต่ำในฝันของนักเรียน ตัวละคร ผู้เรียนศึกษาปัญหา

และสาเหตุที่ก่อให้เกิดมลพิษในชุมชน โดยให้ผู้เรียนเขียนแผนผังก้างปลาแสดงสาเหตุและปัญหาของมลพิษที่ส่งผลทำให้เป็นสังคมที่ไม่น่าอยู่อาศัยได้ การดำเนินชีวิต ผู้เรียนศึกษาโดยเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับปริมาณรถยนต์จักรยานยนต์และรถชนิดต่าง ๆ แล้วนำมาทำเป็นแผนภูมิแสดงปริมาณรถที่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และปัญหาที่ต้องแก้ไข ศึกษาเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศซึ่งทำให้เกิดภาวะโลกร้อนขึ้นซึ่งผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงปัญหาและบอกวิธีการแก้ไขปัญหาในการลดภาวะโลกร้อนและร่วมกันสร้างสังคมคาร์บอนต่ำด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การเดินมาโรงเรียน การเผายขยะให้ถูกวิธี ตลอดจนลดการเผาในกิจกรรมเพาะปลูก เช่น งดเผาไร่ย่อย เป็นต้น หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องผู้บริโภคกับสุขภาวะอนามัยที่ดีมีการดำเนินเรื่องดังนี้ ฉาก ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มีสุขภาวะอนามัยที่ดีโดยการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของผู้มีสุขภาวะอนามัยที่ดี ตัวละคร ให้ผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มีสุขภาวะอนามัยที่ดี การดำเนินชีวิต ศึกษาโดยเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับชนิดของอาหารที่เพื่อนในชั้นเรียนรับประทานในชีวิตประจำวัน แล้วนำมาทำเป็นแผนภูมิแสดงประเภทของอาหารที่ส่งเสริมสุขภาวะอนามัยที่ดี และปัญหาที่ต้องแก้ไข ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาของผู้บริโภคที่มีภาวะสุขอนามัยที่บกพร่อง และการปฏิบัติตนเป็นผู้มีสุขภาวะอนามัยที่ถูกต้อง เช่น วิธีการล้างมือ วิธีการแปรงฟันซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเองได้ถูกต้องตามสุขบัญญัติแห่งชาติ จะเห็นว่ากิจกรรมในการเรียนรู้มีความหลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบในการทำงานเป็นกลุ่ม ได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดอย่างกว้างขวาง ซึ่งช่วยพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.27) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนเป็นอย่างมาก ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.20) เป็นกิจกรรมที่ใช้กระบวนการกลุ่มในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านสื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.24) เป็นสื่อที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่วนมากเกิดจากการใช้วัสดุในสิ่งแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนเอง จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.22) ใช้แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้บริโภควัยเยาว์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเอง จึงเป็นปัญหาที่นักเรียนให้ความสนใจ เนื่องจากเนื้อหาที่ผู้วิจัยใช้ในการสอนนักเรียนนั้นมีความเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow (1970) ที่กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการที่แตกต่างกันและความต้องการแต่ละลำดับขั้นต่อนั้นจะมีความสำคัญแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้นอยู่กับคำตอบสนองในแต่ละลำดับขั้นตอน โดยเนื้อหาที่ครูผู้สอนจัดให้นักเรียนนั้นเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องผู้บริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคกับการลดมลพิษสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และผู้บริโภคกับสุขภาวะอนามัยที่ดี ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ และส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะและนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การเตรียมการวางแผนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องวางแผนขั้นตอนของกิจกรรมให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรม พร้อมทั้งควรบันทึกหลังสอนเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องแก้ไขเพื่อนำไปปรับปรุงในขั้นต่อไป

1.2 ในขั้นตอนของการทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายปัญหาและคำอธิบายเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจตรงกัน ครูผู้สอนจะต้องใช้คำถามที่หลากหลายเพิ่มขึ้นเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบและการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสตอรี่ไลน์ ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนด้านอื่น เช่น ทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และการรู้จักคิด เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น วิธีการสอนแบบร่วมมือโดยใช้วิธีแบ่งกลุ่มตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Student Teams–Achievement Divisions: STAD) เทคนิคจิ๊กซอว์ (jigsaw) เป็นต้น

สรุป

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้บริโภควัยเยาว์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ในงานวิจัยนี้ พบว่าทำให้ผู้เรียนที่ได้รับการจัดเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

ชนาธิป พรกุล. (2557). การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตินา แคมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

ทิตินา แคมมณี และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พิมพ์า เพียเทพ. (2549). ผลของการใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ ในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยแห่งชาติดงโดก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วลัย พานิช. (2547). **การสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์เรื่อง สถานีวิทย์ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรทางการศึกษา.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2560). **กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพ การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21** (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- ศรัณย์พร ฉัตรรัตน. (2548). **การนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมเมืองโดยวิธีสตอรี่ไลน์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริเมธี ศิริศักดิ์ธนากุล. (2556). **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคที่ยั่งยืนของนักเรียนมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). **การวัดผลการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม: ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2560). **สรุป แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11**. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2560, จาก http://www2.oae.go.th/EVA/download/Plan/SummaryPlan11_thai.pdf
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์. (2554). **วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชน**. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- สุภารัตน์ ทวีวงศ์. (2554). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ระบบนิเวศที่เรียนโดยใช้วิธีสตอรี่ไลน์กับการเรียนตามคู่มือ**. **วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช**, 24 (1), 69-9.
- สุวิทย์ คำมูล. (2547). **กลยุทธ์การสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ**. กรุงเทพฯ: จัดภาพพิมพ์.
- Best, J. W. (1986). **Research in education** (5th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Cronbach, L. J. (1970). Coefficient alpha and the internal structure of tests. **Psychometrika**, 16 (3), 297-334.
- Dressel, P. L. & Mayhew, L. B. (1957). **General education: Explorations in evaluation** (2nd ed.). Washington, D.C.: American Council on Education.
- Maslow, A. (1970). **Motivation and personality**. New York: Harper and Row.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา
ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้
แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND MATHEMATICAL
PROBLEM-SOLVING ABILITY OF GRADE 7 STUDENTS BY USING
INDUCTIVE LEARNING MANAGEMENT WITH THE STAR STRATEGY

ศิตาพร พิมพ์พันธุ์ / SITAPORN PHIMPHAN¹

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ / CHINTANA SIRITHANYARAT²

นันทน์ภัส นิยมทรัพย์ / NANNABHAT NIYOMSAP³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองसानแตร์ อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.80-1.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.40-0.68 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30-0.85 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 และ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.46-0.55 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.44-0.62 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์

¹ นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัย, กลวิธี STAR, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความสามารถในการแก้ปัญหา

ABSTRACT

The research aimed to: 1) compare the mathematical learning achievement of grade 7 students before and after learning by using inductive learning management with the STAR strategy, and after learning with the set criteria; and 2) compare mathematical problem-solving ability of grade 7 students before and after learning by using inductive learning management with the STAR strategy, and after learning with the set criteria. The sample, derived by cluster random sampling, consisted of 22 Grade 7 students who was studying in the second semester of the academic year 2019 at Ban Nong San Tran School, Don Chedi District, Suphan Buri Province. The research instruments were: 1) the lesson plans based on inductive learning management with the STAR strategy with the validity between 0.80-1.00; 2) the mathematics achievement test with validity between 0.60-1.00, difficulty index between 0.40-0.68, power of discrimination between 0.30-0.85, and the reliability of 0.99; and 3) the mathematical problem-solving ability test with validity of 1.00, difficulty index between 0.46-0.55, power of discrimination between 0.44-0.62, and reliability of 0.91. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and t-test.

The results of this research were as follows: 1) the mathematical learning achievement of grade 7 students after learning by using inductive learning management with the STAR strategy was higher than that of before, as well as higher than the set criteria at 80% with statistical significance at .05; 2) the mathematical problem-solving ability of grade 7 students after learning by using inductive learning management with the STAR strategy was higher than that of before, as well as higher than the set criteria at 80% with statistical significance at .05.

Keywords: inductive learning, STAR strategy steps, ability to solve problems, learning achievement

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นรากฐานที่สำคัญของการสร้างและส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษาเล่าเรียน เป็นค่านิยมที่ทุกคนต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะการศึกษาและการมีนิสัยใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษาเล่าเรียนเป็นหนทางที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 67) นอกจากนี้ นักเรียนต้องมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วย นั่นคือการมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 16) คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ถี่ถ้วน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1) ได้กำหนดให้คณิตศาสตร์เป็นกลุ่มวิชาพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนต้องได้รับการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรสถานศึกษามาโดยตลอด ซึ่งจากผลการประเมินการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่บ่งชี้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561: 5-6) ในปีการศึกษา 2560 พบว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองसानแตรมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 22.40 อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าระดับประเทศ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.30 และอยู่ในลำดับสุดท้ายเมื่อเทียบกับวิชาอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลในระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560: 1-11)

การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยเป็นวิธีการสอนที่นักเรียนสามารถค้นพบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นให้นักเรียนสรุปมโนทัศน์ได้จากการยกตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง ให้นักเรียนเห็นรูปแบบ สังเกตเปรียบเทียบรูปแบบที่เหมือนกันหรือมีลักษณะร่วมกัน นำไปสู่ข้อสรุป เป็นการค้นพบด้วยการสังเกต (ขมขนาด เชื้อสุวรรณทวิ, 2561: 38) จึงทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้ดี ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อันเป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ นักเรียนได้ทั้งเนื้อหาความรู้ (หลักการหรือแนวคิด) และกระบวนการ (กระบวนการคิด) ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ ได้ (ทิสนา เขมมณี, 2560: 342) Joyce, Well & Calhoun (2015: 47-64, 68) ได้อธิบายถึง รูปแบบการสอนแบบอุปนัย (inductive model) คือการสอนที่ออกแบบมาเพื่อสอนนักเรียนให้รู้จักการสร้างแนวความคิดและในเวลาเดียวกันสอนแนวคิด การตีความข้อมูล และการประยุกต์ใช้แนวความคิดนั้น โดยมีขั้นตอนการสอนแบบอุปนัยทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุขอบเขตของข้อมูล (identify the domain) ขั้นที่ 2 รวบรวมและแจกแจงตัวอย่างข้อมูล (collecting and enumerating data) ขั้นที่ 3 ตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด (examine data) ขั้นที่ 4 สร้างความคิดรวบยอดโดยการจำแนกข้อมูล (form concepts by classifying) ขั้นที่ 5 กำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูลและพิจารณาที่มาของสมมติฐาน (determine relationships and investigate causal hypotheses) และขั้นที่

6 สรุปและส่งมอบ (consolidate and transfer) รูปแบบการสอนแบบอุปนัยจึงเป็นรูปแบบการสอนอีก รูปแบบหนึ่งที่มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน โดยนักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ ช่วยให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดในการสร้างความคิดรวบยอด ทำให้เกิดการเรียนรู้แนวคิดต่าง ๆ อย่างเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของวศิน เกิตดี (2557: 64) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยกับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของตุลารัตน์ จินายะ (2558: 73) ที่ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนการสอนแบบอุปนัยและนิรนัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความคล้าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1) ชุดการเรียนการสอนแบบอุปนัยและนิรนัยมีประสิทธิภาพ 81.14/80.83 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นอกจากนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งพบว่ากลวิธี STAR เป็นเทคนิคที่ช่วยให้นักเรียนแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ และลำดับขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดความเข้าใจและความคงทนในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ซึ่งขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหาด้วยกลวิธี STAR มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาโจทย์ปัญหา (Search the word problem) ขั้นที่ 2 การแปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหา (Translate the problem) ขั้นที่ 3 การหาคำตอบของโจทย์ปัญหา (Answer the problem) และขั้นที่ 4 ทบทวนคำตอบ (Review the solution) (Maccini & Ruhl, 2000: 465-489) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทษกร ทองสัตย์ (2558: 103) ได้ศึกษาการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ พบว่า 1) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์กนิษฐ์ พลพิพัฒน์ (2560: 79) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้กลวิธี STAR พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้ฝึกสังเกต วิเคราะห์ สามารถนำความรู้จากความคิดรวบยอดไปประยุกต์ใช้ในการคิดวิเคราะห์หาคำตอบได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่นำเอารูปแบบการเรียนรู้แบบอุปนัย ซึ่งเป็นการเรียนรู้ความคิดรวบยอดจากตัวอย่างของสิ่งที่เป็นตัวแทนความคิดรวบยอดหลาย ๆ ตัวอย่าง ร่วมกับการใช้กลวิธี STAR ซึ่งเป็นขั้นตอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเริ่มจากผู้สอนยกตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างรวมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและให้นักเรียนค่อย ๆ คิดและสังเกตไปพร้อมกัน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ ค้นหาเหตุผลและค้นพบข้อสรุปได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุขอบเขตของข้อมูล หมายถึง ขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นก่อนเรียนรู้เรื่องใหม่ด้วยการตรวจสอบหรือทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน มีการสร้างแรงจูงใจในการเรียน กระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นมองเห็นถึงความสำคัญของเรื่องที่เรียน ครุณาเสนอกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนสร้างขอบเขตของเรื่องที่กำลังศึกษาได้ นักเรียนสามารถบอกได้ว่ากำลังจะเรียนเรื่องอะไร ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของเรื่องที่เรียน

ขั้นที่ 2 รวบรวมและแจกแจงตัวอย่างข้อมูล หมายถึง ขั้นตอนที่ฝึกให้นักเรียนฝึกสังเกต เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ องค์ประกอบร่วมที่เหมือนกันหรือต่างกันในรายละเอียดของตัวอย่างที่ครูนำเสนอ ต้องพยายามหาคุณสมบัติเฉพาะของตัวอย่าง ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อหาแนวทางของคำตอบ

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนศึกษาตัวอย่างที่ครูนำเสนอ เพิ่มเติมจากตัวอย่างในขั้นที่ 2 ใช้กลวิธี STAR ขั้นศึกษาโจทย์ปัญหา (S) เข้ามาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสังเกต อ่านโจทย์ปัญหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนมากขึ้น นักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาเพื่อหาคำตอบได้ว่าโจทย์ กำหนดอะไรมาให้ และสิ่งที่โจทย์ถามคืออะไร

ขั้นที่ 4 สร้างความคิดรวบยอดโดยการจำแนกข้อมูล หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนศึกษาตัวอย่างที่ครูนำเสนอแล้วใช้กลวิธี STAR ขั้นการแปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหา (T) เข้ามาช่วยแปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาจากภาษาข้อความให้อยู่ในรูปแบบอย่างง่ายหรือแปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาไปสู่สมการทางคณิตศาสตร์ได้ นักเรียนต้องพยายามหาคุณสมบัติเฉพาะของตัวอย่าง วิเคราะห์ตัวอย่างที่ครูนำเสนอ หากคำตอบของนักเรียนผิดนักเรียนก็ต้องหาคำตอบใหม่ เปลี่ยนสมมติฐานที่เป็นฐานของคำตอบเดิมจนเกิด ความคิดรวบยอดและจนสามารถกำหนดความสัมพันธ์เป็นนิยาม หลักการได้ด้วยตัวนักเรียนเอง โดยมีครูคอย กระตุ้นให้นักเรียนได้อภิปรายถึงข้อสังเกตต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 กำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูลและพิจารณาที่มาของสมมติฐาน หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนสรุปความสัมพันธ์ หลักการจากการศึกษาตัวอย่างในขั้นที่ผ่านมา แล้วใช้กลวิธี STAR ขั้นการหาคำตอบของโจทย์ปัญหา (A) และขั้นทบทวนคำตอบ (R) เข้ามาตรวจสอบว่าคำตอบที่ได้ว่าสอดคล้องกับข้อมูล และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในโจทย์ปัญหาหรือไม่ และพิจารณาว่าสอดคล้องกับที่มาของสมมติฐานที่นักเรียนสรุป ความสัมพันธ์และหลักการไว้ในตอนต้นหรือไม่

ขั้นที่ 6 สรุปและส่งมอบ หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปความรู้ หลักการในเรื่องนั้นอีกครั้ง ครูทดสอบความเข้าใจของนักเรียน ด้วยการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน โดยนำหลักการที่ได้จากการศึกษาตัวอย่างที่ครูนำเสนอไปใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนต้องบอกได้ว่าโจทย์กำหนดอะไรมาให้ และสิ่งที่โจทย์ถามคืออะไร แปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหา หาคำตอบ และตรวจสอบคำตอบได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ในเรื่อง อัตราส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยพิจารณาจากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เป็นปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ

3. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการแสดง วิธีการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การเข้าใจปัญหา 2) การเลือกยุทธวิธีการแก้ปัญหา

3) การใช้ยุทธวิธีการแก้ปัญหา และ4) การสรุปคำตอบ โดยพิจารณาจากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นแบบอันดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 ข้อ

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองसानแตร์ ตำบลทะเลบก อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

วิธีดำเนินการ

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนนเรศวร อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบุญศรีสุวรรณราษฎร์สามัคคี โรงเรียนบ้านหนองจิกรากำหา โรงเรียนวัดหนองแจง และโรงเรียนบ้านหนองसानแตร์ โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน รวมจำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 80 คน โดยแต่ละห้องจัดนักเรียนคละความสามารถ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองसानแตร์ ตำบลทะเลบก อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 22 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และ 2) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์

แบบแผนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design)

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR

1.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองसानแตร์ ศึกษาหลักการและขั้นตอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยกับกลวิธี STAR จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ

1.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และหน่วยการเรียนรู้ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต เรื่อง อัตราส่วน

1.3 กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละเนื้อหา สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 21 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้ 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) สารสำคัญ/ความคิดรวบยอด 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สารการเรียนรู้ 5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 6) ชิ้นงาน/ภาระงาน 7) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล 9) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ 10) บันทึกผลหลังสอน

1.4 นำรายละเอียดมากำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยใช้เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สารที่ 1 จำนวนและพีชคณิต หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อัตราส่วน มากำหนดหัวข้อแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ คະแนแบบฝึกหัดระหว่างเรียน 100 คະแน และรวมเวลาที่ใช้ 21 ชั่วโมง

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคะแนนเต็มหลังเรียน 30 คະแน ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความครอบคลุม และความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบ ผลการพิจารณาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำในเรื่องเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องมากขึ้น

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวน 40 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR โดยนำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน มาหาค่า E_1 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 83.23 และนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ มาหาค่า E_2 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ เท่ากับ 85.65 ได้ค่า $E_1/E_2 = 83.23/85.65$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด $E_1/E_2 = 80/80$ แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขด้านความยากง่ายของภาษา และสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

2.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์

2.2 วิเคราะห์ข้อสอบปรนัยตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน ตามทฤษฎีการพัฒนาคิดของ Bloom (2000 cited by Anderson et al., 2001) ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินผล และการสร้างสรรค์

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ฉบับ เป็นข้อสอบปรนัยเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ แบ่งออกเป็นด้านความรู้ความจำ 2 ข้อ ด้านความเข้าใจ 6 ข้อ ด้านการนำไปใช้ 28 ข้อ และด้านการวิเคราะห์ 14 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบและตารางวิเคราะห์แบบทดสอบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความถูกต้องของคำถาม ปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนำตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แสดงว่า ข้อสอบในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง

2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มาทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวน 40 คน คัดเลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ ได้ค่าความยาก (p) อยู่ในช่วง 0.40-0.68 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ในช่วง 0.30-0.85 แล้วนำข้อสอบมาหาค่าความเชื่อมั่นแบบ Kuder-Richardson ใช้สูตร KR-20 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปทดสอบสมมติฐาน

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์

3.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองसानแดร วิธีการสร้างและเทคนิคการสร้างแบบทดสอบจากเอกสาร และหนังสือต่าง ๆ

3.2 สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระในแต่ละตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีด มี 3 ระดับ รวม 8 คะแนน

3.3 นำแบบทดสอบและเกณฑ์ที่สร้างเสร็จไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และชี้แนะข้อบกพร่อง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและได้ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ

3.4 นำแบบทดสอบและเกณฑ์ที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน พบว่า แบบทดสอบดัชนีความสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ (IOC) มีค่า 1.00 แสดงว่า ข้อสอบในแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.5 ปรับปรุงแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.6 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวน 40 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ (item analysis)

เพื่อหาค่าดัชนีความยาก (P_E) ได้ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.46-0.55 และค่าอำนาจจำแนก (D) ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.44-0.62 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อสอบแบบอันดับของ Whitney & Sabers (1970 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2541: 199-01) โดยคัดเลือกข้อสอบข้อที่มีความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.2-0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป คัดเลือกจำนวน 5 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 แล้วนำแบบทดสอบไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.7 นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน โรงเรียนบ้านหนองसानแดร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน
2. ดำเนินการทดลองสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR จำนวน 5 แผน ใช้เวลาจำนวน 21 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละแผนเป็นการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ระบุขอบเขตของข้อมูล ขั้นที่ 2 รวบรวมและแจกแจงตัวอย่างข้อมูล ขั้นที่ 3 ตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด ขั้นที่ 4 สร้างความคิดรวบยอดโดยการจำแนกข้อมูล ขั้นที่ 5 กำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูล และพิจารณาที่มาของสมมติฐาน และขั้นที่ 6 สรุปและส่งมอบ
3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ฉบับเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียน
4. ตรวจสอบผลการสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการกระจายแบบปกติของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Kolmogorov-Smirnov พบว่าข้อมูลมีการกระจายเป็นโค้งปกติ จึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบที่ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียวที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และหลังเรียนกับเกณฑ์โดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์

2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียวที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และหลังเรียนกับเกณฑ์โดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบคำบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ก่อนเรียนกับหลังเรียน

(n = 22)

การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S. D. $\bar{D}$	t	p-value
ก่อนเรียน	30	11.36	2.36	15.68	0.324	48.27*	.00
หลังเรียน		27.05	1.79				

* p < .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.36 (S.D. = 2.36) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.05 (S.D. = 1.79) ผลต่างระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.68 (S.D. = 0.324) และจากการทดสอบที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

(n = 22)

การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
หลังเรียน	30	24	27.05	1.79	8.00*	.00

* p < .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.05 (S.D. = 1.79) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3 และตารางที่ 4 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ก่อนเรียนกับหลังเรียน

(n = 22)

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S. D. $\bar{D}$	t	p-value
ก่อนเรียน	40	8.73	1.61	27.68	0.386	71.75*	.00
หลังเรียน		36.41	2.22				

* p < .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.73 (S.D. = 1.61) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.41 (S.D. = 2.22) ผลต่าง

ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.68 (S.D. = 0.386) และจากการทดสอบที่พบว่าความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

(n = 22)

ความสามารถในการ แก้โจทย์ปัญหาทาง คณิตศาสตร์	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
หลังเรียน	40	32	36.41	2.22	9.32*	.00

* p < .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.41 (S.D.= 2.22) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 27.05, S.D. = 1.79) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 11.36, S.D. = 2.36) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียน ($\bar{X}$ = 27.05, S.D. = 1.79) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการหรือขั้นตอนที่สามารถฝึกให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุขอบเขตของข้อมูล ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนด้วยการยกตัวอย่าง 5-7 ตัวอย่าง จากง่ายไปหายาก และมีการสร้างแรงจูงใจในการเรียน กระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้นักเรียนมีความสนใจด้วยการนำเสนอ

รูปภาพและใบสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Joyce, Well & Calhoun (2015) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนมีความสนใจ ความกระตือรือร้นในกิจกรรมที่ครูสอน ทำให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่ากำลังจะเรียนเรื่องอะไรและสามารถจำเนื้อหาเดิมก่อนที่จะเรียนในเรื่องใหม่ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (2000 cited by Anderson et al., 2001) ด้านความจำและด้านความเข้าใจ ขั้นที่ 2 รวบรวมและแจกแจงตัวอย่างข้อมูล ครูยกตัวอย่างในเรื่องที่สอนให้นักเรียนได้สังเกต ลักษณะที่เหมือนกันของแต่ละตัวอย่าง โดยเริ่มจากตัวอย่างที่ง่ายไปหายาก ครูทำหน้าที่ในการถามคำถามที่ชักจูงให้นักเรียนตอบให้เข้ากับหลักการที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Joyce, Well & Calhoun ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนมีความตั้งใจในการสังเกต เปรียบเทียบ มองหาคุณสมบัติเฉพาะในตัวอย่างที่ครูนำเสนอ ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการสังเกตและกระบวนการคิดในการสร้างความคิดรวบยอด สามารถเอาความรู้ที่ได้พบพบในขั้นที่ 1 นำมาใช้ในขั้นที่ 2 ได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (2000 cited by Anderson et al., 2001) ด้านนำไปใช้และด้านวิเคราะห์ ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา กุลบุตร (2558: 77-78) ได้กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวโดยการใช้เทคนิค KWDL พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของปารณีย์ ภิบาลจอมมี (2558: 101-102) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการแก้ปัญหา เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับแบบกลุ่มร่วมมือ พบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.10 และนักเรียนจำนวนร้อยละ 85.71 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป 2) คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 79.03 และนักเรียนจำนวนร้อยละ 88.57 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของกันตกันิชฐ์ พลพัฒน์ (2560: 79) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้กลวิธี STAR พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลและข้ออ้างดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น ดังนั้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียน ($\bar{X} = 36.41$, S.D. = 2.22) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 8.73$, S.D. = 1.61) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียน ($\bar{X} = 36.41$, S.D. = 2.22) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนที่สามารถฝึกให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ดีขึ้น จะเห็นได้จากขั้นที่ 3 ตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด เป็นขั้นตอนที่นักเรียนศึกษาตัวอย่างโจทย์ปัญหาที่ครูนำเสนอ นักเรียนสังเกตลักษณะที่เหมือนกันของแต่ละตัวอย่าง โดยครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียนจนนักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาเพื่อหาคำตอบได้ว่าโจทย์กำหนดอะไรมาให้ และสิ่งที่โจทย์ถามคืออะไร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Joyce, Well & Calhoun (2015) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนมีการวิเคราะห์ลักษณะของโจทย์ อ่านโจทย์ปัญหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนมากขึ้น นักเรียนสามารถตอบได้ว่าโจทย์แต่ละข้อกำหนดอะไรมาให้ และสิ่งที่โจทย์ถามหรืออยากรู้คำตอบในแต่ละข้อคืออะไร สอดคล้องกับแนวคิดของ Maccini & Ruhl (2000) ขั้นศึกษาโจทย์ปัญหา (S) ขั้นที่ 4 สร้างความคิดรวบยอดโดยการจำแนกข้อมูล เป็นขั้นตอนที่นักเรียนศึกษาตัวอย่างที่ครูนำเสนอแล้วแปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาไปสู่สมการทางคณิตศาสตร์ได้จนสามารถกำหนดความสัมพันธ์เป็นหลักการได้ด้วยตัวเอง โดยมีครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนได้อภิปรายถึงข้อสังเกตต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Joyce, Well & Calhoun ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนสามารถแปลงข้อมูลจากข้อความในโจทย์ปัญหาให้เป็นสมการทางคณิตศาสตร์ สามารถกำหนดค่าของตัวแปรได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Maccini & Ruhl ขั้นการแปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหา (T) ขั้นที่ 5 กำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูลและพิจารณาที่มาของสมมติฐาน เป็นขั้นตอนที่นักเรียนตรวจสอบคำตอบที่ได้ว่าสอดคล้องกับข้อมูลและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในโจทย์ปัญหาหรือไม่และสรุปความสัมพันธ์ หลักการในเรื่องที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Joyce, Well & Calhoun ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนสามารถสรุปความสัมพันธ์ หลักการจากการศึกษาตัวอย่างในขั้นที่ผ่านมาได้สามารถหาคำตอบ ตรวจสอบคำตอบ และบอกขั้นตอนวิธีการแก้โจทย์ปัญหาได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Maccini & Ruhl ขั้นการหาคำตอบของโจทย์ปัญหา (A) และขั้นทบทวนคำตอบ (R) สอดคล้องกับงานวิจัยของวันทนี กะตะศิลา (2554: 60) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดน้ำดิบ จังหวัดลำพูน พบว่า 1) นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีคะแนนอัตราพัฒนาการด้านทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น 0.52 คะแนนต่อครั้งจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน สอดคล้องกับงานวิจัยของอังคณา อุทัยรัตน์ (2555: 130)

ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี STAR ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 16.20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81 3) ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 17.37 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.85 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภักขร ทองสตัย (2558: 103) ได้ศึกษาการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ พบว่า 1) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลและข้ออ้างดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการแก้โจทย์ปัญหาที่ดีขึ้น ดังนั้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ครูควรให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR เพื่อให้ทราบข้อบกพร่อง ปัญหาที่พบ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2 ครูจะต้องเตรียมการสอนอย่างดี ควรหาตัวอย่างที่หลากหลาย เตรียมโจทย์ปัญหาจากง่ายไปหายาก สามารถยกตัวอย่างได้มากพอที่จะทำให้ให้นักเรียนได้สังเกต คิด พิจารณาหาข้อสรุปได้ด้วยตนเอง

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นครูไม่ควรเร่งรีบที่จะเอาคำตอบจากนักเรียน ควรให้เวลาในการคิดแก่นักเรียน เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดและเกิดความเข้าใจได้ด้วยตนเอง ดังนั้นครูต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม สอดคล้องและยืดหยุ่นเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การให้เหตุผล การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR แบบบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

สรุป

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถพัฒนาได้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR ที่มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ซึ่งผลวิจัยได้กล่าวให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับกลวิธี STAR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์**

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัณฑ์นิษฐ์ พลพิพัฒน์. (2560). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้โจทย์ปัญหา**

คณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้กลวิธี STAR. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ชมนาด เชื้อสุวรรณทวิ. (2561). **การเรียนการสอนคณิตศาสตร์.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตุลารัตน์ จินายะ. (2558). **การพัฒนาชุดการเรียนการสอนแบบอุปนัยและนิรนัย เพื่อส่งเสริม**

ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความคล้าย

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ทีศนา แหมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปนัดดา กุลบุตร. (2558). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค KWDL โรงเรียนทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปารณีย์ ภิบาลจอมมี. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับแบบกลุ่มร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2541). เทคนิคการสร้างข้อสอบความถนัดทางการเรียน. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- วสิน เกิดดี. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยกับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วันทนี กะตะศิลา. (2554). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดน้ำดิบ จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). รายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ฉบับที่ 2-ค่าสถิติสำหรับโรงเรียนแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/School/StatValues BySchool.aspx?mi=3&smi=1>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2561, จาก <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=75>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559, ตุลาคม-ธันวาคม). รูปแบบการพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยใช้กระบวนการบริหารแบบใส่ใจใส่ใจโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อประดู่. วารสารวิชาการ, 19 (4), 67.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.

- สุภักษร ทองสัจย์. (2558). การศึกษาการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กลวิธี STAR ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- อังคณา อุทัยรัตน์. (2555). ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี STAR ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anderson, L. W. et al. (2001). **A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives**. New York: Pearson, Allyn & Bacon.
- Joyce, B. R., Well, M. & Calhoun, E. (2015). **Models of teaching** (9th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Maccini, P. & Ruhl, K. L. (2000). Effects of a graduated instructional sequence on the algebraic subtraction of integers by secondary students with learning disabilities. **Education and Treatment of Children**, 23 (4), 465-489.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

FACTORS AFFECTING WORK-LIFE BALANCE OF OFFICE OF THE PERMANENT SECRETARY FOR INTERIOR'S STAFF

สุภา เข้มแข็งปรีชานนท์ / SUPA KHEMKHANGPREECHANON ¹

ระวี สัจจโสภณ / RAVEE SAJJASOPORN ²

ศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ / SUPHARUK ATICOMSUVAN ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสมดุลระดับปัจจัยระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย 2) ศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ บุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย 261 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson และสมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนเพื่อทำนายตัวแปรความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยที่อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมของการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านภาระงานที่มีคุณภาพ ด้านการสนับสนุนจากองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่า ปัจจัยองค์กรด้านการสนับสนุนจากองค์กร (X_6) ด้านความมั่นคงในการทำงาน (X_7) ด้านภาระงานที่มีคุณภาพ (X_9) และด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน (X_4) สามารถทำนายความสมดุลระหว่างชีวิต

¹ นิสิตระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กับการทำงานของบุคลากรได้ร้อยละ 54.3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .737 และสามารถเขียนสมการในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.089 + .274(X_7) + .224(X_6) + .237(X_9) + .402(X_4)$$

คำสำคัญ: ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ABSTRACT

The purpose of this research were to study: 1) the work-life balance of the Office of the Permanent Secretary for Interior's staff; 2) the level of factors affecting work-life balance of the Office of the Permanent Secretary for Interior's staff; and 3) the factors affecting work-life balance of the Office of the Permanent Secretary for Interior staff. The sample consisted of 261 staffs of the Office of the Permanent Secretary for Interior derived by stratified random sampling. The research instruments for data collection were questionnaires. Data were analyzed by using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis to predict factors affecting work-life balance.

The Findings were as follows:

1. Overall, the work-life balance of the staff was at a high level.
2. Overall, the level of factors affecting work-life balance of was at a high level. When considering each aspect, the factors with a high level, in the descending order, were work environment, work security, balanced workload, and support from the organization. The aspect of growth and career progression was at an average level.
3. The aspects of support from the organization (X_6), work security (X_7), balanced workload (X_9), and position of director (X_4) predicted the work-life balance at the percentage of 54.3 with correlation coefficient of .737. The prediction equation in raw score was:

$$\hat{Y} = 1.089 + .274(X_7) + .224(X_6) + .237(X_9) + .402(X_4).$$

Keywords: work-life balance, Office of the Permanent Secretary for Interior

บทนำ

การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใด ๆ คาดว่ามนุษย์ใช้เวลาถึงหนึ่งในสามของชีวิตเป็นอย่างน้อยอยู่ในที่ทำงาน ถ้าหากว่าเวลาส่วนมากของชีวิตในการทำงานนี้ มนุษย์ได้อยู่กับสิ่งที่ตนเองพอใจก็จะช่วยให้มีสภาพจิตใจและอารมณ์ที่ส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่ดี ถือได้ว่ามีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีและส่งผลกระทบต่อชีวิตโดยรวมของบุคคลนั้นให้มีความสุข แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย

อันเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ผจญ เฉลิมสาร, 2540: 24) การสร้างบรรยากาศให้เกิดความสุขในการทำงานเป็นประโยชน์ทั้งในบุคลากรภายในองค์กร พนักงาน ลูกจ้าง และนายจ้าง โดยเชื่อว่าคนที่มีความสุขหรือองค์กรที่มีบรรยากาศแห่งความสุขจะมีพลังอันยิ่งใหญ่ในการสร้างสรรค์ผลงานในทุกมิติ กล่าวได้ว่า ความสุขของการทำงานส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับสมดุลในชีวิตด้วย (บุญจง ชวศิริวงศ์, 2550: 69)

ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (work-life balance) หมายถึง การที่แต่ละคนให้ความผูกพัน และมีความพึงพอใจในบทบาทของงานและบทบาทของครอบครัวเท่า ๆ กัน (Greenhaus, Collins & Shaw, 2003: 510-531) ศิริภัสสร วรงค์ทองดี (2559: 17) กล่าวว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรมีความสำคัญต่อการบริหารองค์กร โดยเฉพาะองค์กรที่ต้องการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ การทำงานอย่างไรที่จะสร้างสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัวของบุคลากรในทุกภาคส่วนขององค์กรได้ วิธีการสร้างสมดุลชีวิตกับการทำงานต้องให้บุคลากรสามารถตระหนักรู้ความต้องการของตัวเองบุคลากรเองว่าต้องการอะไรในชีวิต อะไรส่งผลให้ชีวิตเป็นชีวิตที่มีคุณค่า โดยทราบถึงปัญหาที่ตามมาจากการขาดความสมดุลชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ทำให้ประสิทธิภาพของการทำงานลดลงมีความผิดพลาดในงานเพิ่มขึ้น การใช้เวลากับครอบครัวหรือเวลาส่วนตัวมีน้อยลงและจะนำไปสู่ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวไม่เพียงพอ โอกาสในการเข้าสังคมลดลงรวมทั้งปัญหาสุขภาพเนื่องจากการขาดการพักผ่อน ส่งผลให้เกิดการขาดความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากร ดังนั้น ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในองค์กร ซึ่ง Greenhaus, Collins & Shaw (2003: 510-531) และ Hutton (2005: 38) ได้นำแนวคิดเพื่อส่งเสริมความสมดุลชีวิตในการทำงานอย่างเป็นระบบประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความสมดุลในด้านเวลา 2) ความสมดุลในด้านการมีส่วนร่วม และ 3) ความสมดุลในด้านความพึงพอใจ

บุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว และพนักงานราชการ ล้วนเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนทำให้การปฏิบัติงานมีความสำเร็จ ซึ่งต้องปฏิบัติงานทั้งในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ งานบางประเภทมีปริมาณมาก เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การพัฒนา ยุทธศาสตร์และแปลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนการปฏิบัติงานจัดสรรทรัพยากรและบริหารราชการทั่วไปของกระทรวง การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความเป็นธรรม การส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถทำให้เสร็จภายในเวลาราชการได้ ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ของเขาวนอารมณ์ พฤติกรรมการเผชิญปัญหา และปัญหาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน อัตราการขาดงาน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานทั้งสิ้น (สำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย, 2560: 30) จากการศึกษางานวิจัยของสุธิดา ชญาแก้ว (2548: 1) วลลิตา ไหลงาม (2550: 88) และพลอยบุษรา บุญญาพิทักษ์ (2558: 205) พบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรของสำนักงาน

ปลัดกระทรวงมหาดไทยหลายประการ เช่น คุณภาพชีวิตการทำงานกับการรักษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรต่างวัย เรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ของเขาวนอารมณ์และพฤติกรรมและการเผชิญปัญหา และอัตราการขาดงาน เป็นต้น

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ตระหนักถึงความสำคัญของชีวิตกับการทำงาน เพื่อตอบสนองแนวทางการพัฒนา “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดี ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ดังปรากฏในแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560-2564 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การวางรากฐานการพัฒนาองค์กรอย่างสมดุล ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มของบุคลากรเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ให้เกิดความสมดุล โดยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานให้แก่บุคลากรกระทรวงมหาดไทย (สำนักนโยบายและแผนกระทรวงมหาดไทย, 2560: 17) ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้พยายามพัฒนาปรับปรุงองค์กรให้มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน แม้ว่าจะไม่สามารถดำเนินการได้ทั้งหมด แต่ถือเป็นความพยายามในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินงานจะสำเร็จลุล่วงได้ต้องอาศัยปัจจัย 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยทางองค์กรและปัจจัยส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากร เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีการทำงานให้มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และต้องการที่จะทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป

จากความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยให้มีความสมดุล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ทฤษฎีและกรอบการวิจัย

ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในแต่ละบทบาทของแต่ละบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิต (สุวชิรา ศิริเจริญ, 2550: 7) เช่นเดียวกับ Kofodimos (1993: 372) ที่ได้สรุปแนวคิดของการบูรณาการระหว่างชีวิตกับการทำงานไว้ว่า เป็นความพึงพอใจ สุขอนามัยที่ดี และผลผลิตของชีวิตรวมไปถึงการทำงาน การเล่น และความรัก เป็นขอบเขตของกิจกรรมชีวิตกับการเอาใจใส่

ตนเองและผู้อื่นนำไปสู่การพัฒนาจิตวิญญาณ รวมทั้งการแสดงความปรารถนาของแต่ละบุคคล ความสนใจ และคุณค่าเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับภาวะขาดความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน

Greenhaus, Collin & Shaw (2003) และ Hutton (2005) ให้ความหมายของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานว่า คือ การที่แต่ละคนได้รับความผูกพัน หรือความพึงพอใจที่เท่าเทียมกันในบทบาทของงาน และบทบาทของครอบครัวอย่างเท่า ๆ กัน โดยที่สามารถแบ่งเวลาได้อย่างเหมาะสมตามสภาพความต้องการของตนเอง โดยมีองค์ประกอบความสมดุล 3 ด้าน คือ ความสมดุลในด้านเวลา ความสมดุลในการมีส่วนร่วม และความสมดุลในด้านความพึงพอใจ

สรุปได้ว่าความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน หมายถึง การที่บุคลากรรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง ในการจัดการบทบาทที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของตนเอง

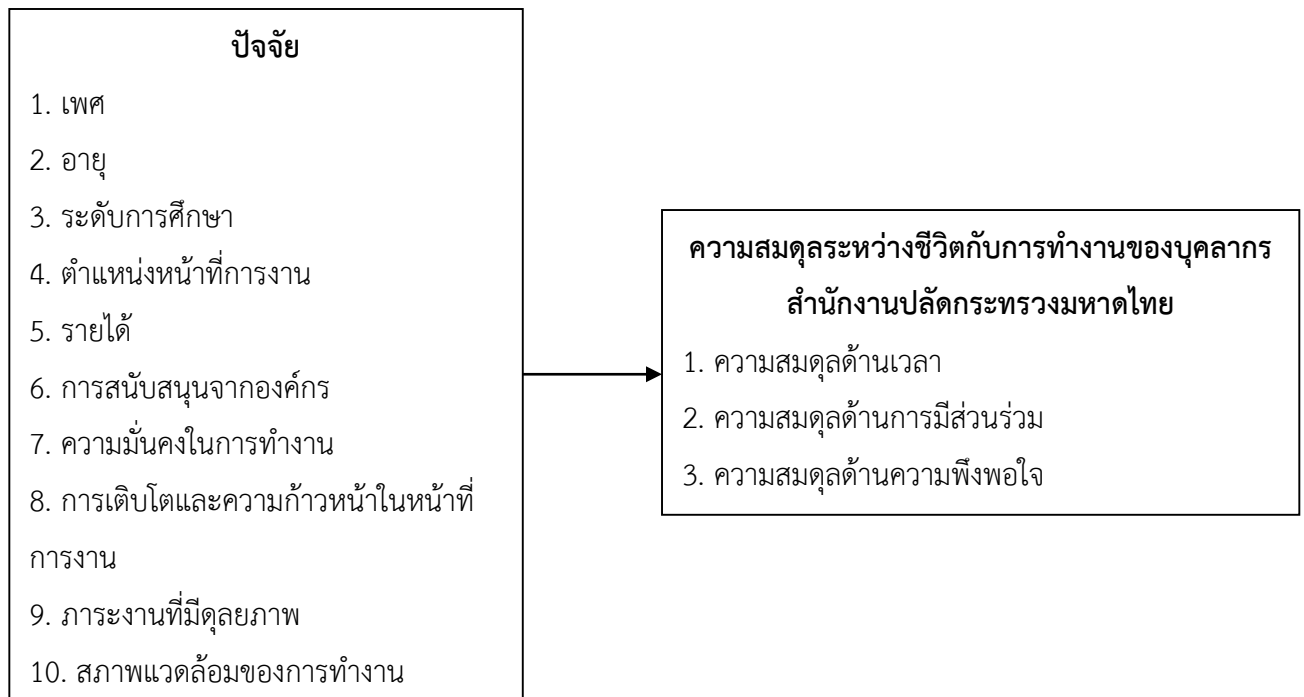
จุฑาภรณ์ หนูบุตร (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน กรณีศึกษา: โรงพยาบาลวิภาวดี ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุความไม่สมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานส่วนใหญ่ คือ วัฒนธรรมการทำงานที่เน้นปริมาณงาน เวลา การปฏิบัติงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบในงานตามลำดับ

สุวิมล บัวผัน (2554) ได้ศึกษาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน วิชาการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับมาก และปัจจัยในการทำงานและปัจจัยชีวิตมีความสัมพันธ์กับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีแนวทางส่งเสริมความสำเร็จ บุคลากรมีความเห็นว่าการแบ่งเวลาระหว่างงานและครอบครัวเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาความไม่สมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานได้

Piotrowsku & Vodanovich (2008 อ้างถึงใน จุฑาภรณ์ หนูบุตร, 2554: 18) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยองค์กร เช่น วัฒนธรรมองค์กร การทำงานที่หนักไป ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล เช่น ลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ รวมไปถึงบุคลิกภาพของพนักงาน และการสนับสนุนด้านสังคม นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทั้ง 2 ด้าน มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของพนักงานซึ่งเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อผลปฏิบัติงานลดลง ทักษะคิดในการทำงานที่ลดลง และยังส่งผลต่อการทำลายสัมพันธภาพระหว่างชีวิตกับการทำงานของพนักงาน

จากแนวคิดทฤษฎีและการทบทวนงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์กรและบุคลากรในการทำงานเพื่อให้ผลการทำงานมีคุณภาพและมีผลลัพธ์ที่น่าพอใจสำหรับทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนและบุคลากรในองค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสมควรทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยแบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านองค์กร สรุปเป็นกรอบการวิจัยดังนี้

กรอบการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบการวิจัย

ตัวแปรต้น

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน รายได้ ปัจจัยองค์กร ได้แก่ การสนับสนุนจากองค์กร ความมั่นคงในการทำงาน การเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ภาระงานที่มีคุณภาพ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ตัวแปรตาม

ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความสมดุลด้านเวลา 2) ความสมดุลด้านการมีส่วนร่วม 3) ความสมดุลด้านความพึงพอใจ

คำจำกัดความตัวแปรการวิจัย

รายได้ หมายถึง ค่าตอบแทนจากการทำงานที่ให้ป็นรายเดือนทุก ๆ เดือนรวมถึงเงินพิเศษอื่น ๆ ที่ได้จากการทำงานด้วย

การสนับสนุนจากองค์กร หมายถึง การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ ในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทางด้านสวัสดิการและผลประโยชน์อื่น ๆ รวมถึงการได้รับการดูแลยกย่อง ชมเชย ให้คำปรึกษาและแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ จากผู้บังคับบัญชา

ความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง เสถียรภาพในการปฏิบัติงานซึ่งแนวโน้มของการทำงานไม่มีโอกาสต้องออกจากงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตในสายการทำงานของบุคลากร ความรู้สึกปลอดภัยว่าจะมีงานทำ มีรายได้ที่แน่นอน มีผลตอบแทนอันเกิดจากรายได้และสวัสดิการที่สามารถดำรงชีพ ได้รับการปกครองอย่างเป็นธรรม มีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน และสามารถทำงานได้จนเกษียณอายุ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวดำรงชีวิตอย่างปกติสุข ช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่เกิดภาระแก่สังคม

การเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หมายถึง โอกาสที่ตำแหน่งในการทำงานหรือสถานะบทบาทต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นหรือตำแหน่งสูงกว่าเดิม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในบทบาทการทำงาน ซึ่งจะให้ผลตอบแทนทั้งด้านจิตวิทยา หรือผลตอบแทนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงาน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้จึงรวมถึง การเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในงาน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือเงินเดือน ตลอดจนความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกว่าตนเองมีค่า ประสบความสำเร็จ

ภาระงานที่มีคุณภาพ หมายถึง การได้รับมอบหมายงานที่มีความเหมาะสมและพอดี เพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้สึกว่างานมีคุณค่าตรงกับความสนใจ ความรู้ และความสามารถเพื่อก่อให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ และก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

สภาพแวดล้อมของการทำงาน หมายถึง สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพที่มองเห็นที่อยู่บริเวณรอบตัวของบุคคลในการทำงานหรือปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ของบุคลากร เป็นสิ่งที่บ่งชี้ความรู้สึกของพนักงานที่มีต่องานที่ทำและสมาชิกร่วมงาน โดยบุคลากรทุกคนมีความรู้สึกที่ดี ทุ่มเท ทั้งกายใจ ความคิด และร่วมกันช่วยแก้ไขปัญหานั้นได้ การทำงานจะมีคุณภาพเพิ่มขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามสภาพแวดล้อมในการทำงานอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภาวะกดดันและเกิดความเหนื่อยล้าในการทำงาน

ความสมดุลด้านเวลา (time balance) คือ การที่บุคคลให้ความสำคัญกับการแบ่งเวลาให้กับหน้าที่การงานและหน้าที่อื่นที่นอกเหนือจากงานอย่างเหมาะสม

ความสมดุลด้านการมีส่วนร่วม (involvement balance) คือ ระดับความยินดีเต็มใจ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านหน้าที่การงานและหน้าที่ที่นอกเหนือจากงานที่สมดุลกันของบุคคล

ความสมดุลด้านความพึงพอใจ (satisfaction balance) คือ ระดับความรู้สึกพึงพอใจหรือความรู้สึกทางบวกที่บุคคลได้รับจากการทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานและหน้าที่อื่นที่นอกเหนือจากภาระงานในระดับที่ใกล้เคียงและมีความสมดุลซึ่งกันและกัน

วิธีดำเนินการ

ประชากร คือ บุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน 620 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน 261 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดประชากร จำนวน 620 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 243.14 คน เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและให้ครอบคลุมกับประชากรมากขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 244 คน และ

เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลหรือข้อมูลไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีก 17 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 261 คน จากนั้นดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (proportional stratified random sampling) ตามสัดส่วนของประชากรบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในแต่ละกอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาข้อคำถาม สำหรับเก็บรวบรวมจากบุคลากร โดยแบ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน รายได้ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) เพื่อวัดระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ด้านเวลา ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความพึงพอใจ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย ปัจจัยองค์กร ได้แก่ การสนับสนุนจากองค์กร ความมั่นคงในการทำงาน การเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ภาระงานที่มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมของการทำงาน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรง แบบสอบถามที่กำหนดขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา (content validity) ภาษาที่ใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์และสามารถวัดสิ่งที่จะวัดได้ และนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาถึงคุณภาพของข้อคำถาม ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach (1984) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตรงกับประชากร จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach วิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.982

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จากนั้นจึงประสานกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอความอนุเคราะห์

ในการเก็บข้อมูลในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เมื่อได้รับอนุมัติให้เก็บข้อมูลได้ผู้วิจัยจึงดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 261 ชุด และรอรับกลับคืนด้วยตนเอง เมื่อเก็บแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ความสมดุลด้านการบริหารเวลาระหว่างชีวิตกับการปฏิบัติงาน ความสมดุลด้านการมีส่วนร่วมระหว่างชีวิตกับการปฏิบัติงาน ความสมดุลด้านความพึงพอใจระหว่างชีวิตกับการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งนี้โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51–5.00	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51–4.50	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51–3.50	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51–2.50	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00–1.50	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับน้อยสุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วยปัจจัยองค์กร ได้แก่ การสนับสนุนจากองค์กร ความมั่นคงในการทำงาน การเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ภาระงาน ที่มีคุณภาพ และสภาพแวดล้อมของการทำงาน ทั้งนี้โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51–5.00	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51–4.50	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51–3.50	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51–2.50	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00–1.50	มีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอยู่ในระดับน้อยสุด

4. การหาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อทำนายตัวแปรความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานทั้งนี้โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลการแปรผลความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ค่าบรรยาย
0.80-1.00	มีความสัมพันธ์สูงทางบวก

0.60-0.79	มีค่าความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงทางบวก
0.40-0.59	มีค่าความสัมพันธ์ปานกลาง
0.20-0.39	มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ
0.00-0.19	มีค่าความสัมพันธ์ต่ำหรือไม่มีความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่ามีความสมดุลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความพึงพอใจ ด้านเวลา และด้านการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(n = 261)

ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ด้านเวลา	3.73	0.60	มาก	2
ด้านการมีส่วนร่วม	3.71	0.62	มาก	3
ด้านความพึงพอใจ	3.95	0.58	มาก	1
รวม	3.80	0.53	มาก	

ตอนที่ 2 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่าอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมของการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านภาระงานที่มีคุณภาพ ด้านการสนับสนุนจากองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(n = 261)

ปัจจัยองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ด้านการสนับสนุนจากองค์กร	3.57	0.70	มาก	4
ด้านความมั่นคงในการทำงาน	3.78	0.60	มาก	2
ด้านการเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	3.46	0.75	ปานกลาง	5
ด้านภาระงานที่มีคุณภาพ	3.68	3.68	มาก	3
ด้านสภาพแวดล้อมของการทำงาน	3.83	0.77	มาก	1
รวม	3.66	0.55	มาก	

ตอนที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้วิจัยได้มีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อป้องกันตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูง (multicollinearity) เกินกว่าค่าที่ยอมรับได้คือ 0.80 (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) เพราะหากพบตัวแปรอิสระที่มีค่าสัมพันธ์กันสูงอาจจะกระทบต่อตัวแปรตาม ซึ่งทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ในการอธิบายสูงตามไปด้วย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายไว้ดังนี้

X_1	แทน	เพศ
X_2	แทน	อายุ
X_3	แทน	ระดับการศึกษา
X_4	แทน	ตำแหน่งหน้าที่การงาน
X_5	แทน	รายได้
X_6	แทน	การสนับสนุนจากองค์กร
X_7	แทน	ความมั่นคงในการทำงาน
X_8	แทน	การเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
X_9	แทน	ภาระงานที่มีคุณภาพ
X_{10}	แทน	สภาพแวดล้อมของการทำงาน

ผลจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀
X ₁	1									
X ₂	.381	1								
X ₃	.271	.242	1							
X ₄	.119	.094	.358	1						
X ₅	.764	.944	.855	.850	1					
X ₆	.338	.341	.352	.406	.312	1				
X ₇	.324	.438	.346	.386	.430	.572**	1			
X ₈	.363	.388	.393	.435	.356	.764**	.529**	1		
X ₉	.354	.337	.424	.347	.328	.543**	.587**	.600**	1	
X ₁₀	.460	.346	.449	.376	.317	.628**	.416**	.638**	.508**	1

หมายเหตุ**= มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของสมการทำนายปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ตัวแปร	b	Beta	S.E.	t	p-value
ความมั่นคงในการทำงาน (X ₇)	.274	.312	.049	5.543	0.000
การสนับสนุนจากองค์กร (X ₆)	.224	.298	.041	5.452	0.000
ภาระงานที่มีคุณภาพ (X ₉)	.237	.246	.053	4.472	0.000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน (X ₄)	.402	.094	.183	2.195	0.029
ค่าคงที่ (a)= 1.089 R = 737, R ² = .543, Std.Error = .360					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่า ตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กันสูงกับตัวแปรตาม ดังนั้นคาดว่าตัวแปรต้นเหล่านี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ จึงนำเอาตัวแปรต้นทั้ง 9 ตัวแปร เข้าสมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยการสนับสนุนจากองค์กร ปัจจัยความมั่นคงในการทำงาน ปัจจัยภาระงานที่มีคุณภาพ และปัจจัยตำแหน่งอำนาจสามารถอธิบายความผันแปรเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยภาพรวมได้ร้อยละ 54.3 (R² = .543) โดยมีค่า R² ที่ปรับค่าแล้วร้อยละ 53.5 (R²_{adj} = .535) สามารถเขียนสมการในรูปคะแนนดิบและสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.089 + .274(X_7) + .224(X_6) + .237(X_9) + .402(X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .312(X_7) + .289(X_6) + .246(X_9) + .094(X_4)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย สามารถนำประเด็นที่พบมาวิจารณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเวลา ด้านการมีส่วนร่วม และด้าน ความพึงพอใจ ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560-2564) (สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2560) ที่ระบุว่ากระทรวงมหาดไทยให้ความสำคัญ กับการพัฒนาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรโดยกำหนดเป้าประสงค์ให้บุคลากรทั้งหมด ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความสมดุลภายใน พ.ศ. 2564 อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Greenhaus, Collin & Shaw (2003) และ Hutton (2005) ที่กล่าวตรงกันว่าความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสมดุลด้านเวลา คือ การที่บุคคลสามารถจัดการกับการแบ่งเวลาได้ อย่างเหมาะสม ได้แก่ การแบ่งเวลาให้กับหน้าที่การงาน การแบ่งเวลาให้กับหน้าที่อื่นนอกเหนือจากงาน การแบ่งเวลาเพื่อดูแลสุขอนามัย การแบ่งเวลาเพื่อการพักผ่อน ความสมดุลด้านการมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคล สามารถจัดการกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการงานและครอบครัว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ที่ทำงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว การมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางศาสนา การพัฒนาจิตวิญญาณและความสมดุลด้านความพึงพอใจ คือ การที่บุคคลสามารถ จัดการกับความรู้สึกพึงพอใจ ได้แก่ ความรู้สึกบวกที่ได้รับจากการทำงานและหน้าที่อื่นที่นอกเหนือจากภาระงาน ความผูกพันที่เท่าเทียมกันในงานและครอบครัวและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิมล บัวผัน (2554) ที่ได้ ศึกษาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการคณะพาณิชยศาสตร์และการ บัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีผลจากปัจจัยด้านการบำรุงรักษา (hygiene factors) จากนโยบายของหน่วยงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ บุคลากรมีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยในด้านเวลาอยู่ในระดับมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านสามารถจัดสรรเวลาเพื่อ ทำงานให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดได้ ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมี ความสามารถในการจัดการเวลากับงานให้มีความพอดี ไม่มากเกินไปจนทำงานไม่เสร็จตามระยะเวลาที่

ผู้บังคับบัญชากำหนดและทำให้มีความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจในการจัดการเวลาและภาระงานที่ได้รับมอบหมายได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของหทัยทิพย์ ลิ้วสงวนกุลธร (2555) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานกรณีศึกษาสถาบันคุ้มครองเงินฝากคือ ด้านเวลาโดยเห็นว่าหากเพิ่มความยืดหยุ่นเวลาในการทำงานสามารถบริหารจัดการชีวิตทั้งด้านการทำงานและชีวิตส่วนตัวดีขึ้นในระดับมาก และยังสอดคล้องกับศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี (2559) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนกำหนดการรับรู้ถึงระดับความสมดุลดังกล่าวของบุคคล ได้แก่ ความรู้สึกที่ตนเองมีอำนาจที่จะจัดการกับภาระงาน กิจกรรมปฏิบัติต่าง ๆ และบริหารเวลาที่จะใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของตน โดยจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน

ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในด้านการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับระดับมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านสามารถร่วมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของที่ทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะปริมาณงานของบุคลากรมีความพอดีและกระทรวงมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับบุคลากรได้มีกิจกรรมร่วมกันและส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามหลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงการทำงาน และสร้างเอกภาพของการบริหารราชการแผ่นดิน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของประกาย ธีรวัฒนากุล (2556) ได้อธิบายความหมายของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานว่าเป็นจุดดุลยภาพระหว่างการทำงานของบุคคลและชีวิตส่วนตัวที่สามารถจัดสรรเวลาที่เพียงพอในการเข้าสังคมและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างสมดุล

ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในด้านความพึงพอใจขึ้นอยู่กับระดับมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีความภาคภูมิใจเมื่อทำงานเสร็จทันเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปริมาณงานและเวลาในการทำงานของบุคลากรมีความสอดคล้องกันจึงทำให้บุคลากรมีความรู้สึกพอใจกับการทำงานที่ได้รับปริมาณงานให้สามารถทำได้เสร็จเรียบร้อยตามเวลาได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Dex & Bond (2005) ที่กล่าวว่า ดุลยภาพของการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัวเกี่ยวข้องกับการใช้เวลากับแผนการดำเนินชีวิต หากสามารถทำให้เกิดสมดุลได้ด้วยการทำงานราบรื่น สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดส่งผลให้เกิดความสุขในชีวิตและการทำงาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับสุขิรา ศิริเจริญ (2550) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่จะช่วยส่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตบุคลากรภาครัฐ กรณีศึกษา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่พบว่า บุคลากรภาครัฐมีความพึงพอใจในงานซึ่งอยู่ในระดับมาก

2. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ปัจจัยองค์กรด้านการสนับสนุนจากองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ องค์กรให้สิทธิกับบุคลากรในการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ตามศาสนาที่บุคลากรนับถือ ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยส่งเสริมให้ข้าราชการและบุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรมสำหรับการบริการประชาชน ด้วยการปฏิบัติธรรมเจริญจิตภาวนา รักษาศีล รับฟังหลักธรรมคำสอนเพื่อความสุขทั้งของตนเอง

และครอบครัว อีกทั้งสนับสนุนให้ข้าราชการและบุคลากรที่นับถือศาสนาอื่นได้ปฏิบัติศาสนกิจตามหลักธรรมคำสอนในศาสนาที่ตนนับถือเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืนต่อไปสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2555) ที่ได้กำหนดสวัสดิการสำหรับบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยให้สิทธิกับบุคลากรในการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ตามศาสนา เช่น สิทธิการลาอุปสมบท อีกทั้งเป็นไปตามแนวคิดของ Kofodimos (1993) ที่เสนอว่า การบูรณาการระหว่างชีวิตกับการทำงาน เกิดขึ้นจากความพึงพอใจระหว่างการทำงานและขอบเขตของกิจกรรมชีวิตและการพัฒนาจิตวิญญาณรวมทั้งการแสดงความรักปรารถนาของแต่ละบุคคลตามความสนใจและคุณค่า

ปัจจัยองค์กรด้านความมั่นคงในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีรายได้ที่แน่นอนจากการทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะเมื่อยุคสมัยของโลกได้เปลี่ยนไปตามกาลเวลา กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จะถูกเพิ่มเข้ามาใหม่ การที่ถูกระเบียบได้เขียนไว้ว่าบุคลากรทำงาน และจะได้ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ แน่ชื่อนั้น ทำให้บุคลากรมีความคิดที่จะอยู่กับองค์กรไปได้จนเกษียณอายุ และตรงกับสวัสดิการผู้ปฏิบัติงานสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยที่กล่าวว่า ความมั่นคง คือการที่บุคลากรสามารถทำงานได้ถึงอายุ 60 ปี โดยจะไม่มีการจ้างพนักงานให้ลาออกเมื่ออายุมากขึ้น เอกชนส่วนใหญ่จะพบกรณีนี้(สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555) และสอดคล้องกับทฤษฎีการชดเชย (compensation theory) (Milkovich & Newman, 2011) ที่เชื่อว่าบุคคลมีความพยายามในการรักษาสมาคมในชีวิตรด้วยการถ่วงดุลสิ่งที่ขาดหรือบกพร่องด้วยการไปเติมเต็มให้กับอีกส่วนหนึ่ง อยู่ในรูปแบบค่าตอบแทนจากการทำงาน 2 ประเภท คือ ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน (cash compensation) และผลประโยชน์เกื้อกูล (benefits) รายได้ที่แน่นอนจากการทำงานทั้งที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์เกื้อกูลนี้ส่งผลต่อความมั่นคงในการทำงานและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและเป็นไปตามผลการวิจัยของ จุฬารัตน์ หนูบุตร (2554) ที่พบว่า ความมั่นคงในการทำงาน มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานในระดับมากและเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน เพราะเมื่อบุคลากรเองรู้สึกว่าการที่ทำงานที่มีความมั่นคงจะส่งผลให้มีความตั้งใจในการทำงานและสามารถนำเวลาที่ต้องใช้กับครอบครัวนั้นไม่มีผลกระทบต่อกัน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่า แม้บุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจะมีปัจจัยองค์กรด้านความมั่นคงในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีรายได้ที่แน่นอนจากการทำงาน แต่ผลการวิจัยก็ยังพบว่าข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านมีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นซึ่งสะท้อนให้เห็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจในประเทศที่ส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพที่สูงขึ้นในปัจจุบัน

ปัจจัยองค์กรด้านการเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือผู้บังคับบัญชาสนับสนุนให้ท่านได้รับโอกาสในการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาทักษะประสบการณ์ให้เหมาะสมกับการเลื่อนตำแหน่งทั้งนี้เป็นเพราะองค์กรมีการจัดให้บุคลากรสามารถค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นเพื่อที่จะสามารถต่อยอดในสายงานและมีศักยภาพพอที่จะเลื่อนไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ และบรรจุไว้ในโครงการสำคัญของ แผนยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560-2564) เรื่อง โครงการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรในการจัดทำแผนอัตรากำลังเพื่อ

รองรับระยะยาวตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมทางสังคม โดยกำหนดเป็นโครงการการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาทักษะประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น (แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560-2564, 2560) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Merrill (2008) ที่เสนอว่า ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสติปัญญา คือ การพัฒนาสติปัญญาของตนเองเพื่อสร้างสมดุลให้กับชีวิต เติมเต็มชีวิตทุกด้านและทำให้เกิดความพึงพอใจ

ปัจจัยองค์กรด้านภาระงานที่มีคุณภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคืองานที่ท่านได้รับมอบหมายแม้ว่าจะยากแต่ก็ไม่เกินความสามารถของท่านทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยตระหนักว่างานที่ท่านนั้นมีความหมายและสำคัญต่อประเทศชาติบ้านเมือง การที่บุคลากรเห็นคุณค่าของงานที่ท่านอยู่จะทำให้เกิดความรู้สึกแปลกใหม่และคิดว่าตนเองมีหน้าที่เป็นสำคัญและต้องทำให้องค์กรเคลื่อนต่อไปได้ ดังสะท้อนออกมาในรูปแบบโครงการสำคัญในยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560-2564) ที่มีเป้าหมายให้หน่วยงานรัฐมีการบริหารจัดการที่ดีมีเป้าประสงค์เพื่อให้ระบบการบริการทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมีความเหมาะสมรองรับภารกิจที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาขีดความสามารถให้ตอบสนองงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น โครงการพัฒนาหัวหน้ากลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพบุคลากร โครงการพัฒนาและส่งเสริมระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีบทบาท (role theory) (Levinson, 1971) ที่มีแนวคิดว่าสังคมคาดหวังให้บุคคลแสดงบทบาทของตนตามความรับผิดชอบให้ดีและเหมาะสม อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีชา สวน (2557) ที่พบว่า ปัจจัยคุณภาพของงานกับชีวิตมีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยมีอิทธิพลในเชิงบวก ถ้าหากมีภาระงานที่มีความเหมาะสมนอกจากจะสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานแล้วยังยังสร้างความสุขให้แก่บุคลากรด้วย

ปัจจัยองค์กรด้านสภาพแวดล้อมของการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสถานที่ปฏิบัติงานมีอุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2555) ที่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมการทำงานและบรรยากาศในการทำงาน จะส่งเสริมให้ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ โดยไม่สูญเสียรูปแบบการใช้ชีวิตส่วนตัวและด้านสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมที่ไม่ใช่สวัสดิการภาคบังคับตามกฎหมาย มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพของส่วนราชการ และยังเป็นไปตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ คือ การสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืนโดยการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อให้บรรลุพันธกิจการปรับปรุงผลการดำเนินการของส่วนราชการ และการเรียนรู้ระดับองค์กรและระดับบุคคล ในส่วนของสินทรัพย์ส่วนราชการมีอาคารสถานที่ เทคโนโลยี และอุปกรณ์ ที่สำคัญอะไรบางอย่าง โดยต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุวชิรา ศิริเจริญ (2550) ที่ศึกษาวิจัย

พบว่า การปฏิบัติงานในสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีมีสิ่งอำนวยความสะดวกมีผลต่อชีวิตกับการทำงานในองค์กรอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้แก่ ความมั่นคงในการทำงาน การสนับสนุนจากองค์กร ภาระงานที่มีคุณภาพและตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นตัวพยากรณ์ทำนายที่ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทยได้ร้อยละ 54.3 ($R^2 = .543$) สามารถอภิปรายผลโดยเรียงลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยจากมากไปน้อย

ความมั่นคงในการทำงานผลวิจัย พบว่า ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยอยู่ในระดับมากที่สุด (Beta .312) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ถ้าความมั่นคงในการทำงานเพิ่มขึ้นจะทำให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากปัจจัยด้านความมั่นคงในการทำงานเป็นส่วนสำคัญของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเพราะการที่งานมีเสถียรภาพในการปฏิบัติงานมีแนวโน้มของการทำงานไม่มีโอกาสที่จะต้องออกจากงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตในสายการทำงานของบุคลากร ความรู้สึกปลอดภัยว่าจะมีงานทำ มีรายได้ที่แน่นอน มีผลตอบแทนอันเกิดจากรายได้และสวัสดิการที่สามารถดำรงชีพ ได้รับการปกครองอย่างเป็นธรรม มีโอกาสในความก้าวหน้าในการทำงาน และสามารถทำงานได้จนเกษียณอายุ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวดำรงชีวิตอย่างปกติสุขช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่เกิดภาระแก่สังคมสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑาภรณ์ หนูบุตร (2554) ศึกษาวิจัยพบว่า ความมั่นคงในการทำงาน มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน เพราะเมื่อบุคลากรเองรู้สึกว่าการที่ทำงานมีความมั่นคงจะส่งผลให้มีความตั้งใจในการทำงานและสามารถนำเวลาที่ต้องใช้กับครอบครัวนั้นไม่มีผลกระทบต่อกัน และยังสอดคล้องกับณัฐพันธุ์ ตติยาภรณ์ (2559) ที่ศึกษาวิจัยพบว่า ความสมดุลชีวิตเป็นการกำหนดเวลาในการดำเนินชีวิตให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมสำหรับตนเอง งาน ครอบครัว และสังคม ถ้าหากสามารถสร้างคุณภาพของชีวิตกับงานได้จะทำให้เกิดความกินดีอยู่ดี มีสุขในชีวิต ซึ่งความมั่นคงในการทำงานนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความสมดุลในการทำงานและครอบครัวได้

การสนับสนุนจากองค์กร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (Beta .298) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ถ้าการสนับสนุนจากองค์กรเพิ่มขึ้นจะทำให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ ในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทางด้านสวัสดิการและผลประโยชน์อื่น ๆ รวมถึงการได้รับการดูแลยกย่อง ชมเชย ให้คำปรึกษาและแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ จากผู้บังคับบัญชาที่มีความพร้อมและตรงต่อความต้องการของบุคลากร สอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้การสนับสนุนขององค์กร (organizational support theory) ตามแนวคิดของ Eisenberger et al. (1986) ที่กล่าวถึง

ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ ซึ่งสิ่งที่พนักงานได้รับรู้จากองค์กรจะเกิดจากการที่องค์กรให้การสนับสนุนต่าง ๆ แก่พนักงาน ทั้งรางวัลที่เป็นตัวเงิน และอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ทำให้พนักงานเกิด ความผูกพัน และแสดงพฤติกรรมสำคัญที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรด้วยการรู้สึกต้องตอบแทนองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ และสอดคล้องกับปรีชา สวน (2557) ที่ศึกษาวิจัยพบว่า การสนับสนุนจากองค์กร คือ การรับรู้ของบุคคลจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานในองค์กรว่า องค์กรให้คุณค่าให้การยอมรับ มีความห่วงใย และเห็นความสำคัญในการทุ่มเททำงาน โดยให้การสนับสนุนการทำงาน ช่วยเหลือ และตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ผ่านนโยบายและตัวแทนองค์กร เพื่อให้พนักงานมีความเป็นอยู่ในการทำงานที่ดีซึ่งทำให้การสนับสนุนจากองค์กรมีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานอยู่ในระดับมาก

ภาระงานที่มีคุณภาพ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (Beta .246) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ถ้าภาระงานที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นจะทำให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากบุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ความเหมาะสมและพอดี ทำให้เกิดความรู้สึกว่างานมีคุณค่าตรงกับความสนใจ ความรู้ และความสามารถเพื่อก่อให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ และก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานทั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีบทบาท (role theory) ที่มีแนวคิดว่าสังคมคาดหวังให้บุคคลแสดงบทบาทของตนตามความรับผิดชอบให้ดีและเหมาะสมและยังสอดคล้องกับทฤษฎี ดิตยาภรณ์ (2559) การวิจัยพบว่า การสร้างคุณภาพของงานที่เหมาะสมมีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานอีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้แก่บุคลากรแล้วยังเพิ่มมาตรฐานในการทำงานของบุคลากร

ตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (Beta .094) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ถ้าตำแหน่งหน้าที่การงานเพิ่มขึ้นจะทำให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากบุคลากรที่มีตำแหน่งอำนาจ คือ ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการที่ต่ำกว่าระดับกรม และตำแหน่งอื่นที่ ก.พ. กำหนดเป็นตำแหน่งประเภทอำนาจการแบ่งออกเป็น ตำแหน่งอำนาจการระดับต้นและตำแหน่งอำนาจการระดับสูง มีหน้าที่ในการบริหารจัดการ อำนาจการ และสั่งราชการ มอบหมาย กำกับ แนะนำ ตรวจสอบ ประเมินผลงาน ตัดสินใจแก้ปัญหาในงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ตำแหน่งผู้อำนวยการกอง เป็นต้น ซึ่งการปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้ต้องเป็นระดับอาวุโส ไม่น้อยกว่า 6 ปี มีประสบการณ์ในงานที่หลากหลายในสายงานและเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา จากระดับตำแหน่งงานที่สูงขึ้นและมีประสบการณ์ทำงานที่ยาวนานจึงมีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสองตัวประกอบของ Herzberg (1959) ที่กล่าวว่าบุคคลสามารถเข้าถึงความต้องการของตนเองได้ เกิดจากปัจจัยจูงใจ (motivation) และปัจจัยค้ำจุน (hygiene) โดยปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ประกอบด้วยความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า และปัจจัยค้ำจุน เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งช่วยไม่ให้งานการทำงาน หรือลดประสิทธิภาพของการทำงานลง ประกอบด้วย นโยบายและการบริหารการปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์

กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา สภาพ/เงื่อนไขการทำงาน เงินเดือน ชีวิตส่วนตัว ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ฐานะ และความมั่นคง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Spector (1996) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงาน พบว่า บุคคลจะมีความพึงพอใจในงานมากขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น เพราะการตระหนักในผลประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากองค์กร เป็นผลจากความก้าวหน้าในอาชีพในองค์กรนั้น รวมถึงเงื่อนไขการทำงาน ตำแหน่งงาน และเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพันธุ์ ตติยาภรณ์ (2559) ที่ศึกษาวิจัยพบว่าระดับตำแหน่งหน้าที่การงานมีผลต่อระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยที่ พบว่า ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทั้งนี้เป็นเพราะ การได้ช่วยเหลือสังคมหรือชุมชนที่ตนพักอาศัยสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ทำให้ตนเองมีคุณค่าต่อส่วนรวม นอกจากนี้ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรได้ ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยควร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยรณรงค์การจัด กิจกรรมเพื่อสังคมเพิ่มขึ้นอันจะส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่ดีให้กับองค์กรและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและการดำรงชีวิตของบุคลากรสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยให้ดีขึ้นไปด้วย

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ระดับปัจจัยองค์กร ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านภาระงานที่มีคุณภาพ และด้านสภาพแวดล้อมของการทำงาน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรคิดว่า ตำแหน่งงานในสายงานที่ทำอยู่นั้นมีโอกาสได้รับการก้าวหน้าในขณะที่ยังเห็นว่าองค์กรได้ให้การเติบโตในหน้าที่การงานอยู่ในระดับความพึงพอใจน้อยสุด ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยควรให้ความสำคัญและเร่งรัดการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับตามความสนใจและความจำเป็นเพื่อความเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อันเป็นแรงจูงใจและแรงผลักดันให้บุคลากรมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านความมั่นคงในการทำงานมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยควรส่งเสริมและตรวจสอบให้ความมั่นคงในการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมีความสม่ำเสมอหรือมีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่สามารถทำได้

เพื่อให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพและส่งผลไปยังประสิทธิภาพการทำงานได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมต่อภาพลักษณ์ขององค์กร โดยทำในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และปัจจัยอื่นที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น แรงจูงใจในการทำงานซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในสังกัดหรือกรมที่เกี่ยวข้อง

2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาระบบค่าตอบแทนของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

สรุป

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยคือปัจจัยองค์กร ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ด้านภาระงานที่มีคุณภาพ และตำแหน่งหน้าที่การงาน ซึ่งบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวทั้ง 4 ด้านสูงนั้นสามารถทำให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานสูงเช่นกัน หากบุคลากรได้รับการส่งเสริมจากปัจจัยทั้ง 4 ด้าน อาจจะทำให้บุคลากรมีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่สูงขึ้น ทั้งนี้มีความเชื่อว่าความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นตัวทำนายประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรได้ดี ดังนั้นการพัฒนาระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยให้ดีขึ้นจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและทำให้ประเทศชาติพัฒนาก้าวหน้าไปข้างหน้าได้

เอกสารอ้างอิง

จุฑาภรณ์ หนูบุตร. (2554). **ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน กรณีศึกษา: โรงพยาบาลวิภาวดี.**

วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์กร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐพันธุ์ ตติยาภรณ์. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างความสมดุลของชีวิตกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน**

ของบุคลากรโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์
- บุญจง ชวศิริวงศ์. (2550). Happy workplace. วารสารพัฒนาสังคม, 9 (2), 61.
- ประกาย อีร์วัฒนากุล. (2556). Work and life balance: สมดุลระหว่างงานกับชีวิต. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2562, จาก www.globaldynamicinsights.com
- ปรีชา สวน. (2557). ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้เกิดความผาสุกในชีวิตของผู้สอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีโดยผ่านปัจจัยคุณภาพของงานกับชีวิต. วิทยานิพนธ์บริหารดุขภูิบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผจญ เฉลิมสาร. (2540). คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานระดับกลาง:ศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมเวลโกร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พลอยบุษรา บุญญาพิทักษ์. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงานกับการรักษาความผูกพันต่อองค์กรบุคลากรต่างวัย: กรณีศึกษาบุคลากรในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลียา ไหลงาม. (2550). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน: กรณีสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี. (2559). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2555). คู่มือระบบค่าตอบแทนสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญ. นนทบุรี: โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ.
- สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2560). แผนยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย(พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- สุธิดา ขวัญแก้ว. (2548). ความสัมพันธ์ของเขาวนอารมณ์ พฤติกรรมการเผชิญปัญหา และอัตราการขาดงาน: กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวชิรา ศิริเจริญ. (2550). ปัจจัยความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่ช่วยส่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตบุคลากรภาครัฐ กรณีศึกษา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิมล บัวผัน. (2554). ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน วิชาการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หทัยทิพย์ ลีวสงวนกุลธร. (2555). **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมดุลชีวิตกับการทำงาน กรณีศึกษาสถาบันคุ้มครองเงินฝาก**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

Best, J. W. (1977). **Research in education** (3rd ed.). New Jersey: Prentice hall.

Cronbach, L. J. (1984). **Essential of psychology and education**. New York: Mc-Graw Hill.

Dex, S. & Bond, S. (2005). Measuring work-life balance and its covariates. **Work Employment Society**, 19 (9), 627-636.

Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S. & Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. **Journal of Applied Psychology**, 1986 (71), 500.

Greenhaus, J. H, Collins, K. M. & Shaw, J. D. (2003). The relation between work-family balance and quality of life. **Journal of Vacation Behavior**, 63, 510-531.

Herzberg, F. (1959). **The motivation to work**. New York: John Wiley and Sons.

Hutton, A. (2005). **The case for work/life balance: Closing the gap between policy and practice**. Sydney: Hudson Highland Group.

Kofodimos, J. R. (1993). **Balancing act**. San Francisco: Jossey-Bass.

Levinson, D. J. (1971). **Role personality and social structure in the organization setting**. New York: Romdon House.

Merrill, P. (2008). **Innovation generation: Creating an innovation process and an innovative culture**. Wisconsin: Quality Press.

Milkovich, G. T. & Newman, J. M. (2011). **Compensation** (8th ed.). New York: McGraw-Hill.

Spector, P. E. (1996). **Industrial and organizational psychology: Research and practice**. New York: John Wiley and Sons.

Yamane, T. (1967). **Statistics: An introductory analysis** (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

EXERCISE OF POWER BY SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING COMPETENCY OF 21st CENTURY TEACHERS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 10

เสริมศักดิ์ คงสมบัติ / SERMSAK KONGSOMBUT ¹

อนงค์ สระบัว / ANONG SRABUA ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 และ 4) ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ใน 4 จังหวัด คือ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จำนวนทั้งสิ้น 438 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 103 คน และครู 335 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนขนาดของประชากรตามตำแหน่งงาน และการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลครบตามจำนวน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .993 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย มีการใช้อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล อำนาจการบังคับ อำนาจอ้างอิง อำนาจเชี่ยวชาญ และอำนาจตามกฎหมาย ในระดับมาก ส่วนอำนาจการให้รางวัลและอำนาจจากการเชื่อมโยงอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. สมรรถนะของครู ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านความร่วมมือ ด้านความเป็นสากล ด้านการบริหาร

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

² อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

จัดการชั้นเรียน ด้านเทคโนโลยี ด้านการจัดบทเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง และด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามลำดับ

3. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางบวกในระดับปานกลาง

4. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านอำนาจจากการเชื่อมโยง (X_2) อำนาจการบังคับ (X_1) อำนาจเชี่ยวชาญ (X_7) อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล (X_6) อำนาจตามกฎหมาย (X_4) และอำนาจอ้างอิง (X_5) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการถดถอยและสามารถอธิบายความผันแปรของสมรรถนะของครู (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .619 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R^2) เท่ากับ .383 โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{tot} = 3.297 + .151(X_2) + .094(X_1) + .225(X_7) - .238(X_6) + .120(X_4) - .068(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_{tot} = .304(Z_2) + .150(Z_1) + .453(Z_7) - .371(Z_6) + .199(Z_4) - .130(Z_5)$$

คำสำคัญ: การใช้อำนาจ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สมรรถนะของครู,

ABSTRACT

This purpose of this research were to study: 1) the level of exercise of power by school administrators; 2) the level of teacher competency in the 21st century; 3) the level of relationship between the exercise of power by school administrators and teacher competency in the 21st century; and 4) the exercise of power by school administrators affecting teacher competency in the 21st century. The research sample was 103 school administrators and 335 teachers, totaling 438, under the Secondary Educational Service Area Office 10. It covered the schools in 4 provinces which are Samut Sakhon, Samut Songkhram, Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan. The sample were derived by proportional stratified random sampling according to population size of position; and simple random sampling. The instrument for collecting the data was a five-rating scale questionnaire with the reliability equal to .993. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression.

The results of the study were as follows:

1. Overall the exercise of power by school administrators was at a high level ($\bar{X} = 3.63$). When considering each aspect, in the descending order, the administrators exercised

information power, ecological power, referent power, expert power, and legitimate power in a high level; whereas reward power and connection power were exercised in a moderate level.

2. Overall and in specific aspect, the teacher competency was at a high level ($\bar{x} = 4.13$). When considering each aspect, the aspect were professional development, collaboration, globalization, classroom management, technology, making content relevant to real life, and critical thinking, respectively

3. The exercise of power by school administrators and the teacher competency had a positive relationship at a moderate level with statistical significance at .01.

4. The exercise of power by school administrator in the aspects of connection power (X_2), ecological power (X_1), expert power (X_7), information power (X_6), legitimate power (X_4), and referent power (X_5) were selected to be variables of the regression equation. These variables could explain the variance of the teacher competency (Y_{tot}) with statistical significance at .05. The multiple correlation coefficient (R) was equal to .619, and the prediction coefficient (R^2) was .383. The equations could be shown as follows:

The unstandardized scores equation:

$$\hat{Y}_{tot} = 3.297 + .151(X_2) + .094(X_1) + .225(X_7) - .238(X_6) + .120(X_4) - .068(X_5)$$

The standardized scores equation:

$$\hat{Z}_{tot} = .304(Z_2) + .150(Z_1) + .453(Z_7) - .371(Z_6) + .199(Z_4) - .130(Z_5)$$

Keywords: exercise of power, school administrator, teacher competency

บทนำ

เมื่อโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ทัวโลกต่างตื่นตัวกับการสร้างพลเมืองให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุขและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดทักษะสำคัญ เรียกว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจะทำให้นักเรียนเกิดทักษะได้ ครูคือกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้นักเรียนเกิดทักษะเหล่านี้ แต่ครูในปัจจุบันยังไม่สามารถปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และไม่มีสมรรถนะ ครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและได้รับการกระตุ้นจากบุคคลในฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้มีอำนาจที่ใกล้ชิดกับครูมากที่สุด ซึ่งก็คือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้อำนาจที่ตนมี มาพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ของครู และคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นครูที่มีความรอบรู้มากขึ้น มีความเป็นมืออาชีพ มีความสามารถและศักยภาพสูง เป็นผู้มีวินัย อดทนต่อการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้ผลการเรียนรู้ที่ต้องการและเตรียมความพร้อมให้แก่ นักเรียน ในการเข้าสู่โลกของการทำงานในศตวรรษที่ 21 (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่จัน, 2555: 16-23) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการให้

สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่วางไว้ การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นผู้บริหาร เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่จะสร้างเสริมให้ครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา เกิดขวัญกำลังใจ เกิดพลังสร้างบรรยากาศในการที่จะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างราบรื่น มีความรักสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งจะส่งผลดีให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้อำนาจอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้บริหารแต่ละคนจะพึงเลือกใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับและปฏิบัติตาม ขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาอาจจะอยู่ในภาวะเสี่ยงหากใช้อำนาจในทางที่ผิด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และสะสมประสบการณ์ในการใช้อำนาจทั้งหลายให้มากขึ้นแล้วพัฒนาความชำนาญในการใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ และนำไปพัฒนาการปฏิบัติงานบริหาร (Duckworth, 2005: 10) ถ้าผู้บริหารมีอำนาจเพียงพอหมายถึงมีความสามารถที่จะมีอิทธิพลมากพอที่จะทำให้กิจกรรมของบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาประสานกัน เพื่อให้องค์กรมีบทบาทและก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ (เจตยา ตากระบุตร, 2554: 16) ทั้งนี้ Hersey, Blanchard & Johnson (2013: 352) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารไว้ 7 ด้าน ได้แก่ อำนาจการให้รางวัล (reward power) อำนาจบังคับ (coercive power) อำนาจตามกฎหมาย (legitimate power) อำนาจอ้างอิง (referent power) อำนาจความเชี่ยวชาญ (expert power) อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล (information power) และอำนาจการเชื่อมโยง (connection power) ตามอำนาจดังกล่าวถ้าผู้บริหารไม่สนใจและไม่รู้จักใช้อำนาจที่มีอยู่นั้น อำนาจต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่เกิดผล ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีและสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ได้จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยให้เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งสิ้น 60 โรงเรียน โดยได้วางทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10, 2557: 1-2) โดยเร่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาการปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทย ซึ่งประกอบด้วย การยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล จัดให้มีโครงการตำราแห่งชาติที่บรรจุความรู้ที่ก้าวหน้าและได้มาตรฐานทั้งความรู้ที่เป็นสากล และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการอ่านพร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น จัดให้มีระบบการจัดการความรู้ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก และทัดเทียมกับมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ปีการศึกษา 2553-2556 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าคะแนนความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวของสถานศึกษา ยังไม่พบว่ามีค่าคะแนนความสำเร็จสูงขึ้น และลดลงแต่อย่างใด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555: 3) สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 10 จึงต้องหาแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และมีทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Constance (2012: 56) ที่กล่าวถึงสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูต้องปรับการจัดการเรียนรู้ สร้างทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพิ่มขีดความสามารถให้ทำงานร่วมมือกับบุคคลอื่น เพื่อนำเทคโนโลยีเข้าสู่ชั้นเรียน โดยต้องการให้ครูมีสมรรถนะ 7 สมรรถนะ ดังนี้ 1) การบริหารจัดการชั้นเรียน 2) การจัดบทเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง 3) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) เทคโนโลยี 5) ความเป็นสากล 6) ความร่วมมือ และ 7) การพัฒนาวิชาชีพ อย่างไรก็ตามการพัฒนาวิชาชีพครูภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมในช่วงเวลานี้ นับได้ว่าเป็นบทบาทและภารกิจสำคัญที่ทำทลายเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดศักยภาพและประสิทธิภาพสูงสุดของศาสตร์แห่งวิชาชีพความเป็นครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลลัพธ์ที่เกิดกับผลผลิตของกระบวนการจัดการศึกษาซึ่งหมายถึงผู้เรียนนั่นเอง จะเป็นสิ่งบ่งบอกหรือเป็นสัญญาณของการสะท้อนภาพการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นการตอบโจทย์สำคัญที่สังคมต่างมุ่งเป้าหมายใหญ่ไปที่ “ครู” และ “ผู้บริหารสถานศึกษา” ในด้านประสิทธิภาพและศักยภาพของการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ต่อไป

วัตถุประสงค์

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21
4. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 อยู่ในระดับปานกลาง
2. สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 อยู่ในระดับปานกลาง
3. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ภายในกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ในทิศทางบวก ในระดับปานกลาง
4. การใช้อำนาจของผู้บริหารส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 4 จังหวัด คือ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 60 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน และครูผู้สอนจำนวน 2,520 คน จำนวนทั้งสิ้น 2,653 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970: 608-610) ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 438 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 103 คน และครู 335 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (proportional stratified random sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากร ตามตำแหน่งงานและการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลครบตามจำนวน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น คือ การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาจากแนวคิดของ Hersey, Blanchard & Johnson (2013: 352) ที่แบ่งการใช้อำนาจเป็น 7 แบบ ได้แก่

- 2.1.1 อำนาจการบังคับ
- 2.1.2 อำนาจจากการเชื่อมโยง
- 2.1.3 อำนาจการให้รางวัล
- 2.1.4 อำนาจตามกฎหมาย
- 2.1.5 อำนาจอ้างอิง
- 2.1.6 อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล

2.1.7 อำนาจเชี่ยวชาญ

2.2 ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Constance (2012: 56) ซึ่งมีการกำหนดสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.2.1 การบริหารจัดการชั้นเรียน

2.2.2 การจัดบทเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

2.2.3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.4 เทคโนโลยี

2.2.5 ความเป็นสากล

2.2.6 ความร่วมมือ

2.2.7 การพัฒนาวิชาชีพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดของ Hersey, Blanchard & Johnson (2013: 352) ใน 7 ด้าน จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ตามกรอบแนวคิดของ Constance (2012: 56) ใน 7 ด้าน จำนวน 50 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของ Likert (1964 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2547: 114-115) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาคู่มือการสร้างเครื่องมือและแบบสอบถาม
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของผู้บริหารและสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 แล้วกำหนดขอบเขตของคำถาม

3. กำหนดนิยามตัวแปรปฏิบัติการ ตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อกำหนดเนื้อหา ของข้อคำถาม

4. ร่างแบบสอบถาม แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบในเบื้องต้นและให้ข้อเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างและผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยการนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ซึ่งข้อคำถามมีความตรงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนหรือครูที่รับผิดชอบด้านการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 9 ซึ่งไม่ได้กำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาไปวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีการหา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1974: 161) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .993

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำนวน 438 ชุด โดยส่งไปทางไปรษณีย์และส่วนหนึ่งผู้วิจัยนำไปส่งด้วยตนเอง และกำหนดวันที่เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งหมดจำนวน 438 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาทำตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ด้วยการแจกแจงความถี่ (f) และร้อยละ (%)
2. วิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของ Best (1970: 84)

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson' product moment correlation coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 108)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ความหมาย

น้อยกว่า 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับต่ำ

0.31–0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับปานกลาง

0.71–ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับสูง

4. วิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นครู ร้อยละ 76.50 และผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 23.50 เป็นเพศชาย ร้อยละ 29.00 เพศหญิง ร้อยละ 71.00 เป็นผู้มีวุฒิสถาบันระดับปริญญาโท ร้อยละ 55.30 มีอายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 37.90 และมีประสบการณ์ทำงาน 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.40

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน คือ อำนาจการบังคับ อำนาจจากการเชื่อมโยง อำนาจการให้รางวัล อำนาจตามกฎหมาย อำนาจอ้างอิง อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล อำนาจเชี่ยวชาญ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม

(n = 438)

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. อำนาจการบังคับ (X_1)	3.89	0.56	มาก	2
2. อำนาจจากการเชื่อมโยง (X_2)	3.34	0.70	ปานกลาง	7
3. อำนาจการให้รางวัล (X_3)	3.38	0.59	ปานกลาง	6
4. อำนาจตามกฎหมาย (X_4)	3.54	0.58	มาก	5
5. อำนาจอ้างอิง (X_5)	3.71	0.67	มาก	3
6. อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล (X_6)	3.98	0.54	มาก	1
7. อำนาจเชี่ยวชาญ (X_7)	3.61	0.70	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.63	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าการใช้อำนาจผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 7 ด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.54) อำนาจการบังคับ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.56) อำนาจอ้างอิง ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.67) อำนาจเชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.70) และอำนาจตามกฎหมาย ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.587) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนอำนาจการให้รางวัล ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.59) และอำนาจจากการเชื่อมโยง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.70) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21

การวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม และรายด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการจัดบทเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านเทคโนโลยี ด้านความเป็นสากล ด้านความร่วมมือ และด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม

(n = 438)

สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (Y_1)	4.11	0.43	มาก	4
2. ด้านการจัดบทเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง (Y_2)	4.05	0.42	มาก	6
3. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Y_3)	3.97	0.45	มาก	7
4. ด้านเทคโนโลยี (Y_4)	4.06	0.50	มาก	5
5. ด้านความเป็นสากล (Y_5)	4.17	0.35	มาก	3
6. ด้านความร่วมมือ (Y_6)	4.25	0.47	มาก	2
7. ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (Y_7)	4.32	0.43	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.13	0.34	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.43) ด้านความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.47) ด้านความเป็นสากล ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.35) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.43) ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.50) ด้านการจัดบทเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.42) และด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.45) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในภาพรวม (X_{tot}) และจำแนกรายด้าน คือ อำนาจการบังคับ (X_1) อำนาจจากการเชื่อมโยง (X_2) อำนาจการให้รางวัล (X_3) อำนาจตามกฎหมาย (X_4) อำนาจอ้างอิง (X_5) อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล (X_6) และอำนาจเชี่ยวชาญ (X_7) กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 (Y_{tot}) โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's correlation coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 108) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21

ตัวแปร	X_{tot}	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	Y_{tot}
X_{tot}	1	.394**	.791**	.648**	.867**	.806**	.803**	.872**	.460**
X_1		1	.334**	.106**	.269**	.148**	.079**	.175**	.336**
X_2			1	.489**	.660**	.522**	.457**	.584**	.512**
X_3				1	.447**	.381**	.531**	.441**	.185**
X_4					1	.691**	.662**	.767**	.451**
X_5						1	.667**	.729**	.270**
X_6							1	.792**	.183**
X_7								1	.420**
Y_{tot}									1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 (Y_{tot}) ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .460$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน ($X_1 - X_7$) กับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 (Y_{tot}) พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ-ปานกลาง โดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .183 ถึง .512

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21

การวิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ($X_1 - X_7$) ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 (Y_{tot}) โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม (Y_{tot})

ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับการคัดเลือกเข้า	R	R^2	S.E.	สัมประสิทธิ์ถดถอย		t	Sig
				B	Beta		
อำนาจจากการเชื่อมโยง (X_2)	.512	.262	.303	.151	.304	5.769**	.000
อำนาจการบังคับ (X_1)	.541	.293	.297	.094	.150	3.695**	.000
อำนาจเชี่ยวชาญ (X_7)	.563	.316	.292	.225	.453	5.895**	.000
อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล (X_6)	.606	.367	.281	-.238	-.371	-5.762**	.000
อำนาจตามกฎหมาย (X_4)	.613	.376	.280	.120	.199	2.937**	.003
อำนาจอ้างอิง (X_5)	.619	.383	.278	-.068	-.130	-2.206*	.028
ค่าคงที่				3.297		24.657**	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Residual = 3.453

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

F = 44.566

Sig F = .000

จากตารางที่ 4 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านอำนาจจากการเชื่อมโยง (X_2) อำนาจการบังคับ (X_1) อำนาจเชี่ยวชาญ (X_7) อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล (X_6) อำนาจตามกฎหมาย (X_4) และอำนาจอ้างอิง (X_5) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการถดถอยและสามารถอธิบายความผันแปรของสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .619 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R^2) เท่ากับ .383 ซึ่งแสดงว่าอำนาจจากการเชื่อมโยง อำนาจการบังคับ อำนาจเชี่ยวชาญ อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล อำนาจตามกฎหมาย และอำนาจอ้างอิง ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 38.30 และมีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ร้อยละ 27.80 โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{tot} = 3.297 + .151(X_2) + .094(X_1) + .225(X_7) - .238(X_6) + .120(X_4) - .068(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_{tot} = .304(Z_2) + .150(Z_1) + .453(Z_7) - .371(Z_6) + .199(Z_4) - .130(Z_5)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยขอนำประเด็นข้อค้นพบจากผลการวิจัยมาอภิปรายเปรียบเทียบกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีอิทธิพลมากพอที่จะทำให้บทบาทหน้าที่ของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาประสานกัน เพื่อให้องค์กรมีบทบาทและก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของเจดิดยา ดากระบุตร (2554: 16) ที่กล่าวว่า อำนาจนอกจากจะเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อองค์กรดังกล่าวแล้ว อำนาจที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารองค์กรในระดับต่าง ๆ ก็มีความสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะหน้าที่ของนักบริหาร คือ การค้นคิดริเริ่มการวางแผน จัดตั้งองค์กร การจูงใจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทำตาม การติดต่อสื่อสารและการตัดสินใจ ควบคู่ไปกับการควบคุม เพื่อให้ทุกอย่างดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ถ้าผู้บริหารมีอำนาจเพียงพอ ย่อมหมายถึงมีความสามารถที่จะมีอิทธิพลมากพอที่จะทำให้กิจกรรมของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาประสานกัน เพื่อให้องค์กรมีบทบาทและก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศุภชัย ถามังมี (2551: 52) ที่ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีการใช้อำนาจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการใช้อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการให้รางวัล และด้านอำนาจเชี่ยวชาญตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพจน์ บดสันเทียะ (2551: 97) ที่ศึกษาปัจจัยการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อบรรยากาศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลจันทร์ บุณประสิทธิ์ (2552: 77) ที่ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอำนาจอ้างอิง ด้านอำนาจเชิงสัมพันธ์ ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจข่าวสาร ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจการให้รางวัล และด้านอำนาจการบังคับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของญาณวีร์ คำแผลง (2555: 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ

อำนาจอ้างอิง อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการให้รางวัล และอำนาจการบังคับตามลำดับ

2. สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมรรถนะเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานตรงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Liz (2001: 20) ได้วิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะ ความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ สิ่งที่ต้องการที่ควรได้รับ พบว่า สมรรถนะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นตัวชี้ทิศทางและเป็นตัววัดความเจริญเติบโตของบุคคลซึ่งเป็นทุนมนุษย์ อันเป็นตัวเสริมหน้าที่ในการบริการ และเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการติดตามงานและเป็นตัวขับเคลื่อนความสำเร็จที่สำคัญขององค์กร ประกอบด้วย 1) ความสามารถให้เกิดอิทธิพล 2) ทักษะระหว่างบุคคล 3) ความรู้ทางเทคนิค และ 4) ความสามารถในการจัดการกับความคลุมเครือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชาวนี นาโควงศ์ (2551: 107-112) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความบกพร่อง และการพบปะผู้ปกครองของผู้เรียนที่มีความบกพร่องให้เข้าใจและยอมรับความบกพร่องของผู้เรียน ทุกตัวบ่งชี้มีระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ คำหว่าง (2559: 88-90) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า สภาพทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมมีสภาพทักษะครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะพบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะด้านด้านการจัดบทรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริงและทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และสอดคล้องกับงานวิจัยของนารี ทำดี (2559: 91-92) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างระดับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยผลการวิจัยพบว่า ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดบทรียนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านเทคโนโลยีตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้อำนาจการบริหารจัดการให้สถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีอำนาจและรู้จักการใช้อำนาจเพื่อควบคุมให้ผู้อื่นเชื่อฟังและปฏิบัติตาม อีกทั้งการใช้อำนาจยังเป็นสิ่งที่สร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้ครูพัฒนาการทำงานและการปฏิบัติตน (เนื่อน้อง ไชยโชติ, 2559: 79) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภรณ์ ม่วงสวย (2559: 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความผูกพันต่อองค์กรของครู ด้านการยอมรับในเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 มีเป้าหมายรายละเอียดและขอบเขตของงานที่ปฏิบัติอย่างชัดเจน นโยบายและการบริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นและพยายามที่จะทำความเข้าใจกับครูเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของสถานศึกษา จึงเลือกใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานในสถานศึกษาด้วยความยุติธรรมและเพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจริยวดี ศรีทิพย์อาสน์ (2561: 56) ที่พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับขวัญและกำลังใจของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

4. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านอำนาจจากการเชื่อมโยง อำนาจการบังคับ อำนาจเชี่ยวชาญ อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล อำนาจตามกฎหมาย และอำนาจอ้างอิง ส่งผลต่อสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยขอนำข้อค้นพบมาอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

4.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การใช้อำนาจจากการเชื่อมโยงของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยผู้บริหารควรใช้อำนาจการเชื่อมโยง เมื่อครูเริ่มเคลื่อนจากระดับบุคลิกภาพต่ำ ไปยังบุคลิกภาพปานกลาง ผู้บริหารใช้การออกคำสั่งและให้ความช่วยเหลือหรือพูดชักชวนจนเห็นดี เพื่อให้ครูยินยอมปฏิบัติตาม และรายงานผลความก้าวหน้า เป็นระยะตามที่ผู้บริหารกำหนดไว้ อำนาจการติดต่อเชื่อมโยงนี้ จะทำให้ผู้บริหารมีความสัมพันธ์อันดีกับครูและสามารถช่วยเหลือไกล่เกลี่ยครูที่ประสบปัญหาในโรงเรียนได้ โดยหลีกเลี่ยงการลงโทษหรือต้องการได้รับสิ่งตอบแทนจากอำนาจนี้ (พิกุล ดีพิจารณ์, 2550: 35) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรักชนก คำวณิช (2551: 25) ที่กล่าวว่า อำนาจเชื่อมโยงเป็นอำนาจมาจากบุคคลอื่น หรือ ผู้บริหารที่มีอิทธิพลมีชื่อเสียงมีความสามารถ และเป็นผู้ที่กว้างขวางมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจมีอิทธิพล ผู้บริหารระดับสูง บุคคลสำคัญทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรที่ทำให้บุคคลอื่นยอมรับและปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลจันทร์ แสงอุไร (2559: 125) ที่พบว่า การใช้อำนาจจากการเชื่อมโยงของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เช่นเดียวกัน

4.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การใช้อำนาจการบังคับของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยอำนาจบังคับเกิดจากความกลัวถูกลงโทษ บุคลากรอาจจะไม่เต็มใจยินยอมให้กับผู้ใช้อำนาจแบบนี้ แต่เขาก็กลัวจะต้องตกงาน หรือไม่ได้รับการยอมรับ หรือเขาอาจไม่ได้รับรางวัลที่เขาต้องการ อำนาจบังคับธรรมดาแล้วมีผลเกิดขึ้นทันทีทันใดจากบุคคลผู้ที่เป็เป้าหมาย บ่อยครั้งที่ผู้บริหารใช้อำนาจบังคับทันทีกับบุคคลที่ก่อความรำคาญหรือความไม่สงบ (ประชุม โพธิกุล,

2554: 4-8) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกัญญา ไกรสุต (2559: 69) ที่พบว่า การใช้อำนาจด้านอำนาจบังคับของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชชา มากะเต (2558: 81) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ด้านอำนาจบังคับ โดยรวม และรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารได้แจ้งให้ทราบถึงระเบียบ และข้อบังคับของทางโรงเรียน ผู้บริหารเร่งรัดให้ครูปฏิบัติงานให้ทันกำหนดเวลา และผู้บริหารแจ้งให้ทราบถึงโทษจากการฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับของทางโรงเรียน

4.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า การใช้อำนาจเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญมีทักษะและความรู้ จะได้รับการยกย่องนับถือทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชายอมกระทำตาม เพราะเชื่อว่าผู้บังคับบัญชามีความสามารถเหนือตน French & Raven (1959: 150-167) สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณัฐ นาคะตะ (2551: 99-101) ได้ศึกษาการใช้อำนาจทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนปริญญ์รอยแยลส์วิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญบ่อยครั้ง โดยการให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน แสดงให้ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเป็นผู้มีความสามารถทางวิชาการใช้ความรู้ความสามารถทางการบริหารในการปฏิบัติงาน และใช้ความเชี่ยวชาญ ในการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของทับทิม เอี่ยมแสง (2554: 103) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เช่นเดียวกัน

4.4 จากผลการวิจัยที่พบว่า การใช้อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยตำแหน่งผู้บริหารสำคัญในองค์การบางตำแหน่งสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเฉพาะบุคคล จึงทำให้บุคคลนั้น มีอำนาจมากขึ้นและสามารถนำข้อมูลข่าวสารนั้นไปใช้ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวได้เช่นกัน เพราะมีอำนาจในการควบคุมการอนุญาตเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามที่ตนเห็นสมควร Yukl (2006: 148) ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของไสว พังคะบุตร (2553: 97-98) ที่ศึกษาพบว่า สภาพการใช้อำนาจข่าวสารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลจันทร์ แสงอุไร (2559: 125) ที่พบว่า การใช้อำนาจจากการได้รับหรือการเป็นเจ้าของข้อมูลข่าวสารของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เช่นเดียวกัน

4.5 จากผลการวิจัยที่พบว่า การใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้โดยอำนาจตามกฎหมายเป็น

ความสามารถของผู้บริหารในการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่ง หรืออำนาจอันชอบธรรมที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้ใต้บังคับบัญชา อำนาจตามกฎหมายนี้เกิดขึ้นเนื่องจากตำแหน่งที่ผู้ใช้อำนาจครองอยู่ สามารถใช้อำนาจในรูปแบบของคำสั่งการบังคับบัญชา ซึ่งทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมทำตาม โดยปราศจากข้อคำถามใด ๆ ทั้งสิ้น French & Raven (1959: 150-167) และสอดคล้องกับงานวิจัยของกษิภณ ชินวงศ์ (2550: 101-102) ที่พบว่าการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีการใช้อำนาจด้านการบังคับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร พิศิฐฐศักดิ์ (2551: 83) ที่พบว่า การใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 ในระดับมาก เป็นลำดับแรก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลจันทร์ แสงอุไร (2559: 125) ที่ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 เช่นเดียวกัน

4.6 จากผลการวิจัยที่พบว่า การใช้อำนาจอ้างอิงของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยอำนาจอ้างอิงเป็นคุณลักษณะที่ผู้มีอำนาจเป็นที่ชื่นชมของบุคคลจนประสงค์ที่จะมีลักษณะเช่นนั้นบ้าง ความเข้มแข็งของอำนาจอ้างอิงจะมีมากขึ้นตามความชื่นชมหรือความอยากเป็นเหมือนผู้มีอำนาจของบุคคลนั้นเพิ่มมากขึ้น (Schermerhorn, 2008 อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, 2555: 225-226) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลจันทร์ บุณประสิทธิ์ (2552: 87-88) ที่พบว่า การใช้อำนาจอ้างอิงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี คาคการณ์ไกล (2556: 150) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารด้านอำนาจอ้างอิง ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาด้านอำนาจการให้รางวัล และอำนาจจากการเชื่อมโยง ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการใช้อำนาจการให้รางวัล เพราะการให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อปฏิบัติงานที่มอบหมายสำเร็จ จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาภูมิใจในความสำเร็จของงาน ซึ่งจะยิ่งทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใส ศรัทธาในตัวผู้บริหารสถานศึกษา และจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานตามคำสั่งได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนการใช้ อำนาจจากการเชื่อมโยงนั้น เนื่องจากผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจเหนือกว่าตน เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตามความเหมาะสมจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้การยอมรับมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในการวางแผนบทเรียนและการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ทั้งนี้เพราะครูสามารถสร้างผู้เรียนให้มีทักษะความคิดขั้นสูงและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาของตนเองและสังคมได้อีกด้วย

3. การใช้อำนาจด้านการให้รางวัล เป็นเพียงด้านเดียวที่ไม่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูนั้นหมายความว่า การให้รางวัลอาจเป็นสิ่งที่ผู้ได้บังคับบัญชาได้รับตามระเบียบการปฏิบัติราชการอยู่แล้ว เช่น การเลื่อนขั้น การเลื่อนตำแหน่ง การเปลี่ยนหน้าที่ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองให้สูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้วิธีอื่น ๆ ในการให้รางวัลแก่ผู้ได้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาถึงองค์ประกอบหรือตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21
3. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21

สรุป

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล อำนาจการบังคับ อำนาจอ้างอิง อำนาจเชี่ยวชาญ และอำนาจตามกฎหมายอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนอำนาจการให้รางวัล และอำนาจจากการเชื่อมโยง อยู่ในระดับปานกลาง สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางบวกในระดับปานกลาง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เรียงอิทธิพลจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) อำนาจจากการเชื่อมโยง 2) อำนาจการบังคับ 3) อำนาจเชี่ยวชาญ 4) อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล 5) อำนาจตามกฎหมาย และ 6) อำนาจอ้างอิง เป็นปัจจัยที่ส่งผลสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยนี้พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ อำนาจจากการเชื่อมโยง อำนาจการบังคับ อำนาจเชี่ยวชาญ อำนาจการให้ข่าวสารข้อมูล อำนาจตามกฎหมาย และอำนาจอ้างอิง สามารถทำนายสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ได้ร้อยละ 38.30

เอกสารอ้างอิง

- กษิณณ ชินวงศ์. (2550). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กัญญาณัฐ นาคะตะ. (2551). การใช้อำนาจทางการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จริยวดี ศรีทิพย์อาสน์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- เจติยา ดากระบุตร. (2554). อำนาจของผู้บริหารส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เชาวนี นาโควงศ์. (2551). สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ญาณวีร์ คำแฝง. (2555). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทับทิม เอี่ยมแสง. (2554). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อภาระงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นวลจันทร์ บุณประสิทธิ์. (2552). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นวลจันทร์ แสงอุไร. (2559). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- นารี ทำดี. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างระดับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- เนื่อน้อง ไชยโชติ. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประชุม โพธิกุล. (2554). **ยุทธวิธีการใช้อำนาจในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ.** ค้นเมื่อ 5 กันยายน 2559, จาก <http://www.moe.go.th/wijai/empower.htm>
- ปราณี คาคการณ์ไกล. (2556). **การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาริฉัตรกั พิศิฐฐศักดิ์. (2551). **การใช้อำนาจของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2547). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิกุล ดีพิจารณา. (2550). **การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออก.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). **สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- รักชนก คำวังนัง. (2551). **การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนภรณ์ ม่วงสวย. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรพจน์ บดสันเทียะ. (2551). **การศึกษาปัจจัยการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อบรรยากาศในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วรลักษณ์ คำหาว่าง. (2559). **การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วันชัย มีชาติ. (2555). **การพัฒนาองค์กร.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ศุภชัย ถามั่งมี. (2551). **การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มทับทewa สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. (2557). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ปี 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10**. เพชรบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุกัญญา ไกรสุต. (2559). **การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพิชชา มากะเด. (2558). **การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 6**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไสว พังคะบุตร. (2553). **การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสาน.
- Best, J. W. (1970). **Research in education**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Constance, S. (2012). **Teacher skills for the 21st century**. Retrieved 5 December 2013, from http://www.ehow.com/print/list_6593189_teacher-skills-21st-century.html
- Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of psychological testing** (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Duckworth, L. E. (2005). The relationship between self-perceived power bases of participants of the center for leadership training program and 360 degree feedback evaluations from colleagues. **Dissertation Abstracts International**, 65 (11), 10.
- French, J. P. & Raven, B. H. (1959). **The base of social power**. New York: Harper & Row.
- Hersey, P., Blanchard, K. H. & Johnson, E. (2013). **Management of organizational behavior**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Education and Psychological Measurement**, 30 (3), 607-608.

Liz, W. (2001). HR competencies: Getting them right. **Canadian HR Reporter**, 14 (19), 20.

Yukl, G. A. (2006). **Leadership in organization** (6th ed.). New York: Pearson Prentice-Hall.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดพระธาตุ 4 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี) โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เปิดรับบทความในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดตีพิมพ์วารสารปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม วารสารสังคมศาสตร์วิจัยเน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น

ผู้ประสงคจะส่งบทความ ให้กรอกรายละเอียดในหนังสือแนบส่งบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนเองและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

การเรียงลำดับเนื้อหา จัดรูปแบบ และการพิมพ์ขนาดอักษร สำหรับบทความวิจัยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. ชื่อเรื่อง (Title) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน (Author) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย ควรมีความยาว 15-20 บรรทัด (300-350 คำ) โดยให้สรุปเนื้อหาของบทความทั้งหมดให้เข้าใจที่มาของการทำวิจัย วิธีการโดยย่อ ผลที่ได้จากการวิจัย และนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร และได้ผลลัพธ์อย่างไร

4. คำสำคัญภาษาไทย ไม่เกิน 5 คำ (ไม่ใช่วลี หรือ ประโยค)
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ แปลจากบทคัดย่อภาษาไทย มีขนาดและเนื้อหาเหมือนกับบทคัดย่อภาษาไทย
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords) แปลจากคำสำคัญภาษาไทย
7. บทนำ (Introduction) ชี้ให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่ทำ และขอบขอบเขตของปัญหาวิจัย
8. วัตถุประสงค์ (Objective) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย หรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่นำเสนอในบทความวิจัยนี้

9. วิธีดำเนินการ (Material and Method) อธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยในสาระสำคัญที่จำเป็น โดยกล่าวถึงวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล การเก็บและรวบรวมข้อมูล การใช้เครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

10. ผลการวิจัย (Result/Finding) แสดงผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัยโดยตรง ซึ่งอาจมีภาพประกอบ แผนภูมิ ตารางหรือการสื่อในลักษณะอื่น ๆ ที่เข้าใจได้ง่าย

11. อภิปรายผล (Discussion) อภิปรายและอ้างอิงให้เห็นว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้ ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ในส่วนใด และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดจากผลการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากผลการวิจัยอื่น ๆ

12. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) แนะนำการนำไปใช้ และแนะนำเพื่อนำไปต่อยอดการวิจัย

13. สรุป (Conclusion) สรุปประเด็นข้างต้นทุกข้อให้ได้ความกะทัดรัด ประมาณ 1 ย่อหน้า

14. เอกสารอ้างอิง (Reference) ให้ดูการลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความประกอบข้างต้น

การพิมพ์ ขนาดตัวอักษร และความห่างระหว่างบรรทัด

ให้พิมพ์ต้นฉบับด้วยโปรแกรม Microsoft Word มีความยาวรวมทุกรายการ (ชื่อเรื่อง-เอกสารอ้างอิง และตาราง) ไม่เกิน 20 หน้า ขนาดกระดาษ A4 ห่างจากขอบทุกด้าน 1 นิ้ว ใช้แบบอักษร Thai Sanabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เคาะ (Single Space) โดยมีรายละเอียดแต่ละรายการดังต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง (Title) ขนาดตัวอักษร 20 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ
2. ชื่อผู้เขียน (Author) และหัวข้อ “บทคัดย่อ” และ “ABSTRACT” ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ
3. คำสำคัญ (Keywords) และ หัวข้อหลัก (Heading) ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา เนื้อหาของคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 จุด จัดชิดขอบกระดาษด้านขวา
4. ชื่อข้อหัวข้อย่อย (Sub-heading) และชื่อตารางขนาด 16 จุด/หนา ข้อความในตารางขนาดตัวอักษร 14 จุด จัดไว้กลางหน้ากระดาษ
5. ความห่างระหว่างข้อความ เมื่อสิ้นสุดเนื้อหาแล้วขึ้นหัวข้อหลักเคาะ 2 ครั้ง เนื้อหาบรรทัดใหม่ ถัดจากหัวข้อให้เคาะ 1 ครั้ง ตามปกติ

การลงรายการเอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่องของบทความ (Citation)

การอ้างอิงในเนื้อหาของบทความ ใช้การอ้างแบบนาม-ปี (Author-year) ปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหา ของบทความ (In-text Citation) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การอ้างอิงมี 2 แบบ คือ แบบที่ชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ และที่ชื่อผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ

แบบที่ 1 ชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ ให้เรียงตามลำดับ ข้อความที่อ้างถึง...(ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์:/หมายเลขหน้าที่อ้าง)/ ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ ใช้เฉพาะนามสกุล เช่น

...ชาวเขามีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ประไพ อุดมทัศน์, 2530: 20)

...จึงค้นหาข้อมูลโดยใช้ห้องสมุดอื่น ๆ (Taylor, 1968: 181-182)

แบบที่ 2 ชื่อผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ให้เรียงตามลำดับ ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์:/หมายเลขหน้าที่อ้าง)/ข้อความที่อ้าง... ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ เมื่อนามสกุลของผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ต้องเขียนนามสกุลของผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บด้วย เช่น

ประไพ อุดมทัศนีย์ (2530: 20) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการดำเนินงาน...

เทเลอร์ (Taylor, 1968: 181-182) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า เมื่อบุคคลต้องการซื้อสนเทศ...

2. การอ้างอิงที่ไม่ระบุหมายเลขหน้า ให้เรียงเลียนตามข้อ 1 ต่างเพียงตัดหมายเลขหน้าออกเท่านั้น

3. การลงรายการอ้างอิง

3.1 ให้ตัดยศ ตำแหน่งทางวิชาการ วิชาชีพ ฐานการสมรสออก **เช่น** ศาสตราจารย์ ดร.เปลื้อง ณ นคร ให้เขียนว่า (เปลื้อง ณ นคร, 2536: 42)

3.2 กรณีผู้แต่งใช้นามแฝง ให้ใช้นามแฝงตามที่ปรากฏจริง **เช่น** (หยก บุรพา, 2525: 41-45)

3.3 กรณีผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ใช้เฉพาะนามสกุลเท่านั้น **เช่น** Douglas Cockerell ให้เขียนว่า (Cockerell, 1985: 56-60) หากนามสกุลของผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ต้องเขียนนามสกุลของผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บด้วย **เช่น** ค็อกเกอร์เรลล์ (Cockerell, 1985: 56-60) อธิบายว่า...

3.4 กรณีผู้แต่งคนไทย เขียนเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ใส่ชื่อและนามสกุล **เช่น** เกษม สุวรรณกุล ให้เขียนว่า (Kasem Suwanagul, 1982: 60-75)

3.5 กรณีผู้แต่งมีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ หรือเป็นองค์กร หน่วยงาน ให้คงไว้ตามเดิม **เช่น** (กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, 2516: 16-25), (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ [จวน อุฏฐายี], 2512: 95), (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2540: 27)

3.6 กรณีผู้แต่งหลายคน

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยมีคำว่าและคั่นระหว่างกลาง **เช่น** (ชุตินา สัจจามันท์ และนันทิพา มีแต้ม, 2530: 17-25), (Marks and Neilwson, 1991: 26-29)

ผู้แต่ง 3-6 คน ให้ระบุผู้แต่งทุกคน โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นผู้แต่งทุกคน ยกเว้นคนสุดท้ายให้คั่นด้วยคำว่า “และ” **เช่น** (เจือ สตะเวทิน, ฐะประนี นาคกรทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ, 2519: 98-100)

ผู้แต่งมากกว่า 6 คน ให้ระบุเฉพาะชื่อแรก และตามด้วยคำว่า “และคณะ” ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศให้ตามด้วยคำว่า “and other” หรือ “et al” (กอบแก้ว โชติบุญขร และคณะ, 2540: 42), (Sarton et al., 1982: 67)

3.7 อ้างเอกสารของผู้แต่งคนเดียวกัน และมีหลายเรื่อง แต่มีปีที่พิมพ์เดียวกัน ให้ใส่ ก ข ค กำกับ หรือ a b c ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศ **เช่น** (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520 ก: 64-75), (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520 ข: 52-55)

3.8 กรณีอ้างอิงเนื้อหาที่เหมือนกัน สอดคล้องกัน หรือ มีความหมายเดียวกัน ของผู้แต่งหลายคน ให้ระบุผู้แต่งและรายละเอียดทุกคนโดยใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่น **เช่น** (ธงชัย สันติวงษ์, 2533: 45-47; นิพนธ์ จิตต์ภักดี และทิพาพันธ์ สังฆพงษ์, 2547: 15)

3.9 กรณีที่เอกสารไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ลงรายการว่า ม.ป.ป. หรือ n.d. ในกรณีภาษาต่างประเทศ **เช่น** (นริศรา ฐิตะธรรมานนท์ และคณะ, ม.ป.ป.: 12)

3.10 กรณีอ้างอิงเอกสารต่อจากเอกสารอื่น

1) หากให้ความสำคัญกับเอกสารต้นฉบับเดิมมากกว่า ให้ลงรายการของเอกสารต้นฉบับตามด้วยคำว่า “อ้างถึงใน” หรือ “quoted in” หรือ “cited by” ในกรณีเอกสารภาษาอังกฤษ แล้วจึงอ้างรายการเอกสารรอง **เช่น** (ม.ล.จ้อย นันทิวัชรินทร์, 2514: 110 อ้างถึงใน วิลลส สวัสดิ์วิลลส, 2534: 171), (Felix, 1993: 17 quoted in Rampel, 1994: 94)

2) หากให้ความสำคัญกับเอกสารรองมากกว่า ให้ลงรายการเอกสารรองตามด้วยคำว่า “อ้างจาก” หรือ “quoting” หรือ “citing” ในกรณีภาษาต่างประเทศ แล้วจึงอ้างรายการเอกสารต้นฉบับเดิม **เช่น** (วิลลส สวัสดิ์วิลลส, 2534: 171 อ้างจาก ม.ล.จ้อย นันทิวัชรินทร์, 2514: 110), (Rampel, 1994: 94 citing Felix, 1993: 17)

3.11 กรณีเอกสารอ้างอิงไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่ปรากฏชื่อบรรณาธิการ (ed.) ผู้รวบรวม (comp.) หรือ ผู้แปล (trans.) ให้ลงชื่อบรรณาธิการ ผู้รวบรวม หรือผู้แปล **เช่น** (สัมพัทธ์ มนัสไพบุลย์, บรรณาธิการ, 2541: 25), (Normans, ed., 1999: 68-72)

การลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (Reference)

ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ และให้เรียงเอกสารปฐมภูมิไว้ก่อนเอกสารทุติยภูมิ แสดงการลงรายการเพื่อเป็นตัวอย่างดังนี้

1. หนังสือทั่วไป ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อหนังสือ**.// ชื่อชุดหนังสือและลำดับที่ (ถ้ามี).// เล่มที่ใช้อ้าง (ถ้ามี).// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. **เช่น**

เทพนารินทร์ ประพันธ์พัฒน์. (2548). **วิศวกรรมเครื่องมือ (Tool engineering)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. Longman, S. V. (2004). **Page and stage: An approach to scrip analysis**. Boston, MA: Pearson.

2. หนังสือรวมเรื่อง ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อบทความ**.// ใน/ชื่อบรรณาธิการ, ตำแหน่ง (ถ้ามี).// **ชื่อหนังสือรวมเรื่อง**.// (หมายเลขหน้าบทความ).// ชื่อจังหวัดที่พิมพ์: ชื่อสำนักพิมพ์. **เช่น**

สุปราณี แจ้งบำรุง. (2546). ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวัน. ใน สุปราณี แจ้งบำรุง และคณะ, บรรณาธิการ. **ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวันสำหรับคนไทย พ.ศ. 2546** (พิมพ์ครั้งที่ 3 หน้า 21-26). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

3. หนังสือแปล ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อหนังสือแปล.**// แปลจาก/
ชื่อหนังสือต้นฉบับ.// (พิมพ์ครั้งที่).// โดย/ชื่อผู้แปล.// สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. เช่น

พาร์กินสัน, ซี บอร์โทค และรัสตอมจิ, เอ็ม เค. (2536). **การบริหารยุคใหม่.** แปลจาก **Rarlties in management.** โดย เร็งศักดิ์ ปานเจริญ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

4. วิทยานิพนธ์และดุขนิพนธ์ ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์.// (ปีที่วิจัยสำเร็จ).// **ชื่อวิทยานิพนธ์.**// วิทยานิพนธ์(ชื่อปริญญา)/ชื่อสาขาวิชา/สังกัดของสาขาวิชา/มหาวิทยาลัย. เช่น

อรรวรรณ เอกมหาชัย. (2561). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกัน**

คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

5. รายงานการวิจัย ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้วิจัย.// (ปีที่พิมพ์).// รายงานการวิจัยเรื่อง/...//
สถานที่พิมพ์:/ผู้จัดพิมพ์. เช่น

ชวนพิศ สุทัศนเสนีย์. (2534). **รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้และไม่ใช้บริการกฤตภาคของนักศึกษา**

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

6. วารสาร ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์,/เดือน).// **ชื่อบทความ.**/
ชื่อวารสาร.//ปีที่/(ฉบับที่),เลขหน้าบทความ. เช่น

ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2544, เมษายน). **อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540.**

รัฐสภาสาร, 49 (4), 1-16.

7. หนังสือพิมพ์และกฤตภาค ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์,/เดือน/
วันที่).// **ชื่อบทความ.**/**ชื่อหนังสือพิมพ์,**เลขหน้าบทความ. เช่น

ทีมข่าวเศรษฐกิจ. (2545, กันยายน 18). **ผลพวงแห่งการพัฒนา 4 ทศวรรษ บทเรียนแผน 9 – ก้าวอย่าง**
ยั่งยืน. มติชน, 7.

8. อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้จัดทำเว็บไซต์.// (ปีที่เผยแพร่).// **ชื่อเรื่อง.**/
ค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี/จาก/URL แหล่งที่อยู่ที่สามารถเข้าถึงได้ เช่น

มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2548). **ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด.** ค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2557, จาก

<http://library.nu.ac.th>

International Organization for Standardization. (2006). **Big benefits.** Retrieved 4 December
2014, from <http://www.iso.org/iso/en>

การจัดทำบทวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์

การพิมพ์ต้นฉบับวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์ ให้พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word มีความยาวรวมทุกรายการ ไม่เกิน 20 หน้า ขนาดกระดาษ A4 ห่างจากขอบทุกด้าน 1 นิ้ว ใช้แบบอักษร TH Sarabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เคาะ (Single Space) ชื่อเรื่องใช้ขนาดตัวอักษร 20 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ ชื่อผู้เขียนใช้ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ หัวข้อหลักใช้ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย เนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 16 จุด จัดข้อความกระจายแบบไทย

บทวิจารณ์หนังสือ

การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ให้ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทนำ บทวิจารณ์ บทสรุป และเอกสารอ้างอิง โดยเรียงลำดับดังนี้

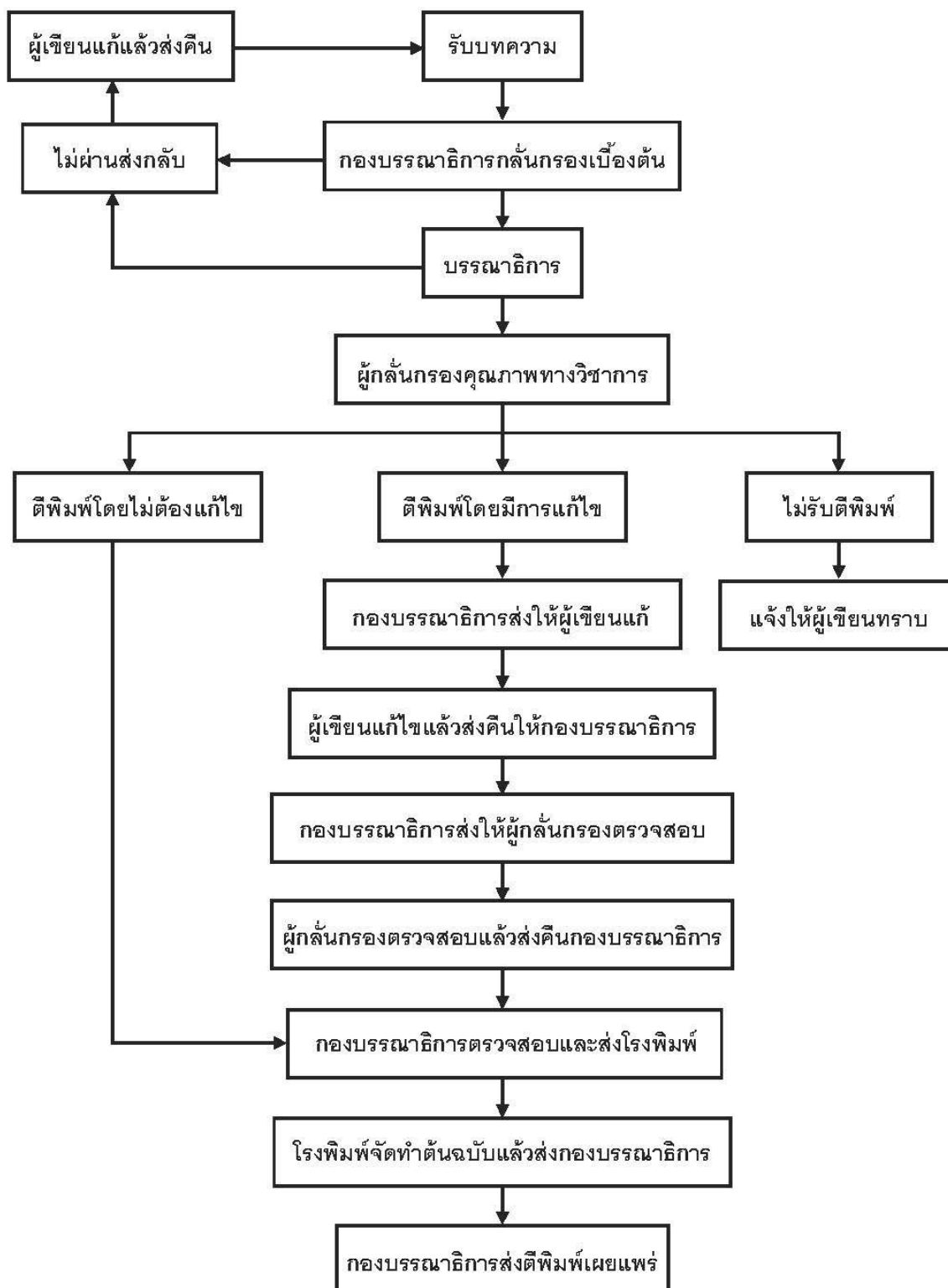
1. ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสื่อความหมายได้ชัดเจน โดยอาจตั้งตามชื่อหนังสือที่วิจารณ์ ตั้งชื่อตามตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง หรือตั้งชื่อด้วยการให้ประเด็นชวนคิด
2. ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ความเป็นมาของหนังสือ และอธิบายเหตุจูงใจที่ทำให้วิจารณ์หนังสือนั้น
4. บทวิจารณ์ เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยเสนอแนะจุดเด่นและจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อ ควรเขียนเล่าอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ต่อหนังสือเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไรมายังผู้อ่านหนังสือ และสื่อสารชัดเจนหรือไม่ อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มีหลายประเด็นควรนำเสนอตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่มีจุดเด่นและจุดด้อยควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติและแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์ คือการสร้างสรรค์ ไม่ใช่การทำลาย
5. บทสรุป เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์และให้แง่คิด หรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็นสำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์
6. เอกสารอ้างอิง ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงตามลำดับอักษรและเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ

บทความปริทัศน์

องค์ประกอบและรูปแบบการพิมพ์บทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทนำ บทปริทัศน์ บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

1. ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสื่อความหมายได้ชัดเจน
2. ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทนำ กล่าวถึงความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจ และเป็นการเขียนนำไปสู่เนื้อหาแต่ละประเด็น
4. บทปริทัศน์ เป็นการเขียนวิพากษ์งานวิชาการ ที่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียด วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป
5. บทสรุป เป็นการเขียนสรุปเรื่องที่น่าสนใจ พร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว
6. เอกสารอ้างอิง ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงตามลำดับอักษร และเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

จริยธรรมในการตีพิมพ์วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาบทความทุกเรื่องที่จะรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย โดยพิจารณาเนื้อหาและควบคุมคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสารนี้
2. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบการคัดลอกผลงานในบทความ หากตรวจสอบพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นหรือมีความซ้ำซ้อนของผลงานเกินเกณฑ์มาตรฐานที่วารสารกำหนด บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความเพื่อขอคำชี้แจง ประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น
3. บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติ
4. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ ไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำบทความไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
5. บรรณาธิการต้องไม่เปลี่ยนแปลงผลประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงไม่แทรกแซงข้อมูลระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความ
6. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนของวารสาร รักษามาตรฐานของวารสาร และพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและทันสมัยเสมอ

บทบาทหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. บทความที่ขอตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัยต้องเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน ไม่อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์ที่อื่น และไม่ส่งบทความไปขอตีพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นในระหว่างรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย รวมถึงเมื่อได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์วิจัยแล้ว ผู้เขียนบทความต้องไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์ที่อื่นโดยเด็ดขาด
2. ผู้เขียนบทความต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่น รวมถึงรูปภาพและตารางมานำเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาบทความของตนเอง เพื่อไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ทั้งนี้หากมีการฟ้องร้องใด ๆ เกิดขึ้น ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบแต่อย่างใด
3. ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบผลงานของตนเองให้มีการดำเนินการตามหลักจริยธรรม และปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
4. ชื่อผู้เขียนบทความที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนั้น ๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องพิจารณาบทความ โดยคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นสำคัญ ภายใต้หลักการและเหตุผลทางวิชาการ ปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน
3. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่รับประเมินมีการคัดลอกผลงานอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที
4. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด
5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้

หนังสือนำส่งบทความวิจัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

เรื่อง นำส่งบทความวิจัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ไฟล์บทความ (พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft word)

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว (ชื่อ และ นามสกุล)

I, Mr./Mrs./Miss Name & Surname

(ชาวไทยระบุทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชาวต่างชาติระบุเฉพาะชื่อภาษาอังกฤษ)

ที่อยู่เพื่อการติดต่อโดยละเอียด บ้านเลขที่.....ถนน..... แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอจังหวัดรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์..... โทรศัพท์เคลื่อนที่.....

โทรสาร Email:

ขอส่งบทความ ซึ่ง ☐ ไม่เป็น หรือ ☐ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร.....

สาขา..... มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชื่อบทความภาษาไทย

2. ชื่อบทความภาษาอังกฤษ

3. เจ้าของผลงาน (ระบุคำนำหน้าชื่อ นาย นาง นางสาว พระมหา เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ)

คนที่ 1 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

คนที่ 2 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

คนที่ 3 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้เป็นผลงานของข้าพเจ้าจริง ไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ไม่คัดลอกผลงาน
ของผู้อื่นโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา นอกจากนี้ ผลงานดังกล่าวยังไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาเพื่อ
เผยแพร่ในที่อื่น และจะไม่ส่งเพื่อเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน และข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

จึงขอส่งบทความมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ..... (ผู้ส่งบทความ)

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพทางวิชาการของบทความ
วารสารสังคมศาสตร์วิจัย ที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563)**

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลพร วรจิตตานนท์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง
6. รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ ฉิมะสังคนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎดา ผ่องพิทยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญธิมา นิลทองคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติคม คาวีรัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ ชนะสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ทองนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชชา บัวแย้ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสสินี บุญมีศรีสง่า	มหาวิทยาลัยศิลปากร
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัสรา ประเสริฐสิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน
เนื้อหาในบทความเป็นทัศนะของผู้เขียน ซึ่งผู้ประเมิน ที่ปรึกษา บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ และ
คณะกรรมการบริหารวารสาร ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ

วารสารสังคมศาสตร์วิจัยอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2

ติดต่อกองบรรณาธิการ : งานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 85 หมู่ 3 ถ.มาลัยแมน
ต.นครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
โทรศัพท์/โทรสาร 034261069 E-mail: gradnpru@hotmail.com และ jssrnpru@gmail.com
เว็บไซต์ <http://dept.npru.ac.th/jssr> และ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/ssr>

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

Journal for Social Sciences Research

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563/ Vol.11 No.1 January - June 2020

- P** Phetchaburi Rajabhat University
- M** Mubanchombueng Rajabhat University
- N** Nakhon Pathom Rajabhat University
- K** Kanchanaburi Rajabhat University